

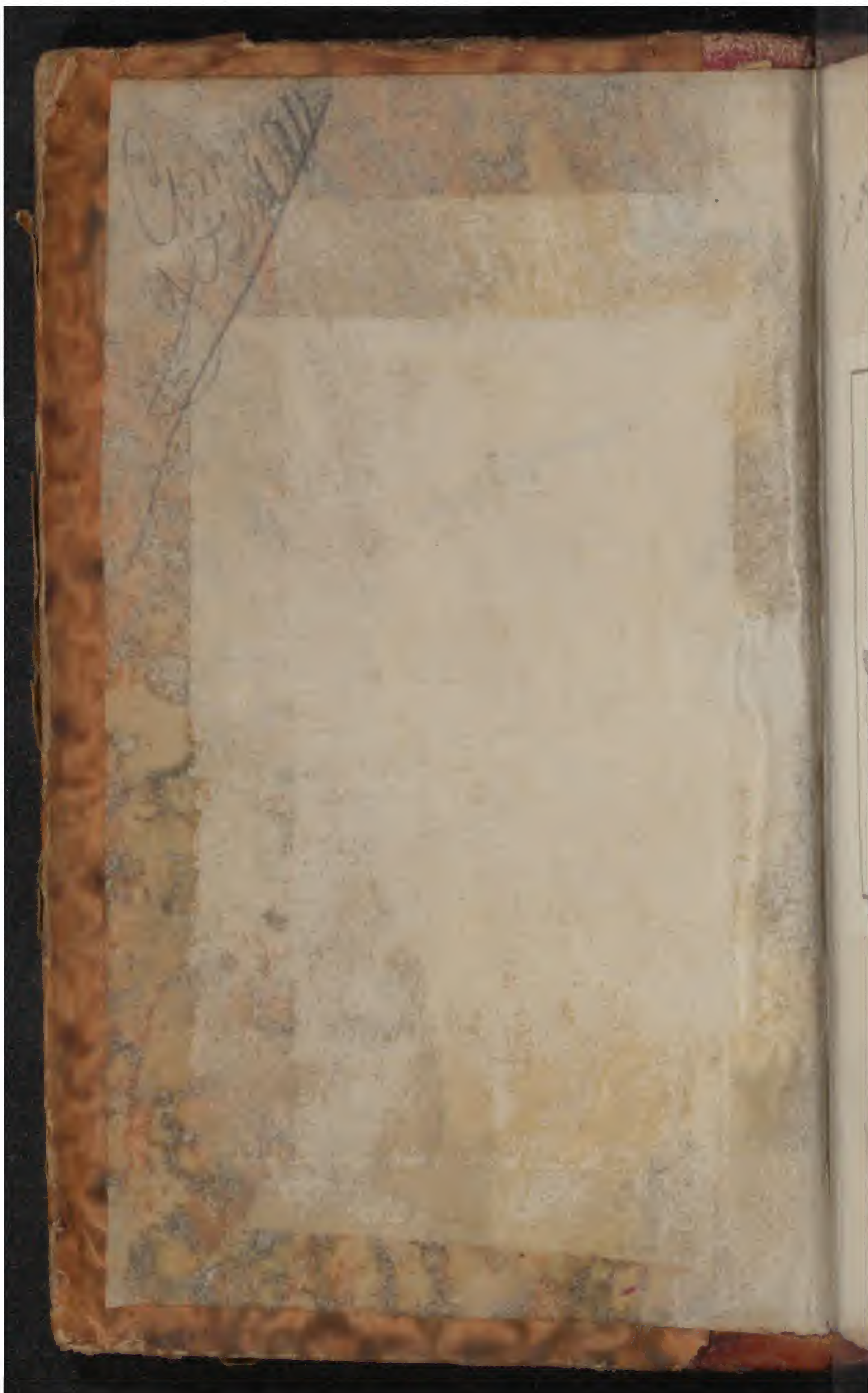

364
D
31

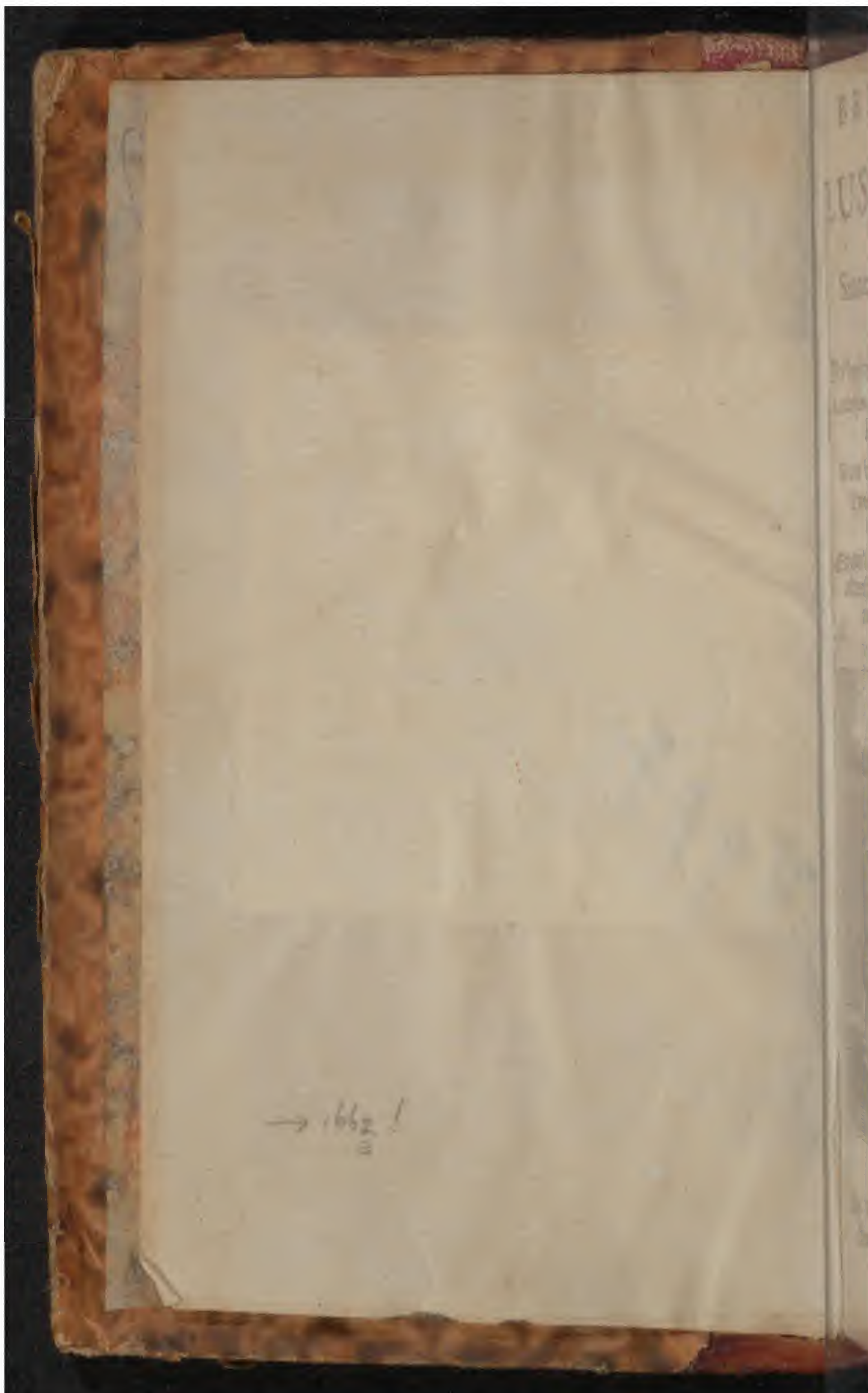

EX LIBRIS
DR. M. NIEMEIJER

BELLEROPHON,
Of
LUST tot WYSHEYT:
Door
Sinne-beelden leerlijck vertoont.
Waer by zijn gevoeght
De Vrolycke Stemmen : Of, *Stichtige en vermaecklijcke Liedekens en Dichten, genomen uyt de geoorlofde Vrolickheydt, tot opweckinge der goede zeden.*
Waer by noch konnen ghebonden werden, het *Tweede-deel Urania* of *Hemel-sang*, als mede het *Derde-deel, Gesang der Zeden, van den selfden Autheur.*
En op't nieuw doorgaens vermeerdert en verbetert/en met de alderschoonste Voysen op Musijck-nooten ghepast/en met konst-platen geciert. Door D. P. Pers.
De Musijck door C. de LEEUW gecorrigeert.

t'AMSTELREDAM,
By Willem van Beaumont, Boeck-verkooper/ in de Kalver-straet/ tusschen de Spaers-pot en St. Lucye-steegh/ in de Witte Boeck-pers/ 1664.
Met Privilegie.

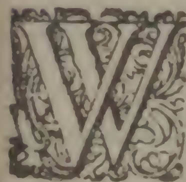

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Den Erntfesten, Wijsen, Hoogh-geleerden, en seer Vermaerden

D. JACOB CATZ,

Pensionaris der Stadt *Dordrecht.*

Erntfeste, Wijse, Hoogh-geleerde Heere,

Wanneer ick in dese wintersche avonden voor my hadde genomen/eenig werk/alrede by my aengevangen/te volvoeren/ ben ick van ter zijden door vele verhinderinghen daer afgetrocken/ alsoo dat ick/ om mijne buyten-uren niet geheel ledig te laten ontslippen/nu en dan/eenige dichten/ by my eertijts uytgegeben / hebbe verandert:en also my geraden dachte/daer yet by te voegen / ben ick in dese vrolijke begeerlijckheyt geraeckt/ dat ick mijne slechte en ongetoonde Liere/de Werelt hebbe derven vertoonen/om door mijn eenvoudig geluyt/andere tot een veel lieflijker galm en aengenamer Gesang op te wecken. Ick hebbe mijne stoffe genomen midden uyt des Wereldt verdorvenheyt/doch alsó/dat ick het leerlijcke en eerlijken beoogende/het vrolijke hier en daer hebbe onder gemengt/ om alsó de Jonckheyt/die meest tot geyle en onbeschofte dertelheden genegen is, hier door soetjens af te leyden. Want dit gebreck sietmen doorgaens dat vele schoone nieuwe voysiens met sulke ontuchtige dichten worden uytgegeben/dat de saerte en kuysche ooren daer van een afkeer dragen:en evenwel by gebreck van stichtige gesangen/den gemeene fleur volgen/daer sy andersins het dertele wel verwerpen/en 't eerlijke omhelsen soude. Ik hebben U. E. dese mijne soetigheytjes willen toe eygenen/te meer U E. my/ naer 't uytgheven van mijnen IONAS de Straf Prediker, opweckt/ en (door brieven) te gelijck vermaent / datmen oorsake hadde/ in dat deel/ onsen tijdt geluck te wenschen / dewijle men siet dat de edele Dicht-konst nu by velen tot stichtinghe wordt aengeleydt/ en ghesuyvert van de ongebondene tochten/ die niet doen als de lusten ketelen / en van de Deughd af-leyden. Ick hebbe hier in dit slechte staelken eenighe Dichtjens/ Gesangen/en zedige uytbeeldingen voorgestelt/en in der haest/ terwijl de Drucker besigh was/ uyt de penne geworpen / wat

 my

my nu en dan mocht in den ſin ſchieten: U E. beſcheydenth
kan alles wel ten goede duyden / en de misſlagen gunſtigh v
beteren/ ten eynde/ andere mogen werden opgeweckt / om m
een geeſtiger ſtoffe de Konſten en goede Zeden te helpen ver
ren. Doch ick wil met deſe kleynigheytjes U E. ooren n
beswaren / als die met hooger ſtoffe beſich zijn / maer hebbe
leen mijne genegentheydt betoonende / daer mede U E. Ki
derkens willen vereeren/ (om by haer huys raedt te voeghe
ten eynde die ſelve/ ſich daer in vermakende/ daer uyt mogh
plucken/ wat haer mach behaeghlick weſen.

Erntfeſte, Wijſe, &c.

Neemt mijne bey-poſtigheyt in 't goede/en blijft met alle
nwe/ in des Alderhooghſten bewaringe getrouwelick bevole
In Amſtelredam. U E. E. Dienſtwillige

D. P. Per

Verſoeck des Dichters, aen allen den genen, di 't eenighſins mach aengaen.

WY leven nu in ſulke eene afgunſtige Eeuwe, datmen byn niet aengenaems voor den dagh mach brengen, 't en z dat het te voren met een Lijfwacht van Hellebardiers en Tra wanten beſet ſy, of met een ſterke borſtweringe van Privilegie beveſtigt: Evenwel verſtout ſich noch de afgunſtigheyt, en taſ ook aen d'uytmuntenſte Hoogheden, en dringt midden door d Hellebaerden, Spieſſen en Privilegien. Om deſe dan eenigh ſins in haren loop te ſtutten, wil ik alleene verſoeken en vrient lijck bidden, dat de redelijckheyt mach ſo vele plaetſe vinden datſe my mijne Genuchtjes en Vrolijckheytjes niet willen miſ gunnen, maer laten die ſelve vry en vranck paſſeeren, te meer niemant hier aen iet eygens heeft, alſo die uyt onſen eigẽ Tuyn geplukt, en van onſe bloemkens teſamen geſet, en tot niemants ſchade of nadeel zijn uytgegeven. Indien U E. deſe behaeglik zijn, wy konnen, met Godts genade, die ſelve vercieren, ver-planten, vermeeren, na dat het ons ſal goetduncken. Niemant maeye dan, daer hy niet heeft gezaeyt, maer late dit aen ſijnen eigen heere, die, tot uwen dienſt, u van herten alles goet wenſt.

Toe-

Toe-eygeninghe,

Aen alle

Edele Verſtanden,

En

Aenradinge totte eerlijcke Konſten en Wetenſchappen.

GHy die door 't heyligh vocht zijt deftigh opgetogen,
En hebt de reyne melck der wijsheydt ingeſoghen,
Die van een hooge geeſt, en uyt een edel hooft,
Zijt uyt Iupijn gebaert, en uyt ſijn breyn geklooft:
Gy die ſijn fackels volght, en 't vrolijck licht ſiet blincken,
En dagelijcks zijt gewoon der Goden dranck te drincken,
Wiens lippen zijn bedouwt met overheyligh nat,
En die de wijsheyt gaert in een vergulden vat:
Ick bid u ſoete Ieughd, waar toe dus overgeven,
Dat ghy u hooge Geeſt buyght nae het wulpſche leven?
Seght waerom heeft de waen, in u broot-droncken hert,
Dus krachtelick u ziel betovert en verwert?
Dat ghy dus heel ontaerd, u voeght na ſlinckze wegen,
Waer door, dat lof noch eer', noch hooghe yt wort verkregen,
Maer ſchuyft dat ſchoon juweel, der deughden edel pandt,
Dus onbedacht ter zy, en dwaeſlick van der handt.
Gewent u geeſtigh breyn tot treffelicke ſaken,
Dan ſuldy metter tijdt een hooger Wijsheyt ſmaken:
Want of ſchoon d'aenvang ſuur, ook moeylik valt en ſwaer,
Soo wort het eynd gekroont met Eer en Staet hier naer.
Dan wat door 't klamme ſweet, beſuurt wort en verkregen,
Dat plaghmen, boven 't goudt, te eeren en te wegen:
Vermits het vluchtigh goedt kan erven eenigh zwijn,
Maer hy kan van de konſt geen Heer of Erve zijn.
Dus moetmen om de deught den ſteylen bergh beſtappen,
En ſchreumen noch het ſweet, noch oock de ſchuyne trappen:
Want door geſtade vlijt en ſloven in der nacht;
Wort wijsheyt, door de konſt, ter werelt voortgebracht.

Siet hoe de Koopman slaeft door onbekende wegen,
En is met lijf en ziel tot alle winst genegen:
Ia om dit loose goedt hy alle dingen waeght,
Tot by de buyck vol nat of zijde kleeders draeght.
O onbedachte mensch! (versopen in de baren
Des gelt-suchts) hoe derft ghy door 't bracke water varen,
Om een soo snooden winst die self sijn Meester hoont,
Die voor sijn soete rust, hem schandelick beloont?
V Geest gaet hooger aen: Neen, neen, ghy moet u wennen,
Dat Wysheyt, Eer en Konst, u wagen altijt mennen:
V lant moet zijn be-eght, beploeght met wackre vreught,
Soo dat ghy 't nare sweet van d'oxsels ruycken meught,
En d'arbeyt niet ontsien, waer door ghy wert verheven,
Maer ruycken na de lamp, de opkomste van u leven.
Ghy siet den waren loon voor uwe vlijdt bereydt,
De eer en hooge staet, der deughden treflickheydt:
Om soo tot eender tijdt den landen voor te schrijven,
Hoe yder sijn beroep gerustelick sal drijven:
En wesen als een Vorst, uyt wien gestadigh vliet,
De grontvest van de tucht, en 't loffelick gebiet.
Daer suldy dan besien, wat konsten al vermogen,
Hoe heerlick datse staen voor aller menschen oogen,
En waer toe 't scherp vernuft, door reden wort gebracht,
En hoe het domme breyn wert over al veracht.
Geleertheyt maeckt haer volck tot alle konst genegen,
De dom-aert dit versmaet en doeter alles tegen:
Want wat de Meester druckt 't is al vergeefs gewrocht,
De plompaert wort door vlijt tot geene konst gebrocht,
Hy is een grove steen, seer ruw en onbesneden,
Een doode schildery, een beeldnis sonder reden:
Een schaduw sonder man, een leven sonder geest,
Geen wesen, maer een schijn, en eene houte leest.
Noyt heeft Apollo 't hooft met Lauwer omgewonden,
Van die hy heeft te traegh en slaperigh bevonden,
Maer heeft den wackren Haen haer tot een beelt gestelt,
Die der Geleerden vlijt verkondight in het velt,

Di

Die 's morgens voor den dagh, de lieve Son gaet wecken,
Op dat s' uyt haer Palleys en Woningh sou vertrecken:
En 't Byeken dat den dauw uyt alle kruyden suyght,
Dat is de rechte school die van haer deughden tuyght,
Dat nijvrigh uyt den Thijm, en sy uyt duystre Boecken,
Gaen al 't verborgen soet met grooten yver soecken:
Waer over haer een krans van Lauwer wort bereyt,
En tot een eeuwigh lof om haren slaep gebreyt,
Om dat sy door de vlijt, Parnassus opgestegen,
Verkrijgen Phœbus gunst en al der Musen zegen:
En door een stercke drift, verheven in de locht,
Is van haer al 't geheym der Goden door gesocht.
Hier sal Euterpes *fluyt, een geestigh deuntjen speelen,*
En ons haer soet vermaeck en blijdschap mede deelen:
De deuntjens van de vreught, die in een deftigh hert,
Ontsteken eene brant in vrolickheyt en smert.
Hier is geen vuyle mond', geen onbeschofte reden,
Geen dertelheyt of tocht, tot ongebonden zeden:
Maer eenigh vrolick Lied, dat zedigh en verheught,
Den Sangers onderwijst, in eerbaerheyt en deught.
Hier is geen geyle praet, van Venus *vryerien,*
Maer eene Vreughde-sangh vol slechte rijmerien.
Die 't kuysche oor behaeght, en houdt dat in bedwanck,
En dult geen licht geral noch geyle Minne-ranck:
Sy hoeft voor oudt noch jongh haer soete toon te decken,
Maer sal in yders ziel een nieuwe vreught verwecken:
Want wie de deught en vreught en eerbaerheyt vernoeght,
Daer is haer soet gefluyt en stemme na gevoeght.
En of hierom de Nijdt haer eere wil benijden,
Soo tuyght de reden klaer, oock in dees woeste tijden,
Dat eerbaerheyt en deught en wijsheyt alles plant,
Geluckigh waer de deught en wijsheyt is in't Lant.

INLEYDINGE
Tot de
LUST der WYSHEYT,
Zijnde een
Vermaeck der Ionckheydt.

ALeer wy tot onſe Geſangen geraken, ſullen wy totte Inleydinge van die ſelve een weynig van het Vermaeck of Vrolikheyt handelen, om alſoo door deſen wegh aen te wyſen, hoe ſich de Jonckheyt in deſe ſake met betaemlijckheyt ſal hebben te dragen.

't Vermaeck of de Vrolickheyt, na dat het eenige bepalen, is een ſekere vernoeginge des gemoets, de welcke bekent wort uyt dingen, die de Nature betaemlijck zijn, die ook van *Plato* op dryderleye maniere worden aengemerckt. Want alſoo de Lente of de eerſte groente voor het Vermaeck wrrt uyt-gebeelt, waer in alles met een wackerheyt en Jeugdige bloeyende kracht en Vrolijckheyt voortkomt: Alſoo komt oock het Vermaeck inde Lente, dat is in het bloeyende leven des menſchen alder-meeſt voor den dagh, want men ſiet, dat die oock wackerſt en meeſt tot alle Vermaeck genegen is. Maer gelijk de Velden, Bomen en Kruyden wel moeten werden gheheegt en waergenomen, ſoo men daer van goede vruchten meent te verkrygen, alſo behoortmen dan oock de Ionge edele verſtanden alder-eerſt in goede zeden en konſten te onderwijſen en op te trecken, op datmen daer van ſodanige vruchten mach verwachten, gelijkmen vande Velden, Boomen en Kruyden verhoopt. Doch alſo de ongehavende Velden, Boomen, en Kruyden meerendeels wilde en onſmaeklijke vrugten voortbren-

brengen; soo brenghen oock de ongehavende en onbesnoeyde verstanden meerendeels vruchten voort, die de zedigheyt en deughd niet betamen: Want als die selve het ruyme spoor gewent zijn, loopen zy tot haer eygen verderf en ondergangh, het vermaeck misbruyckende. Waer over *Horatius* dit selve in sijne Digtkonst seer geestigh vande onbeschaefde en dertele verstanden singt:

De Melck-muyl, uyt sijns Meesters dwangh,
Die gaet nu sijne vrye gangh,
Hy rijdt te Paerd en tijdt ter jacht,
En neemt slechts op de Wellust acht.
Verkiest seer licht een wilde baen,
En acht niet op sijn Vooghds vermaen,
Verslint en quist zijn eyghen goedt,
Dat hy te los en wulps verdoet:
Sulckx dat trots en onbedacht
't Goet onderwijs terstondt veracht.

Hier uyt wort verstaen, datmen de tere verstanden by tijts moet besnoeyen, op dat wanneer haer dē toom wat los wort gevierr, sy niet terstont uytspatten, want men moet de quade Kinderen des gemoets, terwijl die jong en teer zijn, mette wortel uyt-roeyen, en aen den steen verplettē: gelijk hier van *Ovidius* in sijne minneraat, hoe wel Heydē sijnde, een seer goede lesse geeft, daer hy seyt:

Als u de tochten in 't gemoedt
Bespringen. set dan schrap u voet,
Belet het onkruydt en het quaedt,
En 't Paerdt, al eert op 't hollen slaet,
Want dralen heeft soo grooten kracht,
Sulckx dat de tijdt een druyve bracht,
De Boom die nu haer lommer spreyt,
En breedt en wijt haer bladers leydt,
Die kostmen eerst gelijck een kruydt,
Met teere handen roeyen uyt.
Maer als de fieckt, haer wortel schiet,
Dan helpen al de kruyden niet.

So moetmen dan het onkruyd by tijts uytwieden,en de plante buygen terwijl die ſwak en teer is,om alſo het Vermaeck in hare palen te om-helſen. En alſo het Vermaeck gheenſins wort verboden, als het gheſchiedt tot eerlijcke oeffeninge en ſtichtinge ſijns ſelfs of des evennaeſten, ſo mach het dan niet getrocken worden tot een ruyme wegh der dertelheden en wulpſigheden. Want al wat de perken van Eerbaerheyt en Sedigheyt overtreet, dat mag geen vermaek,maer lichtvaerdigheyt en ongebondenheyt genaemt werdẽ.Hier over iſt dat *Xenophon* inde Spreukẽ *Socratis*, willende aenwijſen den weg van 't *Vermaek*,ſo ſtelde hy de vijf Sinnen in 't midden,waer door men al het vermaek ſchepte. Wat vermaek neemt het Ooge alſt ſijn geſichte keert tot het aenſchouwẽ van de wonderen Gods, ſo op der aerden als in den Hemel, maer in 't tegendeel,ſo men die ſelve tot de Ydelheden uytſchiet,eylaes hoe vele ſijnder door bedrogen? Waer door is *Samſon* verleit?door de oogẽ,want hy ſeyt vande Philiſtijne te*Thimnat:zy heeft myne oogẽ welgevallen.* Waer door is *David* geſtruykelt?door de oogen, want hy ſagh dat *Bathſeba* ſchoon was.So datmen wel mag ſeggen,dat de oogen da'lderaengenaemſte Spiegels ſijn,wanneerſe regt worden geſtiert,anders ſijnſe verlyders, die ook de alderſterckſte, Vroomſte en Heyligſte Mannen konnen vervoeren: daerom bid ook *David* tot God, *Dat hy ſijne oogẽ wilde afwenden vande ydelheyt.* Wat de ſmaek aengaet hoe aengenam en Vermaeklik die ſelve is,wort door de hongerige en grage mage beproeft, en tot ſijn recht wit gebragt zijnde, doetſe den menſch met vermaek leven, maer door haer miſbruyck doetſe den Gulſigaert om hals brengen.

En wat de reuck belanght, daer in heeft Godt gheen kleyn vermaeck gegeven,alſo wy daer door alle lieflicke rooſen, bloemen ende reuck-wercken, door 't middel van de Locht, als door twee ſluys-gaten ter neuſe laten doordringhen, maer in 't tegendeel, de ſelve miſbruyckende, gedijdtſe tot onſen doodt en ondergangh.

't Gevoel

't Gevoel heeft zijn vermaeck, want alle tastelijke dingen worden daer door gekent, en nae datse aengenaem zijn, so scheppen wy daer in te grooter behagen, maer in 't teghendeel sullen sy haer quetsen aen de scherp-snijdende Swaerden: want de handen sijn den Mensche gegeven tot tasten en voelen, al wat tot noodigheyt en betaemlijckheydt vorderlijck is.

Maer alhier letten wy insonderheit op't vermaek van de Ooren, want daer door word al het lieflik geluyt begrepen, dat eenigsins kan bedacht worden. Het Ooghe siet wel, maer de Ooren horen de Levendige stemme. En hierom seyd' *Xerxes* dat de ziele inde Ooren woonde, want die selve vermaekte sigh in 't wel-spreken, en bedroefde sigh inde vuyle monden. Waer over de Oude de Ooren, de Wijsheyt hebben toegewijt, en hadden ook een gewoonte, dat wanneer zy hare kinderen ghemoeten, dat sy die selve voor de Ooren kuste, lief kosende 't ghene, waer door de wijsheyt wierde gevat. Waer over wy altijt lust behoren te dragen, om het eerlijcke en betaemlijke te hooren. Insonderheyt lettende op de belofte *Christi, datse salig zijn die Gods Woort hooren en dat bewaren.* Of gelijck *Bernardus* seyt, *Dat is een goedt Oor 't welk gaerne nutte dingen hoort, en 't gehoorde wijslijk onderscheyt, en 't gene verstaen is, gehoorsaemlijk uytvoert.* En also het Oor geen kleyn vermaek schept in het lieflijck geluyt, en inde aengenaeme stemme, so hebben wy 't vermaek van de Ooren eenige vrolijckheyt toegevoeght, voor den dagh brengende eenige stichtlijke Gesangen, Liedekens en Dichten, die al te samen nae de Zeedigheyt en Deughd gericht zijn, spelende daer in door verscheyden stoffen, om den Mensche te vermaeken en de Ionckheyt de betaemlijckheyt en achtbaerheyt aen te prijsen. Want de Achtbaerheyt en Eerbaerheyt is al 't gene, dat aen de nature betaemlijk is, waer inde Matigheyt en zedigheit met een sekere, edele, vrye en Burgerlijke maniere uyt blinckt, sulcks dat sigh ook de Achtbaer

baerheyd,in alle dingen,die tot de Eerbaerheyt behooren,in 't gemeen wydloopig verſpreyt,en in 't beſonder tot alle ſoorten van Deughden,volgende de dingen die recht en eerlijck zijn,als recht en eerlijck,vliedende die dingen,die onrecht en oneerlijk zyn,als quaet en onbetaemlijck,ſtrydigh zijnde tegens de behoorlijckheyt en Eerbaerheydt. Want de Achtbaerheydt is een kleet en cierſel dat den Ouden en Jongen ſeer wel paſt, ſoo in woorden als in wercken.

En na dien het Vermaeck niet kan weſen ſonder vrolijckheyt des herten , ſoo wort dat ſelve altijdt van een ſoodanige geoorloofde vrolijckheyt verſtaen,die na de reden en Chriſtlijcke zedigheyt gericht is.De Vrolijckheyt is by den Chriſtenen altijt toegelatē geweeſt,ſulks, datſe oock in de openbare Feeſt-dagen met kranskens verſchenen,dragende ook Palm en Olijf-taxkens in hare handē,ter gedachteniſſe van de overwinninge die de geeſt'lijcke Vrede-Vorſt *Ieſus Chriſtus* hadde verkregen, gelijck *Tertullius* verhaelt. De Heydenen hadden oock hare vrolijkheyt, want ſy plachten in hare Feeſt-dagen de Vrolijkheyt met Bloemen en kranskens te vercieren: Jae zy ghebruyckten oock daer toe in hare gheſelſchappen een Mirten-tack, want als zy over tafel ſaten en vrolijck waren , ſoo langden ſy d' eene den anderen den Mirten-tack toe , die dan oock terſtont daer na een Geſangh op-hefte , ſoo haeſt hy dien ontfangen hadde, gelijck *Plutarchus* verhaelt.Soo dat het Vermaeck door een geoorloofde vrolijckheyt,niet kan worden miſpreſen, zijnde 't ſelve by nae de nature eygen.

De Statigheyt en Deftigheyt is oock boven mate te prijſen, voor die van een geſloten en bezadigt Oordeel zijn,maer dit is een yeder niet gegeven. Vrolijk te zijn en te treuren,heeft elk ſijn tijt,doch alles by mate.Waer over ook *Ariſtoteles* ſeght,datter geen wijs Man is, ſonder ontſteltenisſe des gemoets, doch hy hout mate. En dit is den Menſche eygen,dat hy treure oft vrolijck zy:

Maer

Maer niet te treuren en niet vrolijck te zijn, machmen eer by een block als by een Menſch verghelijcken. 't Is dan Menſchlijck, dat de droefheyt en vrolijckheyt elck hare plaets hebbe. Maer men moet niet ſoo ſtuurs weſen als *Socrates*, de welcke nimmermeer eenig teycken van droefheyt of blyſchap vertoonde, navolgende de ſtuursheyt van *Anaxagoras* en *Ariſtophanes*, die daer nimmermeer lachten: want deſe gaen de palen van de behoorlijkheyt te buyten: en al wat buyten ſchreef gaet, is laſterlijk: Gelijk daer was de geſtadige lag van *Democritus*, en 't geduyrig ſchreyen van *Heraclitus*. De achtbaerheyt hout in alles de middelwegh en vertoont ons wat billik, oorbaer en betaemlik is: En 't is betaemlik, dat wy in de algemene ſaken van ouders, vrienden en magen, of blijdſchap of droefheyt ſcheppen, 't ſelve betoonende door geluk-wenſchingen, of door mee-warigheyt; maer altijt moeten wy, gelijck geſeyt is, in onſe genegentheden en togten des gemoets, ons met een gematigde eerbaerheyt verblijden, die de achtbaerheyt betaemlijk is.

Maer alſo onder des Menſchen vermaeck, de Liefde of Minne wel ſchijnt de hoogſte plaets te genieten, niet te min moetſe oock in haere palen beſloten blijven, anderſins baertſe maer hert-zeer, ellende en den ondergang, al hoewel *Plato* in ſijn Gaſtmael ſchijnt te beweeren, dat de Liefde het krachtigſte vermaeck van allen is. Is 't dan waerachtigh 't ghene *Plato* ſeyd, ſoo moet een yegelijck die de ware vruchten des ſelven wil genieten, ſigh ſorghvuldigh wachten, dat hy de Liefde geen oorſaeck geve, datſe in roet en bitterheyt verandert werde. Waer van vele ſeer leerlijcke en waerachtighe bewijsredenen voor handen zijn. Maer van de kracht der ware Liefde, heeft haer eener dit ter eeren ingeſtelt:

Goud, Topaſen, Peerl, Rubijn,
En der wrecken hooge ſchijn,
Moet beſwijcken voor dees ſchat:
Daer van d'aerd gheen ſchoonder vat,

Ofschoon Rijckdom heerlijck schijnt,
Strackx sy by de Liefd verdwijnt,
Die my het herte soo verkracht,
Dat ick 't al, om haer, veracht.

So sal 't ons dan tot geen verwijt konnen werden na geduyt, dat wy ons Vermaeck na de Zedigheyt hebben voeght, om de Ionckheyt hier door aen te locken, ten eynde sy de dertele en onbeschofte Geylheden verwerpende, het Seedige mogen verkiesen, volgende daer in altijt de Eerbaerheit. Niet te min so weten wy ook wel, dat onse gesangen by de brood-dronckene worden berispt, om dat sy de Deugd en Eerbaerheyt al te seer volgen, daer sy nochtans in de geoorloofde vrolikheyt vermaex genoeg aenbrengen. Onse Eeuwe is hier in ongeluckig, dat onder de treflijkste en braefste geslagten, soo vele werden gevonden, die haer mont en stemme de ongebondenheyt ten roof geven, daer van sy haer behoorden te onthouden: want als de Philosoop *Diogenes* eenē schoonen Iongelink sag, die sonder eenige eerbaerheyt sprak, seyd' hy tot hem: *Schaemt gy u niet, dat gy uyt so schonen Yvooren scheede, een Mes van loot trekt?* Verstaende by de Schede de schoonheyt des Lichaems, en by het Mes van loot, sijne onbeschofte oneerbare maniere van spreken. Is dit vanden Heydenē so ernstig berispt, veel meer behoren wy Christenen, ons des selven te schamen.

Om nu wederom tot het vermaek van onse Gesangen te keren, seggen wy, dat de Sang of Musijk niet van het minste Vermaek is, want als *Socrates* aen 't Orakel van *Apollo* vraegde wat hy doen soude om geluckig te leven? kreeg voor antwoorde: *Dat hy de Musijk soude leren:* Dieshalven seyt Beroaldus *dat de Musijk soo vermaecklijk is, dat ook door haer soetigheit alle dingen worden verkregen:* En tot meerder opmerkinge vertelt te geestige *Philostratus* hare volgende werken en wonderen. *De Musijk of het Gesang,* seyt hy, *beneemt den treurigen haer treurigheyt, den Vrolijken maeckt-*

maektse vrolijcker, den Minnaer vieriger, den Gods-dienstigen, Yveriger, en trekt de gemoederen, wanneer sy op alle manieren u toegestelt, werwaert sy wil. Ghy dan, O deftige verstanden! die de BELLEROPHON, of lust tot wijsheyt, bemindt, laet u Vermaek de Werrelt tot stichtinge aenhooren, op datse haer met u magh vermaken, en in alle eerbaerheit vrolijk zyn. Want een vrolik gemoet gelijk *Salomon* seyt, maekt een bloeyend Ouder. Dit most ick als tot een inleydinge noch met u spreken.

Nae-reede.

NA dat ik mijnen *Bellerophon* had in't licht gebracht, heb ick daer nae mijne Penne ghevoeght nae veele Schriftuyrlijke en stichtelijke Liedekens, en hebbe die onder den Tijtel van *Urania* of *Hemel-zangh*, als een Tweede Deel, toe-gestelt, waer in ik vele Bybelsche Historien en andere zeedige stoffen hebbe gevoegt, die ick bevond dat den Leser behaeglijk waren: waer over ick wederom mijn lust hebbe hervat, en nu, voor 't laetste, noch met een nieuw *Gezangh* der *Zeeden* willen vereeeeren, te meer dese tot stichtinge en vermaek getrocken zijn, uyt vele Philosophische en morale of zeedige stoffen, tegens vele gebreken der Menschen, daer ook veele schriftuyrlijke mede onder loopen, sulckx dat dese Liedekens bestaen uyt drie deelen, als

1. *Bellerophon* of *Lust tot Wijsheydt.*
2. *Urania* of *Hemel-zangh.*
3. *Ghezangh* der *Zeeden.*

Die had ik den Lief-hebbers der Singh-konst noch voor te draghen.

U. E. Dienstwillige

Dirck Pietersz Pers.

BELLEROPHON, of
Wie begint, die wint.

In magnis et voluisse sat est

BEllerophon (soo de Poëten dichten) was de Sone van Glaucus, Koningh der Ephyreen / door wiens deughdliche schoonheyt Stenobæa, de Huysvrouwe van Prætus, Koningh der Argiven/(te vergeefs) verlieft zijnde/hem beschuldigt heeft van noot dwangh/waer over hy hem naer Lyceam, tot Iobatem den Koningh gesonden heeft om gedoot te werden/ maer dese niet willende sijn huys met 't blordt deses edelen Jongmans besmetten/heeft hem ten strijt gevoert tegens de Solimos. Maer als hy die selve oock door sijne dapperheyt hadde overwonnen/ en vele gevaer uytgestaen/wierde hy ten laetsten na 't ysselicke monster Chymæra gesonden / het welk hy door de hulpe van Neptunus, met 't paert Pegasus, ook mannelick heeft gedoot / en 't lant van dat gruwlick gedrochte verlost. Wanneer hy daer na/ als door een hooger geest gedreven / oock met Pegasus hooger dingen wilde ondersoecken / is hy (naer beneden siende) daer af gevallen. Hier uyt nemen vele/ dat sijn wille tot hooge saken is te prijsen, al is 't schoon dat hy tot sijn wit niet is gekomen. *In magnis & voluisse sat est.* Eenige houden dit voor een Historie/andre voor een Physische

of

BEllerophon, moſt gy dus na de wolcken vliegen/
En op Minervas hengſt den Hemel ook beſpien?
Dyn zwacke luſt/ eylaes! ſal 't willigh hert be-
drieghen/
Want hy valt onbedacht die 't over al wil ſien.
Wiſt ghy niet wie den brant der ſonden wil genaken/
Smelt door te grooten hitt'/ door 't ſcheemren van 't geſicht?
Wie met ſijn teer vernuft wil alle wijſheyt ſmaken/
Die valt al eer hy 't weet/ en ſneuvelt al te light.
En evenwel dijn Ziel is waerdigh om te prijſen/
Die met een fris gemoed/ yet Godlijcks heeft beſtaen/
Dijn hoogh verheven geeſt krijght d' eere van de Wijſen/
Vermidts dijn kloecke breyn yet treflijcks heeft gedaen.
,, Wie altijdt leyt en peynſt en nimmer derf beginnen/
,, Wie altijdt overleght de zwarigheyt van 't werck:
,, Wie altijdt leydt en maelt en rammelt met de ſinnen/
,, Bouwt nimmermeer een huys/ en minder noch een kerck.
,, Slaet handen aen den ploegh/ en lechter niet te wroeten/
,, Te ſpeelen met u breyn/ maer grijpt de ſteenen aen/
,, En metſelt metter daet: De Konſt ſal u gemoeten:
,, Hy heeft genoegh gewilt die 't ſlechts heeft onderſtaen.

---

of natuurlijcke beſchrijvinge. Ander door een Ethiſch of leerlijk bedietſel. Altijt dit iſſer van/ dat wy daer door worden geleert/ niet te ſuffen inde aenghevangene loop-bane des levens/ maer dat wy altijt moeten voortvaren/ om de wetenſchappen meer en meer te onderſoecken/ en niet doen als de Boer by Horatium, die altijt overleyde hoe hy een huys wilde bouwen/ maer nimmermeer begoſt hy een ſteen aen te leggen/ over ſulcx wierde ſijn huys noyt begoſt. Soo doen oock vele/ die door hare te groter neus wijſigheyt/ vele dingen weten over te leggen/ maer onderſtaen nimmermeer hare gedachten in 't werck te ſtellen

Wie altijdt dreyght, en noyt begint,
Die vanght een vuyſt vol loſſe windt,
Met dreyghen wordt geen dingh gewrocht,
Noch yet dat treflijck is volbrocht,
Wie ſlechts wat deftighs neemt ter handt,
De luſt daer toe die is geen ſchandt:
Al blijft hy ſteken in ſijn vlijt,
Soo prijſt hem evenwel de nijdt,

In weelden ſiet toe.

Victi Victori ſuo gratulatur

SEſoſtris, een Koningh van Egypten/ die door ſijne ſtrijdtbaerheydt andere omliggende Koningen hadde t'onder-gebracht / liet hem / door een opgheblaſen hooghmoedt / van die ſelve trecken/ en in triumphe om-heer voeren/doch wierde door een treffelicke antwoorde van het rollen der raden / en 't keeren der Fortuyne overtuygt/ die ſelve op haer vrye voeten te ſtellen. Dit behoorde yder een leeringe te weſen/dat hy 't geluck niet te ſeer ſoude vertrouwen/dan des werelts ſaken zijn veranderlick/ en de Fortuyne is ongeſtadigh/ die haeſt het onderſte boven/en 'tbovenſte onder kan keeren/en datmen van hare gladde wielen lichtelick kan afſlibberen. Sy laet haer in geene plaetſe ſluyten/ maer vlieght nu hier/ dan daer/ lichtvaerdigh drijvende/ &c.

Wie op 't geluck te vele ſteunt,
Heeft op te krancken riet geleunt:
't Is wanckel, rond, en ſlibber-glad,
Het draeyt en keert gelijck een rad:
Wat onder is raeckt op den top,
Wat boven is verkneuſt den kop.

't Is

Of ghy Sesostris praelt/ pratsigh komt ghetreden/
U schaduw is alleens; ghy zijt die selve Man:
Of ghy de Princen toont/ als Rossen/ en vertreden
Hebt hare heerschappy/ siet eens hoe 't keeren kan:
Gedenckt hoe 't Avontuur met licht-gewieckte vlercken/
Den eenen nu verheft/ en d' ander stort te neer:
Dat nimmermeer u doen en ongebonden wercken/
Staen aen u eyghen wil/ maer aen een grooter Heer.
Siet hier des Koninghs oogh eens letten op de wielen/
Hoe 't eene sich verheft/ en 't ander neder daelt:
Hoe alle tijdt de smert volght stadigh op de hielen/
En d' hooghmoed selfs de straf op haren halse haelt.
Sesostris die daer sagh des Koninghs ooghen staren/
Sprack met een trotse sin: waerom hy sijn gesicht
Op sijn verheven Koets dorst spieg'len en verklaren:
Om dat (seyd hy) soo haest het onderst' boven licht.
Ick sie de raders aen/ ick sie die om ghedreven/
Wat boven is verneert/ wat onder is verheft:
Ick sie wat eertijdts was/ wat eertijdts was verheven/
Dat leydter weer vertreen/ en van de Noodt getreft.
Dees antwoort 's Konings hert beroert met grooter vresen/
Dat hy den Vorsten voorts op vrye voeten stelt.
En denckt in sijn gemoedt: „ Niet blijfter in sijn wesen/
„ 't Vertreden grasjen klimt/ en d' Eycke wordt gevelt.

't Is in een oogenblick verkeert:
De trotse wordt te haest verneert.
't Verslagen rijst weer na de Lucht,
't Verheven geeft sich op de vlucht:
En menght het alles onder een,
Het kleyn wort groot, en 't groot wort kleen,
En 't lot (een yeder op-gheleydt)
Rolt altijdt sonder onderscheyd.
Dus niemandt stel sijn hoop te seer,
Op 's Werelds staet, op macht en eer,
Want Godes straf vlieght als een wind,
Die al der Grooten trots verslind.

Welſprekentheyt, Suſter van de Wijsheyt.

Eloquentia nil præstantius

GHy (wiens ſuyvere tongen met eenen lieflicken Honigh/ en geſuykerde Nectar zijn beſpꝛoeyt/en die de Goddelijke Ambroſia geſmaeckt hebt) ſiet hier het cierſel van uwe ſchoonheyt. Hier ſtaet de ſoet-bloeyende Welſprekentheyt, verheven uyt alle andere konſten / om te betoonen / dat dooꝛ haer alle vooꝛ treffelicken Wetenſchappen woꝛden vertoont/ geleert/ en ingeſcherpt; ja met ſodanige luſt aengeweſen / dat de toehooꝛders ſelve met een lieffelijcke kettelinge / als met open monde / gapen / om te mogen genieten de edele mede-deelinge van deſe heerlijcke en noyt volpꝛeſene aenſpꝛaeke. Sy is die gene die 't vuyle en verwoꝛpene dooꝛ haere aengename maniere van aenpꝛijſinge kan ſoo behaeghlijck maken/ en met ſodanige cierlijcke ſluyers/ by-hangſels en parruycken op-pꝛoncken / dat ook het alder-verachtſte geacht / ge-eert / en in waerden gehouden woꝛt. Hier toe iſſe oock van alle andere konſten als de uytblinckenſte op 't Tonneel gebꝛacht. Doch alſo / datſe altijt na de deugde/ haer verſtant moet gebꝛuyken/ niet om de geyle dertelheyt/ als Venus en haer Boefken, te voꝛduren / en met loofwerk af te ſchilderen: maer alleen om de deugd en de konſten

HIer staet een Heylig Choor van deuchde-rijke konsten/
Van Wijsheyt/Recht en Macht/en alderhande gonsten/
Vol edelheydt en geest/ die op een rots gebouwt/
Gegrondvest op de Deughd/ de Deughd in eeren houdt.
Wel sprekentheyt wort hier den Lauwer-krans gegeven/
Wiens Goddelijcke stem kan door de wolcken sweven:
Die hoogher als de Son kan totte Goden gaen/
Kan dringen door het hert en aen haer zijde staen.
Kan leyden door een strick en Godlijckheyt gevangen/
De Zielen/ die geboeyt/ aen hare tongen hangen:
Kan leyden door een lust/ en door een hooger geest/
Dat niemand/ noch de doot / noch ook voor schande vreest.
Sy drijftse door de Zee/ door stormen en door baren/
De sulpher noch de bast die komen haer vervaren:
Sy gaen/ als in den doodt / door d' honich van haer mond/
En volgen/ waer sy wil/ uyt een getrouwe grond.
Het Avontuur alleen/ en 't dertel kindt der Minnen/
Staen buyten dese school/ met hare wufte sinnen/
Die door haer geyle lust bespien een ander Wet.
„ 't Welspreken is een deughd/ maer voor de deughd geset.

sten met een aerdig pinceel af te malen. 't Gene de Poëten van Amphion en Orpheus verhalen/ is niet anders als op de Welsprekentheyt te passen/ want gelijk sy door hare Liere de Leeuwen/Wolven/Beeren/Slangen/ Vogelen/ Bergen/en Boomen/ kosten bewegen/ ja de Revieren doen stille staen: so kan ook de Wel-sprekentheyd de harde/ ruwe/wreede/ onbuyglijke en stijf-hoofdige menschē door de soetigheyt en honig van hare woorden/ hoe hertneckigh die ook op hare meninge staen/daer van af trecken / haer makende niet eenen sachtmoedig en goetdadig. Geluckig dan zijn de Landen , alwaer de welsprekentheyt tot vrede en welstant der Burgeren gebruyckt,en niet tot haer verderf en ondergang misbruykt wort,gelijk Cicero seyt;

Wiens lippen met een soet gefluyt,
De Wijsheydt galmen overluyd ,
En menghen 't suycker van de reen ,
Tot nut en stichtingh van 't gemeen .
Diens konst, als Godlijck, wordt geloont,
En van de Deughd met lof bekroont .
't Wel-spreken maeckt het harde soet ,
En buyght een wrevelīgh gemoed.

BELLEROPHON, of Eere boven al.

Decorū est pro patria morj

GElijck de sterren aen den Hemel in klaerheyt uytblincken/ so steken oock boven andere uyt de dappere daden der beroemde Helden. Marcus Curtius, om sijn Vader-land van 't bederf en ondergangh te verlossen/ springht gewapent met sijn paert in de solpher-poele / en blijft door sijne loffelicke daet onsterffelick op aller tongen/gelijk mede Horatius Cocles, Mutius Scevola, en vele andere doen / die ghy by Titum Livium kond lesen. Want voor 't Vader-land sijn leven in de waeghschael te stellen is loflick. Daerom seyd Valerius Maximus, dat het even groote deughde is 't Vader-land voor te staen / als om een tegenwoordigh ongeluck sijn leven te laten. Dese Historie soude geschiedt zijn ontrent 390 jaren na de bouwinge der stadt Romen.

'T Is eerlick dat ick my te pand,
Stel loflick voor mijn Vader-land,
En waegh dat jongh en edel bloed,
Uyt een oprecht en trouw gemoed,
Mijn deught sal blincken als de Maen,
En over al ten toone staen,

OF d' Edelheydt beſtaet in pronckery of kleeren/
Daer van ſal dees Romeyn u geven klaer bericht/
Hoe dat een Ed'le Stam verrijſt in grooter eeren/
Wanneer ſy voor het Landt bewijſt haer trouwe plicht.
O brave jongher Held/ en vol van hooge ſinnen/
Ghy ſteldt u jonghe lijf en leven in der doodt:
Ghy kond door uwe deughd u vyand overwinnen/
En redden onſe ſtaet uyt dees bezwaerde nood.
Siet aen dit manlijck hert is gantſch bereyd te ſterven/
Om voor 't ghemeene beſt te dempen deſe poel/
Want ſonder 't Edel bloedt ſoo kan men niet verwerben
Waer mee dees ſulpher wierd ghebluſcht en ſijn geſwoel.
't Is beter dat hy ſterft op d' Altaer der ghedachten/
En ſteldt ſijn groote deughd en edelheydt te pandt:
Dan dat hem eene ſchicht of vuyle ſtanck verkrachten/
En liet in dit ghevaer ſijn lieve Vader-landt.
Hier gaet de Heldt in 't graf/ en na der Hellen dalen/
En waeght ſijn vrome Ziel/ en ſijn ghetrouwe bloed/
De Goden ſullen 't lijf op hare wiecken halen/
En kroonen 't met Laurier voor ſijn oprecht gemoed.
,, Wie 't Vaderlant uyt noot wil redden van 't verderven/
,, Verkrijght ſoo grooten lof als oyt de Scepter gaf:
,, Hy gaet op yders tongh: ſijn roem kan niet verſterven/
,, Der Helden hooghe geeſt is ſijn gewenſchte graf.

En ſoo de Goden gheven loon,
Verdien ick hier den Lauwer-kroon.

Leeringh eens Chriſtens.

WIe dan voor 's Hemelſch waerheydt ſterft,
Voorwaer hy grooter kroon verwerft:
Door Chriſtum, daer hy nae verlanght,
Hy 's levens vreughd' en kroon ontfanght.
,, Dus wie ſijn leven hier verlieſt,
,, Behoudt dat, en een beter kieſt,

Vitia caſtiganda eſſe virtute

HY doolt ſeer verre van't rechte wit / die hem inbeelt dat de Deughd inde uyterlijcke ſchoonheyt / of inde heerlijke geſtalte des lichaems gelegen zy: want gelijk de Deughd ſich inwendigh vertoont en haer woon-plaetſe in de ziele behout / ſoo kanſe/ door 't uyterlijk niet geſien worden. Soo word dan by gelijckenis deſe Spiegel voor-geſtelt / dat gelijck die ſelve de uyterlijke vlacken des lichaems ontdeckt / men ook alſo de innerlijcke ſmetten des gemoeds aen de Deughd behoort te toetſen. De ſchoonheydt doet totte deughde niet/ evenwel heeft de deughde uyt een ſchoon Lichaem te heerlicker aenſien / en in een miſmaecht man doetſe dat veel treffelicker ſchijnen. Daerom ſeyde Diogenes: Jonghman ghy doet ſeer wel/ dat gy de deughde met de ſchoonheyt uws lichaems wilt gelijck ſtellen / want de Nature heeft dickwils / oock in een leelicke gheſtalte/ een deugtſame en vrome ziele / geplant: Deſgelijcx ſeyde oock Socrates, (die ſeer leelick en mis-maeckt was / wanneer hem het ſelve verweten worde/) Ick ſocke door de ſchoonheydt der deughde/ de vlacke mijner miſmaeckthe yt uyt te wiſſchen.

Hier op ſoudemen bequamelick paſſen het ſpreeckwoort Sileni Alcibiadis, 't welk ſekere dooskens waren die van buyten

een

Wie in dit Tafeleer sijn vlacken wil beschouwen/
En toetsen sijn gebreck/ en spieglen sijne sond/
Vind alles wat hem schort. Wilt dese les onthouwen:
,, Wie syne smetten kent heeft balsem in de wond.
Het uytterlijck gelaet/ en uwe goede hayren/
U wel gerechte hals/ u schoonheyt en u jeughd/
U frissche jonghe lyf/ dat kan u niet bewaren/
Indien ghy zijt ontbloot van vromigheyt en deughd.
,, Laet altydt zijn de Deughd/ de Toetse der gebreken/
,, Laet dees de schoonheyt zijn/ en 't wit dat ghy be-ooght:
,, Soeckt altijt/door de deughd/van ware deughd te spreken.
,, De deugd alleen na Godt en na het beste pooght.
,, Geen deugd is oyt mismaeckt/de deugde heeft geen feylen/
,, Al word sy schoon veracht/ sy blijft het hooghste goed.
,, In een wanschapen mensch / soo is de Deughd te peylen/
,, Vermidts de Deughd alleen staet in een vroom gemoed.
,, Ghy die van Godt den glantz der schoonheyt hebt verkre-
,, Gebruyckt dees eedle gaef tot ciersel van u staet: (gen/
,, Gedenckt: is in de Deughd de schoonheyt oock gelegen/
,, Soo ben ick dobbel schoon door Deughd die niet vergaet.

een leelijken gedaente vertoonden/ maer van binnen wasser een verwonderinge van Godlijkheyt in verborgen. Socrates was leelijck/ maer van binnen was een doorluchtige Ziele. Antkistenes overtrof door sijne deughd verre de schoonheyt van sijne gedaente. In Diogenes, die de Hont genaemt wierde/en voor't oogh leelijck en mismaeckt was / kost evenwel Alexander yet Godlijx merken: ja hy seyde/ dat indien hy Alexander niet ware/ hy hem soude wenschen Diogenes te zijn. Ende so wy tot de heylige stoffe wilden treden/wy souden bevinden dat 't gene by de werelt leelijk geoordeelt was/ met een heylige Ziele geciert en in alle schoonheyd der Godsaligheyd heeft uyt gebloncken.

Pulchrior est virtus veniens è corpore pulchro.

Gelijck de wijn veel schoonder blinckt
Wanneers' in 't Christallynen springht,
Soo heeft de Deughd oock schoonder schijn
Als Deughd by 't schoon verselt mach zijn.
In een mismaeckt en leelijck Man,
De Deughd haer schoon vertoonen kan.
De schoone worter door geleert,
't Mismaeckte worter door ge-eert.

'T Is al geen Goudt datter blinckt.

Flos marcidus, et carnalis cupiditas

WAt de vleeslijcke Wellust voor eygenschap heeft / hebben vele Outvaders met verscheyden gelijkenissen verklaert: d'eene heeftse by een verwelckelicke bloeme vergeleken/d'ander by pillen die van buyten vergult en versuyckert/maer van binnen vol bittere Medicijne steecken: Andere by een jeuckerighe schurfte / waer van men de smerte ghevoelt naer 't kraeuwen: Andere by Appelen die van buyten schoon/en binnen vol stanr zijn: Andere by een liefl ick aes/ dat een dootlijck angel verborgen heeft/&c. in somma/sy hebben haer afgeschildert datse haer schoon en lieflick vertoont / maer dat de na-smaeck is als een bittere galle. Horatius seyt/veracht de Wellust/want sy is niet waert datmen die tot schade so dier sal koopen. Gregorius segt: de suster van wellust is droef heyt/ waerom oock Hieronymus niet qualijck daer by voegt / wanneer de Wellust volbracht is/ dan brengtse berouw mede. Seneca vermaent sijnen Lucilium, en seyt:roep doch voor al de wellust uyt/en houtse als de moordenaers/ die ons op den wegh vriendlijck bejeghenen / op datse ons met goede gelegentheyt mogen vermoorden. Boetius segt: dit heeft de wellust in/datse is als de Bye/ die haer wil gebruycken / die steecktse en priemtse met hare vergifte angel. Waer-

om

AL ſtady ſchoon en blant / en pronkt met hondert oogen
Als 't goudt / of turkoys / als 't ſilver of corael:
Al bloost de ſchoone bloem / met purper overtogen /
Al ſtaetſe als een Roos in een vergulde ſael.
Haer glantz is al te broos / sy leydter haeſt vertreden /
Wanneer een ſoel geblaes verſlupft haer ſchoone pronck:
Wanneer een heeten brandt verſchroockt haer ſchoonigheden /
Dan leyt sy gantſch veracht / die ſo hoovaerdigh blonck:
De Werelt is een bloem met opgepronkte peerlen /
Die door een toovery verleydt de domme Jeughd /
Sy doet dat zwack verſtand nae haere ſchoonheyd dweerlen /
Door 't wanen van de luſt / en d'ingebeelde vreughd.
't Sijn pillen vol van roet / met Candy overſtreken:
't Zijn appels als corael / en binnen vol van ſtanck:
't Zijn vincken onder 't net / ſeer liſtelijck geſteken:
En uyt een gulde kop is 't een vergifte dranck.
Ghy teederlijcke ſpruyt / die ſachtjens wordt gedreven /
Door 't leyden van u oogh / van d'een op d'ander kuſt /
Set Welluſt doch ter zy: verſchoont u jonge leven /
Behoud een vroome Ziel / en ſoeckt in Gode luſt.

---

om doch / ſegt Ovidius, wildy deſe Feere beminnen / die u maer ſoeckt te verraden? De Oude maelden de Welluſt af datſe een kloot met twee vleugels in haar handt hadde / gaende in een ſmallen wegh vol bloemen en rooſen / waar dat een yſelijke steylte ter zyden lagh / alles om daer mede uyt te drucken / datſe wel liefiijck ſchijnt / maer ſorglijk was en haeſtig verdween / ſo dat haer welluſt maer een ſnel-luſt magh geheeten worden / die welcke ons in 't gevaer vreught / van te ſtorten in onſen ondergangh.

Ick ſagh, ick ſagh de welluſt aen,
Ick ſachſe als een bloeme ſtaen:
Ick ſeyde wat een ſchoon gelaet!
Wat purper in haer kaexkens ſtaet!
Ick ſagh weerom, ick vantſe niet:
Sy was vervlogen eer men 't ſiet.
O, ſeyd ick, ſal dit Welluſt zijn?
Soo acht ick waen noch valſche ſchijn.

BELLEROPHON, of
Vrede baert Overvloedt.

Gelijcker niet heerlickers noch schoonders ter werelt mag blincken als de Vrede, so isser in't tegendeel niet grulicker noch wreder als de Oorlogh. Want de oorlogh is niet anders als een woedende en verslindende Hiæna, en een roofgierighe Harpye, die alleen met branden / moorden / en alle godtloose en ysicke boosheden te verzadigen is. Hierom seyde Tibullus niet qualick:

> Hy was in sijne ziel wel wreed',
> Die d'eerste wreede Zabels smeed'.

Voorwaer de Oorloogh is niet anders als een droevigh treurspel / dat op dese werelt waerachtelick gespeelt wort; een wel beklaeglicke sake. Maer als wederom na alle voorgaende ellenden / de Vrede haer hooft ten Hemel mach opsteeken / dan isser blijdschap / dan isser vreughde! dan wort de Overvloet en Welvaert ghequeeckt / yder mensche wort verquickt / en schept also / naer alle swarigheden / een vrolicken aessem. Wy hebben dit elders breeder verhandelt / ende daerom besluyten wy het selve met de veersikens Mantuani:

In

NOoyt hooger heerſchappy en aengenamer leven/ (ven.
Dan als het wreedſte Dier ons komt den Lauwer ghe-
Als 't woeden is geſtilt/ het moorden en den brand:
Dan ryſter weer een Son en zegen in het land.
Dan weyt de Leeuw en 't Schaep: dan krielen door malkan-
De herten/ die de Nyd/ verſcheurde van een ander. (der.
Dan groeyter Liefd en Vree/ dan waſter vrolyck kruyd/
Dan roeytmen totte grond de felle diſtel uyt.
Dan hoortmen geen Trompet / men hoorter geen rumoeren/
En waerom ſou doch Mars zijn dolle wapens voeren?
Want alles is in ruſt. De Koopman is een Heer/
En d' Ackerman die zaeyt en ſchept den aſem weer.
Daer is een ander lucht. De herten zijn ontſteken
Met blijdſchap ſonder maet/ om alles uyt te ſpreken.
Daer kuſtmen ſijnen vriend/ en ſiet hem vrolijck aen/
Daer klaeght elck een 't geweld en 't leet hem aengedaen.
Daer looftmen Godt den Heer. Daer ſietmen weer verrijſen
Den Hooren van de vrucht/ den overvloed van ſpijſen.
De ſchat van 's Hemels gunſt. De kiſten en de ſtal/
Die zwellen van de winſt en groeyen over al.
,, Weeſt wellekoom O Vreed! en ſchuylt in onſe daken/
,, Wy willen u een tent in onſe Siele maecken:
,, En bouwen een Altaer/ en drijven uyt ons ſin
,, Die in den wreeden Mars verhoopen haer gewin.

In Vree dan iſt een gulden Eeuw:
Dan hoortmen moorden noch geſchreeuw.
Want ſonder Vree is 't alles niet,
Self 't Wieroock dat ghy Gode biet.

Pauperies pacem dat, opes pax, copia luxum,
Sed luxus bellum, bellaque pauperiem.

Dat:

Door d' Armoe komt de Vree/ de Vree ons Rijkdom ſchenkt/
De Rijkdom baert weer krijg/ en krijg ons d' armoe brenght.

Een ander:

Het Oorlogh is een Beeſt dat ſchricklijck is en wreed/
Dat in de vlammen moord/ en alle dingh vertreed.

Daer vrede is, woont Godt.

Pax euangelica tedens ad cœlestē

WAt de vrede des werelts by de Hemelsche verschilt / daer van is 't onderscheyt als de hemel by de aerde afte meten. Des werelts vrede is geveynst en bedrieglik/ des hemels vrede is oprecht en sonder bedroch. Hierom isse by de verstandige altijt afgebeelt by een naeckt Vrouwen-beelt / met uytgesprreyde hayren/sittende op een Aenbeelt/hebbende de werelt onder hare voeten/ voerende in haer slinckerhandt een Palmtack en een Boeck, op hare rechterhandt de Sonne, voorts wasse omschaduwt met een Heyligh Licht. Wat hier mede te verstaen wort gegeven/ sal u werden vertoont. By de Vrouwe verstonden sy dat de hemelsche Vrede schoon was en aengenaem voor Godt en alle Vromen : de gestreelde Hayren,en 't lichaem/gaven te kennen dat sy naekt en bloot stont voor een yegelijk : datse een Boek en een Palmtack voert / was/ om datse ons 't Evangelium of de blijde Bootschap en vrede met Christo aenbiet: met het Aenbeelt wildense uytdrucken/dat offe schoon veracht/verdruckt en vertreden werde/datse gelijck een Aenbeelt vele most uytstaen/en naer alle gewelt oprecht blijven/datse oock also na alle vervolginge en benautheit niet kost bezwijken:datse de we-

relt

VErheven blancke Vrouw/ geheylight met u ſtralen/
Die door een Godlijck vuyr op ons komt nederdalen:
En ſuyvert door u Son den nevel ende damp.
„ Koomt woonen in ons Ziel/ en ſtiert de brooſe ſinnen.
„ Trekt ons gemoed van hier om 's Hemels gunſt te winnen:
„ Komt ſuyvert ons gebloed en carmoſijne ſond/
„ En maecktſe als een ſneeuw door uwe reyne mond.
„ Vertreedt den aertſchen menſch/ de wereld en de luſten/
„ Laet ons op uwe grond en 't vaſte Aenbeeld ruſten/
„ En kranſt ons met Olijf/ met Palmen en Laurier/
„ En voert ons door 't geſternt by Gode verr' van hier.
„ Dat wy de heyl'ge blaen van Godes kracht en wonder/
„ Bepeynſen dagh en nacht met d' Eng'len in 't beſonder:
„ En dat wy in de Rey van u geheylight Choor
„ Den wierooch van ons Ziel/ en 't offer brengen voor.
„ Doch laet ons hier den wegh ten Hemel ſoo bereyden/
„ Dat wy van 't zwacke vleeſch gaen uyt de werrelt ſcheyden:
„ Dat wy van trap tot trap tot aen de ſterren gaen/
„ En laten 't vleeſch om leegh en in de werrelt ſtaen:
„ Soo ſal ons 't eeuwigh licht/ de Vrede Gods beſchijnen/
„ Dan moet de valſche waen en 's werrelts vree verdwijnen:
„ Want Godt woont in een licht dat niemands ooge ſiet/
„ Alwaer Godts vrede ſchijnt/ en 's werrelds vrede niet.

---

relt onder haer voeten hadde vertreden / leyden ſy uyt / datſe als een walge hadde van des Werrelts bedrieglijkheyt / maer datmen evenwel hier op de Werreld moſt aenvangen / om de vrede Godes te omhelſen/en ſich daer toe geheelijck bereyden: datſe met de Sonne als in een heyligh licht omſchaduwt is/ verſtonden ſy / dat de Hemelſche Vrede by Gode en uyt Godt haere oorſprongh hadde/ woonende in een eeuwigh licht / daer toe niemandt met de duyſtere oogen deſes werrelts wiſt te genaken. Want ghelijk de natuurlijcke oogen voor de ſchitteringen en ſtralen der Sonne verduyſteren / dat alſo oock gheen vleeſchlijck geſicht deſe heerlijckheydt koſte beſchouwen. Wat voorts by de Propheten / Euangheliſten ende Vaderen hier van geſeght is/ ſal veel te wijdloopigh vallen. Dus

Verſchijn ô Vree uyt 's Hemels Zael,
En leer ons door u ſoete tael:
Op dat wy 's werelts vree verſmaen,
En na u licht en waerheyt ſtaen.

Dat wy op 't Aenbeelt van u deught
Gegrondveſt nemen onſe vreught:
Ten eynde wy getrooſt in pijn,
Voor eeuwigh mogen by u zijn.

BELLEROPHON, of
Vryheydt, blijheydt.

Libertas ineſtimabilis res est

WAt de Vryheydt voor een treffelicke ſaecke is/ machmen in't tegendeel by de ſlavernye vergelijcken. De vryheyt wordt niet onghevoeghlick vergeleken by een Paerdt / dat los en vry loopende / aen niemants toom of ſpooren gebonden is. Hierom wierde dit Beelt eerſtmael voor een devijs of looſe/gebruykt by de Geunieerde Landen/ met het opſchrift Libertas: om te kennen te geven / dat de Vryheydt een treffelicke en onwaerdeerlijcke ſaecke was / en dat ſy die ſelve ſochten voor yder een te verkrijgen: die van d'andere zijde hier uyt oorſaecke nemende / dat dit veel te breed gingh weyden / maeckten daer een ander devijs teghen/ en ſeyden dat deſe Vryheydt een ongebondenheydt was/ ſtellende daer teghen een Paerdt dat los en vry zijnde / van eenen bergh afſpringht / en den hals breeckt / met deſe omſchrijvinge/*Libertas libertate perit*. Dat is/Vryheyt wort door Vryheyt t'ondergebracht. Hier tegens worde wederom een ander devijs geſtelt/ te weten: een Paert dat met een toom gebreydelt was/ met deſe omſchrijvinge *Libertas cujus ratio moderatur habenis:* daer by de Vereenighde Landen te kennen gaven / als datſe ſoo geene Vryheydt ſoch-

ten

Hy is ten rechten vry/ die zijne vrye sinnen
Laet loopen vry en vranck na wijsheyts rechte spoor:
Dien siet nae niemandt om/ die kan het al verwinnen/
Want hy gaet bergh en dal/ en vuer en water door.
Noch Crœsi machtigh geld/ noch Alexandri schatten/
Noch al des werrelds pronck die worter niet geacht:
Des vrydoms ware deughd die kannen niet ombatten/
De vrydom is veel meer dan al der Grooten macht.
Sy staet aen niemants macht/ sy leeft haer eygen wetten/
Sy staet aen niemandts wil / maer aen haer eygen lust:
Sy magh al wat sy wil/ wie wil haer tegen setten?
Haer Vrydom is haer bandt/ haer loopen is haer rust.
,, Die mensch leeft los en vry/ die met de soete banden/
,, Van Reden en van Deughd getoomt word en geleydt:
,, Want die toetst sijne lust/ en volght de goe verstanden/
,, In 't leyden van de deughd met reden en bescheyt.

---

ten tot haren ondergangh / noch geen sulcke vryheydt/ die tot slavernie en verderf der goede zeden streckte / maer alleen sulke / die met den teugel van redelijkheyt gematigt zijnde / altijt het beste be-oogde. Andersins soo was dit spreeckwoort waerachtigh/*Libertas tyrannide perniciosior:* Dat de vryheyt schadelijker was als tyranny. Want de rechte vryheyt moet niet tot ongebondenheyt ghetrocken worden / anders waer het slaverny. Daerom seydt Augustinus in sijne Stadt Gods niet qualijck/Al is 't dat een goet mensch dient,so is hy vry,en al ist dat een quaet mensch heerscht, so ist een slave.

De Oude schilderden de vryheyt oock af met een Scepter/ en een Hoet / hebbende ter aerden een katte: de Scepter was het ontsach / dat de vryheyt over haer selven hadde. De Hoet was een teycken dat de Slaven als nu vry waren/ wanneerse den Hoedt opstelden. En de Oude stelden de kat tot een wapen voor de vryheyt/ overmits dat Dier niet en kan lijden dat het op gestoten is / alsoo konden sy oock niet verdragen dat sy onder eens anders slavernye souden leven.

De Vryheydt op geen mensche past ,
Alleen de reden houd haer vast ,
Haer leven is oprecht en vry :
Haer vyandin is slaverny.

Men vindtſe ſelden.

HOewel van deſe Vogel Phœnix vele vreemde dinghen worden bedacht / ſoo is ſy doch in de nature der geſchapene dingen noyt gevonden. Sy wordt geſeyt in Arabia geweeſt te hebben / en datſe aldaer voor haren ſterf-dagh een Autaer toeruſt / alwaer ſy alle lieflicke kruyden van Ammon / Caneel / Wieroock / &c. te ſamen brengt / die ten laetſten door de kracht der Sonne worden ontſteeken / waer in deſe Vogel verbrant: uyt wiens aſſche naer 't verloop van een eeuwe / een jonghe Vogel verrijſt / die met een ſeer helder lof na de wolcken ſtijgt / en tot een wonder de werelt wort vertoont. Deſe gelijckeniſſe hebben vele ghepaſt op een ſeer dapper en treffelick Man / de welcke / terwijl hy in deſe wereldt leeft / hem bereydt een koſtelick Graf van wel-gheleerde / Goddelicke en wel-ruyckende Schriften / en uyt wiens aſſche en geleertheyt een jonge Phœnix ontſtaet / die de vorige Schriften doorſnuffelende / tot ſoodanige geleertheydt en eere wort gebracht / alſoo dat ſijn name

uyt

GHy Vogel die het kruyd/ en Ammon doet ontfoncken/
En 't lieffelijck Caneel op uwen altaer loncken/
Een offer voor de Goon/ den wierooch/ en u naem/
Doet held'ren door 't geruch van u gevlerckte Faem:
Ghy ſmoocht in deſe blam/ en ſmeulter al tot aſſchen:
Dan koomt door uwe doodt een ander ons bevraſſchen:
Een Vogel jonck en fris komt ſteyg'ren nae de lucht/
En drijft den Echo voort op wiecken van 't gerucht.
Dees Vogel is een Man/ die Goddelyck verheven
De konſten heeft omhelſt/ en heerelijck doen leven:
Die met een hooge roem de drempels van de Goon
Heeft waerdiglijck gekuſt/ en krijght een Lauwer-kroon:
Die of hy ſchoon verſterft/ vermolſemt en begraven/
Sal evenwel zijn lof tot aen de wolcken draven/
En hooger als de Locht/ ſal totte Goden gaen/
En ſchijnen als de Son/ en klaerder als de Maen.
„ Verſtanden die de deughd doet loffelijck uytſteken/
„ Die worden by dit Dier ſeer aerdigh vergeleken:
„ Vermids een yder port en prickelt ſijn gemoed/
„ Om door een ſoete reuck te ſmeulen in den gloed/
„ Dies vlieght haer edel lof met koſtelijcke veeren/
„ Onſterflijck naer 't geſtert/ en na den bergh van eeren.

---

uyt des af-geſtorven aſſche ſoo heerlijck en onſterflijck word/ dat alle werreld met groote verwonderinge dit wonder der Nature ſal aenſchouwen. Daerom ſegtmen dat een gheleert man is/ *Rara Avis in terris*. Een Voghel die ſelden wort gevonden. Verſcheyden Oude Vaderen hebben deſen Phœnix geeſtelijcker wijſe op Chriſtum willen uyt-legghen. Oock wierde door deſe Phœnix by de Oude afgebeeld / ghelijck *Lactantius Firmianus* verhaelt / de opſtandinge der dooden. En ghelijck uyt haer ſtof en aſſche een jonge voor den dagh quam/ dat wy oock alſoo uyt ſtof en aſſche wederom friſch en jeughdigh ſouden verſchijnen.

De Phœnix vlieght altijdt om hoogh,
En ſtaert ten Hemel met ſijn oogh.
Een Chriſten moet oock ſtadigh aen
Sijn hert en ziel nae Gode ſlaen.

WAerom de Ooyevaer met deſe omſchrijvinghe *Heic tuto contemnibus imbres*, uytgebeeld is / daer van ſal u de reden werden vertoont: Hier mede word te kennen ghegeven / dat een Godtſdienſtigh en vroom man/ die in deſe wereldt alle ramp en teghenſpoedt / ſoo van moorden / branden / rooven / verjagen/ met ſijne ooghen moet aenſchouwen/ altijdt in ſijne ziele den toekomenden ſtandt der geluckſalighen overweeght / en ſiet wel dat hier in deſe wereldt niet als droefheydt en hertzeer is te beleven / daerom ſtijgt hy met ſijne gedachten al veel hooger als de Sonne en Mane konnen bereycken / jae klimt ſoo verre/ dat hy by ſich ſelven ſeyt: Alhier leven wy ſeker, en vragen nae geene ſtorm of ſlagh-regen, maer ſoecken dat eeuwighe / alwaer de vreeſe en alle de onghevallen deſer wereldt uytgeſloten zijn. Hierom ſeyt Petronius, dat deſe vogel *Picta-*

ALwaer de lichte Son en Phœbi gulde wagen
Beſchijnt het aerdſche rond/ is niet dan pijn en ſmart:
De pijn kan al ons vreughd en vrolijckheyt verjagen/
En maecken onſe Ziel door teghenſpoed benart.
Wat is in dit gewoel en woeſt geſpuys der volcken
Al moeyelijck verdriet? 't is een vergramde Zee:
Waer in wy gaen te grond/ dan weder aen de wolcken/
Dan over ebb' en vloed/ dan op een ſchorre ree.
Hier is maer ſchrick en vrees/ hier zijn de hooghe vloeden/
Hier is geweld en moord/ hier is het hooghſte quaedt/
Daer ſtatet in den vlam/ hier branden de gemoeden/
En ſtaen nae 's naeſten dood/ door een ontſteken haet.
De Goddelijcke Storck vlieght met ontſlagen vlercken/
En acht der wolcken damp/ den reghen/ noch de Maen:
En hoogher als de Son wil ſy haer geeſt verſtercken/
En laten al 't geraes van deſe werrelt ſtaen.
„ Dus wie de ware ruſt op aerden meent te vinden/
„ Die vint niet wat hy ſoeckt/ bedrieght ſich door den ſchijn:
„ De welluſt laet haer niet in deſe werrelt binden/
„ By Godt moet onſe vreughd en onſe welluſt zijn.

---

ti cultrix, of de Godſdienſtighſte van alle voghelen ghenaemt word/ die alle des werreldts ſchatten verachtende/ in den Hemel haer woonplaets ſchijnt te beſitten: want ſy leeft hier/ als ſonder haet of nijdt/ niemant verkortende noch andere Voghelen verongelijckende/ maer wapent ſich alleen tegen de ſnoodſte/ en ſuyvert de velden van alle ſchadelijcke gedierten. Soo behoort dan een wijs Man niet altijdt den ſteen van Syſiphus te rollen/ en al te veel moeyte op den hals te halen/ waer in hy dagh noch nacht kan ruſten/ maer behoort ſich veel liever te laten ghenoegen/ ſiende de ware ruſte te ghemoet/ en ſich wapenen tegens de ſnoode ſonden/ om Gode noch de Menſchen te bedroeven.

Hier is gewoel en wildernis,
By Godt al ons verlanghen is:
Wy leven hier in ſmert en pijn,
By Godt ſal onſe ruſte zijn.

Deught maeckt Edel.

Generositas bene explorata

VEle Natuur-kundigers hebben den aert en eyghenſchap deſes Vogels beſchreven / en boven al ſijn ſcherp gheſichte ſeer gepreſen: te meer om dat hy is gheſteldt als een Coninck over de Vogelen / overmits hy Iupiter met ſijnen ſchitterenden blixem over al plach te voeren / en op ſijne wiecken te draghen / met meer andere dinghen die de Poëten verſiert hebben. Alleen heeftmen dit hier mede willen uytbeelden / dat de Adelaers hare jongen gheſtadigh teghens de Sonne doen ſtaren / en haer ghewennen de flonckerighe en ſtraelende vlammen te verdragen: Maer wiens gheſichte ſy hier toe te zwack bevinden / die wort als een onedele en baſtaert-vrucht van haer verworpen: alſoo dat dit de toetſe is waer mede ſy het edele uyt het onedele weten te onderſcheyden. Hier uyt hebben vele gheoordeelt datmen de deught en dapperheydt oock alſoo voor een yeder behoorde in 't werck te ſtellen / en door gheſtadighe oeffeninghe te pleghen / dat oock hare handelinghen in 't licht der Sonnen / dat is voor alle de Werreldt / wel mochten gheſien worden. Hier toe wierde ingevoert uyt Seneca, hoe dat Livius Druſus een huys wilde bouwen in ſijn Palleys / waer van de

Bou-

GHy Vogel die Iupijn derft in ſijn blixem trotſen /
En dragen deſen Godt op bergen en op rotſen :
Ghy trotſt hier Phœbi lamp / de Roſſen en het Licht /
En wyckt niet voor ſijn vlam noch flickerigh geſicht :
Hier toetſt ghy u geſlacht de baſtaerds en de kindren /
Ghy ſoeckt 't on edel jongh door uwe deughd te hindren.
Ghy keurt u hooge ſtam in dees vergulde koets /
En ſtrijckt dien eed'len aerd aen dees verheven toets.
„ Wie d' Adel wil met pracht en pronckery beſmetten /
„ En niet eens op de deughd (den rechten Adel) letten /
„ Die loopt te verr' van honck. De Adel word beproeft /
„ En aen der deughden toets geſtreken en getoeft.
„ U Adel is een waen / u helmen en u zwaerden /
„ U ſchilden en u ſtam die zijn van geender waerden :
„ Indien de ware deughd verbreemt is van u Hof /
„ Wech met u hooge pracht ! het krijght geen edel lof.
„ Dit is een Edel Held van Adelijcken bloede /
„ Die Godt draeght in ſijn Ziel / en vroom is van gemoede :
„ Die 't goede doet uyt luſt / uyt liefde van de deughd :
„ En houdt de vreeſe Godts de Adel en zijn vreughd.

Boumeeſter hem verſcheyden afteyckeningen toonende / ſeyde 't ſelve ſoo te konnen maken / dat niemandt hem ſoude beſien : waer op hy antwoorde / indien ghy immers een konſtenaer wilt zijn / maeckt alſoo mijn huys / dat alle menſchen van buyten ſien moghen wat van my daer binnen bedreven wort : Waer mede hy wilde te kennen gheven / datmen alle ſijne ſaecken ſoo moſte beſtieren / dat die in 't licht des werreldts voor yeder een mochten ten toone ſtaen / en niet als baſtaerden of ondeugende moſten verworpen en verdonckert blijven.

Wie datter met een recht gemoedt
Sijn handel voor de Werreld doet ,
Die heeft voorwaer een klaer geſicht ,
En ſtaert nae een veel hoogher licht !
De baſtaerd-vrucht hy gantſch veracht ,
En monſtert uyt dat ſnoo geſlacht :
Geluckigh die het doncker vliet ,
En nae de klare Sonne ſiet.

Godt gaf, Godt nam.

Exiliū ob virtutis excellentiam

Hoe een vrome Ziel niet kan bezwaert noch ghebannen worden / en hoe een oprecht man gheen ballingh is/ kanmen by Ciceronem in ſijne Paradoxen, of Wonderſpreucken overbloedigh leſen. Hy bewijſt met ſeer treffelicke redenen dat Clodius, die Cicero gebannen hadde / alwaer 't dat hy binnen Romen was/ een ballingh is/en dat hy gebannen weſende/vry was/ ja ſelf dat de ſtadt Romen geen ſtadt was/om dat aldaer de onrechtveerdigheyt de overhant hielde. Soo maeckt dan de ballinghſchap aen den vromen geen ballingh/ alleen dat hy om weldoens-wille moet hier en elders ſchuylen / want der vromen Vaderlant is over al. Socrates ſeyde dat een vroom man moſt als een pylaer onbeweeghlick zijn: en gelijck Anaxarchi lichaem wel worde gheſtoten / ſoo konde nochtans Anaxarchi ſtantvaſtigheydt niet gequetſt worden. En gelijck de Jongelingh gheprezen wordt / dewelcke het Wieroock vat houdende/ terwijlen Alexander offerde / en de brandende kole in ſijn mouwe gevallen zijnde/ de pijne ſtandtvaſtigh verdroegh / ſonder hem te verroeren/ of den Godtſdienſt te verhinderen. Soo

behoo-

AL langh waer 't edel hert geſtorben en vertreden/
Al langh was hy verjaegt uyt Landen en uyt Steden/
Indien de wreedheyd koſt verſcheppen ſijn gemoedt/
Hy was al langh vermoort/ gewentelt in het bloed.
Al is 't ſchoon dat hy moet in d' alderwoeſte tijden
De ſmaetheyt en de hoon van al de werelt lijden/
Al is 't ſchoon dat hy word gebannen en verſmaet/
Al is 't ſchoon dat hy word van yeder een gehaet/
Hy blyft de ſelve Man/ al word hy al verdreben/
Geſtooten op den dijk/ in vreeſen van ſijn leven/
Hy nimmermeer bezwijckt; al draeght hy alle ſchant/
De Liefd' is evenwel gehecht aen 't Vaderlandt,
Al moet hy met een ſtaf doorwandelen de Rijcken/
Hy is 't vierkante beeldt/ dat nimmer ſal bezwijcken.
Al moet hy naeckt en bloot gelijck een ballingh gaen/
Beſiet ſijn rechte ſtaf/ daer bloeyt ſe weder aen.
Hy vindt noch altydt trooſt/ en midden in ſijn lijden/
Kan hy in ſijne Godt verheugen en verblijden/
En ſien het alles aen: de hertſeer en 't verdriet
Die toetſen ſijne Ziel/ maer ſy en quetſen niet.
,, Wie door geweld en liſt den vromen wil verdrucken/
,, En drijven tyranny/ het ſal hem niet gelucken:
,, Al iſt ſchoon dat hy zweeft in armoed en in pijn:
,, Wie t' onrecht wort verdrukt/ die kan gheen balling zijn.

---

behooren alle / die om haer vromigheyt gebannen worden / al het leet dat haer wort aengedaen / lijdſaemlijck te draghen / en met gedult de uytkomſt verwachten.

Geluckigh wie om wel doen lijdt,
En voor de deughd gaet in den ſtrijdt,
Al word hy van al het volck verſmaet,
En van den meeſten hoop gehaet:
Sijn Ziele ſtaet gelijck een rots,
En paſt niet op des werrelds trots.
Reyn is 't Gewiſſen voor den Heer;
Dies ſtreckt hem 't lijden tot ſijn' eer.

Tegen Godt is quaedt vechten.

Non pugnadum esse cū deo

WAt de Poëten by dit gedichtsel hebben willen te kennen geven / sal velen bekendt zijn. Sy hebben hier mede de hoogmoedigheyt en opgeblasentheyt der menschen willen uytdrucken: Want sy vercierden hoe de Reusen den Godt Iupiter wilden bestormen en uyt sijnen Throon storten/oversulcx rolden sy de bergen op een ander/ om den hemel te bestoken/ maer zijn door den blixem van Iupiter verplettert. Dit wort eygentlick verstaen van sodanige menschen/die boven haer vermogen dingen willen aenvaerden/ daer toe sy veel te zwak zijn/ ja van sulcke die met hare neuswijsigheydt in de binnen kameren van Godes geheymnissen willen dringen/en God selve meesteren/ daer sy doch alle tot schande worden. Gelijck die gene / die de bergen wilden doen baren/seer belacchelik bespot wierden/also der slechts een muysken voor den dagh quam / also doen oock vele menschen in geestelijke als wereltlijke saken. Om dat God u niet heeft willen alwetende hebben / heeft hy u menschen gemaeckt/dat is/zwack en sterflick: ten eynde niemant door sijne verwaentheyt opgeblasen wierde om al te hoogh na den hemel te steygren. Icarus willende met de klaerheyt en liefflicke warm-

te

GHy Snorckers die den Throon des Hemels wilt bewe-
En kampen met u God/ en doen hem alles tegen: (gen
Komt ſiet een leerlijck beeld/ dat door een dolle ſucht
De bergen rolt om hoogh/ en voert ſe nae de Lucht.
O onbeſonnen breyn! wat derfdy onderwinnen?
De blixem ſal voorwaer u ydelheyt verſlinden/
U werpen in den grond/ geen hoovaerd kan beſtaen/
De trotſe word vernielt/ vertreden en verdaen.
Godts prickel is te hard/ zijn wapen is te krachtigh/
Zijn blixem is te fel/ en zijn geweld Almachtigh:
Zijn donder is te ſterck/ te dapper en ontſien/
Waer wildy voor zijn handt/ en voor ſijn ſtraffe vlien?
Hoe derft ghy arme ſtof ſoo trotſich opwaerts ſtijghen?
En uwen grooten Godt ſoo onverſaecht bekrijghen?
Gedenckt ghy zijt een riet/ en brooſer als het gras/
Dat heden is verwelckt/ daer 't in zijn bloeyſel was.
Wie met zijn ſtout geral wil alle dingh door gronden/
Treed in de Vierſchaer Godts met ongeſouten monden/
En terght Godt in 't gevecht: al ſtijght hy na de Maen
En rolter bergh op bergh/ gy moet te gronde gaen.
,, Dies wacht u arme Worm u Schepper uyt te dagen/
,, Zijn gramſchap is een laſt voor geene menſch te dragen/
,, Wiens harſſen ſich verheft en aen de Godtheyt wrijft/
,, Word als het gruys verplet/ dat voor de winden drijft.

---

te der Sonne te dertel ſpelen / wierter door te gronde ghewor-pen. Dit zy dan een yegelijck tot een baecke voorgeſtelt / om niet by der handt te nemen daer van 't begrijp of de kracht der menſchen te zwack is om uyt voeren / want d' opgeblaſentheyt ſeght Seneca, is een onredelijcke beweginge / waer door alle grootſheydt der Grooten wort verplettert.

Ghy Pocchers hoe ghy tiert en raeſt,
En d' Oorlogh uyt u kaken blaeſt,
Die d' Aerd' en Hemel hebt ontſtelt,
En altijdt ſtof van u gewelt:
Ghy neus-wijs blijft hier oock wat ſtaen,
En roert dit heyligh Vyer niet aen:
Godts blixem kneuſt u trots verſtand,
En ſmelt het door ſijn felle brand,

Weldaedt blijft niet ongeloont.

ÆLianus, een Griecks Schrijver/en ſcherpſinnigh onderſoecker der Natuere / heeft boven alle andere de Weldadigheyt door den Storck of Oyevaer willen uytdrucken: want seght hy/ Hoewel ſy door geene Wet tot deſe deught der weldaet worden gebonden, ſo worden ſy nochtans door de goetaerdigheydt der uatuere daer toe gedreven: want ſy zijn een ſpiegel waer nae alle kinderen hare Ouderen / die nu onmachtigh en zwak zijn/behooren te ſpijſen en te onderhouden. Daer over meeſt alle Oude de jeught aenwijſen 't exempel deſer vogelen / ten eynde een yeder ſijn plicht betrachtende / van deſe dieren de weldaedt ſal leeren oeffenen. Æneas wort hier over ſeer gheprezen / die ſijnen ſtock-ouden Vader Anchiſen uyt de onuytbluſſchelicke Trojaenſche vlamme / met groot ghevaer ſijnes levens op ſijne ſchouderen heeft verloſt. Geen minder eere wordt toegeſchreven de Dochter die haren ghevanghenen Vader met haere borſten langhe tijdt heeft onderhouden / die anderſins door hongher veroordeelt was te moeten ſterven. Waer over oock vele oude Koningen de beeldeniſſe des Oyevaers in hare wapen-ringhen hebben doen ſnijden / ten eynde ſy de Godtſdienſtigheydt en weldaedt een yegelijck ſouden aenprijſen.

De langh-gebeende Storck wordt over al verheven/
En tot een waerdigh beeld der eeren opgestelt:
Die uyt een trou gemoed haer Ouders houd in 't leven/
Die nu zijn oud en zwak door zwarigheyd gevelt.
Hier siedy na 't gestert een hand ten Hemel varen/
Met wiecken die daer snel gaen boven Son en Maen:
Die recht na Godes Throon de weldaed openbaren/
Die uyt een reyn gemoed zijn Ouders is gedaen.
„ U rijp' en milde gift sal oock ten hemel vliegen/
„ En zijn van Godes hand gezegent en beloont:
„ Want sijn getrouwe Woord dat kan ons niet beliegen/
„ Vermids de weldaed is by God op 't hooghst gekroont.
„ U overschot besteet aen Ouders/ Vrienden/ Magen/
„ Of wie de armoe druckt met pijn en met verdriet:
„ Verhoort de droeve sucht/ en stelpt de nare klagen/
„ Want die den armen helpt/ Gods zegen hy geniet.
„ De vrecke mensch verliest sijn goed'ren in 't versparen.
„ De gever yder helpt en woeckert in den nood:
„ Zijn heyl bloeyt als een Zee/ en als de water-baren/
„ En hy geniet sijn loon noch eynd'lijck na de dood.

---

prijsen. Daerom voert dese Godtsdienstighe Vogel een ghevlerckte hant na de Sterren/ om te bewijsen dat de weldaed na den hemel stijgt/ en van God op't hoogste wort beloont. Hier over is 't dat Cicero seydt/ de weldadige hand baert liefde/ leeft gerustelick/ en word van alle menschen bemint: seydt vorder/ Indien wy 't gene wy te leen hebben, met voller mate wederom geven, wat sullen wy doen, wanneer wy door weldaet uyt-gedaegt worden? sullen wy de vruchtbare Ackeren niet navolgen, dewelcke veel meer geven, als se hebben ontfangen?

De weldaedt die ghy d'Ouders toont,
Wort hier en namaels weer geloont:
De beesten sullen anders staen,
En klagen uwe wreetheyt aen,
De boom van wien ghy zijt gedaelt,
Moet zijn gekoestert en onthaelt:
De bastaert-vrucht wort gantsch versmaet,
Van Godt en yder mensch gehaet.

Hy graeft sich selve een Kuyl.

Malũ consiliũ cõsultori pessimũ

WIe om sijn naesten verdriet aen te doen/ listen bedenkt/ draeght aller menschen vloek/ en valt selve in de kuyl die hy voor anderen heeft gegraven. Wanneer Phalaris de Tyran van Agrigenten / om sijn gruwlicke moort-lust daeglicx nieuwe manieren van wreetheden bedachte / heeft Perillus, om sijnen Coningh eenen dienst te doen/ gegoten een koperen Stier / dewelcke gloeyent gemaekt zijnde/ende een mensch daer in gesloten/een seer ellendig en yssetik gebaer en gekrijt maekte: Wanneer hy daer voor een goede vereeringe verwachte/liet hy Perillum daer eerst in steken/ en seyde: 't sou onbehoorlick wesen dat ghy niet eerst sout beproeven wat konst ghy voor den dagh gebracht hebt/en liet hem daer inne verbranden. So slaet de ontrou sijn eygen meester / en wort alsdan van niemant beklaegt. De Tyran Phalaris selve is niet vry gegaen / wanneer hy (na sijn lange en overgrote moorderien)de Burgeren tot wanhope gebracht hadde/ zijnse selve op hem gevallen/ en hebben hem in desen gloeyenden Stier gesmeten/ en met een vreesselik geloey doen

De steen verplet den kop van die sy heeft gedreven /
En steygren doen om hoogh / door een gezwinde vont:
[P]erillus had hier van den eersten raedt gegeven /
[D]ies was hy't eerste Wild in sijnder Stieren mond.
Doen Phalaris uyt lust van wreetheydt socht te branden
Onnoosele gemeent: De Vinder van de straf
Most eerst aen dese steen / en aen dees klippen stranden /
[E]n sijn Metalen Bul / die was sijn eygen graf.
De stricken eerst geleyd / de netten op-gehanghen
[V]erwarren 's Jagers list / en brengen hem om hals:
[H]y wordt in d' eyghen bast geworpen en gevanghen/
[W]ant dit 's der vleyers loon / al zijnse noch soo vlas.
Een ander juycht van verr' /en niemant heeft ontfarmen/
Ick lacht in sijne vuyst / en seght: dit is de Man:
[L]aet hem dees loose schalck nu roosten en verwarmen /
[E]n bulcken wat hy mach: hy is daer Meester van.
,, Wilt breydlen u gemoed/noch tot des naesten smert:
,, Bedencken eenigh quaed. Onthoud dit eens voor al/
,, Wie tot des naesten leet bouwt listen in sijn herte/
,, Draeght aller menschen vloeck / en siet sijn eyghen val.

---

[d]oen verbranden. En heeft also beyde Heer en Knecht een rechtvaerdige straffen op haeren halse gehaelt.

Wie hier sijn even-mensch beswaert
Moet wesen van een Tygers aert.
Een yeder kan dit wel bevroen,
Wat ghy niet wilt u selve doen,
Dat doet geen ander tot verdriet:
Want dit is doch de Liefde niet,
Het net dat ghy een ander spreyt,
Dat is een strick voor u bereydt.
De mick die ghy voor and're maeckt,
Die is een galgh daer ghy aen raeckt.
Dus wildy wesen wel bemindt,
Tot 's naesten quaed geen list versint.

Te veel is ongesondt.

Nimium ubiq. nocet.

WAnneer men des menschen leven kortelick wil overloo-
pen/soo salmen bevinden dat de meeste misslagen begaen
worden van te vele sich onderwonden / en de middelmate te
verre aen d'een zijde geset te hebben. Polydamus, die in groote
achtinge en sterckheydt was/ en na dat hy vele Ridderlicke da-
den uytgevoert hadde/heeft uyt groote vermetenheyt en hoog-
moed eenen vallenden Bergh met sijne schouderen willen on-
derstutten: maer hy is daer onder verplet en doodt gebleven:
Soo varen meest alle menschen die sich met al te zware sacken
overladen. Daerom behoortmen het geluck eerbiedighlick te
bejeghenen / en 't selve niet in den hooghsten top te setten. Dit
heeft Horatius seer wel aengemerckt als hy sijnen Lucinium
de gulden middelmate aenprijst/ wanneer hy seydt:

Bemint de gulde middelmaet,
En set ter zy den Hooffchen staet:
De stormen treffen 't steyl geberght,
En watter trots den Hemel terght.

Wa

WJe dat ſijn ſchouders vergt een laſt te zwaer om heffen/
Die worter door verdruckt en dapperlijck verplet;
Wie waent dat hy 't al weet/ en alle dingh kan treffen
Die vint hem al te licht in 't ongeval beſet.
Ghy ziet dit geeſtigh beelt/ den Kemel overladen/
Gedruckt van 't wichtigh pack en al te zwaren laſt:
Hy gaept nae d' aeſſem toe/ en hijght van ſyne quaden/
En ſiet hoe 't moedigh hert ſijn Meeſter heeft verraſt.
„ Te veel is ongeſond/ ſoo d' Oude voormaels ſpraken/
„ Te weynigh houd geen maet. Siet eens een deftigh Man/
„ Die ſoeckt de rechte maet in alle dingh te raken/
„ Geluckigh die 't geluck van verre groeten kan.
„ Dat yeder een ſyn ſtaet met oordeel wiſt te wegen/
„ En wicken eer hy 't waeght/ al 't geen hy nam ter hant:
„ Die vond hem niet ſoo haeſt beſlommert en verlegen/
„ En ſpeelden banckerot als Calis achter Landt.

Wat hoogh is lijdt te grooten laſt.
Waer 't rijsken buyght daer ſcheurt de maſt.
De blixem taſt Palleyſen aen,
En laet de ſlechte hutten ſtaen.

Nimium ubique nocet.

Wie 't zeyltjen hijſt tot in den top,
En ſet bree-foek en blinden op:
En dan op ſtorm noch buyen paſt,
Die wordt te onverſiens verraſt.

Fortunam reverenter habe.

Dus houdt u machtigh onder 't Land;
En leght by tijdts af 't ſtaende wand:
't Is beter datm' aen 't roeyen ſlaet,
Eer Schip en Man te gronde gaet.

Hoort veel, ſpreeckt weynigh.

Audienda plurima, taceda oũia

HOe hoog het Swijgen en Hooren by alle verſtandige ghe-oordeelt is / kanmen uyt de H. Schriftuere / en uyt der Philoſophen leeringhen doorgaens vernemen. Hoe beſich is de wijſe Salomon, om het zwijgen een yeder aen te prijſen. Ie-ſus Syrach 22. vers 31. ſeyt: O dat ick een ſlot in mijnen mon-de hadde / ende een ringh in mijne lippen / &c. Wie ſijn tonghe bedwinght / die wordt bemint: maer wie onnutte klap voert / wordt over al ghehaet. Een quaede tonghe is als een quaede windt / die over al ſchade brenght: Jae het is het alderſnoot-ſte dat onder alle laſteren kan worden bedacht. By Iacobum in 't 3. cap. en Proverb. 15. kondy van de deught en ondeugt der tonghen overvloedigh leſen. De oude Philoſophen hebben ſeer beſich ghewееſt om de Jeught het zwijghen aen te prijſen. Waer over men leeſt dat Pythagoras ſijne Diſcipulen vijf ja-ren langh leerde zwijgen. Het zwijghen is een groote deught. Hoort vele / maer ſpreeckt weynigh / ſeyden d'Oude ſeer wijſe-

lijck/

Ghy Kieckens die daer eerst komt kruyppen uyt den dop/
En steeckt u dertel hooft stracks nae de sterren op/
En wilt dan over al den buylen snater voeren /
Komt leert hier aen dit beeldt u rappe tonge snoeren/
Komt leeren hoe de tongh in 't om-gesloten perck /
Moet blijven vast gepaelt met grendels stijf en sterck :
Ten eynde 't wufte breyn niet vry en ongedwonghen/
Koom/door sijn vrye toom / ter zyden uyt-gesprongen /
En tot sijn eyghen scha/en 's even naestens schand/
Hem stort in eenigh yver/en onbedachte brand :
,, Dies u gestadigh wend tot Swijghen, en tot Hooren.
,, Het zwijghen is u eer / de wijsheyt voor u ooren.
,, Noyt wijse sich beklaeght / dat zwijghen heeft geschaet /
,, Maer over al ge-eert/ gebracht tot hooge Staet.
,, U mond moet zijn geboeyt/ en met een ringh besloten:
,, En d' ooren wijd gespalckt met wijsheyt over-goten.
,, Ten eynde 't teeder breyn gequeeckt met gantscher blijt/
,, Door 't zwijgen wierd gewoon te spreecken op syn tijdt.
,, Gaet met dien ouden Heer Pythagoras ter scholen/
,, En siet in waer de grond der wijsheyt leyt verholen:
,, 't Veel hooren is een deught/ en 't zwijgen is een eer/
,, Wie dese lesse volght/ die volght der Wijsen Leer.

---

lijck/ overmits de natuere heeft gewilt / de tonghe met dobbele bolwercken/ als met tanden en lippen te bevestigen / ten eynde die selve in den toom soude werden gehouden. De ooren moeten oock opgespalckt zijn/ om dat de Wijse Man daer in soude storten de zaeylinghen der goede zeden / ten eynde die selve te zijnder tijt bequame vruchten mogen voortbrengen. Maer sy moeten gesloten zijn met Ulysse, voor het lieflick snarenspel der listige en verleydende Syrenen , dat is/ voor alle geyle dertelheden/ Ec.

Ulysses, niet te zijn verrast ,
Die liet sich binden aen den mast :
En stopte dicht sijn ooren toe.
Ghy spruytjes, zijdy wijs en vroe,
U ooren keert van geyle praet,
En luystert waer de wijsheyt staet.
Het hooren maeckt u wel bedacht
En 't swijgen maeckt u heel geacht.

Wijsheydt gaet alles te boven.

Prudentiæ obediunt omnia.

GHy die op den Throon der eeren ghesteeghen / en uwen Keijserstaf en ontsagh doet blincken / en hoovaerdelick als Dwingelanden wilt heerschen / aenschouwt hoe los uwe mogentheydt en heerschappye bevestight is. Indien uwe Hoogheden niet na de reden van wijsheydt ghestiert / en met de banden van Gerechtigheydt worden te samen ghekoppelt / voorwaer ghy staet op een losse en slibberige plancke. Want / seydt Lipsius, hoe kan een Vorst so veel hersloose menschen / soo vele verscheyden sinnen / soo grooten hoop onrustige gemoederen / sulcke dertele / wispelturige en weersoordige koppen / zediglick regeeren / indien de wijsheydt en voorsichtigheydt hier gheen plaetse heeft? Want in de onverstandighe wreede beesten te dwingen moet dapperheyt en macht worden gebruyckt: waer door hy eyndlijck de Olyphanten en Leeuwen kan wetten stellen / maer in den menschen wijsheydt. Daerom moetmen niet soo seer sien op een machtigh of dapper Vorst / als op een Wijse. De gemeene regeeringhe is als een Schip / indien het maer met domme kracht en niet met wijsheydt soude bestiert worden /

REcht nae de Sterren toe u Spitſen en u Zuylen,
En bouwt dat wichtigh werck / ten Hemel konſtigh op:
Delft byp de Berghen wegh/ graeft grondeloofe kuylen/
En giet u een Coloſs met een verheven kop/
Metſt om 't prat Babel heen vaſt u cemente Mueren,
En welft Dianas Kerck, muurt byp Mauſoli Graf,
En klutſt aen Iovis beeld: bedrijft ſlechts vreemde kuyren/
U macht en heerſchappy en is maer vluchtigh kaf.
Ghy Princen die u Rijck doet met den Scepter davren!
En door u groot geweld doet zidd'ren u gemeent/
Onwinnelijck Monarch! wat wildy hooger klavren?
Hoe trots ghy u vertoont/ ghy wordt te haeſt verkleent.
De wijsheyt komt van hoogh en uyt den Hemel dalen/
Gewapent met den ſchild van Godts vermogen kracht:
Die al der Grooten trots kan lichtelijck bepalen:
En dempen hare roem door een geringe macht.
„ Wie Godes wijsheyd ſoeckt te tergen en te ſchenden/
„ En ſyne ſotterny elck dringhen in 't gemoet:
„ Die leydt haeſt in den grond en ſterft in veel ellenden/
„ Sy ſtort der Grooten pracht en treetſe mette voet.

---

worden / hoe haeſt was het aen ſpaenderen geplettert en aan klippen ghebrijſelt! Onder een wijs Prince heeft de Deughd hare belooningen/ maer onder een trotſe en moedighe leydt alle wijsheyt vertreden. Hierom wort Marcus Aurelius ghepreſen / wanneer hy met ſyne Raets-lieden van 't gemeene beſte handelde: 't Is beter/ ſeyde hy/ dat ick alleene/ u aller raet en wijsheyt volge/ dan dat ghy alle/ my alleene ſout volgen. Dit zy dan een leſſe / dat Alles moet de Wijsheyt ghehoorſaemen/ wiens Heylige Boeck ghy doorgaens mooght leſen.

Wie 's wereldts Rijck en woeſte Schip,
Kan brenghen over banck en klip,
En houden ſoo de middel-zee,
En brenghen 't op een ſtille Ree.
Voorwaer daer heeft de wijsheydt ſtal:
Daer houdt ſy 't roer en ſtiertet al:
Want waer de wijsheyd leydt vertreen,
Daer ſtatet deerlijck voor 't gemeen.

Noch door Vreese, noch Hope.

DE alder-braesste Helden/die haer Vaderland met loffelijke eere hadden voor-gestaen gebruykten een Leeuwe met een zwaerd in hare Wapen-ringen: om te kennen te geven/dat sy manhaftelijk hare saecken wilden uyt-voeren. Wanneer Iulius Cæsar den ringh van Pompejus de Groote(na dat hy vermoort was) gebracht wier= de(waer in een Leeuwe/voerende een zwaert in sijne klaeuwen/ge= graveert was) weende hy bitterlijck / en seyde: O dat dappere en moedige herte; By onsen tijdt schijnt de dapperheyd haren aessem wederom geschept te hebben/ wanneer na langhe moorden en ver= druckien/de vereenighde Landen by haer ghewoonlijcke edele Wa= pen stelden dit devijs: Nec, fugit nec metuit, om te kennen te geven/ dat sy/om hare vryheyt voor te staen/niet souden vluchten noch vre= sen / maer stantvastelijck hare saken uytvoeren / en datse nec spe, nec metu, noch door hope/noch vreese/ daer toe souden worden ghe= bracht / om haer door een listigh gesluyt in 't net te laten trecken: Maer dat sy hare Thuyn beschermende/ souden onbeweeglijck zijn/ om met een edele grootmoedigheyt te dragen al het gheweld dat op haer soude mogen aendringen. Daerom gebruyckte oock de Wijse en voorsichtige Heldt/de Vader der Vryheyt/dit devijs: Sevis tranquillus in undis, datmen most ook midden in dese verbolgene zee-baren gerust zijn/ als verstaende/ datmen met een oprecht ghemoed de

gemeene

't HErt is u veel te groot/ dat dees om-vlochte Haghen
U in dien enghen Thuyn sou sluyten en beklaghen.
Ghy moet al voort en voort/ en na een ander kant/
Nae d' Oost of Wester Son/ of na 't bevroosen Landt.
Een yder voelt u Macht/ u mogentheyt en Wapen.
Een yder wil gerust in uwe schaduw slapen.
Van verre seer gevreest: van binnen seer bemindt/
U Vyandt als een Leeuw/ u Vrienden als een Kindt.
De Kroonen zyn verblydt/ en sien u hooge daden:
Om-helsen uwe deughd/ uyt vreese van haer schaden/
En wenschen u geluck: op dat ghy mooght bestaen/
En sy/ door u beschut/ niet mochten t' onder gaen.
Wy wenschen u veel heyls/ en over-groote zeghen:
(De vruchten van u zweet soo vromelyck verkregen:)
Een eynde uwe macht/ u vriend'lyckheyt en deught/
Mach bloeyen in de rust van een ghestade jeughd.
„ O dat de Liefd' en trouw in u ghebonden schichten
„ Mocht blincken als de Son/ wy souden in u stichten
„ Een Goddelijck Altaer: en maken eenen bandt/
„ Tot spijt van die 't benijdt/ tot roem van 't Vader-landt.

---

gemeene sake tot yders vryheyd most be-vryen en dan voorts Gode de sake met een geruste Ziele over geven. Sy voegden noch daer by een gebonden bossel met pylen met het opschrift: Concordia res parvæ crescunt, om hare eendrachtigheyt uyt te drucken: hier in volgende de loflijke voordaet van Scilurus, die om sijne Sonen hare sterkheyt aen te wijsen/ stelde hy haer een gevlochten bandt met pijlen voor/ om die te breken/ maer sulcx onmooghlijck zijnde/ haelde hy elcke pijle in 't besonder daer uyt/ die sy lichtlijck braecken: hier uyt nam hy oorsaecke haer te vermanen/ dat wanneer sy te samen/ ghelyck de pijlen in Liefde en Vrientschap verbonden bleven/ dat niemant haer soude t' onder brengen: maer soo sy door on-eenigheyt van een ander afscheurden/ dat sy lichtlijck souden vernielt en onder 't jock gebracht worden. Dese dapperheyt heeft oock gepoort en ontsteken de moedigheyt van onse noyt-volpresene Capiteyn/ die welcke syns Heer-Vaders voetstappen betredende/ ghebruyckte dit devijs: Ie Maintiendray, willende betoonen dat hy de sake/ door sijn Heer-Vader loflyck aenghevanghen/ wilde uytvoeren/ of met sijn doodt besegelen: wiens kloeckmoedigheyt de edele rijsende Sonne van sijne wijse en vriendelycke Vader niet ontaerdende maer met een deftige bevalligheydt en Heldische manhaftigheydt op 't spoor nae-volghende/ heeft door sijne Princelijcke loose of devijs aenghenomen: Patriæque Patrique, daer hy mede te verstaen geeft/ dat hy ter liefde sijns Vaderlandts/ eendrachtigh de gemeene Vryheydt wil beschermen/ en dat de gedachtenisse van de grouwelijcke moordt aen synen Heer-Vader begaen/ hem nimmer sal doen vergeten/ het leet dat sodanigen hooghe Ziele is aengedaen.

Godt leeft, die 't geeft.

Fructus millecuplus.

HOe de zegen Godes verrijckt / en van 't kleyn en groot maeckt / wil dit uytbeeldſel eygentlick te kennen gheven. Want ghelijck van een koren een ſtroo halm / van een halm een boſſelken / en van een boſſelken een ſchoof voortkomt / ſoo zegent Godt uyt het penninghsken een ſtuyver / en ſoo voorts tot duyſent-voudige vruchten. Hierom ſeyden de Oude / dat een arm Man welvaerende kan worden / wanneer hy het kleyne gade ſlaende / ſpaert tot een hoop / want vele kleyntjes by een vergadert / ſullen eyndelick een hoop werden. Daerom wie Godt met kleyne middelen tot het groote zegent / die moet altijdt te rugge ſien wie hy geweeſt / en wat danckbaerheyt hy ſchuldigh is: De langhſame vergaerde hoop kan in korter tijdt wederom ſeer kleyn worden / want men kan wel van niet tot weynigh geraken / en dit weynig kan u met ſpaerſaemheyt tot genoegh brengen: Maer indien men dan in al te

veel

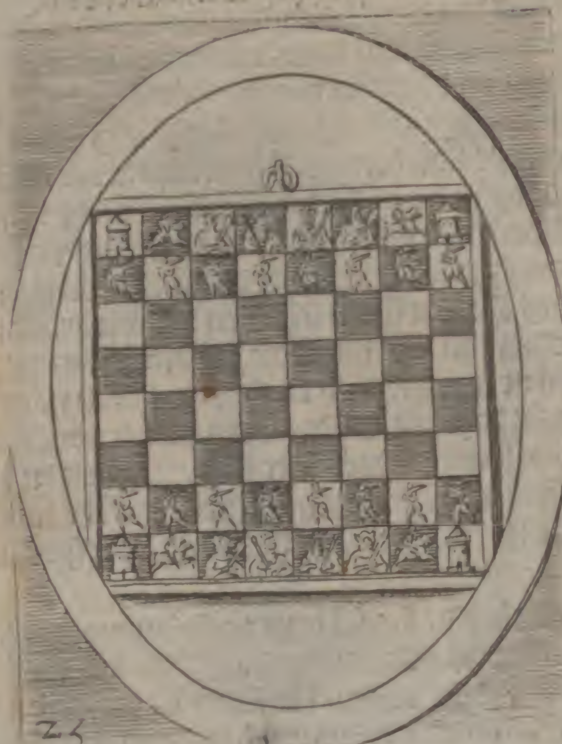
SIet hier de goetheyd Godts en ſynen milden zegen:
Siet hier een teere halm wel duyſentvout gelaen:
Een koren ſtro alleen/ door 't Sonne-ſchijn en regen/
Is zwanger en bevrucht met een ontelbaer graen.
Hier is de zegen Godts/ die daeghlycks ſtelt voor oogen
De zwackheyt van den menſch/ en ſyn groot onverſtand:
En doet door ſyne gonſt hem klaerelijck vertooghen/
Dat d' Overvloed alleen daelt van des Heeren hand.
Onmooghlijck dat u zweet en arbeyd ſou gedyen/
Indien des Heeren ſtaf u ſchatten niet vergroot:
De Brooden zijn niet wegh die in verleden tyen/
Veel duyſent waren ſpijs/ en ſtelpten haren noot:
„ Soo ſal de zegen Godts den vromen noch verrijcken/
„ En vullen ſyn ſchapraey met Oly/ Broodt en Wyn:
„ Want ſonder 's Hemels gonſt / de menſche moſt bezwijken/
„ Vermids niet buyten Godt hier kan voorſpoedigh zijn.

---

veel behagen heeſt / ſoo ſal hem oock ſijn weynigh en ſyn ghenoegh ontſlippen: Want/ Seneca ſchrijft/ gelijck de zwaerwichtigheydt der Koren-ayren/ het ſtroo of den halm doet krooken en buygen/ alſoo doet de wichtigheyt der Overdadigheyt/ en de onnutte verquiſtinge de langh-geroepde en opgewaſſene goederen den hals breken. So gaet het hier in deſe wereld gemeenlijck / daer wy de danckbaerheyt en ootmoet behoorden plaets te geven / drijft ons de hoogmoet der rijckdommen tot ſulcken dertelheyt/ dat wy noch God/ noch ons even-naeſten kennen/ alſoo dat wy / door de al te groote om-vaminge van het Ghe-luck/ dat ons te voren ſoo heerlijck plach te verheffen/ werden verdruckt en te gronde geworpen / ende geraken dan in alle ellende en verachtinge.

Wie 't kleyne ſpaert, geraeckt tot meer,
Doch danckbaerheyt behoort den Heer:
Verlaet u niet op 't aerdſche goed,
Want dat bedrieght een hoogh gemoed,
Het goet is als een wilde Zee,
Die ebt en vloeyt, ſoo doetet mee:
Geluckigh wie Gods zeghen acht,
En 's werrelds ydelheyd belacht.

Leven om te ſterven.

HOe het Schaeckſpel ſeer aerdigh by des Menſchen leven wort geleken / ſal u in dit voor ſtel kortlijck werden ver-toont. 't Schijnt datſe / als met een gewapent heyr teghens malkanderen te velde gaen / om hare Hoofden en Koningen te bewaren / hier tegens ſteltmen ſijne troupen / en let daer op voorſichtelijck dat niemandt door deſe ordre koom te breken : en hoe voorbedachtelijck men die ſelve al bewaert/ ſoo wordt nochtans de Koningh verraſt en gheſlagen. Daer meede te verſtaen wort ghegeven/ dat hoe een Keyſer/ Koningh/ Vorſt of Prins met Lijf-wacht en Hellebaerdiers beſchermt/en met wallen omgraven is / dat de doot even ſtout her aen treed/ en ſegt: Her op Monarch / du moetſt verlaten dijn kroon/ ſtaf/ landen/ goud / peerlen en ſchatten / en gaen met my naeckt en bloot: niets kan dy bewaren/ du moetſt een gang met den ge-meenen hoop gaen/ by my gelt Koning / Prins/wijs/ſot/rijck en arm even vele. Sy moeten my alle den tol betalen: noch bidden/ noch giften konnen my bewegen. En ſoo gaet door-

gaens

DEr Princen hooge macht/ en Vorſtelijcke Throonen/
De Koninghlijcke pracht/ en koſtelijcke kroonen/
Der armen ſtropen hut/ en alles watter leeft/
Sich onder 's doodts gewelt en ſijnen Scepter geeft.
Hoe veyligh oock beſet met burgen en met ſloten/
De Doodt komt onverſaeght aen deſe deur geſtoten:
En roept/ her-op Monarch! koom volgh aen mijne zy/
Verlaet dyn ſtaf en kroon/ en al dijn woelery:
Trauwanten ſtaen vergeefs met piecken en muſquetten/
Te loeren op der wacht/ om op 's doods rond te letten:
Terwijle datſe ſtaen/ en dencken nieuwers om/
Soo volghen ſy hem nae/ en danſſen op ſijn trom.
De minnaer miſt ſijn Lief/ en ſtaet met droeve oogen/
En midden in de vreughd is al de vreughd verlogen/
De Liefde word geſcheurt/ hoe lieflijck oock gepaert/
De Dood ſiet niemand aen/ noch hoeſe zijn vergaert.
Te recht word dan het Schaeck ons leven vergeleken/
Waer in de Koninck ſtaet met Dienaers uytgeſtreken/
En ſchijnt voor eene ſtorm en overval beſchut.
Eylaes! al eer hy 't giſt/ ſoo ſtaet hy daer en dut:
Daer word hy over al bevochten en beſtreden/
Sijn Koningin berooft/ en ſijne vaſtigheden/
Daer ſteeckt hy in den nood/ en iſſer deerlijck aen.
,, Geluckigh die de dood derf onder ooghen gaen.

gaens in de Werrelt/ terwijle wy om de doodt minſt dencken/ overvalt ons die ſelve / en voert ons op den wegh onſer voorvaderen. Saligh zijn die gene die in den Heere ſterven / want haer doot is koſtlijck voor hem. Bernardus ſeyt: laet ons den doot niet vreeſen/ want de Hemel wort den vorſtigen gegeven/ den armen de ſalighevt / den quaet-doenders quijtſcheldinghe: daerom laet ons niet treuren / want de dach des doots is geen ſterfdagh/maer een geboort dagh. Men moet/ſegt Lactantius, den doodt ſchatten na de hoedanighevt des levens: die dat ſelbe in Godvreeſenthevt heeft overgebracht / die is de doodt ſoet en aengenaem: Want de werreld is ſlechts als een hooghe Schole / en ons leven is maer een woelery en beſighevt / de tijdt is onſe Leermeeſter / en dit is het kort begryp van alles/ datmen geleert heeft te ſterven.

De Doodt klopt onverſaeght aen 't hof
En roept Monarch! ghy moeter of:
Dees wegh is rijck en arm gemeen;
Bereydt u huys, ghy moeter heen.

Geluckigh die het ſterven leert:
En die ſijn doen nae Gode keert:
En denckt, dit is de laetſte ſtondt,
Ick wil my wachten voor de ſond,

Op Godts Genade.

WIe met een oprecht ghemoedt door de woedende en rasende Zee-baren veyligh meent te varen / moet wesen als een Roer / dat / hoewel het van alle zijden van de golven wort overvallen / evenwel zijn rechte cours en streeck hout: niet passende op 't gheweldt der dreygende en zwalpende buyen / die 't Scheepken nu dus / dan soo / gins en weder werpen / en met alle kracht soecken te overweldighen: maer hy moet oock midden in dese woeste en wilde Werreldt altijdt sijn hert en ooge gevest houden / om met een dapper en manlick herte alle de rampen deser raesender wildernisse te over-winnen. Hy moet wesen als de Palm-boom / die teghen alle de wichtigheydt der onspoeden / sijn hooft midden onder alle oplоopen en stormen stantvastelijck kan opheffen / en gerust / in alle woelerye / op sijn reyn ghewissen steunen: en staeren nae een vaste en seeckere hoope der aenstaende verlossinghe / peylende altijdt

WIe door het woeſte meyr/ en door de wilde baren
Van 't ongetemde volck geruſtelijck wil varen/
Moet weſen als een Roer, dat midden in de Zee
Op Godts Genade drijft/ naer een gewenſte ree.
Godt is alleen het wit/ de Hemel is de baken/
Of ſchoon de Son haer glantz wou bergen en verſaken:
Soo houdt hy in 't geſicht de Noord-ſter en de peyl/
En ſiet altijdt om hoogh/ en houdt een oogh in 't zeyl.
,, De werreld is een Zee/ waer in de menſchen leven/
,, Een woeſte woelery met alle windt gedreven:
,, Nu hoogh en weder leegh/ nu ſoet/ dan weder ſuur/
,, Nu droevigh en nu bly/ nu vrolijck en nu ſtuur.
,, Nu vol van hoop en vrees/ nu hertelijck verlanghen/
,, Nu wederom vol ſchricks/ met zwarigheydt omhangen:
,, Nu rijck/ nu weder arm/ dan weeldrigh en dan bloot:
,, Nu pijnelijck verdriet/ en een geſtade doodt.
,, Maer wie door deſe ſtorm/ door 't hollen van de wagen/
,, En in dees wilden hoop hem vromelijck kan dragen/
,, Gaet over klip en banck/ gaet over ebb' en vloed/
,, En midden door het vyer met een oprecht gemoed.

---

altijdt met de reden nae de rechte hooghte / dat is: na de bewaringe Godes / die midden door de blammen en d' eyſſelijcke kolcken / den ſynen ongeſchent kan bewaren. Hierom ſeght een ſeer wijs Man / dat de vrome zijn als het Surckel of ſuringh/ 't welk/ of het ſchoon getreden en geparſt wort/ ſo waſt het doch wederom daer teghens aen / en ſteeckt ſyn hooft te groender op.

Geluckigh die door 't woeſte rond,
En door des Meyrs verbolghen grond;
Die midden door de felle gloed
Kan treden met een vroom gemoed:
Die is gelijck het fijnſte goud,
Dat in het vyer ſijn krachten houd:
Hoe datmen 't ſtoockt, hoe datmen 't ziet;
't Verlieſt van ſijne deughde niet.

Na 't ſoet het ſuur.

Dulcia mixta malis

HOe ſchandelijck ſig deſe bedrogen vinden / die alleen het ſoete en vermakelijcke willen genieten / en niet eens op de bittere naſmaeck ghedencken / heeft deſe beeldeniſſe u willen uytdrucken. Hier is een arm Stumper afgeſchildert / die alleen den Byen meenende haren ſoeten honigh-zeem te roven / niet eens dachte dat ſy met vlimmige en fenynige angels / ghewapent waren / en dat het ſoete verſelt was met het ſuyre. Nimmermeer / ſeydt Seneca, is de Wellust alleen / altijdt iſſe ſtrijdigh / de ſmerte is haer een doodt vyandin / doch de Welluſt moeter onder / vermidts ſy te haeſt verblieght / en de ſmerte of rouwe altijdt kleeft aen de ſlippen van die de Welluſt heeft ghenooten. De Oude Schilderden de Welluſt ſeer cierlijck met een lange ſleep / op wiens breede boort ſtondt geſchreven: De droetheyt volght hier na. Alſo datſe ſeer wel verſtonden / datter geen Rooſe ſonder doornen / noch Welluſt ſonder ſmerte konde ghevonden werden. Apulejus ſeyd / niet ſchijnter ſoo Goddelijck en ſoet in deſe Werrelt / dat niet met eenighe bitterheyt vermenght is. Wie dan in deſe werreldt de ware ruſte wil ſoecken / die ſal hem ſeer bedroghen vinden. Terwijle wy ons met een ſeer lieflijck ſonneſchijn ſoecken te

ver-

NOyt was het ſoet alleen/ of 't ſuere ſtonter voren.
Noyt Rooſe ſonder ſcherp; noyt Hage ſonder dooren.
Noyt honigh ſonder ijck; noyt Bye ſonder blim.
Noyt Welluſt ſonder ſmert; noyt leven ſonder ſchim.
De minnaer die verdoolt den honigh meent te ſmaken/
Valt al te haeſt in 't net/ en in der Byen kaken.
Hy maeckt een ſoete buyt/ hy vinter niet met al.
Hy ſoeckter ſijn vermaeck/ hy vinter bittre gal.
Hy ſoeckter eenen dranck van lieflijcke wynen/
Van ſuycker en banket/ hy vinter Medicijnen/
Van Aloes en Myrrh/ en 't bitter als een roet:
En hierom krauwt den kop/ dees onbedachte bloet.
„ Een Chriſten die de ruſt wil in dees werreld ſoecken /
„ Sal haeſtelijck de waen van ſyn gemoed verbloecken/
„ En ſien het groot bedrogh/ en ſien zijn eygen ſchuld/
„ En hoe hy word geciert door lyden en geduld.
„ Hy moet zijn eygen kruys op ſyne ſchonders laden/
„ Door on eer en door ſchand/ door goeden en door quaden:
„ En nemen 't al in danck wat Godes goethejt doet/
„ Genieten 's Hemels gunſt / maer ſien het kruys te moet.
„ En yder zy bedacht dat d' avont heeft zijn morgen/
„ Dat yder heeft zijn beurt/ en yder dagh zijn ſorgen.
„ Nu regen/ en nu Son/ nu hett' en weder kou/
„ Nu vrolijckheyt en vreughd/ dan treurigheyt en rou.

verluſtigen/ overvallen ons de buyen/ ſtormen en 't onweeder. Terwijl wy meenen ſeker en gewis te zijn / overvallen ons de wreede roovers / de vlammen / baren / Huyſen en ghewelven. Terwijl wy de blijdtſchap om-armen / komt ons de ellende verraſſchen / en werpt ons ellendigh in den doodt. Nummermeer is de vreughde alleene. Dit verſtondt de wyſe Keyſer seer wel: die op eenen dach dry gheluckighe tydinghen krijgende/ uyt-riep / O Goden ! matight doch deſe mijne blijdtſchap met eenigh kleyn ongheluck: vreeſende datter een zware naſlagh op volghen ſoude. So moeten wy dan alle hier door gewaerſchout weſen / om ons niet op 't ſoete alleen te vergapen/ maer oock het bittre te gemoet ſien / ten eynde wy niet door de droef heyt verraſcht worden/ en klagende uyt barſten:

Wie had oyt dit quaed gelooft ?
Dat ſoo haeſt ons vreugde rooft ;
Laes ! wy meenden dat het ſoet,
Kitteld' altijd ons ghemoedt.

Ach! daer quam die pijn aē boort
Die ons al de vreughde ſtoort ;
Hoe ghelucktigh is die man ,
Die 't van beyds bemercken kan.

Elck by 't sijne.

Certamen et cotentio de dignitate ac præeminetia

HIer wil het edele met het onedele / 't verachtste met het verhevenste kampen. Hier wordt de Adelaer gesteldt als Coningh der voghelen / dewelcke den donder en blixem Godt op sijne wiecken plagh te voeren / om in het ghefelschap van Apollo en de Zangh-Goddinnen te verkeeren / die niet wil wijcken voor yemant / om over te geven het recht van de Liere Apollinis, en daer beneffens de eere / van de Lauwer-bladen verkregen te hebben. Dit wordt dan gestelt tegen die gene die al te lichtvaerdigh eens anders wetenschappen willen lasteren om ghesien te wesen / ten minsten datse geacht sullen werden om oock wat te schijnen. Nazianzenus bestrafte te sijner tijdt de waen-wijsheydt deser luyden door een aerdige gelijckenisse. Want / seyde hy / een yeder behoort hem met het sijne te vernoegen. Sydy wijs / of tracht ghy nae wijsheydt / weest te vreden. Ghy kont niet alle verheven zijn / bedenckt dan dat ghy minder zijt. Maer om verheven te zijn / so spant niet met-

te

WIe met een ſtout gemoed zijn meerder wil berachten/
En boven zijn beroep nae heerſchappye trachten/
Van yeder wordt beſchimt. Dit is de beſte man/
Die zijn vertroude ſtaet met lof bedienen kan.
„ Ghy die tot hooger ſtaet noch ampten zijt verkoren/
„ Laet u onwetend breyn aen geene menſchen hooren/
„ Als of ghy woudt de Goon ſtraet rucken uyter hand/
„ Den Scepter en de Kroon/ en dwingen 't gantſche land.
„ En ghy die Phœbi Lier zijt ongewoon te roeren/
„ Laet u eyghen waen niet al te licht verwoeren:
„ Men drinckt der Goden dranck/en 't over-heyligh nat/
„ Niet uyt een vuyle poel/ noch uyt een morſigh vat.
„ Apollo kranſt den geeſt van ſijne Speelgenoten:
„ 't Verwaend' en moedigh volck dat worter uyt geſtoten.
„ De uyl die is geen valck / de toom die maeckt geen paerd/
„ Het kleet dat maeckt geē man/noch ook de ſchede 't ſwaert.
„ Soo yder zijn beroep met reden wiſt te drijven/
„ Dan ſou elck een geruſt in ſijn beroepingh blijven/
„ En trachten na geen ſtaet/ na tijtel of na pracht/
„ Want plompe hobaerdy wordt over al veracht.

te quade aen: kondy geen Arent weſen / dat is de verhevenſte/ wordt dan gheen Overſte over de Kouken of nauwen / dat is over Fielen en rabauwen/ om u wijsheyt te laten blijken. Het wordt een yeder niet gegeven. Door den Salamander worden de quade menſchen verſtaen / die welcke alleen daer over uyt zijn/ om een yder te beſchadigen. Want door hare groote koude/ vergiften ſy alles / waer ſy by komen. Soo doen oock die geene/die kout van deughd zijn/ vergiftende door haren ommegangh de goede zeden en 't leven van andere menſchen.

Nemo ſua ſorte contentus.

Soo yder een bleef by het ſijn,
De wereldt leefd' in minder pijn:
Maer nu elck een wat anders wil,
Nu ſtont des werrelds ronde ſpil.
De onderdaen wil voeren 't recht,
De Meeſter moet nu weſen Knecht:
Dus gatet, dat de Werreld kijft,
Mits niemandt by het ſijne blijft

DE daedt van Marcus Furius Camillus, de Romeynsche Veld-overste, wordt seer loflijck by Livium in sijn 2. boek gepresen: want als hy de stad van Valisco door sijne heyrlegers hadde omcingelt, en by-na tot overgevinge gedwongen, komt de school-meester der selver stad / met der burgers school-kinderen, die hy door bedrogh hadde uytgelockt, by Camillum, en geeft hem raedt hoe hy door dese kinderen de stadt tot overghevinge soude dwinghen. Camillus, die hem manlijck hadde gedragen, wilde sijne eere door des meesters trouwlooshept niet besoed'len / maer liet dien verraderschen Schoolmeester van dese kinderen geesselen / en also weder ter stadt voeren. Dese daet ontstack sodanige liefde in 't hert der burgeren, dat sy Camillo de stad overgaven, en getuygden / dat de deugd meerder sterckheydt hadde als de Romeynsche wapenen. De daet en beleefthept Scipionis is ook aenmerckens waerdigh / wanneer hy de jonge dochter van Carthago, die hem als een uytnemend pandt toegebracht wierde / ongeschent haren bruydegom wederom vereerde / en verwekte alsoo door dese sijne beleefthepdt een meerder gunste in de herten der volcken / als oyt de heyrkrachten en 't gewelt vermochten. Maer of wel de verraderye den

D Kaeght nu verſchulde ſtraef/ en voelt de felle roeden/
De wrake van u ſchuld/ door teederen gemoeden:
De ſtramen in u huyd/ de ſmaet en oock de ſchand/
De beulen op u rugh/ verrader van het land!
hy meent een edel hert te leyden en te tergen/
oe derfdy (ſnoode Boef) my uwe booſheyt bergen:
Ick ſoeck door eer en deughd te voeren mijnen macht/
En niet door ſchelmery te cieren mijn geſlacht.
e ſtadt is in mijn macht/ de poorten ſtaen my open/
ck wil mijn manlijck hert door geen verrader koopen:
Mijn daden ſullen ſtaen/ gelijck een heldre ſterr'/
Voor yeder een ten toon/ en lichten al van verr'.
Wie door een vrome ziel wil ſteden t' onder brengen/
Moet geen verradery noch tyranny ghehenghen.
„ Maer blijven op ſijn kracht en op ſijn eere ſtaen:
„ Want anders ſal ſijn lof te lichtelyck vergaen.
Wie winnen wil door macht/ moet winnen door de reden/
Hier door is dat dees Held verkreegh de ſchoone ſteden:
„ Want Reedlijckheydt dees Stadt en alles heeft herſtelt/
„ Meer als der grooten macht/ en al 't Romeynſch gewelt.

---

n Grooten gevalt/ſo haten ſy dog den verrader:gelijk by ver-
heyden volken dickwils is gebleken. Men leeſt hoe Iaropelc,
Grootheꝛtog der Ruſſen/ uytgemackt hadde een Hongers E-
elman/om Boleſlaus, Konink van Polen/om te brengen:maer
ler volbracht zijnde/liet hem de Hartog der Ruſſen ſelve doo-
en/ en ſijn oogen uytſteken/ ſijn tonge uyttrecken/ en ſijn hey-
elik lid affnijden/tot haet des moordenaers. De Agyraſpides,
f Macedoniſche ſoldaten/wordenverſogt van Antigonus,om
aren algemeenen hooftman Euminedes (ſijnen pijlkanten by-
ut) omme te brengen/ en na dat ſy 't ſelve gedaen hadden/ liet
y die alle doodē/alſo dat gene daer van in Macedonien weder
eerden. Mahomet de tweede/willend' ſijn broeder om 't leven
engen/verſogt daer toe een van ſijne Overſte/ die welke hem
erſtickte door 't ingorgelen van't water: maer hy leverde dien
erader aen ſijn moeder over/die hem terſtont dede ombrengen
n mage en 't hert daer uythalende/ wierp het voor de honden.
Daerom ſeytmē wel te recht;Proditionē amo,proditorem odi.

Door kracht wel ſteden zijn vermant,
Doch deughde wint het ganſche land:
Geen pijlen, buſſen, noch cartouw,
Maekt ſulcken bres als deughd wel ſou
Al ſtortmen burgh of ſchans om verd,
De deugt dringt midden in het hert
En maeckt daer een ſoo klare baen
Dat poorten, veſten open ſtaen.
Dus wind een Held door deughd veel meer
Als met een wel-gewapent heyr.

HOedanigh een Rijck moet werden bevestight/ en in wa herheydt staende blijven/ heeftmen met dit voorbeeld en d'omschrijvinge SEMPER willen te kennen gheven. Si verstaen dat een Rijck ALLETYT met dese vier deughden moet gewapent zijn: doch alsoo dat de Voorsichtigheydt mo ste wesen als een bolwerck / waer in alle de andere ghesloten waren/ want niemandts macht / placht Xenophon te seggen, is profijtigh / soo die selve met wijsheydt ende voorsichtigheyt niet is bevestight. Hierom is de Slange als een vaste band om den Leeuw, dat is de sterckheydt/ om den Hond, dat is de ghetrouwigheyt / om den Vos, dat is loosheyt en voortraptheyt, geslingert / om te betoonen dat dese in een gemeene Staet ter hooghsten noodigh zijn. Dan om sijne Rijcken te bewaren, moet een Vorst of Prince een Argus wesen / die wijsselijck op alle de behendigheden der vyanden weet te letten / en alsdan die selve met getrouwigheyt / dapperheyt en kloeckheyt tegenstaen. Want hier in is ten hooghsten een Prins of gemeene staet

KOmt hier die sit aen 't roer om Rijcken te bestieren/
Om voor 't gemeene best te sorgen door u plicht:
Siet hier een vaste strick van vierderleye Dieren/
Een baken voor u Staet/ en Spiegel voor 't gesicht.
Siet hoe de Slangh den Vos, den Leeuw en Hond omwon-
Heeft met zijn kronkel-staert gevlochten in een hoop: (den
Ten eynde dese vier met stricken vast gebonden/
Geduerigh soude zijn in eene vaste knoop.
De Slangh is wonder gaeuw/ en siet met hondert oogen.
De Hondt is Liefd' en trouw/en wacker over al.
De Leeuw en Leeuwen hert/ en dapper van vermogen/
En 't Vosken leep en loos/ die 't wel bespieden sal.
,, Wanneer 't voorsightig hert heeft Trouw in sijne steden/
Met dapperheyt en list in een oprechte sin:
Wie mochter braver schild van Stael of Yser smeden/
Om wederom 't verdeelt te splissen mette min?
,, Hout d'eendracht als een schat / die alles gaet te boven:
En pooght dat snoo gespuys/ de bitterheyt en haet/
Te drijven uyt u Ziel. Hy is waert om te loven:
Die tusschen liefd en vrees regeert dees woeste Staet.

---

aet ghelegen / datmen alsoo den Oorlogh voere / datter de rede uyt te be-oogen is: en datmen na alle uytgestaen ghe-aer/ zijn Schip/ dat is de regeeringe / mach uyt de verbolgen ebaren / met alle sijn ladinghe / behouden te lande brenghen. Hier toe moet alle wijsheyt en voorsichtigheydt strecken / tot erlossinghe van het leven en de Zielen der Onderdanen / om lsoo te ontgaen de slaverny die voor een vrye Ziele ondraegh-ijck is. Wiens wackerheydt voor der Onderdanen gheruste aep / wiens arbeyd aller ledigheyt/ wiens naerstigheyt voor ller achtloosheydt / altijdt besorght en bekommert is / dien ude ick eer / seght Seneca, eenen aertschen Godt/ als eenen rince derven noemen.

Geluckigh, waer der landen ftut
Is met soo stercken wal beschut:
Geluckigh is der Landen ftaet,
Door trouwe macht en wijse raedt:
En waermen nae de welvaert tracht,
En op der Volcken vryheydt acht,
En houdt de Godts-vrucht als een pand,
Daer blijft de zeghen in het Land.

By den Wijsen wortmen ge-eert.

Hic locus est illis sacer est, et apolline dignus.

21

GHy die op de troppen van Helicon of Parnassus gestegen, en uyt de Borne der lieffelijcke Sangh-Goddinne der Nectar hebt ghesogen/ komt en vermaeckt u met dese lieffelijcke onthalinghe. Hier is de plaetse daer de konsten gheoeffent, daer de deughen gheloont / daer de Hemelsche Melodye en 't snaren spel worden gegalmt/ en waer Apollo met sijne Liere den hoogsten toon voert / dien de konst-Goddinnen met een verheuglijcke over een-kominghe navolgen. Hier worden de kranskens en de Lauwer-bladen ghewoelt / en de liefllijcke kruydekens gheplukt / om te drucken om 't voor-hooft van hare konst-lievende Minnaers: een eere die meerder prickelt om in de goede wetenschappen voort te vaeren / als der Princen hooge schatten. Hier vlieghtmen tot aen de Mane/ja boven de Sonne/ja men stijght met sijn gevlerckte sinnen tot boven de sterren / en men gaet met sijn lustgierigh breyn doorsnuffelen al de wonder-wercken Godes / daer mede gheen ongesle-

Y mocht ick Phœbi koets/ en Helicon beſtijgen/
Of op Parnaſſi kruyn by mijn geſelſchap ſtaen:
lwaer 't ſchoon dat ick ſou nae mijnen aeſſem hygen/
ck ſou in 't heyligh Choor met haer ten danſſe gaen.
Mijn hoofd ſou zijn omwoelt met groene Lauwer bladen/
Met Rooskens en met Palm/ en allerley cieraed:
y ſouden ons te ſaem in haren Nectar baden/
n drincken 't edel nat met opgehoopte maet.
Wy ſouden onſe ſangh verheffen na de ſnaren/
n ſtellen onſe Harp naer Clioos hoogh geluyt:
ns' Dichten ſouden ſich met hare Luyten paren/
n ſchatren hare vreught met blijder keelen uyt.
Daer wordmen met den ſtroom van Pegaſus begoten/
Daer ſpringt een klare bron/ daer ſchencktmen heylig vocht/
pollo hippelt voor/ en dan de Speelgenoten/
Daer word de tijdt met konſt en wijſheyt overbrocht.
,, Wie ſich by wijſen voeght / en deughde ſoeckt te leeren/
Verkieſt een ſulcke ſchat die nimmermeer vergaet:
Syn treffelijcke konſt ſal hem geſtadigh eeren/
En cieren al ſijn doen wat hy ter handen ſlaet.

---

heſlepen verſtand yets gemeen heeft. Hier is de Tempel van pollo, hier zijn de heylige by-een komſten/ hier komt Iupiter lve om ſich te vermaken / hier worden alle de deuntjes van ezedighe liefde ghequelt / en de deughde wort hier nae hare aerdye verheven. Dit is de Hemel die haer de Oude Poëten erſiert hebben / daerſe in uyt-ſteeckende luſt ſouden leven: in korte/ daer de wijſheydt ſoude geleert worden / &c.

Maer wieder is van Godt geleert,
Al vry een ander Godtheydt eert:
De konſten hebben haer vermaeck,
Maer wijſheydt is een ander ſaeck:
Sy komt niet uyt den klare vloet,
Van 't Paerd geſlaghen mette voet:
Maer daelt in 't hert van boven neer,
Door gunſten van dien grooten Heer.

De geſtadige Iager wint.

Activa et negotioſa vita.

DEſe Dieren wierden genaemt Hippocentauri, om datſe uyt half Paerdt en Menſche beſtonden: ſy hadden hare woonplaetſe in Theſſalien / ontrent den Bergh Pelion, waer van verſcheyden dingen ſeer fabuleus woꝛden verhaeldt. Jae men ſchꝛijft dat S. Antonius gereyſt komende / en van den weg afgedwaelt zijnde / van dit Dier op den rechten wegh is ghebꝛacht. Dit willen wy dan hier mede te kennen gheven / dat alſoo dit Dier ſeer wercklick beſich was in 't jaghen / rennen en vliegen / dat alſoo een menſche behooꝛde naerſtigh te weſen in 't beſtieren van ſijne handelingen / totte deugt en Godtſaligheyt: op dat wy alſoo dooꝛ onſe beſige leven mogen de dertelheden ontreecken haere inbeeldinghen en ydele ſpiegelinghen: waer dooꝛ dickwils oock de vꝛoomſte / van den Conincklicken wech der deughde woꝛden afgetrocken. Maer wy doen in 't tegendeel / en laten ons dooꝛ de wellvſten / en dooꝛ de geſtadighe hope der winningen / als raſende / betoveren / alſo dat onſe hert en ghedachten daer mede zwangher gaen / even als die gene die 't vooꝛgaende verghetende / altijdt naer 't andere ommeſien / en met een quijnende geldt-ſucht naer 't oneyndlijck hopen / daer doch niemandt toe ſal geraken: Want de goederen deſes wer-

Vlie 't leven nae dit beeld wil levendigh vertogen/
Die ſtae een weynig ſtil/ en ſie met open oogen:
Hoe 't leven is gelijck dit Monſter, dat gezwind/
Vlieght over bergh en dal/ en ſnelder als de wind:
Is nimmermeer geruſt/ 't is over al te jagen/
Soeckt over al het wild door liſten en door lagen:
En altijdt op der vlucht verkrijght het gene ruſt/
Maer 't woelen is zijn vreughd en zijn geſtade luſt.
Wy die door vyer en locht / en water zijn gedreven/
En midden in de Dood/ vergeten onſe leven/
,, Wy loopen ſonder eynd in een geſtade draf:
,, En beſigh na de winſt/ ſoo rennen wy nae 't graf.
Wanneer wy dan den loop des levens ſoo beſtieren/
In wackerheyt tot deught/ in zeden en manieren/
,, En hygen nae het perk/ de loop-baen van de deughd/
,, Genieten wy het loon van een volmaeckte vreughd:
Dan drijven wy door vlijt uyt ons verdorven ſinnen/
De dertelheyd en luſt/ de kinders van het minnen:
,, En ſuyvren onſe Ziel/ door d' yver en den geeſt/
,, En ſcheyden ſoo den menſch (door reden) van een Beeſt.

eldts konnen plaetſelijck werden verbult / maer de on eynde-
jcke gedachten van den menſch konnen noch Hemel/ zee noch
erde verbullen. Hierom is 't datmen placht des menſchen ge-
achten af te beelden by het driekante hert / en by de ronde des
Werelts: want alſo de geheele ronde/ dat is de werelt/ het drie-
hant/ dat is het hert/ niet verbullen konde/ ſoo kende oock alle
je werreld 's menſchen begeerlijckheyt niet verſadigen. Ver-
geefs is 't dan al te ſeer beſig te zijn/ en zijn vlijt en naerſtigheyt
tot ſodanige ſlipperinge en ongeſtadige winſte aen te legghen/
die op 't laeſte ſynen meeſter te ſchandlijck om 't leven helpt.

De ſorgh verruckt ons hier en daer.
En ſtort ons in een groot gevaer.
Wy rennen om het looſe goed,
Door klip en banck, door ebb' en vloed:
Het goed is onſe ſorgh en vreughd,
Het eenigh voedſel van ons jeughd,
Wy droomen, gapen al van winſt:
Op deughd gedenckt men alderminſt:
Het goed moſt eerſt-mael zijn geſocht.
't Is tijdts genoegh op deughd gedocht.
,, Vergeefs is 't dat ghy deughd vergeet,
,, De doodt ſtaet voor u winſt gereedt.

Hemels - Triumph,

Of

HEYLIGE DICHTEN

Ter Eeren de Geboorte

IESU CHRISTI,

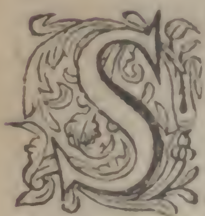
En andere Oeffeningen der Godtsaligheyt.

Christ-Liedeken,

Op de Geboorte onses Heeren IESU CHRISTI.

Voys van den 118. Psalm:

Dancket den Heer seer hoogh gepresen, &c.

Chouwt aen die trots' en hoogh-gebooren/
U zetels tot de Sterren bouwt/
En die door pracht elck wilt bekooren/
Door 't pralen in fluweel en goudt.
Komt hier/ ick sal u vergelijcken/
En schildren uwe snootheyt af:
't Palleersel en 't blancket afstrijcken/
Daer mee ghy ciert u broose graf.

2 Schout aen/ seg ick/ ghy grootsche menschen/
En siet u Coningh hier veracht:
Ghy die volght uwe lust en wenschen/
Komt siet u Vorst in sijne pracht.
Ghy zijt gesien/ ghy zijt verheven/
Merckt eens hoe werd u Heer gehaet:
Ghy leeft in weeld'/ en hy moet beven
Van kout en armoe seer versmaet.

3 Ghy

3. Ghy zijt ghesmuckt / ghy zijt gepeerelt/
Damast en zijd is uwe dracht:
Ghy glinst in groos heyt voor de weereldt/
O hoovaerd blinckt in volle macht:
O pratt' en preutsche dertelheden
Die steygren in den hooghsten top:
O gasten/ brassen/ wulpsigheden
Die klimmen tot den Hemel op.

4 Siet hier 't gepraal van uwe Koningh,
Siet hier 't gepronck van sijne staet.
Siet hier sijn marm're gulde wooningh/
Siet hier sijn pracht en overdaed.
Hier is 't fluweel! hier zijn de taffen!
Hier is 't fluwijn en 't sachte bed!
Hier is 't burduursel/ hier de kaffen/
Met kanten/ stiksels/ dicht beset.

5 Hier leyd u Heyland hoogh gepresen/
In sijn verheven Majesteyt:
Die 't al moet onderdanigh wesen:
Siet hoe hy hier verschoven leydt:
Hy die de wereld heeft geschapen/
Wiens heerschappy streckt over-al/
Die moet nu in een Krebbe slapen/
En rusten in een Beeste-stal.

6 De menschen schijnen/ach! niet waerdig/
De glory van sijn heerlijckheyd:
De Beestjens ons verdoemen vaerdigh
Van onse groot' ondanckbaerheyd.
Hier leyt ons Held, ons Prins, ons Heere,
Veracht op 't hoy, en snoode kaf:
De windels zijn wel slecht en teere:
Dies gruwd' een yegelijck daer af.

7 De Vossen hebben hare holen/
De Vogelkens haer eyghen nest:
Maer onse Vorst (eylaes!) moet dolen/
En klaghen droevigh op het lest.

Doch

Doch ghy die zijt uyt Godt geboren/
Versmaet hem met de werelt niet:
Hy soeckt u ghy die zijt verloren/
En heelt u smerten en verdriet.

* * * * Rust-plaets.

8 De Winter is by hem verkoren/
Om ons te kleeden met sijn woort:
De Stal, hoe slecht dat' ons staet voren/
Brenght heerlickheyt en hoogheyt voort:
Hy kiest de nare droeve Nachten,
(Daer yeder een voor yst en zwicht.)
Om onse duystere gedachten/
t'Ontsteken door sijn Godtlick Licht.

9 Wel saligh zijn de ziel en oogen/
Van die ons Heyland innigh schouwt:
Ghy zijt O blinde Mensch! bedrogen/
Indien ghy op een ander bouwt:
Hy is der Heyd'nen Licht en Leven/
De Eer van Isrels heerlick huys:
Die voor ons sond sich heeft gegeven/
Gewilligh aen't vervloeckte kruys.

10 Ey! laet ons desen Coningh loven/
(De Sonne der Gerechtigheyt.)
Die arm en nedrigh komt van boven/
t'Erbarmen ons' ellendigheyt.
Laet ons opheffen suyvre handen/
En d'offer onser lippen staen
Tot hem/ de duyvel/ sond en schanden/
Verplet heeft en te niet gedaen.

11 Laet ons den Ouden Mensch afsterven/
En dragen Godts baniere recht:
Want anders sullen wy verwerven/
Het antwoord van dien boosen knecht.
Heer wilt met u genade bouwen/
Ons Hert, 't welck is een vuyle Stal:
Wilt daer u Krebb' en Woonstee houwen/
Die nimmermeer vervallen sal.

12 Ey

12 Ey! met wat Goddelicker keelen
Singht 's Hemels Heyrſchaer uwen lof:
Van vreught/ O Herderkens wilt queelen/
En bootſen hare ſtemmen of:
Gode ſy d'Eer, ſy heyligh ſingen:
Vreed op der Aerd: den Menſchen vreught:
Ey! laet ons al van blijdſchap ſpringen/
En zijn in 't Nieuwe Iaer verheught.

Herders - Geſangh.

Stemme: *Het daget uyt den Ooſten, &c.*

DEs Hemels Burgerye verkondight met geſchal/
Een overblijde maere/ die ick u ſingen ſal:
Een overblijde maere/ &c.

Daer is een Kindt geboren te Bethlem in een Stal/
ens Sterre men ſiet blincken/ en ſchijnen over al:
ens Sterre men ſiet blincken/ &c.

Een Kindt/ doch uytverkoren/ Emanuel die Heer/
er yeder voor moet knielen/ en kennen ſijne leer:
er yeder voor moet knielen/ &c.

Dat voor de ſachte pluymen/ voor ſtickſels en zatijn/
oet ruſten in een krebbe/ op 't ſtroy by Os en Swijn/
oet ruſten in een krebbe/ &c.

Een Kind dat voor de tijden/ voor eeuwig was by God/
hijnt nu veracht door 't lijden/ en tot des wereldts ſpot:
hijnt nu veracht door 't lyden/ &c.

5 Dat al om onſe ſonden moet weſen arm en ſlecht/
n ons by Godt te kroonen/ met rijckdom en met recht:
n ons by Godt te kroonen/ &c.

Dat ons des hemels vrede/ der menſchen luſt en vreught/
s Vaders glantz en eere/ verkrijght door ſijne deught:
s Vaders glantz en eere/ &c.

8 De

8 De wereld komter rasen/ Herodes als verwoet/
Wil sijne handen wasschen in dit onnoosel bloedt:
Wil sijne handen wasschen/ &c.

9 Ghy Vorsten ghy sult sterven/ so ghy de vrome schent/
Want Godt sal u vernielen als hy sijn blixem sent/
Want Godt sal u vernielen/ &c.

10 Ghy Princen en ghy Heeren / of menschen wie gy zijt
Valt uwen Godt te voete/ en weest met ons verblijdt:
Valt uwen Godt te voete/ &c.

Nieuw-Iaers-Liedt.

Questa dolce Sirena. Of/ Wilhelmus van Nassouw.
Ick danck u Heere. Oock den 130 Psalm.

DE tijdt die heeft haer tijden/
En wy verandren mee:
De vreugd heeft haer verblijden/
De droefheyt heeft haer wee:
Wy gaen vast quynen/ slaven/
En onse jeughd verslyt/
Misbruycken Godes gaven/
In onse beste tijdt.

2 Het Jaer is om-geloopen/
En 't nieuwe stater veur/
Doet eens u herten open/
En opent Godt de deur:
Wy worden oudt in sonden/
En kinders in de deughd/
Vol stancks zijn onse wonden/
Vol ydelheyt en vreughd.

3 Gelijck de Slangh sijn vellen/
Verwisselt alle Jaer:
Soo moet de Mensch sich stellen/
Om 't goed te volgen naer:

Verlate

Verlaten 't oude leven /
En nemen 't nieuwe aen /
Om sich tot deughd te gheven /
En nae een beter staen.

4 Ghelijck de Winter-daghen
Met hagel en met snee /
Met schrickelijcke vlaghen
Bestormen onse vree:
Soo moeten oock de quaden
Met macht en met geweldt /
Met Mannelijcke daden
Ghestut zijn en ghevelt.

5 't Is waer/ het valt verdrietigh/
Gestadigh staen ter wacht:
Gelooft / het is al nietigh /
Wie datter recht op acht:
Laet u geen waen verblinden /
Die Lente weer verschijnt /
Dan suldy bloemkens vinden /
Als koud' en vorst verdwijnt.

6 Wie eens heeft aengetoghen
Het deughdelijcke kleedt:
Die siet met open ooghen /
En acht noch vlijt/ noch zweet:
't Is honingh op sijn lippen /
't Is balsem in sijn hert:
O Mensch! waerom ontslippen
U dagen in de smert?

7 Vangt aen/ vangt aen te treden /
En wandelt op Gods padt:
En wilt den wegh bekleeden
Naer 's Hemels hooghe Stadt:
Dan sullen d' Oude tyden /
Door dese zijn verklaert:
Wilt daerom dapper strijden/
Dat ghy u Ziel bewaert.

Nieuw - Jaers - Liedt.

Stemme:
Nu leef ick in verdriet. Of/ Fortuyn eylaes bedroeft, &

HEt Oude Jaer is heen/ en 't Nieuwe komter aen
O mensch wilt uwe ziel tot Godt wat hooger slaen
En sien eens wat een deught en weldaed hy u doet,
En hoe ghy hem vergeet/ ondanckbaer van gemoet.

2 Hy geeft ons sijn genas/ sijn waerheyt en sijn woort:
Hy spijst ons vroegh en spa/ met zegen voort en voort:
Hy schenkt ons sijne gunst/ sijn Sonne-schijn en licht /
En toond ons over-al sijn vriendelijck gesicht.

3 Hy heeft ons uyt gevaer/ uyt allerlye nood /
Verlost dit Oude Jaer / en midden uyt de dood:
De krijgh en diere tijdt geweert / en sijne hand /
So Vaderlijck gestreckt/ tot zeeghen van het Land.

4 Maer wy daer tegens Heer/zijn trouwloos en verblin
Wy sien dit alles aen/ wy slaen het in de wind/
Daer is noch deughd / noch schaemt by grote noch by kley
Want yeder dicht / dat doet dat onbeschaemde vreyn.

5 Om onse sond alleen soo lijd u naem gewelt /
Om onse stoute pracht soo word u roem gevelt /
Om onse sond alleen so wordy als versmaedt /
En by den meesten hoop vertreden en gehaet.

6 Indien ghy wout met recht den Sonder tasten aen /
Wie sou voor uwe banck en ooghen derven staen?
Wy souden staen verbaest als een mistroostigh kind /
Dat nerghens heul of troost als by sijn Vader vind.

7 Ghy zijt oock onse Godt/ en Vader die ons leydt:
En die u lieve Soon als Medlaer hebt gesepdt:
Siet onse zwackheydt aen in sijn volmaeckte strijdt.
Die door sijn dood geneest / en wederom verblijdt.

8 U zegen ons verleen aen Lijf en Ziel te saem /
En kroon dit Nieuwe Jaer ter liefde van u Naem/
Met vriend'lijckheyd en vree/ met salighevd en vreughd /
Dat wy hoe langhs soo meer op-wassen in de deughd.

Nieuw

Nieuw - Jaer - Gesangh.

Ter gedachtenisse van de Geboorte onses Salighmakers IESU CHRISTI.

Stem: *Hoe schoon licht ons de Morgen-sterr'.*

1. Weest wellekom EMANUEL, O langh'
3. Weest wellekom O Godes Soon! Die daelt

verwachte Mee-gesel/ Ons Heylant en Behoeder/
uyt uwes Vaders Throon/ Ons aller Heer en Broeder.

Welkom! welkom! want ons herten/ vol van

herten/ Zijn genesen/ Welkom moet ons IESUS wesen.

2 U heerlickheyt en Godtlick licht/
Is langh vertoont door een gesicht/
In een vergulde klaerheyt:
De Vaders sagen oock van verr'/
U suyverlicke Morgen-sterr'/
In vrolickheyt en waerheyt:
Dies sy/ gantsch bly/
Haer gesangen/ en haer gangen/
Daer na streckten/
En de volcken oock verweckten.
3 Nu neemdy aen ons vlees en bloet/
En schenckt ons weer u eeuwig goet/
En draeght des werelts sonden:
Ghy zijt om onsent wil veracht/

Als een onnoosel Lam geslacht/
Vol stramen en vol wonden.
O Stam! O Lam!
Dat Godts toozen/ komt te voozen/
Dooz u sterven/
Om ons 't Leven te verwerven.

4 Wat sullen wy vooz danckbaerheyt
Bewijsen aen u Majesteyt/
Vooz dese groote deughde?
Wy sullen 't wieroock/ 't edel pand/
't Geloove dat in liefde brand/
Op-heffen in dees vreughde:
Eya! Eya!
Onse sinnen/ zijn van binnen/
Hemels dronken:
En met uwen Most beschoncken:

5 Wat konder Koninckllijcker padt/
Ons leyden nae der vreughden Stadt/
Als dooz dees Levens Poozte?
Weest vrolijck dan in u gemoed/
Om-helst dit alder-waertste goed/
Op 't Feest van sijn Geboozte:
Heft aen! heft aen!
Laet u snaren/ opwaerts varen/
Wilt u cieren/
En dees Hemels blijdschap vyeren:

6 Speelt daer op Harpen en geklang/
Der Eng'len toont en boven-sangh/
En singht de groote daden/
Jeught Godes Eer met luyder stem/
Den Vrede van Ierusalem,
Een wonder vol ghenaden.
O Vree! O Vree!
Ons gemoeden/ nae u goeden/
Seer verlanghen/
Om des Levens Kroon t' ontfanghen.

7 O laet dit vrolijck Nieuwe-Iaer!
Ons wesen een gewenschte Maer'/

Van een veel beter leven:
Van Liefd' in daed/ en niet in ſchijn/
Waer twiſt en haet mach ballingh zijn/
En uyt ons Ziel verdreven.
O Chriſt! O Chriſt!
Onſe handen/ en verſtanden/
Stiert nae boven:
Dat wy u van herten loven.

Geſangh van het Paſch-feeſt.

Stemme:

Van den 34 Pſalm. *Ick wil zijnde verblijdt, &c.*

RYſt uyt den ſlaep O Menſch!
De dagh der vreughden u genaekt/
Rijſt uyt den ſlaep en nu ontwaekt:
Hier krijghdy 's herten wenſch!
Hier is het reyne Lam/
Dat onbevleckt en ſonder ſmert/
Voor onſe ſond' zijn leven ſett.
O ſpruyt van Davids ſtam!
2 Beſtrijckt u Poſten dan/
De Poſten van u ſondigh hert/
Met 's Lams bloed/ dat vergoten wert/
't Welck is des Hemels Mann':
Op dat 's Verdervers zwaerd
Niet ſlae de kinders van 't gemoed/
Want hy loert op 't weerſpannigh bloed:
Dat van zijn Heer' ontaert.
3 Schort uwe lenden ſterck/
En ſtaet met uwen ſtaff gereet:
Als wandelaers naer 't Paeſſcha treet/
En ſiet dit wonder werck.
Siet hoe des doods gewelt/
Verbroken is met al zijn macht:
Siet hoe hy is te grond gebracht/
Verſlaghen en ghevelt.
4 Weeſt dan van harten bly
Dat Christus u is voor-gegaen/

En heeft den Dood te niet ghedaen/
Met al haer heerſchappy.
Ghy ſult dan t' zijner tijdt/
Als ghy dit aertſche huys verlaet/
En op des Heeren weghen gaet/
Verrijſen ſeer verblijdt.
5 Doch als ghy 't Paſcha eet/
Doet ſulcks met ongehebelt brood/
Want ſuyr-deegh brenght u in den dood/
Wanneer ghy Godt vergeet.
Leght af het oude quaed/
Den ſuyr-deegh van u ongheloof/
Den ſuyr-deegh van des Duyvels roof/
De ſond en overdaed.
6 Draeght Chriſti kruys en Juck/
Helpt draghen al zijn ſmaet en laſt/
Wie Chriſtum volght zijn kruys wel paſt/
Dan blijf dy vry van druck.
't Is aen u Heer' geſchiedt/
Den knecht die ſal 't niet beter gaen:
Dus neemt u kruys gewilligh aen/
Al ſchijnt het u verdriet.
7 Wie vromelijcken ſtrijd/
Verwint en ſlaet die hem benouwt/
Wie op Godt zijnen Heer vertrouwt/
Die acht niet wat hy lijd.
Het lyden duurt niet langh/
Al dunckt het ons te wonder zwaer/
Godt helpt ons doch uyt al 't gevaer/
Al zijn wy zwack en kranck.
8 Want hy ſchenckt deſen 't loon/
Den loon van 's Hemels vreughd en luſt/
In eeuwigheydt vermaeck en ruſt/
Een onverwelckte Kroon.
Wel ſaligh is de Menſch/
Die dus des Hemels Paſcha eet/
En hier in al ſijn tijdt beſteet/
Die heeft zijn luſt en wenſch.

Het

Van de sendinghe des Heylighen Geests.

Stem vanden 116 Psalm: Ick heb den Heer lief,&c.

O Vrolijck Feest! waer in de eendracht woont/
Waer in de Ziel is van Godts Geest ontsteecken:
Daer in niet schuylt de snootheyd der gebreecken/
Maer daermen Liefd' en Vreed' op 't hooghste kroont.
2 Dit sachmen recht als op de Pincxter-dagh/
' Apostelen uyt liefd' van Godts waerheydt:
Ontfingh een Licht van over-groote klaerheydt/
Welck yders hoofd om-straelde datmen sagh.
3 Eerst quam een wind met overgroot gedruys/
Daer nae een vlam op yders hoofd gesprongen/
Gelijck een vyer/ als met gedeelde tonghen/
En Godes Geest vervuld' het gantsche huys.
4 Het wonder-werck dat yder hoort en siet/
Dringht door het hert in 't midden der ghemoeden:
Daer stort de Geest zijn gaven/ als de vloeden/
Daer spreeckt de tongh dat elck daer af verschiet.
5 Daer vloeyt een beeck/ jae Goddelijcke stroom/
Daer daelt een sap der Godtheydt uyt haer lippen:
: Volck stondt verbaest/ als onbeweeghde klippen/
En 't wonder Godts dat scheen haer als een droom.
6 Maer 's Hemels kracht wrocht een soo grooten werck/
Dat haer gheluyt vervulde al de ooren:
Dat yder die dees stemme quam te hooren/
Nam op den sin der woorden vlijtigh merck.
7 Sy spraken rond/ het is geen nieuwe Most/
Maer 't is een Geest ons van den Heer geschoncken:
Geen wijn ons prangt/ wy zijn in Gode dronckèn/
Die dit alleen en niemandt wercken kost.
8 Daer vloeyt de tongh in allerhande tael/
Daer hoortmen haer Godts groote daden prijsen/
Daer ginghen sy seer krachtelijck bewijsen/
Dat Godes Geest hun nooden altemael.
9 Ontsteeckt O Godt in ons u heyligh licht/
Laet onse tongh in liefde vierigh branden:
Laet uwe Geest verlichten ons verstanden/
Op dat de Mensch daer door magh zijn gesticht.

10 Dan sullen wy dit vrolijck Pincxter-Feest/
In Godes vrees eendrachtelijck volbringhen/
Soo dat ons hert en lippen sullen singhen/
En uwen Naem verkonden in den Geest.

Morgen-ghesangh, of Heerlijckheyt van De wonderen Godes, tot vernietinge van des Menschen Wijsheydt.

Stem van den 9 Psalm: Heer ick wil u uyt 's herten, &c.

HEt vrolijck licht steeckt op sijn hoofd/
Dat door de nacht so was verdooft/
En spreyd uyt sijn vergulde stralen:
En ciert de berghen en de dalen.

Al wat sigh totte rust begeeft/
Nu weder een nieuw leven heeft/
En rijst soo frisch en jeughdigh henen/
Om dat de dagh hen is verschenen.

De dierkens en 't ghevogelt mee/
Die queelen soet/ elck leeft in vree:
De bloemkens staen met open oogen/
En doen des Heeren lof vertoogen.

De Mensch verwondert/ sieter aen
De wereld/ Hemel/ Son en Maen/
En roept! wie kan u Scheppers wercken/
En sijne wondren recht bemercken?

Jae als hy wil sich self door-sien/
U wereldts wijsheydt gaet vry vlien!
Want geen verstandt/ of menschen reden/
Derf hier in 't ondersoecken treden.

Want onse Godt is sulck een Godt/
Die met des wereldts wijsheydt spot/
En leert haer door de stomme Boecken/
Dat sijn werck niet is t' ondersoecken.

Der-

Verwondert en gelooft alleen/
Wilt stille staen/ en geensins treen
In 't Oyerschaer van Godts diepe wetten/
Waer in u wijsheydt moet verpletten.

O Heerlijck en bestandigh Licht:
O Sonne van ons zwack ghesicht!
O Schepper van dees groote Ronde!
Wy dancken u uyt 's herten gronde.

Wy dancken u dat dese Nacht/
Met rust en vree is over-bracht:
Ghy wilt voortaen u Engel senden/
En alle quade van ons wenden.

Avondt-Ghesangh.

Stemme: *Het daghet uyt den Oosten, &c.*

DE Son is al verdweenen / en brenght voor ons haer licht
De nacht schuyft haer gordijnen / en toont een droef ghe-
De nacht schuyft haer gordijnen/ haer gordijnen. (sicht:

2 De dagh is om-geloopen/ eylaes! met luttel winst/
Eylaes/ vol ydelheden/ met deughden alder-minst:
Eylaes/ vol ydelheden/ ydelheden.

3 Vol ydelheyd en weelden / vol dertelheyd en lust/
Vol woelery en slaven is ons gewaende rust:
Vol woelery en slaven/ en slaven.

4 Bedeckt Heer ons gebreken/ met u sneeu witte Kleedt/
En suyvert onse smetten/ met Tranen van u Sweet:
En suyvert onse smetten/ onse smetten.

5 Wilt nimmermeer gedencken/ al ons bedreven quaed/
Maer wilt ons Heere schencken/ u zegen en genaed:
Maer wilt ons Heere schencken/ Heere schencken.

6 Al schijnt ons hert te sluymen/ treckt onse ziel tot dy/
Dat wy tot beter leven ontgaen dees slaverny:
Gaen tot een beter leven/ beter leven.

7 De slaverny der sonden/ des werelts trotse pracht/
Drijf Heer uyt onse sinnen/ in dese duystre nacht:
Drijf Heer uyt onse sinnen/ onse sinnen.

8 Geeft dat ons ziel mach rusten/ O Godt! in uwe schoot/
En dat wy soo verwerven/ het leven uyt den doot:
En dat wy soo verwerven/ soo verwerven.

9 Dus laet de slaep ons strecken/ tot saligheyt en deught:
Op dat wy sien u klaerheyt/ en u volmaeckte vreught:
Op dat wy sien u klaerheyt/ sien u klaerheyt.

10 Ten eynde wy verslagen/ als kinders mogen staen/
En sien des Vaders liefde/ en sijne goetheyt aen:
En sien des Vaders liefde/ 's Vaders liefde.

11 Ghy Christe zijt ons leven/ ons Heylant en ons licht/
Stort over ons u zegen/ en vriendelick gesicht:
Stort over ons u zegen/ ons u zegen.

Danck-liedeken na den Eten.

Stemme: *Al die hier zijn geseten, &c.*

LAet ons des Heeren zegen/ En weldaedt nemen acht: Door Godes gunst verkregen/ Als oock den dou en regen/ Voor 't menschelick geslacht.

2 Waer door wy oock genieten/
Wat Godes milde handt/
Komt over ons uytgieten/
Gelijck uyt rijcke vlieten/
Tot zegen van het Landt:

3. De beestjens in der weyden/
Zijn voetsel voor den Mensch/
De Vogels op der Heyden/
Jae niets is uyt-gescheyden/
Of 't dient ons al nae wensch.

4. De Vischjes in de stroomen/
De dierkens in het woud:
De Velden en de Boomen/
Jae niets is uyt-genomen/
Of 't is tot onderhoud.

5. De lieffelijcke wijnen/
Zijn ons een lust en vreughd/
Die droefheyd doen verdwijnen/
Jae niet kan ons verschijnen/
Of 't dient ons tot geneughd.

6. Laet ons dan Christi reden/
O Vader die daer zijt!
Die d' Hemel wilt bekleden/
U naem vol heyligheden
Belijden t' aller tijdt.

7. U Rijck verschijnt almachtigh/
U wil moet oock geschien/
In Hemel/ Aerd'/ waerachtigh:
Ons brood verleent ghy krachtigh/
Dat yeder Mensch kan sien.

8. Vergeeft ons onse sonden/
Als wy ons naeste doen:
Dat wy tot geene stonden/
In wanhoop zijn bebonden/
Wilt ons van 't quade hoen.

9. Want u Rijck blinckt in vreede/
In heerlijckheydt en eer/
In kracht van eeuwigheden:
Schenckt ons doch hier beneden,
Een danckbaer hert/ O Heer!

Danck-Liedt.

Voys van den 8 Psalm: *O Onse Godt en Heer, &c.*

DEs Heeren Lof wil ick met helder keelen
Tot sijnder eer/ met groote blydschap queelen/
Ick wil sijn roem verkonden met geschal/
Soo langh de Ziel mijn tongh bewegen sal.
2 Hy heeft my van het slijm en stof der aerden/
Sijn even-beeld gemaeckt van grooter waerden:
En my verlost van 's werelds slaverny/
Van nieuws hersteld in sijne heerschappy.
3 Ick lagh versmoort in mijn onwetentheden/
Ick socht hem niet door suchten of ghebeden:
Ick streelde my in 's werelds blinde gangh/
So dat mijn Ziel altijdt haer vreughde sangh.
4 Als ick vermomt/ beschouw de rijcke gaven/
Die Godt verleent ons neer-gedruckte slaven/
Ons trotse hert niet eens voert in 't gemoedt/
Dat 's Vaders hand ons dese weldaedt doet.
5 Des werelds glantz en preutse cierlijckheden/
Met al haer pracht/ die stelden my te vreden:
Die kleefden my so vast aen 't ingewandt/
Dat haer vergift my schroockte door haer brandt.
6 Ick zwom in weeld en wellust totte ooren/
'k Liet my door waen en Mommery bekoren:
O valsche waen! hoe waendy so verkeert?
Dit was de wegh die 'k van u hebb' geleert.
7 De tranen ach! als Beecken van my rollen/
Mijn aengesicht van droefheydt staet gezwollen/
Als ick beschouw des werelds geyle lust:
Waer in ick schept' al mijn vermaeck en rust.
8 Doch nae dat ick van u ben onderwesen/
Verheven Godt in eeuwigheyt gepresen!
Nae dat ick in u School de lessen leer/
Veracht ick 't al/en heb wat ick begeer.
9 Ick heb geleert my selven te versaecken/
En in u self den nieuwen Mensch te smaecken/
Het vleesch/ de sond/ de duyvel/ en de doodt/
Te werpen neer/ en rusten in u schoot,

o Dies wil ick/ Heer/ op u geboden letten :
i wil bedrogh en twist ter zijden setten:
al het gheen wat my in dese baen/
n leyden af/ en mijne Ziele schaen.
1 Nae sulck een padt/ dat heyligh streckt nae boven/
er sullen u dyn uytverkoren loven :
e sulck een wegh te samen ons bereydt/
't Nieuwe-Iaer, en in der eeuwigheydt.

Danck-Liedt nae den Eten.

Stemme:
-zangh Mariæ. Of/ Het was een jonger Held. Of/ O Diamanten trouw. Of/ 't laetste deel van 't vers van den 79 Psalm. De lichamen daer naer.

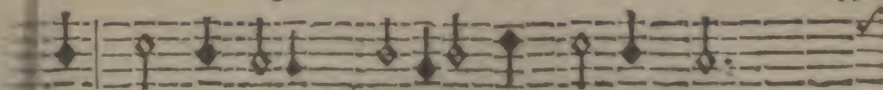
Laet ons met hel geklangh
Godt singen een gesangh/
Voor sijnen milden zeghen:
Die alles watter leeft/
Haer spijs' en voedsel geeft
Den soeten douw en Regen.
2 Want al (om onsent wil)
Geeft Godt gerust en stil/
Het geen wy konnen wenschen:
Al wat de rijcke Zee
Voor leckerny brenght mee/
't Is alles voor de Menschen.
3 Soo haest de jonge vrucht
Des Moeders schept de lucht/
Is hem zijn voedsel open:
Terstondt komt Godes hand
Hem leyden in een Land
Daer alles is te koopen.
4 Ons Moeder/ d' Aerden schoot/
Al watse voed en poot:
Al watse schaft voor vruchten:
't Is alles voor de Mensch:
Of tot zijn lust of wensch/
Tot nut of genuchten.

5. Ja wat de Locht doorsnijd/
En op sijn wiecken rijd/
Is voor den mensch ten besten.
Self 't ongetemde Vee,
In dal en bergen mee/
In bosschen of gewesten.
6. Het koren dient tot spijs/
Tot dranck gelijckerwijs.
De wijnranck is sijn jeughde:
De Os/ het Schaep/ en 't Swijn/
De Haes en 't vet Konijn/
Dient alles tot sijn vreughde.
7. 't Ondanckbaer Adams zaet/
Dit niet eens gade slaet/
Maer blijft aen 't aertsche hangen:
En woelt hier alsoo seer/
Ja 't kent nauw sijnen Heer:
Van wien hy 't heeft ontfangen.
8. Maer een herboren Geest/
Die Godt den Heere vreest/
Brenght op de reuck-altaren
Den offer van 't gemoed/
En danckt Godt die hem boed/
En eeuwigh sal bewaren.

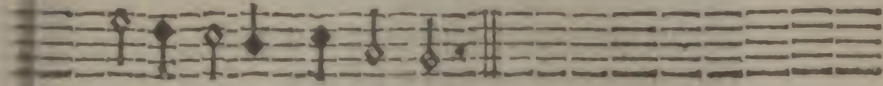
Oorsaken, om welcker *Ionas* wille, ons de droev[e] en ongestuymde beroerten deser werelt overkomen.

Stemme: *Si c'est pour mon pucellage,* &c.

W Ildy nu de Ionas weten/ Waerom dat de
werelt raest? Waerom yder is verbaest? 't Is de sond
end

end' quaet geweten/ Die u in dees plagen voert/

En de werelt dus beroert.

2. Om dat Ionas Godts bevelen
Wild' ontwijcken en ontvlien:
Most hy Godes straffe sien/
Most hy in des Monsters kelen/
Om te stillen 't Meyr gestoort/
Most eerst Ionas buyten boort.

3. Om dat wy weerspannig leven/
Noch na Godes wetten doen/
Raest de werelt stout en koen:
Om dat wy soo seker zweven/
Blijven wy in 't quaet gesmoort:
Werpt dees Ionas buyten boort.

4. Wellust ende wulpsigheden/
Zijn by ons in volle zwangh:
Yeder gaet sijn vrye gangh:
Hier gebruycktmen Godes leden
Niet soo heyligh/ als 't behoort:
Werpt dees Ionas buyten boort.

5. Dronckenschap en ydelheden /
Die met dese sonde gaen/
Hebben hier een ruyme baen:
Die gaen om in alle steden/
Dit is 't quaet dat u vermoort:
Werpt dees Ionas buyten boort.

6. Valsheyt/ listen en bedriegen/
Dat is nu de rechte slagh:
Wie den armen over mach/
Wie sijn naesten kan beliegen/
Die voert nu het hooghste woort:
Werpt dees Ionas buyten boort.

7. Haet

7 Haet en nijd/twee groote quaden/
Een verwoet en ſchadigh beeſt/
Dat vertoont ſich aller-meeſt/
Dat ſoeckt yder een te ſchaden/
Want het ſchandigh bijt en moordt.
Werpt dees Ionas buyten boort.

8 Gierigheyt heeft u beſeten/
Ghy berooft eens anders goed;
Suypt der armen vleeſch en bloed.
Vromigheyd leyd heel verſmeten/
Heeft noch plaets noch ſeker oort:
Werpt dees Ionas buyten boort.

9 Hoovaerdye/ pracht en pralen/
Dertelheyd en overdaet/
Houden by u ſtal noch maet:
Yder wil hier prijs behalen/
Soecken 't elders Zuyd' of Noord:
Werpt dees Ionas buyten boord.

10 Trou en liefde zijn verſchoven/
d'Eendracht is te ſeer verſcheurt/
Die ſit nu te droef en treurt:
Tweedracht ſteekt het hooft nu boven/
Die vertoont ſich voort en voort:
Werpt dees Ionas buyten boort.

11 Waer is nu de trouw gevlogen?
Waer is nu der liefden band?
Ontrouw' komt nu weer ter hand/
Die ſoo menigh heeft bedrogen/
En door valsheyds net bekoort:
Werpt dees Ionas buyten boort.

Ruſt-plaets.

12 Wildy dan van deſe ſonden
Zijn ontſlagen en bevrijd?
Betert u het is noch tijd/
Laet verbinden uwe wonden/
Dringt dan ſterk door d'enge poort:
Dan blijft Ionas binnen 't boort.

13. Wilt af-leggen uw gebreken/
Wilt naeckt voor den Heere staen/
Als de Sondeer/ die belaen/
't Hooft niet dorst ten Hemel steken/
Maer nae 's Heeren weghen spoort:
Dan blijft Ionas binnen 't boordt.

14. Soo wy tot den Heere suchten
Soo wy voor Godts aengesicht
Soecken onse Troost en Licht/
Soo wy voor de sonden vluchten/
Raken wy/ door klipp' en zandt
Weer met Ionas aen het Landt.

15. Wilt u totten Heer bekeeren/
En volght sijn bevel en woordt/
Dan soo blijfdy binnen 't boordt.
Wilt Godts straffen van u weeren/
En valt met een droef gemoed
Nedrigh voor u Godt te voet.

16. Ghy sult als de Ninivyten/
Met een neer-geslaghen Geest/
Van de minste totte meest/
Uwe tijdt in tranen slijten/
En met sacken om-gehult
Bidden: Heer/ vergeeft ons schult.

17. Dan soo sal hem Godt ontfarmen/
Even als een Vader doet/
Die met een beweeght gemoed/
Druckt sijn Schaepkens in zijn armen/
En van herten goedertier/
Werpt sijn geessel in het vyer.

Troost der Kinderen Godes,

Van 't

EEUWIGHE LEVEN

Op de Wijse:

Van den 8 *Psalm:* O onse Godt en Heer, &c.

WAt grooter vreughd en heerlijckheyt van boven?
Verschijnt den mensch/ om sijnen God te loven?
Die nu tot stof vermeluwt en vergaen/
Dat selve lijf sal weder trecken aen.

Ghelijck een graen/ ghewo rpen in der Aerden/
Leyt en verrot; en weder rijst in waerden:
Also word oock de mensch gemaeyt in 't graf/
Van Godt verweckt/ die hem het leven gaf.

O groote dagh! wanneer suldy verschijnen?
Wanneer sult ghy ons redden van dit quijnen?
Wanneer sult ghy ons brengen in die vreughd/
Waer nae elcks Ziel in Godt sal zijn verheughd?

Wy zijn ghelijck een Schip/ dat door de winden
Ghedreven word/ en kan geen Haven vinden:
Wy zijn ghelijck een spoel/ die vluchtigh schiet/
Die stadigh loopt/ en nimmer rust geniet.

Wy zijn benaut/ vervolght met veele plaegen/
Wy zijn gewont met droefheyd en met klaghen:
Rond-om ons heen is niet dan krijgh en strijd;
O Godt! verschijnt/ verhoort ons/ 't is nu tijdt.

Wy troosten ons volkomen in uw' wetten/
U Woord wy ons als tot een spiegel setten/
Wy leeren daer dat al des werreldts pracht
Sal t'ondergaen wanneer 't de mensch niet acht.

Waer

Daerom wy oock ſoo vieriglijck verlangen/
Eens van u des levens Kroon t' ontfangen/
Eens te zijn in uwen ſchoot ghevoert/
Daer ons gheen ſmert noch ongeval beroert.

Daer ſullen wy met deſen huyd omtoghen/
Godts heerlijckheydt beſchouwen met onſ' ooghen/
Daer ſullen wy Godts Majeſteyt verlicht/
Het heyligh Heyr ſien voor onſ' aengeſicht.

Daer ſal het al in vreughde cierlijck blincken.
Daer ſullen wy uyt 's Hemels Beker drincken.
Daer ſullen wy met witte kleeders ſtaen/
Aenſchouwen bly des Heeren Bruyloft aen.

Daer ſullen wy het ſoet ghelupt aenhooren:
Des Hemels vreughd' ſal klincken in ons ooren:
Daer ſal zijn luſt/ liefd'/ en volkomen vree/
Gen twiſt/ gekijf/ geen haet noch oorloogh mee.

Daer is de vreughd/ die nimmer oogh beſtraelde/
Daer is de vreughd die in geen herte daelde/
Geen tongh vermagh Godts Majeſteyt en glantz/
Te toonen 't minſt/ ick wil gezwijgen gantſch.

Wanneer wy dan dit leven overweghen
Met 's Hemels vreughd/ help Godt! wat iſſer teghen?
Een ſnood gewoel/ vol ramp en vol verdriet/
Een ſchoone ſchijn/ en anders iſſet niet.

Daerom O Chriſt! die in des Hemels wolcken/
Ter laetſter dagh verſchijnt voor alle volcken/
Laet doch uw ſtem in onſe Ziele gaen/
Dat wy met vreughd/ door u genae/ beſtaen.

Dat deſe klanck vervullen magh onſ' ooren:
Geſegent volck, komt, ghy mijn Uytverkooren.
Maer dat u ſtem en 't vreeſſelijcke woord:
Vervloeckte gaet, van ons niet zy gehoort.

DE Vrolijcke stemmen, Of *Stichtige Gedichten:*

Om door een vermaeckelijcke stoffe / een yegelijck tot op-merckinghe der zeden te verwecken: genomen uyt de geoorlof de vrolijckheydt / en dagelijcksche ondervindinge van des werelds verdorventheydt.

Lentens Bloeme-Krans.

Stemme: *Lente doet de Aerd ontluycken, &c.*

LEnte die het soete leven/
Die de bloemkens en 't tapijt
Ons uyt uwen schoot komt geven/
Die ons soete jeughd verblijd:
In dees aengename tijd:
Daer het grasjen en het kruyd
Staet gheciert in volle vreughd /
Daer ons hert is in verheughd/
Als ghy deelt u schoonheyd uyt.

Als de Beestjens komen voven /
Al de Pierkens kruypen voort:
't Vogeltjen/ om Godt te loven/
Men so geestigh quelen hoort /
En so menigh liefljck woord
Word ghesproken hier en daer/
In de schaduw van de blaen/
Als het hert wordt opgedaen:
Om Godts lof te boodtsen naer.

Al 't gedierte soeckt te paren
Met een over soete lust/
Dan soo doet sich weer vergaren/
Wat de winter heeft geblust:
't Vinckjes breydt sijn nest met rust/
d' Eene lacht/ en d' ander singht:
Daer is blaeten en krioel/
Daer is queecken uyt de poel:
d' Eene hipt/ en d' ander springht.

Lieffelijcke blijde tijden/
Soete kranskens van de min:
Wie sou sich doch niet verblijden/
Met een gansch verheughde sin?
Wie sou niet het vuyl ghewin
Laten varen/ en bespien
Wat een uytghenomen lust/
Wat een blijdschap wat een rust/
Godt ons over al laet sien?

Schout hier Godes wonder-wercken/
Die 't ghesloten weer ontsluyt:
Wilt op sijnen zeghen mercken/
En op dees ghecierde Bruydt/
Die met loovers op-ghetuyt/
Die met Goudt en peerlen pronckt/
Die met purper en met groen
Kan haer schatten open doen/
Die ons vriendelijck beloncht.

,, Mensche/ wilt de soete Lenten/
,, Oock ontsluyten van u hert:
,, Wilt op dese tacken enten
,, Deughd die noyt volpresen werdt:
,, Dan soo suldy van de smert
,, Zijn bevrijdt/ en van de pijn:
,, Want de deughd staet altijd schoon/
,, Als een frissche Lauwer-kroon/
,, Die niet kan vertreden zijn.

Somer-Vreughd.

Stemme: Yets moet ick u Laura vraghen, &c.

ALs de Bruyd pronkt met haer bloemen/
Derftse met haer kuyf wel roemen/
En om-armen Phœbus glans/
Die haer zwanghert mette vruchten/
Datse Moeder met ghenuchten/
Vreught veel Nimphjens aen den dans.

2 Welkoom Moeder met u Peerlen/
Ghy doet ons gesichte dwerlen/
In het dicht om-schaduwt bosch:
Onse ooghen gaen soo weyen/
Onse hert gaet soo vermeyen/
En onse sinnen gaen soo los.

3 Hier gaen wy in't Kooren spelen/
Hooren 't Nachtegaeltjen quelen:
Daer de Leeuwerck tiereliert:
Hier soo springhen Hert en Hinden
In de dicht beplanten Linden:
Hier soo hippelt al 't Gediert.

4 Hier verlusten ons de aaren/
Daer in wy ons lieflijck paren:
Hier vermaeckt ons 't schoon gebloos:
Daer het Byeken uyt gaet trecken
Honigh/ met zijn teere becken/
Soo uyt Lely/ Blom/ en Roos.

5 Appels/ Karssen/ Pruymen/ Peeren/
Komt ghy Moeder ons vereeren/
Vijghen/ Noten/ en de Most:
Koren/ Rapen en Kastangien/
Persken/ Mispels en Orangien/
En ghy schenckt ons soo de kost.

6 Aen de boorden van u stroomen/
In de schaduw van de boomen/
Daer laveert een soete Rey:
Hier gaen uwe Koetjens grasen/
Met haer volle Mellick-blasen/
Vrolijck in de Klaver-wey.

7 Evenwel in al dees weelden/
Ghy ons met u hett' verbeelden:
En wy gapen na de Locht/
Als ghy met u heete stralen
Komt soo vinnigh op ons dalen/
Sticken wy van dorst/ na 't vocht.

8 ,, Leert dan/ leert dan sonderlingen/
,, Datter geene aertsche dingen
,, Houden altijdt eene stee:
,, 't Soete heeft oock sijne tijden/
,, Nu is 't weenen dan verblijden:
,, Soo doet oock de Somer mee.

Herfsts volle Schuyre.

Stemme:

Yets moet ick u Laura vragen.

O Ghy moeder met veel kinders/
Hebt wat vreugts/maer meerder hinders/
Sorge-draeghster van de vrucht:
Schuyre-vulster van de Somer/
Niet soo fris maer vry wat lomer/
Hier om haeltmen sucht op sucht.

Ghy vanght alles af te scheeren/
Schapen/ Gansen met haer veeren/
Ghy schraept alles in u sack:
Ghy ontrooft ons oock de bladen/
En Apolloos schoon' gewaden:
Tot ons leet en ongemack.

Ghy brenght ons de Noorde-winden/
Stormen/ buyen/ die verslinden
Wat op 't land is en in zee:
Ghy brenght ons veel ramp en plagen/
Kranckheyt en veel boose dagen/
Ongesontheyt/ smert en wee.

Evenwel zijt ghy te prijsen/
Dat ghy ons de kost gaet wijsen/
Die eens moeders grage hand/
Heeft gaen zweelen/ plucken/ schuylen/
Uyt de bosschen/ weyden/ kuylen/
Tot behoedsel van het land.

Bacchus mach sich wel verblijden/
Midts het zijn sijn volle tijden/
Want hy krijght zijn buyckjen rondt:
Ceres heeft haer niet te belgen/
Sy mach bancken/ hy magh zwelgen/
En sich maken ongesond.

Ghy doet onse Schuyren vullen/
Die ons in de winter sullen
Sijn een aengename vreughd:
Ghy versiet ons door u handen/
Voor het koude klappertanden/
En ghy toont eens moeders deughd.

,, Als de droefheyt staet voor oogen/
,, Toont u dapper van vermoghen/
,, Denckt; Godt sal het wel voorsien:
,, Ick bemerck in alle dinghen
,, Datter zijn veranderinghen/
,, Die geen mensche kan bespien.

De koude Winter.

Stemme: Lente doet de Aerd' ontluycken, &c.

Winter met u dorre kaken/
Grauwe-grinsaert straf en stuur/
Met u wit-gevloeckte laken/
Droevigh/ traegh en altijd zuur/
Kout en kil/ en seer onguur/
Pijn-banck/ dwinger van de jeughd/
Teerer/ smeerer van ons schat/
Slemper/ demper/ Bacchus vat/
Die ons rooft de soete vreughd.

Ghy ontkleedt ons alle Boomen:
Ghy ontciert ons Bloem en kruyd;
Velden met haer ruyghe zomen
Treckt ghy haer Bordurysel uyt.
Yser sit dan in der muyt/
Siet u harde parten aen/
En gedenckt hoe fel en wreed/
Dat dees Vraet ons scheert en eet:
Ach wou hy doch van ons gaen!

Beesjens / die de Lucht nau scheppen/
Staen en belcken op de Stal:
Schip noch Jachtjens kan sich reppen/
Soo bedwinght ghy 't over al:
Daer blyft menigh aen de wal/
Die u vloeckt en schandigh smaelt/
Die geen munt heeft in de tas:
Die u wenscht by 't Noorder as.
Dus ghy alle smaet behaelt.

Ghy herschept ons and're menschen:
Wy gelijcken wildemans:
Niet mismaeckter soumen 't wenschen/
Met een ruyge pels en zwans:
Met een muts gelijck een trans/
Met een koevel voor 't gesicht:
Die heeft kegels in den baert/
Dese stampt en trapt verbaert/
Die verschroockt by vuyr en licht.

Maer ghy Slemper zit te slempen/
En verteert ons vleesch en bloed/
En dan zit ghy noch te schempen
Als ghy 't soo onnut verdoet/
Maer wy dencken in 't gemoed:
Daer komt haest een soeter Heer/
Met de bloeysels in de Zoom:
Bloemkens/kruytjens/ kaes en Room:
Dus gaet vry/ en komt niet weer.

,, Wilt van dese winter leeren/
,, Dat geen droef heyt stadigh blijft:
,,Blijdschap kan haest weder keeren/
,, Als de Nevel over drijft:
,, Waer de liefde vast beklijft/
,, Daer is druck/ noch naere pijn:
,, Daer slaet noch de Hagel niet:
,, Daer is hert-zeer/ noch verdriet.
,, Nae de Reghen/ Sonne-schijn.

Klachten over onse bedorvene Eeuwe.

Stemme: Als ick uyt wand'len gae.
of: *Fortuyn eylaes bedroeft.*

WEgh valsche roem en eer/ die 's menschen ziel verblint
Wegh losse waen en rooch/ jae lichter als de wind:
Die uwe hoofden beurt ten Hemel als een wolck/
Als berghen in het oogh van 't nederighe volck/
Waer streckt u hooghmoet heen/ als nae den ondergangh?
Praelt vry vol overmoet/ daer 't hert is kil en baugh.
Bouwt vry Palleysen op/ en stoft vry op u goed/
Vertoont u als een Pauw en draeght een fier gemoed.
'tIs ydelheydt en schijn die u inwendigh streelt/
De valsche hovaerdy in uwe ooghen speelt:
Laetdunckentheydt verheert/ de Gods-vrucht en de deughd/
Waer 't hert vol hooghmoedt krielt/ schuylt nimmer waere vreught.
't Zijn doorens die het hert vol scherpe prickels slaen/
Ach! soo uws Ouders oogh/ hier eens mocht weyden gaen/
Het kende noch haer kind' noch stam/ noch haer geslacht/
Fy daermen deughd verdooft/ door dertelheyt en pracht.
't Zijn stricken uytgesprept/ die uwe ziel verraen/
't Zijn kluysters daer mee 't hert gestadigh is belaen.
Wat baet nu al u roem/ die yder mensch belacht/
De stoute hovaerdy van yder wort veracht.
Ghy weet dat hovaerdy een grouwel is voor Godt/
En die u velt te grond tot al des werreldts spot/
Die u Paleysen sloopt/ en keert het soet in gal/
Want hovaerdye rijst gemeenlijck voor den val.

Legh

Legh af/ legh af/ by tydts/ eer u de blixem knelt/
trijckt blinden en de fock/ eer u het onweer velt/
oey veyligh onder 't land/ en hout u by den wal/
oe hooger datmen klimt/ te zwaerder wort de val.

Wie al te veel omvaemt/ ooch weder veel ontſchiet/
en al te zwaren laſt verght doch u ſchouders niet:
Genoegen is het al/ 't is beter hoemen pocht/
en vogel in der hand als hondert in de locht.

Wie met eens anders kleet zijn eyghen veeders deckt/
chricht als een yder 't zijn/ weer in ſich ſelven treckt:
aer ſtaet hy dan berooyt en haelt elcks vloeck en ſmaet/
ie d' even-menſch verkort/ wort over al gehaet.

Vernoegh met eerlijck goed en met gemeene Staet/
et liever eygen Moes/ als vremden wilt-gebraet;
n wick eerſt eer ghy 't waeght/ of dit u ſtaet vermagh/
e grooten onderwindt/ vaert naemaels veel geklagh

Indien ghy houdt dit ſpoor en acht Godts dreygement/
oo lijdy laſt noch vrees/ voor een rampſaligh end/
at ghy van ſtaet of eer/ of mid'len wert ontſet/
en nederigh gemoedt/ ooght altijd op Gods wet.

Vermaningh aen de Nieuw-getrouwde.

Stemme van den 100. Pſalm:

hy Volckeren des Aerdrijcks al. Of/ Chriſte ghy zijt dagh en licht. Of/ Van Hemel hoogh.

DOe Sara ſprach Tobias aen/
En vriendelijck ſach voor haer ſtaen/
Doen ſchuylden/ door een ſtille vloet/
Haer ooghjes in haer kuyſch gemoedt.
2. Mijn Bruydegom/ myn lieve Man/
Mijn trooſt daer ick van leven kan/
Mijn lieve vreughd/ mijn ſoete min/
Ick open u mijn hert en ſin.

3 Noyt heb ick door een geyle lust/
Gesocht / waer 't dertel hert op rust/
De tochten van een heete brand /
Ontroerden noyt myn eel verstand.

4 Tobias evenwel bevreest/
Die maelde vast in sijnen Geest:
Hy vreesde voor een lastigh stuck /
Dat d'ander bracht in ongeluck:

5 De Enghel/die vertroost' hem voort/
En sprack tot hem/Tobias hoort:
Wie sijnen Heer en Godt verlaet /
Die kroont niet recht den Echten-Staet.

6 Wie volgt de lusten van de Jeughd /
En wentelt in des Werrelds vreughd/
En stooft daer in zijn Ziel en hert;
Die Mensch is wel in 't quaed verwert.

7 Die Mensch mach wel geleken zijn
By eenen Vee of morsigh Swijn
Dat nae geen Toom of Reden hoort/
Maer in sijn vuyle lusten smoort.

8 Die sulcke dient een snoode Heer /
Hy wordt een Slaef hoe langhs so meer;
En krijght door al sijn woest getier /
Het beeld van 't aldersnoodste dier.

9 Waer eene die Godts Wet betracht/
Daer over heerscht geen boose macht:
Daer over heerscht geen sond of schand/
Maer erft den zeghen in sijn Land.

10 De zegen Gods maeckt alles rijck /
Door zeghen zijn wy Godt gelijck.
De zegen van des Hemels vreughd /
Baert in den vromen Mensch geneughd.

Stem-

Stemme:

Ghy lodderlijcke Nymphe, &c.

WJe voor het sloven van de pijn
Ten laetsten noch mach vrolijck zijn:
En wie voor al zijn waken /
Den Lauwer mach genaken:

2 Die Held kan d'arbeyd en de blijt /
Vergeten door de soete tijdt:
Hy kan de Palmen plucken /
En om zijn Voor-hooft drucken.

3 Ghy Bruydegom verdient een kroon /
Ghy kryght hier oock u lieve loon:
Den loon voor al u draven /
En voor u moeylijck slaven.

4 Ghy Bruyd u soete lust gheniet /
Hier is u troost voor al 't verdriet:
Hier zijn al u genuchten /
En jeughdelijcke vruchten.

5 Vertreckt van hier en schuylt in 't groen /
En wacht den zeghen van u doen:
Wacht in de soete Lenten
Den zeghen van u enten.

6 Wacht vruchten daer de soete lust /
In vinden mach vermaeck en rust:
De vrucht waerom wy leven /
En in dees Staet begeven.

7 Dat sy u disch / gelijck een krans /
Verstreecken voor een ronde dans:
En datse steets beklijven /
Als Taxkens van Olijven.

8 „Wie

8. „ Wie Godes woort in eeren hout/
„ En op sijn heyl'ge wetten bout/
„ Die sal het land be-erven/
„ En 's hemels vreught verwerven.

9. „ Die Man sal al den zegen sien/
„ Die Godt den vromen aen komt bien/
„ Die erft oock al de schatten/
„ Die 't huwelick ombatten.

Echts-Gesangh.

Stemme:

Van den 100. *Psalm*: Ghy Volckeren des Aertrijcks a
Ofte/ Christe die ghy zijt dagh en licht.

VErblijdt u in dit vrolick Feest/
En singht nu met een hooge geest/
Drijft nu 't zwaermoedig hert van hier/
En blaeckt vry in dit heylsaem vyer.

2. Ghy vrolick en vereenight Paer l
Verbind u in den Echt te gaer/
En maeckt door desen soeten band/
Een vaste strick/ een eeuwigh pand.

3. Een bant die door geen ramp verslijt/
Die 't ongeval/ noch oock de tijt/
Die tegenspoed of droeve nood/
Kan scheyden/ als de wreede dood.

4. De dood die scheyt geen suyvre min/
Maer grift die dieper in den sin:
De dood verslint al wat sy voed.
Maer liefde blijft in 't trouw gemoed.

5. De

5 Door liefde wort de deugt gequeekt /
Die in de Lentsche jeught doorbreekt:
De reyne liefd' en 't Lentsche bloet/
Groeyt dieper als s' in d'Ouder doet.

6 Verheugt u t'saem en blecht een kroon
En offert nu der liefden loon/
Op dat de Bruydt met recht verblijdt/
Mach bloeyen in de winter-tydt.

7 Op datse door haer soete sin/
Mach krijgen loon voor hare min:
En dat sy binnen 't Iaer de kraem/
Mach roepen 't schaepken by zijn naem.

8 O soeten vreugt! voor al 't verdriet /
De Bruyd haer liebe lust geniet:
Sy kan de planten en het groen/
Aen hare Borst en Tafel voen.

9 Wel vrolick mael! wel bly vergaert/
Daer 't al in liefden is bedaert.
Daer zegen uyt den Hemel daelt/
En als een gulden regen straelt.

10 Wel saligh zy u groote vreught/
Geluckigh u eerwaerde deught.
' l saligh zy u huys en stand/
Gezegent van Godts milde hand.

11 De zegen dael van boven neer/
Met druppels van dien grooten Heer!
Geheylight met de soete vree/
Verrijck u hier en namaels mee.

Vrienden leeft als Vriendt, en draeght een gul gemoed,
rond en open hert de ware vriendtschap voed.
eeren dese Feest, ter liefde van de Bruydt,
ckt eenmael op de ry een frissche Roemer uyt.

Bruylofts-

Bruylofts-Gesangh.

Stemme: Lustigh Hymen, &c.

VRolijck weest vereenight Paer/
Dat te gaer
U gaet in den Echt verbinden.
Ghy Genoode aldermeest/
Op dees Feest/
Laet u doch in vreughde vinden.

2 Hier is droefheyd niet gesien/
Noch de Lien/
Die haer niet in deughd verblyen:
Hier is nu de rechte vreughd/
Vol geneughd,
En het loon van soete vryen.

3 Hier wordt drift tot geyle brand/
Noch de schand/
Noch de valsche min geleden:
Waer de liefde/ daer de deughd
In verheughd/
Heeft de geyle min vertreden.

4 Zeghen dael op u geslacht/
Dagh en Nacht:
Volght des Heeren heyl'ge wetten:
Dan soo voeght hem Godt daer in/
By 't Gesin/
Die op sijne weghen letten.

5 'k Wensch de Bruygom over 't jaer/
Werd gewaer
't Loon van sijn verdrietigh slaven:
Dat hy singen mach aldus/
Suye/ sus/
Komt ons soete Schaepjen laven.

6 Drinckt daer op eens vrolijck uyt/
Voor de Bruyt/
Kuſt eens ſoet aen beyde zijden.
't Zijn nu tijden van de Feeſt/
Dat de Geeſt
Wel een weynigh mach verblijden.

Echt-Geſangh.

Op de ſtemme van den 24 Pſalm.

WIe 's Houlijcks jock met ſoet beval/
Rondom ſijn ſchouders drucken ſal/
Die moet ſich ſtellen om te ſtrijden:
Die moet geharnaſcht zijn met re'en/
Gewapent boven en beneen/
En wijſheyd ſetten aen ſijn zyde.

2 Of anders is 't maer enckel Roet/
't Is binnen Gal/ al ſchijntet ſoet/
't Is vol verdriet en vol ellenden:
Maer wie met wijſe ſinnen keurt/
Wanneer hem 't Houw'lijck valt te beurt/
Die doet de rampen elders wenden.

3 Het jock / dat door gelijcke ſin/
Boeyt man en wijf in deſe min/
Dat moet een yder willigh draghen.
Hy draeght den laſt/ ſy draeghtſe mee/
Hy ſmaeckt het ſoet/ ſy ſoeckt de vree/
Sy zijn gelijck in vreughd en klaghen.

4 De liefde kroont dees ſoete Bruyd/
Met kranskens van het eelſte kruyd/
En douwtſe met haer gulde Reghen:
Sy vlechter Trouw' en Vriendtſchap an/
En voeght de Ziel van vrouw en man/
Als Zielen in een Lijf geleghen.

5 Daer

5 Daer doetse dan de nijd en haet /
En al wat reyne liefde schaet/
De twist-goddin en adders vluchten:
Al komter suyr/ al komter soet/
Sy zijn in als gelijck van moet/
In vreugt/in rou/in hoop en duchten.
6 Noch komter grooter zegen by/
Van kinders die daer op een ry/
Als planten haren disch omkroonen.
Het wijf is als een wijngaert-ranck/
Vol soete vrucht/ al schijntse kranck:
Gezegent met veel jonge soonen.
7 Met sonen die des vaders deugt/
Met dochters die des moeders vreugt/
En't beelt uytdrucken van haer wesen:
Waer in de Godsvrucht als een pant /
Een ringh sal strecken aen haer hant /
Daer uyt men kan den zegen lesen.
8 Leeft lang/O wel gezegent paer!
In vreed' en liefde menigh jaer/
Tot u God schenckt een beter leven:
Waer in dat smert nog droefheit vrout
Maer daermen altijt bruyloft hout/
Dat wil u God/door Christum geven.

Echt - Sangh.

Stemme: Te May als al de Vogels singen.

'tIS hier een tijt van vrolickheyt /
Verdrijft daerom de rou en leyt/
En helpt ons vrolick singen:
't Is hier de feest/ waer in de geest
Wel blijtschap mach voortbringen.
2 In d'oude eeuw is't mee geschiet/
Daer was geneugt en geen verdriet/
Als Echte-luyden paerden:
Self d'Oude Man/ die dachter an/
Hoe soet sy oock vergaerden.

3 Men ſtelder toe de Bruyloft ſchaer/
Men was bly met het jonge paer.
De wijsheydt wierdt vergeten:
Soo oudt als jongh/ van vreughden ſongh/
Men wou geen ſtuursheydt weten.
4 De wijsheydt Godts ſelf alles ſagh/
Als hy quam op dees Bruylofts dagh/
En ſagh dit groot krioelen:
En tot een merck/ ſijn wonder werck/
Deed hy haer ſien en voelen.
5 De wijn was op/ de vreughd was uyt
Daer was een ſtil en heeſch ghelupt/
De ſchaffer was verleghen.
Hy ſchaft' op 't laetſte Chriſti wijn/
Doe was de vreughd ter deghen
6 Waer blijdſchap houdt de rechte maet/
Daer kroontmen eerſt den Echten-ſtaet/
Daer blijftmen in de palen:
Daer kan een menſch/ nae wil en wenſch/
Sijn luſt en aeſſem halen.
7 Wijſt d' aertſche Bruyloft/ 's Hemels aen/
Soo moetmen ſoo ter Bruyloft gaen/
Dat ſteets de ſinnen ſtreven:
En ſien om hoogh/ met 's Hemels oogh/
Nae een veel beter leven.

Zeedigh Trouw-Geſangh.

...me: *Droeve Princeſſe.* Of, *Chriſtelijcke Krijghſman.*

VRiendelijck Paer dat door den zeghen/
Van Godes gunſt is t'ſaem gevoeght/
Waer op de dauw/ gelijck een regen/
U ſal verrijcken/ ſeer vernoeght.
Dertele min/ die moet van u verdreven/
En in al u leven/ werden uytgebluſt/
Want wie de min wil dwaſelick aenkleven/
Salſe ras begeven/ door haer ſnoode luſt/

Dus wie door liefd' de vuyle min veracht /
Die worter een krans ter eeren aengebracht.

Volght dan de plicht en bruyckt de Reden /
Bindt u ghemoedt door Liefde vast /
Strickt uwe ziel met d'Eerbaerheden /
Dan soo beswijckt ghy door gheen last.
Drijft oock de twist uyt u ghewenste daecken /
Dat voor alle saecken ware vree beklijft/
Laet daer de Liefd en d eendracht t'saemen waecken/
Datter dan mach blaken/ deughd die eeuwigh blijft/
Want wie dees staet/ tot Godes eer begint /
Die sieter sijn wensch en 't gaet hem voor de windt.

Hy sieter lust in al sijn handel/
Al wat hy doet dat zeghent Godt /
Hy is oprecht/ en vroom van wandel/
Offschoon de werreld daer mee spot.
Hy sal zijn stam met deughdelijcke vruchten /
Sonder pijn of suchten sien seer braef gheplant/
Hy sal daer sien de eerbare genuchten /
En een soet kryoelen aen des Moeders hand:
O die de Echt/ dus heerlijck heeft gekroont/
Die worter na wensch seer rykelijck gheloont.

Denckt daerom steets en stelt uwe ganghen /
Staedelijck na des Hemels vaeck/
Neemt met Maria u verlanghen/
Nae een veel hoogher/ grooter saeck:
Daer u gheen ramp noch teghenspoet sal letten /
Daermen u sal setten/ als in suyver goud:
O die soo leeft/ die kan den dood verpletten /
Daermen nae Godts wetten/ Bruyloft houd;
Dus siet wel toe dat ghy des Hemels vreughd /
Hier in uw Ziel en naemaels vinden meughd.

Soeckt andere Echt-gesangen in de Urania, of Hemels-sangh.

De

reffelijcke wensch *Catonis* van *Cicerone*, in sijn ulden Boeck van d' Ouderdom, beschreven : na-gevolght.

Stemme : *d' Engelsche Fortuyn.*

C A T O spreeckt.

Ndien my Godt gaf/ in mijn Ouderdom/
Mijn vrye keur/ om in de wiegh weerom
Te zijn een Kindt/ dat na de volle borst
ijns moeders janck/ om laven sijne dorst:

2 Ick sou voorwaer sijn hooge gunst versmaen/
ewijl mijn lamp nu haest is uyt-gegaen/
Mijn loop ghe-eyndt/soo vind ick gheene rust;
och heb van nieuws te leven gheene lust.

3 Wat voor gemack is doch in 't woeste Rond?
s niet ons Ziel met alle ramp gewond?
uelt niet de smert en tegenspoed ons sin?
waer dit niet/ soo heeftet satheydt in.

4 'k Heb geen vermaeck dat ick mijn leven hier
etweenen souw/ met droefheyt en getier:
f dit het volck en veel geleerde doen/
k wil mijn loop recht nae de deughde spoen.

5 My rouwde noyt dat ick hier heb geleeft/
ermidts mijn trouw u Roome niet begeeft:
ant ick heb soo mijn leven overbracht/
at ick my niet vergeefs geboren acht.

6 Ick scheyde dan uyt dese leemen hutt'/
iet als de Dreck/ die stadigh zit en dutt':
y hebben slechts een herbergh/ daer een man/
en weynigh schuylt/ en niet verblijven kan.

7 Vermits Natuyr geen huys/geen burg of slot
oor altijd geeft/ noch eenigh overschot:
y toeven slechts/ terwijlen dat de doodt
ns eyscht van hier/ en uyt dees Kercker stoot.

8 Wel saligh zy/ wel saligh zy die dagh!
anneer mijn Ziel van hier vertrecken mach:
anneer ick koom in mijn vermaeck en vreughd/
n schep in 't Choor der Zielen mijn geneughd.

Stemme: *Sic est pour mon pucellage, &c.*

GHy zijt door den waen bedrogen:
Dit is 't Saligh leven niet/
Dat gelijck als sneeuw verschiet:
Opghepronckt voor yders ooghen/
Lecker/ moedigh/ trots/ vol pracht:
't Ware leven dit veracht.
2 Of u handen cierlijck blincken/
En met edel steenen stijf
Waer beperelt 't heele lijf:
Die als Sterren staen en pincken/
Dat u wel verwaent toe-lacht:
't Ware leven dit veracht.
3 Om te rusten op de pluymen/
Met Gordijnen van damast/
Vorstelijck daer om gepast:
Op 't verhemelt bedd' te sluymen/
Hoe verweent en ooch hoe sacht:
't Ware leven dit veracht.
4 In de Princelijcke zalen
Zyn met Purper aen-gedaen:
Dreuts en prat daer heen te gaen:
Drincken uyt vergulde schalen:
Veel te poechen van 't geslacht:
't Ware leven dit veracht.
5 Of u disch zy over-laden/
Met een Koninghlijck banchet/
En met Harpeniers beset:
Wat sou u doch moghen staden
Al het graen/ en Cyri macht?
't Ware leven dit veracht.
6 ,, Saligh is hy en gepresen/
,, Die op niemands gunste past:
,, Noch der Krijghers Swaerd verrast:
,, Maer met maet vernoeght kan wesen:
,, Sulck een man is waerd begaeft/
,, Dat hy door de wolcken draeft.

Teghen de eyghen Liefde.

Stemme:

Gelijck een Roosken teer, &c.

NArcissus in een Bron/ Sagh sijn vergulde hayr/
Door 't spieglen vande Son/ Daer hy verlief d' op waer:
O schoon gesicht/ dat my ver-licht/ Seyd hy/ O
Godtlick wesen/ Ick sie dat in my is gesticht/ Een
schepsel noyt volpresen.

2 't Geen oyt Natura schonck/
Dat leeft in my alleen/
Mijn leden frisch en jongh/
Seer aerdighlick besneen:
Bevallick beelt/ dat in my teelt/
De liefd en 't groot genoegen/
Ick sie dat my is mee gedeelt/
't Geen d'hemel weet te voegen.

3 Maer ghy/ O dwase kindt:
Dat op u schoonheyt siet/
Gelooft ghy zijt verblindt/
Ghy acht op deughde niet.
Dees schoonheyts schijn/ is waen voor zijn/
En eygen liefd is schandigh/
Sy brenght u self in smert en pijn/
En maeckt u onverstandigh.

4 De eygen-Liefd is quaed/
En acht haer Naeste niet:
Als schoonheydt rasch vergaet/
Dan sietmen sijn verdriet.
De eyghen Liefd' haer-self geri eft/
Daer sy doch and'ren lastert:
Al wat sy doet dat is ondieft/
Om dat sy is verbastert.

5 De reden wijst dit uyt/
Dat hy is sot of dom/
Die nimmer valsch geluyt/
Kan hooren op sijn trom.
Het quaed is goed/ en wat hy doet/
Daer schept hy in behagen:
Daer docht een redelijck gemoed
Een yder moet verdragen.

6 Narcissus acht sich schoon/
Dies wierd hy oock een bloem:
En kreegh soo voor sijn loon
Een krancke eygen-roem.
Ghy Vryers oock/ zijt wind en rook;
Al schijndy hoogh geresen/
Soo u queld eygen-Liefds gespoock/
Ghy sult Narcissus wesen.

Penelopis Kuysheydt.

Stemme: *O Nan.* Of, *Tanneken, &c.*

E Dele Grieecken pronkt met gaben/ Dan u Pe-ne-lope
U Penelopé, Die 't gherucht doet hooger draven/

2 Roem van de Vrouwen/ glantz van deughden/
Een baeck van eerbaerheyd/
Baeck van eerbaerheyd:
Beeld dat ons in tucht en vreughden/
Tot een saligh leven leydt/
Uwe kuyssche sinnen/
En u braef ghemoedt
Lichtelijck over-winnen
Wat de liefde voedt:
Het branden van mins snelle licht/
Het branden van mins fel gesicht/
Het branden van mins spel gedicht/

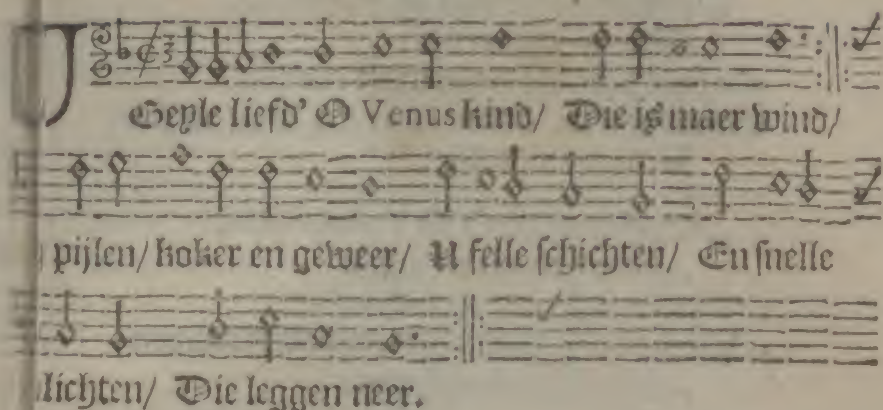
Wijckt voor de Son/
Doch reyne Liefde blijft/
Reyne Liefde blijft/
Drie-mael ses en noch twee jaren/
Sy in trouwe min beklijft.
3 Alsser dit webb' sal zijn volweven/
Dan sal ick zijn u Bruydt/
Sal ick zijn u Bruydt/
Dan sal ick mijn trouwe gheven/
Sey sy/ als 't gheweest is uyt:
Siet de Pollen loncken/
Op dit edel beeld:
Siet de geyle voncken/
En wat minne speeldt.
Al watse daeghs hadt toe-bereydt/
Al watse daeghs hadt toe ghebreydt/
Al watse daeghs hadt op-ghespreydt/
Ontdee sy 's nachts.
Hoe/ hoe ghy Vryers wacht/
Hoe ghy Vryers pracht/
Sy weet om den tuyn te leyde/
Midts sy al u doen belacht.
4 Als nu Ulysses quam van 't doolen/
By sijn Penelope,
Sijn Penelope,
Hielt hy sijne min verhoolen/
En sy wist niet wat hy dee:
't Hart begost te leven/
En haer hondjen sprongh/
Min-moer kend' hem even/
Van doen hy was jongh:
De Liefde die verhoolen lagh/
De Liefde die verschoolen lagh/
De Liefde die niet dolen magh/
Quam voor den dagh:
Ach/ Ach mijn Diamant!
Eere van ons Landt/
Liefde mach wat zijn ghescheyden/
Maer de Trouw' is 't waerdste pandt.

De

De getoomde Liefde.

Stemme:

Quand la Bergiere.

Segh waerom spildy uwen tijt/
Vol hoon en spijt:
Want ick heb nu door blijt en kracht/
U fackel-branden/ en loose banden
Al t'onderbracht.

Diana als sy toogh ter jacht/
Heeft u veracht/
Ghy spilden daer u konst om niet:
Mits wackre sinnen/en dwars van't minnen/
U zijn verdriet.

Doch Atalanta soete maeght/
Die u behaeght/
Die liet haer door het geld en goed/
Door lust bekooren / en gaf verloren
Haer fiere moed.

De tijdt die alle dinghen slijt /
U oock verblijdt:
't Gemoed is dan met sorgh belaen /
En 't naere suchten / en 't minne-duchten
Is oock gedaen.

Oock d'armoe die den minnaer druckt/
De min bezruckt/
En maeckt hem mager en ontstelt/
Dat sijn gedachten/ de min berachten/
En haer gewelt.

De wanhoop dick u pijlen scheurt/
Wanneer sy treurt;
En snijt haer 's levens draet ontwee/
En brenght u t' onder / met storm en donder/
Vol rouw en wee.

„ Dus is u Liefd O Venus Kindt!
„ Maer roock en wind.
„ Geen deughd die over al bestaet:
„ Wech ydel schijnen/ ghy moet verdwijnen
„ Met schand en smaet.

Vrienden-Liedt.

Stemme: Ghy Drincke-broers beroofr van sinnen, &c.

GHy Vrienden die in vreughd wilt leven/
Onthoudt dees lessen eens van my:
Wilt u in geenen twist begeven/
Maer schoudt dees dolle rasery:
Want een oprecht gemoet/dat neemt het al in't goet/
En doet in rouw of vreughd:
Dat de mensch in deughd verheughd.

2 Wanneer de wijn het hert doet open/
En leydt u totte vrolijckheydt;
Soo wilt niet van de reden loopen/
Maer blijft in palen van bescheyd:
Want een oprecht/ &c.

3 De vreughd die is geen mensch verboden;
Dan die de palen overtreet:
Weest open-hertigh by Genooden;
Doch Liefd' en Trouwe niet vergeet/
Want een oprecht/ &c.

4 De vreughde kan in Rooskens baden/
En zijn met bloemkens overspreyd;

De wijn kan onse Geest ontladen
Van alle rouw en treurigheyd/
Want een oprecht/ &c.

5 De keeltjens die soo vrolijck klincken/
Die zijn nu van de sorgh ontlast/
Wy sullen Vrienden noch eens drincken/
En sien of ons oock meerder past/
Want een oprecht/ &c.

6 Is 't dat wy mogen oorlof krijgen/
Wy sullen dancken onsen weerd:
Godts lof dat sullen wy niet zwijgen/
Wiens goetheydt alles heeft bescheert/
Want een oprecht/ &c.

De Goude Eeuwe.

Stemme: Verdwaelde Coninginne.

O Schoone goude tijden!
O aengename Jeughd!
Waer in sich most verblijden
Al watter leefd' in vreughd:
De eele mensch/ die had zijn wensch/
En wat hy mocht begeeren/
Zijn soete rust/ zijn wil en lust/
Wat soud' hem moghen deeren?

Daer was geen spijtigh pruylen/
Geen treck nae heerschappy:
Nae Princelijcke Suylen:
Maer yder leefde vry
In vrolijckheyd: men wist van leyd/
Van twist noch haet te spreken/
Daer had de min in yders sin/
Een vrolijck vyer ontsteken.

Men pooghde noch nae schatten:
Nae ciersels noch nae pronck/
Waerom de menschen pratten/
Maer elck bleef even jongh:
Het Landt gaf uyt/ haer loof en kruydt/

Haer Bloemkens en haer Vruchten/
Die met vermaeck/ en ſoete ſmaeck/
Haer ſtoofden in genuchten.
Men hoefder niet te delven/
Noch ſnijden met den Ploegh:
Maer 't Landt dat bracht van ſelven/
In overvloedt ghenoegh.
Daer ſpeelt het Swijn/ by 't vet Konijn/
De Leeuw was by de Schapen/
De Wolf en 't Lam/ de Stier en Ram/
Die ſprongen by de Apen.
Daer wiert geen quaet bevonden/
Geen booſheyt noch bedraet:
Maer alle menſchen ſtonden
In een gelijcke graedt:
Men had krackeel in 't minſte deel/
Een quade gheen gedachten:
Maer Liefd en Vree/ die hielden ſtee/
Die waren hare krachten.
O ſchoone Gulde tijden!
O aengenaeme jeughd!
Waer in ſich moſt verblijden
Al watter leeft in vreughd:
Maer wy eylaes! ſoo ſot als dwaes/
Verachten dit vermaecken/
Dies onſe hert/ in rouw en ſmert/
De bitterheydt moet ſmaken.

De Yſere Eeuwe.

Stemme: *Verdwaelde Coninginne.*

O Nbuyghelijcke menſchen;
Van yſer en van ſtael/
Ghy op-ghebulde penſſen/
Van alderleye quael:
Die u ghemoedt/ vol vlam en bloed
Vol wapens hebt gaen ſmeden/
En u ontbloot/ ſoo kleyn als groot/
Van deughde/ recht/ en reden.
2 Waer is de Trouw gevloghen?

Waer

Waer is nu 't rechte recht?
Nu komt in plaets de logen;
Bedrogh en veel gevecht/
Men plundert hier/ men ſtoockt het vyer/
Men zaeyt veel ſnoode twiſten/
Wie ſmoort dien brant? maer elck verſtant/
Verſiert gewelt en liſten.
3 Wy ſtaen nae heerſchappyen/
Nae roem en ydle pracht;
Nae wreede tyrannyen/
Nae grootsheyd van geſlacht/
Nae al het geen/ dat tegens reen/
En met de deught wil ſtrijden/
Men breeckt de wet/ voor elck geſet/
In dees bedroefde tijden.
4 Wy ſtaen na gulde ſchijven
Om goud is 't al te koop:
Om goud wy altijd drijven/
In een onvaſte hoop:
In d'Yſre eeuw/ is nu 't geſchreeuw
O goud ghy zijt ons leven!
Al ons verſtand/ en ingewand/
Dat is u overgeven.
5 Hierom is 't lijf vol ſmetten/
Vol vuyligheyd en ſtanck/
En wie dit wil beletten/
Behaelt ſeer weynigh danck.
Men veynſt in ſchijn/ maer al ons zijn
Is als vergif van ſlangen:
En ſoet geſtreel/ een loos gequeel
Om yder een te vangen.
6 Och mochten wy beleven/
Dat liefdes edel zaet/
Mocht in ons ziele kleven/
En ſmooren al dien haet:
De gulden Eeuw/ ſou met geſchreeuw/
In volle blijdſchap rijſen:
Dat vroom gemoed/ ſou van dit goed/
Godt in den hemel prijſen.

De broosheyd van des Menschen leven.

Stemme:

Te May als al de Vogelkens singen.

Des menschen leven rasch vergaet/
Hoe schoon het oock verheven staet/
Ghelijck een Roos te proncken:
Vol Gout en zy/ vol hovaerdy/
En in de weelde droncken.

Maer alsmen op de broosheydt let/
Voorwaer het is soo nauw beset/
Men gaet op gladde paden/
Het is een bloem/ vol losse roem/
In moghentheydt en daden.

't Zy Koning/ Burger/ Vorst of Boer:
't Is al van eene stof en voer:
Een schaduw is haer leven:
De goude staf/ en 't Boere kaf
Word even haest verdreven.

't Is als een glas dat luchtigh schijnt/
Dat strax verbreeckt wanneermen 't pijnt/
't Is woelery en slaven:
Een droom die vlied/ een spoel die schiet/
Is al haer besigh draven.

Het schijnt wel schoon/ maer 't isset niet/
Het schijnt vol vreughd/ maer 't is verdriet/
't Is langh ghemenght met suchten/
Het schijnt wel lanck: maer 't is seer kranck/
Vol hoopen en vol duchten.

Ghewis wie daer te vast op steunt/
Heeft op te krancken riet geleunt/
Dat hem sal haest begeven/
Daer leyd den Heer/ met staet en eer/
Uyt isset met sijn leven.

Hier

Hier leydt de Boer by 't eel geslacht:
Wie 't leven best heeft overbracht/
Dat sal de deughd beloonen:
Het reyn gemoed/ en kleyn van goedt/
Dat overtreft de kroonen.

En wie in Christo Iesu sterft
Voorwaer hy hooger Kroon verwerft/
Als eenigh Prins kan gheven!
Een Kroon die blijft/ en vast beklijft/
Een Kroon van 't eeuwigh leven.

Actæon, Of Nieuws-gierighe Iager.

Over 't bespieden van Diana.

Stemme:

Joyeuse. *Of*, Goossen.

WAt geraes/ en wat geblaes/ hoor ick in de velden?
Wat ghewoel / wat krioel/ wie sal ons hier melden?
O Diaen! siet hier komt aen/ eene koppel Bracken/
rontom/ snuyven om/ laet w'ons t'saem wech packen.

Nympjens weest/ doch bly van gheest/ sey Diana lustigh/
te breen/ wy alleen/ zijn doch stil en rustigh:
dat sal/ hier in dit dal/ met sijn Honden jagen/
gelooft/ is berooft/ van sijn goede dagen.

3 Wie ons ſiet/ dus heel ontkliet/ en ſoo naeckt te baden
En ons Leen/ ſchoon beſueen/ wis het ſal hem ſchaden/
Geen Goddin/ laet de Min/ haer albaſt vertoonen/
Dus is hy/ in de ly/ die ons hier wil hoonen.

4 Als hy ſagh / met groot gewagh / op Actæons gangh
Sey Diaen, hier van daen/ of 't wordt u te bange/
Voort van hier/ ghy ſnoode dier/ gaet in 't bos te dolen/
En mijn ſtraf/ zy u graf/ in de duyſt're hoolen. (re

5 Stracx zijn kop / die kreeg een top / met twee lange
En ſijn hayr/ ruygh en zwaer/ ſagh hy vol verſtorens/
Langh verſtreckt/ en bont geplect, in een Hart te zwerven
Moſt hy laes! tot een aes/ van ſijn honden ſterven.

6 „ Wie alhier/ te ſeer nieuwſgier/ wil te veel beſpieden/
„ Word met macht/ t' onder-bracht/ tot een ſpot der Lieden
„ d' Eyghen hond / hem ſelf verwond / en ſtaet nae ſijn leven
„ Dies u wacht/ onbedacht/ in gevaer te zweven.

Ghetrouwe Liefde van de Coninginne *Alcione*.

Stemme: De May die komt ons by ſeer bly, &c.

Alcione O Coningin!
U hert is heel bevangen van den rou/
Om dat u Morpheus in u ſin/
Gaet ſtoren 't leet van u beminde trouw:
Ghy ſucht ſoo naer en ſteent/
Om dat ghy niet vereent:
Noch weet waer uwe Koningh blijft:
Hy is in den nood/ eylaes! hy is dood/
Wie weet waer hy drijft?

Sy klaeght den Gever van de Zee/
Haer droefheyd en haer over-groote ſmert:
Hebt deernis O ghy woeſte ree!
Sey ſy/ en trooſt doch mijn bedroefde hert/
Dat nu met anghſt belaen/
Moet in de rouw vergaen.
O Æole ſent u gheſpan/
De Nymphjens gebied / O deerlijck verdriet!
Waer is doch mijn man?

D

De golfjens sietse klachtigh an/
Die dertel springhen aen de barre strand/
O golfjens hier is mijne man /
Mijn Koningh/ en mijn alderwaertste pand!
Het leven ick veracht/
En doet hier mijne klacht/
Hoe dat mijn ziel nae u versucht/
Wech kroon en mijn staf/ ick gae na mijn graf/
Ick neem aen de vlucht.

Alcion' als een Vinck herschept/
Die jammer vast en vlieght om haren Heer/
Haer wiecrkens sy soo vierigh rept/
Sy pickt/ sy kust en tjilpt dus heen en weer:
Sy druckt hem aen de waugh/
Sy streeld hem alsoo laugh/
Tot hy ooch in een Vogel keert.
,, Waer door dat de min/ met hert en met sin/
,, Te recht wordt geleert.

Wanneer de Zee is woest en wilt/
En steygren doet de baren nae de locht/
Dan word de storm seer haest gestilt/
En 't onweer word in soete rust gebrocht:
Soo haest dit vluchtigh paer/
Aen d' Oever komt te gaer/
Dan is de Hemel self verheughd:
De Son met haer licht/ in yder een sticht/
Een lieflijcke vreughd.

,, Leert hier die 's Houlijcr staet aengaet/
,, Hoe dat de Trou bestandigh blijft ter doodt/
,, En hoe de storm en twist vergaet/
,, Als Liefd'en Trouw bezwijken in geen noot:
,, De Vreed' haer dan bestraelt/
,, Die uyten Hemel daelt/
,, En mengelt al het suur in 't soet/
,, Wel hem die getrouw/ in vreughd of in rouw/
,, Heeft rust in 't gemoed.

PALLAS, JUNO en VENUS

Stemme: *Ick voer al over Rijn.*
Of, *Snel Rebel.*

ALs Juno met haer kroon/ als Juno, &c. jae kroon/
By Pallas met haer goude pruyck/
In het veld was verselt/ en opgepronckt seer schoon.
2 Doen reesser een geschil/ doen reesser/ &c. jae schil/
Wie datter was de schoonste Vrouw/
Die in cier/ den Laurier / voor allen strijcken sou.
3 Doen spraken Venus aen/ doen spraken/ &c. ja aen/
Lecht af u schoone gordelijn/
Laet ons dan/ 't oordeel van/ ons schoonheyt eens verstaen.
4 U schoonheyd Venus blinckt/ u schoonheyd/ &c. ja blinkt
U gordelijn dat is bereyd/
Overschoon/ van de Goon/ en vol bevalligheyd.
5 Sy ley dien gordel af/ sy ley/ &c. jae af/
Sy cierd' haer met een Roose-krans/
Eel gevlecht/ braef gehecht/ die haer veel schoonheyd gaf.
6 Soo ras als Pallas sach/ soo ras/ &c. jae sagh/
En Juno dese brave krans/
Seyd in haest/ als verbaest/ sy wint ons af den kans.
7 Ghy Venus wint den den prijs/ ghy Venus, &c. ja prijs
Het Roosken is vol geestigheydt/
Schoon van aert/ lief en waert/ daer 't oogh sich in vermeyd.
8 ,, Het Roosken is de deughd/ het Roosken/ &c. ja deugd
,, De vriendelijckheyd waer met een maeghd/
,, Soet van seen/ wijs van reen / in deugd' moet zijn verheugd
9 ,, De schoonheyd sonder geest/ de schoonheyd/ &c. ja geest
,, Is als een gulde houte pop/
,, Die wel schoon/ staet ten toon/ maer is een doode leest.
10 ,, Dus Nymphjens u bereyd/ dus/ &c. bereyd/
,, Omhelst de schoonheyd die beklyft/
,, Die de tijdt/ niet verslijt/ maer duert in eeuwigheyd.

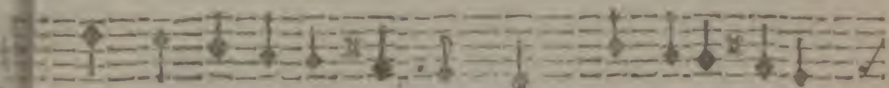
Het groote Gilde.

Stem : *Kits Almande.*

Op de rechte Engelſche Wijſe.

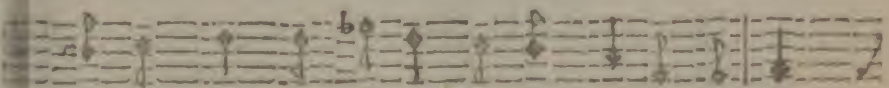
N 't groote Gild valt veel te doen /

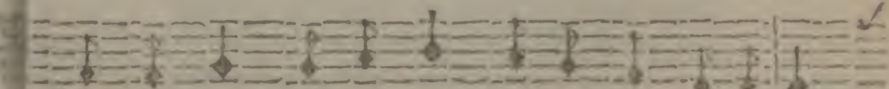
Jae meerder alſmen kan vermoen : Dus onbedachte

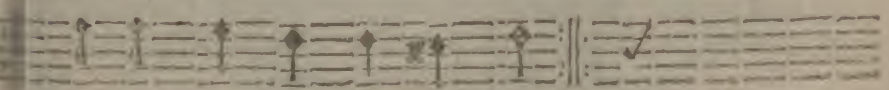
Minnaers proeft / Watm' in't Gild al behoeft /

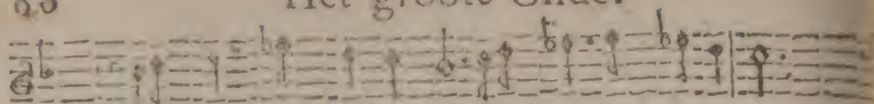
Soo aen huyf / ſoo aen vef / ſoo aen kant en gheſtick/
Aen fluweel / aen zatijn / aen Damaſt en klinckant /

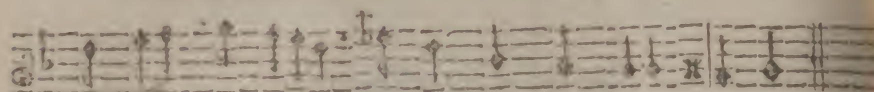

Soo aen ringh/ ſoo aen bagh/ aen gepronck en geſtick /
Soo aen jack / ſoo aen keurs / aen borduyr/ diament /

Soo aen kous/aen bont/aen ſchoen/
En met der-te-lijck te voen/

Daer ghy als met een lust/ U stort in dwase rust/

Bedenckt hoe dat u malle sin/ U treckt tot dwase min/

2 Dan moeter noch meer zijn als 't kleet/
En nae ghy slecht of lecker eet/
Soo moet ghy zijn om als besorght/
Schoon datmen 't leent of borght.
Soo aen Broodt/ soo aen Bier/ soo aen Speck/ soo aen Kees/
Soo aen Turf/ soo aen Hout/ soo aen Vis/ soo aen Vlees/
Soo aen Melck/ aen Room/ aen Prut/
Aen gebach/ aen gestoof/ aen gesoon/ aen gebraen/
Aen Pastey/ aen Lamprey/ soo aen Taert/ soo aen Vlaen/
Soo aen Butter/ Wijn en Grut.
Daer smeerje dan u krop/
En denckt ten mach niet op:
Gelooft/ dat al te veel gesmeert:
Het Hamken haest verteert.

3 Dit Gildt vereyscht soo vele goet
Waer mee 't zijn kraem toestellen moet:
Soo van huys-raedt/ als van 't geen/
Dat noodigh is 't gemeen:
Soo aen stoel/ soo aen banck/ als aen bed/ en gordijn/
Soo aen pan/ soo aen treeft/ als aen tangh/ porselijn/
Soo aen spit/ aen pot/ aen kraen/
Soo aen kroon/ soo aen schael/ als aen schroef en lantaern/
Soo aen disch/ aen servet/ soo aen webb' als aen gaern/
Soo aen oly/ smout en traen/
En al wat ick vergeet/
Dat leerdy tot u leet.
Siet doch eens hoemen sich beswaert/
Van die ten huys-raed vaert.

4 Doch

4 Doch bleef dy slechts met u alleen/
Maer ghy krijght drie haest van u tween/
De kraem die hebdy van 't gemal/
En van elck groot overval:
Uw Cousijn/ of u Neef/ u Gevaer/ of Compeer/
Uw Nicht/ u Gespeel/ u Gebuyr/ en Commeer:
Hier de Kock/ Kraul en Klappey/
Om t Kandeel/ om de sop/ om de koeck/ om 't gesnack/
Om t bancket/ om 't gesmul/ om den wijn/ en 't gebach/
En al dees lichte Ley/
Die blijft u soo langh by/
Als 't goed is op een zy/
Dan stuyft elck heen/ en gaet zijn straet/
Daer yder u verlaet.

5 Met wijsheydt moet dan dese staet
Zijn aengevaert door wijse raed:
Om 't block te slepen met bescheyt/
Met kloeck en goet beleydt: (blijt/
Da moet raed / daer moet sorgh / daer moet lust/ daer moet
Da moet zweet , daer moet konst in 't besteen van den tijdt/
Daer moet wil/ en liefd/ en deughd/ (slacht/
Da moet staet / daer moet stam / daer moet huys / en ghe-
Da moet Godt/ daer moet Eer/ en rust zijn overdacht/
Een zegen van de Jeughd:
Door al met Ouders sin/
Moet liefd' en trouwe Min/
Met redens schael zijn overleydt/
Of 't woordt te licht beschreyt.

De verstoorde Ruste.

Stemme: Al hebben de Princen haren wensch, &c.

VRolijcke velden/ lieflijck gheboomt/
Waer in soo menigh Beecxken stroomt/
En soo aerdigh dierken zweeft/
Dat van uwe rijckdom leeft.

2 Siet hier het Hert/ en ginder de Hind/
Onder de Elsen/ Esschen en Lind/
Als sy kruysen 't groene woud:
Waer in soo menigh Jager houdt.

3 Weeldrige dierkens/ die so vrolijck springht/
Die op de taerkens lieffelijck singht/
En hebt sorge noch verdriet:
Laes! ghy sieter u droefheydt niet.

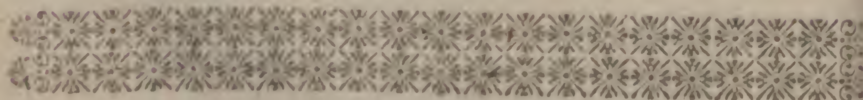
4 Hier komt de Jagher met sijn Bracken aen/
Siet hoe hy snuffelt/ en komt ghegaen/
En hoe loos hy u belaeght:
Siet dat ghy 't doch niet beklaeght.

5 Daer komt de Vog'laer met sijn loose fluyt/
Siet hoe hy 't net en de knip set uyt/
En queeld een soo vrolick liedt/
Maer het is al tot u verdriet.

6 Waerom O Dierkens! stoortmen uwe rust?
Waerom O Dinerken! breechtmen uwe lust?
En wat hebdy doch mis daen:
Datmen u dus soeckt te verraen?

7 Daer ghy doch met u lustjes te vreen/
Niets met een gierigaert hebt ghemeen:
Want ghy niemandt doch mis doet/
Noch yets quaedts hebt in u ghemoedt.

8 ,, Dit is het beeldt van de vrome mensch/
,, Die word belaeght nae 's boosen wensch/
,, Door ghebeynsheydt en bedrogh:
,, Laes! ders boosheydt regeertet noch.

Rusts-Oeffeninghe.

Stemme: Maurice. *Of*, Waer mach het, &c.

WAer zijn mijn suchtjes ghebaren /
Die my soo lange jaren / Ontstelden 't hart:
Ick ben nu vry en uyt de smart: Mijn zieltjen is frisch
ghedaen / Ick laet nu de sorghe staen / Wegh
sorgh en pijn / hoe deed ghy mijn / Door valsche
schijn / soo loos verraen:

2 Of ick my steets wilde plagen /
Soo gaen ter vlucht al mijn dagen /
En oock mijn tijt /
Die ick vol rouw en sucht verslijt:
Als 't booghsken gespannen staet /
Seer lichtlick sijn kracht vergaet /
Die stage rust / die dient geblust /
Dus u met lust / vermeyen gaet.

3 In 't lommer onder de Linden /

Laet u by 't gheselschap vinden/
Met harp en Luyt/
Met het musijck en hel ghesluyt;
Der keeltjens soet gheklangh:
Die stelt op den boven-sangh:
Waer Echo klinckt en 't Vinckjen singht/
En 't Hertjen springht / neemt uwe gang.

4 Gheen min Diana kost dwingen/
Als sy liet haer Brackjens springen/
Soo snel ter jacht/
Breeckende soo Cupidoos kracht:
Want waer dat hy is in vree/
Vindt hy een bequame ree/
En sluypter in/ ja bouwt de Minn'
Na sijnen sin/ een vaste stee.

5 „ Laet noyt u sinnekens rusten/
„ Maer weest besich mette lusten/
„ In tucht en vreughd/
„ In 't oeff'nen van d' eerwaerde deughd:
„ Want waer de Liefde begint/
„ Daer maecktse ons doof en blind/
„ Jae mal en sot tot yders spot/
„ Als een Marot/ dwaes en ontsint.

Klachte der Ongestadigen, over de ongheſtadig[e] werreldt. Nae den sin van de Standtvastig-heyt, *I. Lipsius.*

Kan op den 129 Psalm ghesongen worden.
Of / *Di moy, di moy birenne.*

LIPSIUS spreeckt.

ICk wil/ ick wil uyt dese werreld gaen,
En in een land daer alles is in vreden.
Ick sie den krijgh aen alle zijden staen/
Ick sieder moord en allerley boosheden.

Hoe sou een ziel/ die breedsaem is en stil/
In dit geraes des Werrelds konnen leven?
Ick sie het aen/ doch tegens mijne wil/
Wil ick my uyt dees woesten hoop begeven.

Ick sieder haet/ ick sie 't in lichten brand/
Ick sieder twist en alle schelmeryen:
Ick sie verwoest en onder-gaen het Land/
Ick sie de straf en een rechtvaerdigh lyen.

Wie sou dan hier/ en in dit woest gewoel/
Zijn vrome Ziel dus quijnen en verslinden?
Ick laet u 't Land en dese snoode poel/
Wie kan in u/ of troost/ of ruste vinden?

Vaert wel/ ick gae/ ick laet u die ghy zijt.
Vaert wel/ ick gae/ ick laet u in 't benouwen:
Ick scheyder uyt/ dies is mijn Ziel verblijdt/
'k Wil in dit Land my langer niet betrouwen.

De vyand steeckt gestadigh sijn Trompet:
't Land is ghedeelt in bitterheyt en twisten.
Men hoort allarm/ de Liefde leyt verplet.
't Kind is vol haet/ en leyt den Vader listen.

Daer is geen quaed/ dat yemand dencken kan/
Dat hier niet word in dese plaets gevonden:
Hoe sou de Ziel van een oprechtigh man/
Gerustigh zijn in dese vuyle sonden?

LANGIUS antwoort.

't Is waer: ghy vliet en loopt van d' eene kust/
Na d' ander toe/ door ongebaende weghen:
Al soeckt ghy hier en daer te vinden rust:
Gelooft, de rust is hier in niet gelegen.

Al rendy schoon van over Bergh en dal/
Na d' Ooster Son/ of nae de wester stranden:
Nae 't Noorden heen/ of nae de Zuyder wal/
't Is al een Lucht/ een Hemel/ Son en Landen.

Dat ghy verlaet u Land/ u Huys en Hof/
Dat is geen deugd/ noch eenigh deugdigh teken:
Indien ghy soeckt hier door/ of rust/ of lof/
Soo zydy verr' van 't rechte padt geweecken.

De deughd is hier/noch nergens niet bepaelt/
Maer over al magh sy gerustigh blyven:
De deughd van self haer eyghen lof behaelt:
't Sy waer het zy / de deughd kan vast beklijven.

Alwaer ghy gaet/ ghy sulter menschen sien/
Vol haet/ vol moord / vol schelmery en quaden:
Ghy moet u self/ wildy de straf ontvlien,
't Vertreck kan u niet baten / maer wel schaden.

Schout eens te rugg'/ en siet de tijden aen:
Help Godt ! ick sie een grouwel van ellenden.
Ick sieter al in lichter laghen staen:
Ick sie de beuls van moorden en van schenden.

Al staet een Hof en bloeyt aen alle kant/
Al schenckt de Son ons aengename stralen:
Al isser vree/ straex rijster weer een brand/
Wat schoon vertoont dat kan te haestigh dalen.

Verlaet u self/ u tochten en u waen:
En leeft gerust/ oock midden in de baren.
't Oprecht ghemoedt moet als een rotse staen/
En laten sich door geene schrick vervaren.

't Is Godt/ 't is Godt die alle dingh regeert/
Die 's Koninghs hert leydt als de water-beken:
Die nu het een van 't onderst boven keert/
Die om de sond der Grooten macht wil breecken.

„ Dus wie in Godt getroost sich overgheeft/
„ Die siet den mensch en al de werreld woelen:
„ Die niet te-min oprechtelijcken leeft/
„ Sal sich gherust in alle rampen voelen.

Terwijl ick van 't geraes mijn sinnen wou bedaren.
Song dit mijn swacke lust in 't Y, en op het Sparen,

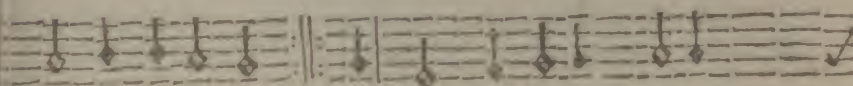
't Mis-

't Miſnoegh' de Hert.

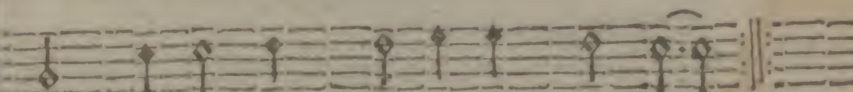
Stemme: *O ſchoone Caricle.*

Omt hier miſnoegend' hert/ Waerom is uwe
Ghy hebt in weelde ſmert/ Een rechte ſtraf/ en

Ziel vol ongedult? Wy wenſchen u een Medi-
tot u eygen ſchult:

cijn/ Dat ghy van 't quaet bevrijt mooght zijn.

Vertrouw dien grooten Heer/
Die u gemaeckt/ ter werelt heeft gebracht/
En die u nimmermeer
Verlaten ſal/ maer ſtadigh nemen acht.
Ja ſoud hy niet den menſch by ſtaen/
Om wien hy alles heeft gedaen?

Het Vogelken dat ſpringht/
En 't hippelt nu van d'een op d'ander tack/
Het quinckeleert en ſinght/
Het weet van ſorgh/ noch van geen ongemack:
't Is altijdt luſtigh fris van moed/
't Weet dat ſijn Heer hem ſpijſt en voed.

De Bloemkens ſtaen geciert
Soo overſchoon/ ſoo heerlick en vol jeught/
Corael en purper zwiert
Op Lely/ Roos/ met aengename vreught:
Het Konincklick cieraet en goud/
By geene Lely ſtal en houd.

Haer

Haer Hert is niet benout/
Van sorgh en vrees/ en moeyelijck verdriet:
Godts hand haer onderhond/
Sy wercken 's nachts noch sy en spinnen niet:
Des Heeren goedheydt die dit doet/
Den Mensch en al 't gedierte voedt.

Waerom/ waerom O Mensch!
Verruckt de waen u Goddelijck verstand?
Hier hebdy doch u wensch/
En zegen van des Heeren rijcke hand:
Wat sal de sorgh doch komen doen?
Sy teert u op en kan niet voen.

Werpt sorghe dan ter zy/
Genoeght met 't geen u 's Hemels goedheydt geeft:
Dan leefdy los en vry/
Als een die steeds een goed genoegen heeft.
't Misnoegen is een groote schand:
't Verteert u Ziel en Ingewand.

't Vernoeghde Hart.

STEMME: *O schoone Caricle.*

Op de voorgaende Wijse.

SIet hier een rijck ghemoedt/
Dat onbeswaerdt van 's werrelds sorge leeft:
Dat vrolijck wort ghevoedt
Van 't geen hem Godt uyt sijne mildtheyt geeft:
't Ghenoegen is sijn lust en vreughd/
Sijn eenigh voedtsel en geneughd.
Wat kan de sorgh u doen:
Kondy door sorgh vergrooten gelt of schad?
De sorgh die kan niet voen/
't Ghenoeghen heeft een Koninghrijck om-vat:
't Ghenoegen is het beste goedt/
En wie het derft/ verteert sijn bloedt.

Al haddy Crœsus goud/
Al leydy schoon te baden in de Wijn/
Noch soudy zijn benout /
Als eene die verstickt door groote pijn.
Het water kan geen dorst verslaen/
U drooge brant doet u vergaen.

Ick hou my dan te vreen /
En geef mijn rust niet om een valsche waen :
't Genoegen is alleen
Een schat / een deught / die altijd sal bestaen :
Wech loose geld/ en vluchtigh goed /
Dat elck soo dier bekoopen moet.

Het goedt dat komt en gaet/
Nu klimtet hoogh/ dan daeltet na den gront :
Sijn meester het verlaet/
En in den nood hem doodelicken wond :
En waerom sou men dan zijn schae/
Soo vyerighlicken volgen nae?

Ick slaep en leef gerust :
En neem mijn plicht en handel stadigh acht/
Ick heb mijn vreught en lust/
En weet dat Godt my zegent dagh en nacht :
Wech goed ; dat dus den mensch verveelt !
En hem sijn soete ruste steelt.

Wech onverrsdegent mensch !
Hoe schraept/ en raept ghy dus na u verderf?
Al krijghdy schoon u wensch/
Soo hebdy slechts de sorge tot u erf :
Ick kies/ ick kies een open hert/
En acht geen slaverny of smert.

Ver.

Verachtinge van Overdaet.

Stemme:
In kleynheydt leef ick onbenijdt, &c.

WIe datter een breedsaem huys wil sien/
En vrolijck wil zijn:
Die moet/ de dertle Overdaet vlien/
Want haer treken/ die breken/ en steken/
Met smert en pijn.

2 't Genoeghen isser soo groote schat/
Een soo groote deughd/
Dat alles met goet genoeghen aenvat:
Want Godts gaven/ en have/ die laven
Den mensch met vreughd.

3 Het matigh kosjen smaeckt hem soo soet/
Hoe slecht hy 't oock heeft:
Want hy genoeght in 't danckbaer gemoed/
Van Godts zeghen/ verkregen/ ter deghen/
Hy rijcklijck leeft.

4 Der Grooten weeldrigh overschot/
Dat vaert hem geen smert:
Hy siet het wel aen/ maer acht het spot:
Want haer weelde/ vereelde/ noch deelde/
Noyt droevigh hert.

5 't Vernoegend hert dat past hier niet op/
Wech/ wech/ overdaet!
Al hijstmen het seyltjen tot in den top/
Dat brallen/ dat prallen/ sal vallen/
Met schand en smaet.

6 Ey nuttight dese leckere kost/
En dees frissche dranck:
En singh den Schepper/ die dese most/
Die het leven/ het zweven/ gegeven
Heeft/ lof en danck.

7 W

7 Wel veyl'ge staet/ en vrolijck by een/
Vol lieflijcke lust:
Ey weest met 's Heeren zeeghen te vreen/
Schoon de quade/ ons schaden/ en smaden
Op onse rust.

't L O F

Van een Deughdsame Vrouwe.

Stem: *Si tanto gratiosa.*

Of/ O schoonste Personagie!

Oeckt Perlen/ soeckt Gesteenten/
Soeckt Goudt en schat/ en kostelijcke dinghen/
Coralen en Gebeenten/
vat de roem des Rijckdoms weet te singen:
eckt in het zand/ / In Zee of Landt/
Of waerje wilt ter deghen:
'S Vrouwen deughde/ / In 's werelds schat en vreughde/
ntsch gelegen.

Haer soet aenminnigh wesen/
huys en vroom/ en vriendlijck daer en boven:
Haer lof is noyt volpresen:
e niemands macht kan hare glantz verdoven:
waer sy gaet/ / Al waer sy staet/
Daer licht sy als de Sterren/
e met haer voncken/ / Gestadigh staen en loncken/
Al van verre.

De Man die is haer Koningh/
her Burgery dat zijn haer lieve Kinders:
Haer lof dat is haer wooningh:
y leeft met lust/ en sieter weynigh hinders:
ier wetten gaen / / een yder aen/
Sy stiertse na de reden:
Het soet vermaken/ / Kan sy al hare saken
Wel bekleden.

Sy siet in alle hoecken/
Sy schickt/ sy stelt een yder aen sijn handel/
't Verlooren gaet sy soecken/
Is spaersaem/ vroet en oprecht in haer wandel:
Sy is de eer' / / En houdt haer Heer
En Man in grooter waerden:
Nae haren sinne / / Soo isse Koninginne
Op der aerden.

Sy leeft een lustigh leven/
Dan wat sy doet/ dat gaet haer wel ter herten:
Noyt wils' haer man begeven/
Hoe 't God oock voegt in tegenspoet of smerten:
Haer smert is zijn/ / En weer sijn pijn
Versoetse door haer zeden:
De deugd doet mercken/ / Dat sy in al haer werken
Leeft in vreden.

Wie souder dan niet wenschen
Om sulk een kroon te drucken aen sijn wangen?
O liefste pronck der menschen!
Wie sou na u niet yverighlijck verlanghen?
Ten waer dat ghy / / Bleeft aen ons zy/
Wy souden rennen/ zwerven/
En eensaem doolen/ / Op bergen en in hoolen/
En versterven.

Strandt, of Visschers leven.

STEMME: *Fortuyn eylaes bedroeft, &c.*

Kan oock gesongen worden:

Nu leef ick in verdriet, in swaer, &c.

DIe tederlijck gevoed/ en sachtjens wordt ghequeeckt/
En nauwelijckx de hand in 't koude water steeckt/
Die met zatijn en bont/ met peerlen en met goud/
Komt proncken als een Bruyt; dees Visscher eens beschou

Bescho

...eschout/ segh ick/ beschout/ dees kinders van de Zee/
...met Neptunus gaen door haghel en door snee:
...e het woeste meyr met een gesneden kijl/
... kruyssen gins en weer en vlieghen als een pijl.

...ie op d' asuyrre plas met haren ruyghen baerd/
... vrolijck gaen ten dans/ en met haer houte paerd/
... geven in de rey/ dat alle Nymphen staen/
...ien dees soete vreughd en stoute sprongen aen.

...aer steken sy ter Zee/ en grijpen nae de maen!
... weer naer Plutoos hol en onder-aerdsche baen.
... slinghert dese schelp en tuymelt hier en daer/
... speelt de eene golf en schietse d' ander naer.

...n eben-wel dees Held blijft onvertsaeght en frisch/
...eurpt en hy singht// en vanghter sijne Visch:
... angels en sijn net/ sijn dobbers en sijn wand/
... loeren om den buyt te brenghen aen de strand.

...aer komt hy en laveert/ en strijckt het zeyltjen neer/
...iden mette vanghst van 't ysselijcke meyr:
...t Kabbeljau en Roch/ met Pieterman en Bott/
...t Schelvisch en met Schol/ met Haringh en met Sprott.

...et Wytingh en met Lengh / met Bolck en Makareel/
...t Krabben en met Kreeft/ met Tonghen en Garneel/
...t alles wat de Zee uyt haren rijcken schoot/
... Visscher jaeght te moet en in zijn fuycke sloot.

...aer wemelt dan en springht dat goetjen om en om/
...steeman staet en loert/ en 't is soo wellekom!
...r staet een grage maegh en jaenckt nae dese buyt/
... kost hy met sijn oogh/ hy trocker 't Vischjen uyt.

...an kroontse sijnen disch met aengename rust/
...n valtmen aen de Zoo met sulck een groote lust:
... ooge siet op 't wild/ de hand is knap/ hy hapt/
...k vreest dat zijn gebuyr den Visch heeft op-ghesnapt.

...ick om een sobre vanghst/ en kleyne winst moet hy
...n zwerven nacht en dagh in bystre slaverny/

En worden van de Zee en golven ſoo bedeckt/
Doch hoop van beter vanghſt hem weer ter zeewaert treckt

,, Siet hier een groot verſchil / hoe d'een met pijn en zweet
,, En d'ander als een Prins / ſijn koſt met luſten eet:
,, Hoe d'eene ſlaeft en draeft / en blijft een ſober man /
,, En is een arme worm die nauwlijcks leven kan.

,, Merckt eens wat danckbaer hert gy Gode ſchuldigh zijt
,, Die met ruſt en ghemack u huyſgeſin verblijt /
,, En die u zeghen ſchept in ſtilligheydt en vreughd /
,, Waer is/ waer is de danck voor u ontfanghen deughd?

Zee en Schipper-Liedeken.

Stemme:

Yets moet ick u Laura vragen, &c.

RYcke Zee met al u ſchatten / Wie kan uwe
rijckdom vatten? Wie beſiet u rijck threſoor?
Peerlen/ Silver/en Coralen/ Steentjens/Beentjens
zijn te halen / Al u rijcke zanden door.

2 Niet is hier op deſer aerden/
Ooch hoe groot of ſchoon van waerden/

Da

Dat u konst niet aerdigh maelt:
Paerden/ Katten/ Honden/ Swijnen/
Boomen/ Kruyden/ Medecijnen/
Alles uyt u boesem daelt.

3 Pluto sit daer oock te grasen/
Om zijn grage lust te asen/
En hy schenckt ons al te met
Wel een schelpjen voor ons ooghen/
Ey hoe konstigh en geboghen/
Hoe gebeeld/ geblamt en net!

4 Siet hem ram'len met de schijven/
Van ons scheepkens/ die daer blijven:
Siet hem staep'len goud en schat:
Daer heeft hy zijn Tolck een boden/
Die ons by zijn schatten nooden:
't Gierigh hert gebreeckt noch wat.

5 Onse Scheepjens die laveeren/
Die dan heen en weder keeren/
Al op hope van de winst:
Al om geld en goed te soecken/
Uyt de Noord en Zuyder hoecken/
Maer om deughde denckt men minst.

6 Sietse hier eens van de stranden
Met haer wimpels komen landen/
Met haer vlercken en getrom:
Sietse vlammen tot een wonder/
Sietse spouwen vyer en donder/
Tot haer blijde wellekom.

7 Daer wordt alle vreughd bedreven/
Als de Schipper Schip en leven
Brenght ter goeder Haven in:
Siet de Reeders eens verlanghen/
Om een goede buyt te vanghen/
Siet haer gapen nae 't gewin.

8 Schipper hebdy 't dan verpeutert/
Hebdy hier en daer geleutert/
Hebdy dan u Schip verboomt
Dan mooght ghy by tijdts wel singhen:
Schipper moet de Ree af-springhen/
Als hy van den Nicker droomt.

9 Maer hebt ghy soo flincx by tijden/
Wat getaeckt van gelt of zijden/
Hebdy maer u Schip gevult:
Hebdy dan een potjen brokent/
Niemandt heeft een woord gesproken/
Ghy zijt vry/ en hebt geen schuldt.

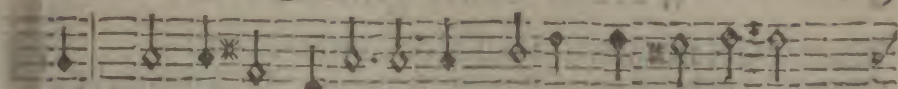
10 Wie by Pluto gaet ter scholen/
Die sal niet in 't doncker dolen/
Want hy is een duyster Godt:
Die sijn kinders en sijn klercken
Drijft tot roof en quade wercken/
En hy maeckt haer stout en sot.

11 „ Doet u handel doch ter eeren/
„ Wilt van Jonas Schippers leeren:
„ Als sy quamen uyter noodt:
„ Brachten sy den Heere gaven/
„ Die haer in een blijde haven/
„ Bracht in 't leven/ uyt den doodt.

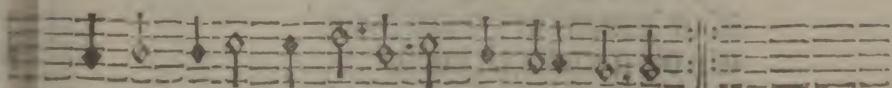
Verwonderingh over de Wercken GODES,

STEM: Als ick uyt wandelen gae, &c.

O 1 Heerelick Juweel/ Van Godes groote gons
2 O wonderlick Prieel Van overschoone kons
O Sc

O Schilder die verlicht/ en d'oogen ons verklaert/

Nae u/ nae u/ nae u/ is dat ons ziele staert.

2 Wy sien den Hemel aen/
Wy siender al 't gestert/
Wy sien de Son en Maen/
Wy blijven staen van vert:
..aest sien wy u werck/ van herten oock verblijdt/
..er is/ waer is een Godt/ als ghy O Heere zijt?

3 't Gaet alles op sijn beurt/
En houdt sijn wisse tret/
Een yder is gheheurt/
En op sijn plaets gheset/
.. yder heeft sijn dienst/ en voert des Hemels plicht/
..s tooght / dus tooght / dus tooght ghy ons u soete licht.

4 Het Aerdtrijck is bemaelt
Met groen/ en blaeuw/ en rood:
Daer 't goud en purper straelt/
Met bloemkens in haer schoot:
.hoone Schildery! daer niemandts konst vermagh/
. minst/ het minst/ het minst te brenghen voor den dagh.

5 Daer siet de mensch verheughd/
De Vinckjes en het Vee/
De Bosschen zijn sijn vreughd/
De Vischjes in de Zee:
..er heeft hy dan sijn wensch/ sijn zeghen en sijn rust/
. doet/ dit doet u Godt tot u vermaeck en lust.

6 Of schoon de mensch het siet/
Hy blijft van verre staen/
Godts wercken acht hy niet/
Noch treckt se hem niet aen.

Daer Godt nochtans om u al dese weldaed doet /
Bewijst / bewijst den Heer een danckbaerlijck gemoedt.
7 Die alle dinghen doet /
Tot 's menschen onderhoud /
En die u rijcklijck voed /
Eylaes! ghy niet vertrouwt
En die u ziel gheneest / en door de doodt bevrijdt /
Hoe komt / hoe komt O mensch! dat ghy ondanckbaer zijt?

Werelts Bedrieghlickheyt.

Stem: *Echo.* Of, *'t Schoenlapperken.*

O 1 Werelt! die so menighmael De vrome gaet be-
3 Ghy singt so veelderhande tael En geeft so vele
2 lagen: 't Schijnt alles / alles door de wind / Daer ghy
4 plagen:
door u blancket en pruyck Stelt ee-ne fuyck / Die onse
jeughd versllind.

Wy kennen u'we listen wel /
Ons suldy niet beliegen:
Ghy toont maer een verschrompelt vel /
En soeckt ons te bedriegen;
Ghy zijt maer schijn en valsche vreught /
Die door u schoone toon en zangh /
En valsche klangh /
Verleydt ons domme jeught.
U vreught vergaet gelijck een bloem /
Die jeughdigh staet ontloocken:
U lof / u schoonheyt / en u roem /
Haest t'onder leydt gedoken:

Sy

Sy is ghelijck een bel die vlieght/
En dobbelt op een water-plas/
Jae alsoo ras
Verdwijnt sy en bedrieght.

Wy stellen onse Ziel om hoogh/
En sien een hoogher klaerheydt:
Het loncken van u weeldrigh oogh/
Verlet niet Godes waerheydt.
Wy sien een schoonheyt die daer blijft/
En die ghelijck een gulde Sterr'/
Licht al van verr'/
En eeuwighlijck beklijft.

Wegh werreld met u mommery!
Wy willen u begheven:
Wegh yd'le lust en hovaerdy/
Wy soecken beter leven:
Wy soecken naer een klaer ghesicht/
Daer altijdt blinckt oprechte deughd/
Waer reyne vreughd
Ons hert en Ziel verlicht.

Flora of Hofs-vreughde.

Stemme:

choon lief wilt my troost gheven, &c.

Of op den 6 Psalm, *Wilt my niet straffen Heere.*

WEyt ooghskens/wilt nu weyden/
Wilt u gesichtjens leyden/
En gaen in Floras Hof:
Ey siet de bloemkens bloosen:
Beschaduwt van de Roosen,
Van velerhande stof.

2 De Lelytjens die ruycken/
Daer Tulpjens onder duycken/

Met vlammigh root gheboort:
Met paers en purpre stralen:
Narcissen lof behalen:
Met geel en wit gheboort.

3 De Hyacinth en pronchen/
Die met den Iris lonchen/
Bedeckt van d' Eglentier:
De Sonne-bloem staet schoone/
De roode Martagone
Bemindt den Lauwerier.

4 De Violetjens aerdigh:
De Crocus is soo waerdigh
Als Vinkoord of Damas:
Laet Jaspis en Rubijnen,
Laet Esmaraud verschijnen/
Sy zijn als 't slechte glas.

5 Anemon' is te prijsen/
Tijm en Lavendel rijsen
Van onder 't Roosmarijn,
De Angeliertjens geurigh/
Ghesprenckelt en coleurigh;
Verkies ick voor de mijn.

6 ,, Al 's Koninghs heerlijckheden/
,, In spronckery van kleeden/
,, Of wat de prael om-vat:
,, Moet dadelijck beswijcken/
,, Jae voor de schoonheyd wijcken
,, Van eenigh Lely-bladt.

7 Of wildy sien de Zaden?
De bedjens zijn gheladen
Met Beet' en met Zalaet:
Met Raepen, en Meloenen,
Asperges en Pompoenen,
Radijs en ander zaet.

8 De Boomkens overtoghen/
Met goud' en purper ooghen/

Van allerley fatsoen/
Met alderhande vruchten/
Tot nut of tot genuchten/
Ons hert en Ziele voen.

9 O aengenaem vermeyen!
Ick wil mijn kapien spreyen/
En kreucken 't groene gras/
De schaduw van de boomen/
Heeft ons den brand benomen/
Die ons soo lastigh was.

10 Ey set u hier te rusten/
En wilt u wat verlusten/
„ En schouwen Godes lof:
„ Van elck bladt kondy leeren
„ Het wonder-werck des Heeren/
„ Met over-vloedigh stof.

11 „ Wilt uyt dees Bloemkens lesen/
„ Dat niet blijft in zijn wesen/
„ 't Is schijn en ydle roem:
„ Want al des menschen leven/
„ Schijnt heerlijck en verheven/
„ 't Verstuyft gelijck een bloem.

Thuyn, of Hof-Wetten.

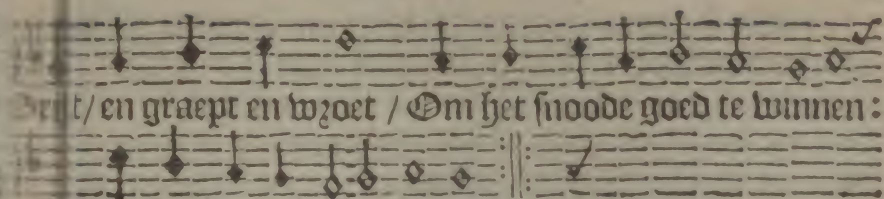
VOor eerst zy u mijn Hof een Leer/
Dat al dees schoonheyt neemt sijn keer:
Dat al mijn bloeysels en mijn kruydt,
Al staet het schoon, sal welcken uyt.
„ En dit is Mensch tot u geseydt,
„ Op dat ghy oock u huys bereydt.
„ Want of ghy blinckt in pracht of roem,
„ Soo sydy brooser als een Bloem.

Besiet vry alles wat u lust/
En schept hier in vermaeck en rust:
Al wilmer geene Vrouwtjens sien;
Seght haer de wet: het mach geschien.
Seght dat haer oogh mach gaen daer 't wil/
Een vry gesicht/ maer d' handen stil:
En dat haer sleep/ en snel gedraey/
Niet menigh bloemken af en zwaey.
Het staet elck vry te vragen om/
Naer Kruyden/Bloeysel/Boom en Blom.
Maer 't loopen/ rasen/ mallery/
Dat is in mijnen Hof niet vry.
Het boerden/ jocken en geneughd/
Magh wesen; doch met maet en vreughd.
De ernst en wat tot twist ghedijdt/
Sijn hier verjaeght met haet en nijdt.
De kinders staen my hier niet aen/
Doch laet de honden buyten staen/
Op dat mijn Hof/ in vreughd ghewent/
Van elck ghesien/ blijf ongeschent.

Stadts Gewoel.

STEMME: *Slaep O soete slaep.*

DIe in 't ghewoel/ en in de banghe lucht/ Die
in 't kriocl der muffe Steden sucht/ Die altijdt loopt en
draeft/ en yverigh slaeft/ Om het snoode goed/
Grijpt

ramlen dus u wilde sinnen?

2 Ghy jaeght en vlieght met ongemeene lust/
Ghy gunt noch u/ noch uwe dienaers rust:
Ghy hebtet altijd drock/ met staegh gheblock/
En met veel gheschrijf/ en met vuyl gekijf/
En met veel geschrijf te suffen/
En met den neus in 't Boeck te duffen.

3 Des daeghs soo hebt ghy ruste noch gemack/
Des nachts maelt in u breyn een lastigh pack:
Hier is dan wat te koop/ dan opter loop/
Hier valt wat te doen/ buyten u vermoen:
Hier valt wat te doen/ en rennen/
Ghy moet u als een slaef gewennen.

4 Gy raept en schraept door valsche maet' en wicht/
Door roof wort ghy een woecker op-gericht/
Is al bedrogh en haet/ qua toeverlaet/
Gierigheydt en list/ snoode nijdt en twist/
Gierigheydt en list/ zijn plagen
Om 's Armen vleesch en bloedt te knaghen.

5 U Broodt eet ghy met sorghen en met vrees/
Op 't middaghmael dan steurt u die of dees/
Dameer/ seght d' een/ sal 't geldt/ my zijn getelt:
Ick Loop en gae soo langh/ my verdriet de gangh/
Ick Loop en gae soo langh te dralen/
Wilje my 't geldt dan niet betalen?

6 Hou hier/ ick daegh u morgen voor den Heer:
Mijn wissel gaet/ en siet ick protesteer:
Ghy zijt mijn borgh en stut/ betaelt of schut/
Siet ick wilder deur/ ghy stelt my te leur/
Siet ick wilder deur/ met rechten/
Ick moet mijn saeck oock selver slechten.

7 Hier

7 Hier Koopman ſchuylt al weer een donckre Maen/
Die is banckrot/ en hier u Schip vergaen:
Daer miſtj ſoo veel pond/ en 't Schip in grond/
Waerje ſoeckt of viſcht/ is het al ghemiſt/
Maerje ſoeckt en viſcht bezijden.
Hier iſt al weer bekapt vol lijden.

8 Hier quelt ghy d' een/ of d' ander u verſtoort/
En komt om goet of oosdruy u aen boord/
Al ſcheeltet niet een duym/ 't is veel te ruym:
Of gaet u kalant/ nae een ander land/
Of wil u kalant veel borgen:
Want neeringh is vol vrees en ſorghen.

9 Indien ick wou verhalen al u wee:
Het welden op ghelijck een wilde zee:
Want dan ſou uwe pijn/ on-eynd'lijck zijn/
Midts droef heyd en ſmert/ in u banghe hart/
Midts droef heyd en ſmert betooghen/
Dat ghy maer ſlaept met Haſen ooghen.

10 „ Ghy Kooplup weeſt dees Koopman doch gelijck/
„ Die om een Perel doorſocht het gantſche rijck/
„ En heeft ſijn geldt/ en goedt/ ſijn overvloedt
„ Om een ſchoon Juweel/ voor ſijn heyligh deel/
„ Om een ſchoon Juweel gegeven:
„ Soeckt oock 't Juweel van 't eeuwigh leven.

Schijn bedrieght.

Of/ valſche Hoofs Leven.

Stemme: Courante Serbande.

VErwaende Hof met al u mommery/
Dat ons verblind door uwe ſottery:
Als ghy komt treden met u ſleep
Van wonderlijck fatſoen en greep:

Van nieuwe ſnof ghy zwiert en klinckt/
,, Maer 't is geen goud al watter blinckt.

Ghy toont u mild/ en wonderlijck beleeft/
U courtoſy aen niemant voordeel geeft:
Wanneer ghy lacht/ dan bijt ghy ſnel/
Wanneer ghy vleyt/ dan grauwt ghy fel/
Ghy loert op buyt wanneer ghy ſinght/
,, Dus is 't geen goud al watter blinckt.

Al wie u volght / die vint ſich ſeer verdwaelt/
Hy ſoeckter eer/ eylaes! hy ſchand behaelt:
Hy ſoeckter lof het iſſer niet/
Hy ſoeckter danck hy krijght verdriet.
Het Hof de goe ten quade dwinght:
,, Dus is 't geen goud al watter blinckt.

Het gaept altijdt en loert op vreemde buyt/
En ſtroopt de menſch het vel en kleeders uyt:
Haer recht is onrecht en verkeert/
Qua toe'verlaet het yder leert:
En die 't vertrooſt die ſucht en wringht:
,, Dus is 't geen goud al watter blinckt.

De Staet-ſucht / en de Gierigheydt daer by/
Geweld en Roof die hebben heerſchappy/
Het ſtercke geld maeckt ſelf een wet/
De zwacke hanght en blijft in 't net.
Om Recht te gaen men ſchandigh hinckt:
,, Dus is 't geen goud al watter blinckt.

,, Geluckigh waer Gerechtigheyt in 't landt/
,, In een vroom Hof behoud de overhand:
,, Waer arm en rijck heeft even veel/
,, Daer 't blinde Recht geeft elck ſijn deel':
,, En waer de Trouw en waerheydt klinckt/
,, Daer iſſet goud al watter blinckt.

Om Rijckdom en om Staet,
Word Deughd en Eer versmaet.

Stem: *Balletti d' Alckmaer.* Of, *Amaril die door u, &c.*

WAer door heeft de lose bose waen u Ouders so bedrogen/
Dat ghy soete Dier! nu soo schandigh zijt bezraen!
Waer door heeft het overstoute breyn uwς Minnaers u be-
Dat ghy quijnen moet/ en dus heel mistroostig gaen? (logen/
Ick had noyt gelooft/ dat u edel hooft/
Waer eylaes! van hare glantz verdooft.

2 Siet eens wat de schandelijke schijn/en al't hoogmoedig
Wercken in de ziel van een jongh onnoosel kind: (blasen/
Hoe de pracht/ en malle pronckery/ het doblen en het rasen/
Aerdigheydt geacht/ en dwaeslijck word bemind/
Toen ghy soo terstondt/ op een valsche grond/
Door een waen met hem vereenen kond.

3 't Is gewis/ ghy waert te los en wulps/ te dertel/ onge-
Lacht' een yder toe/en stackt met hem den draeck; (bonden/
Evenwel/ so deert my dat u bloem/dus deerlijck is geschonden/
'k Vrees het is u loon/ en u verdiende wraeck:
Doen ghy daer te sots/ al te vies en schots.
Schimpten op de deughd en eer te spots.

4 Nochtans wil ik u/ O soete Dier' noch evenwel verscho-
Wat ghy hebt gevolght u Ouders wil en raedt: (nen/
Maer most doch/ soo harde straf (O Maeghd) u dertelheyt be-
Dat ghy met een lijck in u'we kamer gaet? (loonen/
't Is u Ouders schult/ dus hebt slechts gedult/
Laes! in u wordt dese straf vervult.

5 Hier kont ghy / O soete jeugd! in hert en sinnen overwe-
Want een last en pijn u teere leden druckt: (gen/
Siet dit beeld/ en spiegelt u daer in / en letter op ter degen/
Hoe dat niemandts trots en hooghmoet wel geluckt.

Matight

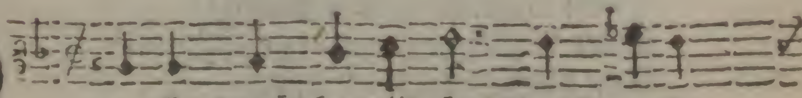
Matight dan u jeughd/ en bedwinght in vreughd/
Want de ſchimp noch ſmaet die is geen deughd.

„ Ghy die op het heyloos Goedt en Staet / en op gheen Deught wilt achten/
„ Die u kinders doodt/ en levendigh verbrandt/ (ten/
„ Wel te recht / men u verraders acht van kinders en geſlach-
„ En haeſt op u hals/ een yders vloeck en ſchandt.
Dus wie om het goedt/ pijnight ſijn gemoedt/
„ Die ſtoot zijn kindts leven mette voet.

Eendrachts wenſch.

Klagh-Dicht.

Stemme: Lief-lockſters van de Min, &c.
Of, *Com Shephards deck jour beds.*

O

1 Eendracht hoe zijt ghy Van 't meeſte
3 Gebracht in ſla-ver-ny/ En in de

volck verſchoven! Ach dat een kleyne glantz Van
aſch bedooven:

u lieftalligh weſen/ Mocht geven ſo veel brands/ En

't koude hert geneſen!

Het koude van ons hert
Doet uwe glory ſchenden:

En

En voert ons in de smert/
In droef heyt en ellenden.
O dat u schoone schijn
Mocht blincken als de Sterren/
Wy souden in dees pyn/
Ons niet soo diep verwerren.

Hier voortijdts waerdy schoon/
En aengenaem voor allen:
Nu hebdy lof noch kroon/
Soo spydy nu vervallen:
Daer ghy nochtans ons schenckt/
De lieffelijckste vruchten/
En onse Zielen drenckt/
Met blijdschap en genuchten.

Ghy schakelt ons gemoed/
Dat vreemt is af gesondert/
Weer met een sachte vloet/
En strengelt seer verwondert/
Dat't Schaepken en de Leeuw/
Gaen in een Beemd te grasen/
Daer 's Tygers wreedt geschreeuw/
Kan geen Gediert verbasen.

Ghy vlecht in eene knoop/
En splist de trouwe handen:
Dat t'weedracht opter loop/
Geraken moet tot schanden.
Wie slechts uw zeghen smaeckt/
Heeft oorsaeck van verblijden/
Maer wy zijn nu geraeckt
In heel verkeerde tyden.

Ghy zijt nu haest een vloeck/
Daer ghy eerst waert verheven:
'k Sie nauwlijckx eene hoeck/
Van u Godts-dienstigh leven.
O tijden vol bedroch!
Vol bitterheyt en twisten/

O tijden moet ick noch
In u mijn tijdt verquisten?
Kom/ kom/ O lieve Vrouw/
En bindt ons met u stricken/
Met liefde en met trouw/
En wilt ons weer verquicken/
Met zegen van u deught/
Dat ons verlichte sinnen
Genieten 's Hemels vreught/
En u aendachtigh minnen
Godt selve heeft als nu
In u sijn welbehagen:
Want niemandt/ sonder u/
Kan yets ten Hemel dragen:
Jae 't offer blijfter staen/
En steygert niet na boven/
't Kan oock geen vlercken slaen/
Noch sijnen Schepper loven.
,, Ondankbaer snoot gedrocht/
,, Dat d'eendracht gaet vernielen!
,, Ghy hebt ons/ laes! gebrocht/
,, Tot schipbreuck onser zielen:
,, Siet eens te rugg'/ en denckt/
,, Hoe tweedracht kan beroeren/
,, Hoe d'eendracht vrede schenckt/
,, En kan ten Hemel voeren.

De geleerde Jacht.

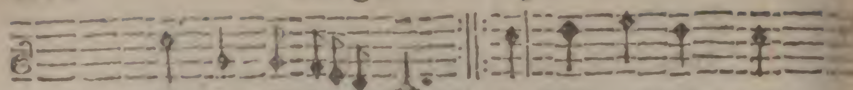
O F

De Morgenstondt, draeght Honigh in den Mondt.

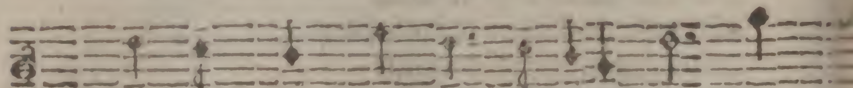
Tot opmerckinghe der Jeught.

Stemme: *Eduwaerd Nouwels.* Of, *Silvester in de Morgenstondt.*

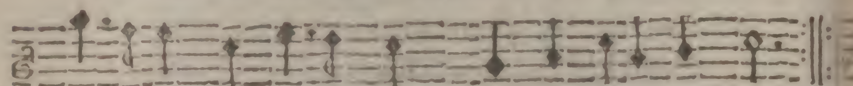
A
1 Ls ick den gulden dagheraet/ En
3 Als Cloris uyt haer kamer gaet/ En

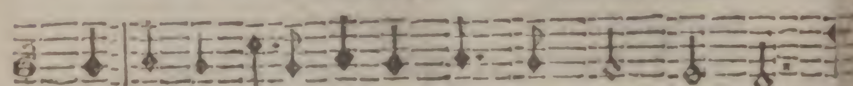
2 't Morgen licht beschouw: O dan ontluckt mijn
4 wascht haer in den douw:

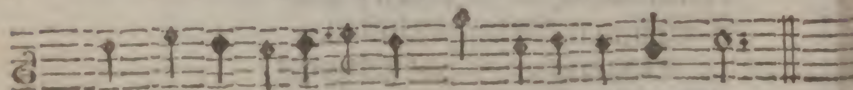
jeughdigh bloedt! En stijght tot in de locht/ Au-

rora dan mijn leven voed/ Met haer gezegent vocht:

Die my dan totte konsten lockt/ en vlecht dien bant/ O

ick met lust en over-lust grijp alles by der hant.

2 Mijn sinnen zijn dan huys en fris/
Mijn sinnen gaen ter jacht:
En in een soete wildernis/
Van allerley ghestacht:
Mijn Hondjens zijn het geestigh breyn/
Mijn Hertjens gaen in 't Woud:
In dese Jacht vindt ick alleyn/
Mijn Koninckrijck en Goud.
Dees Jacht is een gewisse vanghst/ wy krijgen 't Wild/
Veel rasscher als de Jager doet/ die al sijn tijdt verspilt.

3 Loopt Beesjens maer van 't eene veld/
En jaeght bry 't ander in:
Het jagen is u bry ghesteld/
Jaeght vry nae uwe sin:
Jaeght over bergh en over dal/

Jaeg

Jaeght over Zee en sand:
Jaeght/ vanght en spant/ en houd geen stal/
En grijpt het mette hand:
[...]iet daer de Son en mane schijnt/ klimt hooger aen:
[...] waerje jaeght met uwe wind / 't wild salder stille staen.

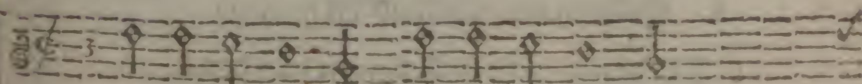
4 Ey jaeghter vry door al 't Gediert/
En rust op u gemack:
Ghy jaeght wat in de werreldt zwiert/
En ghy blijft onder 't dack:
Breydt netjens in de stille rust/
En jaeghter 't Haesjen in/
Het jaghen is maer eene lust/
't Brenght rijckdom en gewin.
[...]ie dat niet jaeght des morghens vroegh / die jacht valt laet/
[...]ergeefs is 't die op d' avondt spa / dan eerst uyt jaghen gaet.

5 ,, Wie in de Morghenstondt begint/
,, En slaen de daghen acht:
,, Die heeft hem wel te recht besint/
,, En zijn beroep betracht.
,, Als 't vat by-nae is leegh geklaert/
,, Dan ismer deerlijck an:
,, Te laet is sijnen wijn gespaert/
,, Als 't Vat is yl en wan:
Dus leert en spaert in uwe tijdt/ terwijlje meughd:
Want wie in d' Ouder jagen wil/ dan is vergaen sijn jeugd.

Lof van de onderlinghe gedienstigheydt der Menschen.

Stemme:

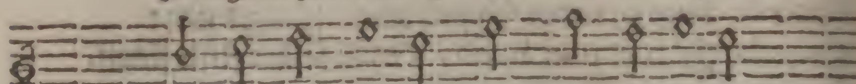
A lieta vita. Tot vrolijck leven.

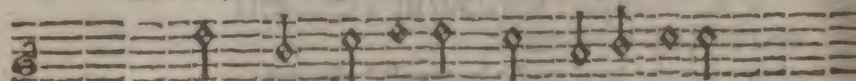

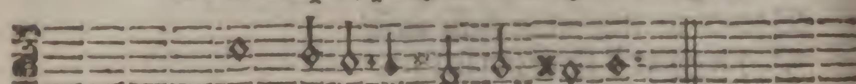
Indien de menschen nae lust en wenschen/

 Soch:

Sochten hier een breedsaem rijck:

Men sou niet hooren/ gramschap of tooren/

Van ramp of plagen/ van droeve dagen/

Maer elck een vond sijns gelijck.

2 Wat soud u schaden/ dat ghy den quaden
Vriendelick en zedigh groet?
Op dat u wercken/ hem deden mercken/
Dat uwe handel/ en vrome wandel/
Komen uyt een recht gemoet.

3 Mijn kaers ontsteken / kan niet ontbreken
Schoon ick mijn naesten licht:
Dat ick hem tooge/ blijtelick pooge/
En leydt op wegen/ wijse ter degen/
En volbrengh der liefden plicht.

4 De ziel en sinnen/ lieven en minnen/
Een oprecht en dienstigh hert:
Dat sonder schaden/ in raed of daden/
Met goe manieren/ en re'en kan stieren/
Sijnen naesten uyt de smert.

5 Gedienstheyts zeden/ met maet en reden/
Maken het verharde sacht.
Geen trotse machten/ noch wreede krachten/
Boeyen noch banden/ gloeyende tanden/
Hebben een soo grooten kracht.

6 Als de gemoeden/ sieden en woeden/
Dan 't gedienstigh herte keert/

Om te versoeten/ en te ghemoeten/
Dat dese wolven/ en felle golven
Zijn met teugels afghewreert.

7 ,,'t Gedienstigh leven/ is ons gegeven/
,, Tot des naesten hulp en vreughd:
,, Om de gheschillen/ en twist te stillen:
,, Om vree te maecken/ in alle saecken/
,, En alleen uyt liefd' en deughd.

Trouw' is opter loop.

Stem: *Iaques, Iaques.*

SOete Meyskens dat verslagen/
Dus beroyt loopt en ontkleet/
Ick moet hier u eenmael vragen/
Nae de oorsaeck van u leet:
Meysken/ Meysken/ segh my doch de reden/
Wie ghy zijt/ en hoe ghy heet?

Ick ben Liefd' en Trouw ghebeeten/
Eertijdts waerdighlijck gheacht/
In de vrome Ziel ghesceten/
Van het Goddelijck gheslacht:
Ach ick! Ach ick! worde nu verstoten/
Over al word ick belacht.

'k Heb de werreldt omghcloopen/
Maer ick vind noch Huys/ noch stal/
Niemandt heeft voor my wat open/
Waer ick my verbergen sal:
Laes ick ga/ ick worde nu verdreven/
Men begeckt my over al.

'k Meende my in 't Hof te bergen/
Maer men dreeffer my van daen;

Daer begostmen my te terghen/
Stracx koos ick een ander baen.
Waer ick gingh/ ick vonde my bedrogen/
Dies sprack ick de Princen aen.

Niemandt kende daer mijn naeme/
Yder dreef met my den spot;
Voor mijn trouwe kreegh ick blaeme/
Om dat ick bracht gheen ghenot.
En ik klaegden't aen mijn beste vrienden/
Die my hielden mal en sot.

In de Kercken en Capellen
Was ick min als niet gheacht:
Schijn en waen hingh voor haer Cellen/
Daer wierd' ick te spots belacht.
Dies ik zwerfde voor der Burgers deuren
Maer 't was niet ghelijck het placht.

't Kindt stondt teghens sijnen Vader/
Broeders branden in den twist:
d' Een was d' ander sijn verrader/
Elck bedacht bedrogh en list:
Snode valscheyt voerden daer de kronen:
Daer had ick my heel vergist.

Schippers, Krijgs-luy, dat zijn lieden/
Die gaen daeghlijckx in de doodt:
Seyd' ick/ hier sal 't wat bedieden/
Maer elck een te rugghe bloot/
Hier sat d'Ontrouw' cierelijk te pronken/
Die my lieten in den noodt.

Boeren zijn doch slechte menschen/
Hier blijf ick nu metten woon/
S' hebben/ dacht ick/ watse wenschen:
Strackx kreegh ick te schandigh loon/
Loosheyt/booshreyt/en veel snoode lagen/
Hadden hier de Lauwer-Kroon.

Nergens koſt ick trouwe ſpeuren/
Niemandt gaf my leur of lap/
'k Wierd geſtooten uyter deuren/
'k Liep ellendigh metts klap/
Arme meyskens! niemant wil my bergen/
Dies leef ick in ballinghſchap.

Waer ick loop of ſoeck te zwerven/
Niemandt geeft my eene mijt:
'k Moet op 't laetſt van honger ſterven/
Eer 't beroyde kleedt verſlijt:
Is 't niet droevigh om te ſien en hooren/
Dat de Trouw ſterft voor haer tijdt?

,, 'k Wil dan weer ten Hemel vliegen/
,, Hier gelt liefde/ trouw/ noch eer:
,, Haet en nijd/ bedrogh en liegen/
,, Hebben hier een beter Heer.
,, Ach wat leven wy in droeve tijden!
,, Trouw' die kentmen nu niet meer.

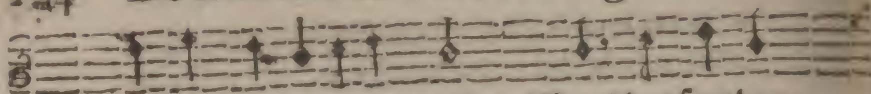
De Schoone ARETÆA,

OF

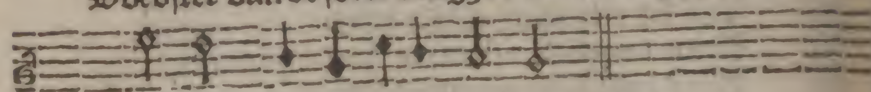
Deughts Cierſel.

Stem: *Bayſe moy ma Ianneton.* Of/ Galathæa geeſtig, &c.

HI 1 De ſiet A-re-tæa om? Oorſaeck van mijn 2 kusjens: Voedſter van mijns herten vreught:
3 Weeſt ons vriendlick wellekom/ Voedſter van mijn 4 lusjens:

Voedster van de soete deught: Want wy seer ver-

langen Naer u roode wangen.

2 Nae u wangen/ na u vyer/
Na u soet vermaken:
Ach mijn over-soete Dier!
Wanneer sal ick raken
In u boesem/ in u hert/
Daer ons eerst vergolden wert/
Wat hy heeft te lijden.
Die voor u wil strijden.
3 Door u oogen haeldy 't licht/
En treckt ons gemoeden/
Datse vlammen door 't gesicht
Van u heyligh woeden:
En wy sieden door u brand/
Door u Goddelick verstand/
Dat wy ons begeven
Nae u heyligh leven.
4 Weynigh zijnder die u eer/
Die u trouwlick minnen:
Maer ick volgh u wet en leer
Met verheughde sinnen:
Ick sie aen u suyver breyn/
'k Sie hoe edel en hoe reyn
Dat u fackels schijnen/
Als 't licht gaet verdwijnen.
5 Als de Sonne schuylt haer hooft/
Als de nacht is duyster:
Niemand dan u licht verdooft/
Ghy behoud u luyster:
Uwe glantz is frisch en schoon/
Frisscher als een gulde Kroon:
En u vriendlick wesen/
Kanmen doorgaens lesen.

6 Wie met uwe ſchoonheydt pꝛonckt/
Die verdooft de Peerlen/
Offer een met ſteentjes lonckt/
Die vooꝛ d' ooghen dweerlen:
Goud/ noch Amber/ noch Rubijn/
Heeft een ſulcke reuck noch ſchijn/
Want u lieflijck blooſen/
Overtreft de Rooſen.

7 Rooſkens in den moꝛgen ſtond/
Staen met ſilvꝛe ſtralen:
Uyt de Rooſkens van u mond
Komt de Honigh dalen:
Wie met u gaet aen den dans/
Bꝛeydt ghy eene Lauwer-krans/
En ghy gaet hem leeren
't Wonder-werck des Heeren.

8 Blijft doch Meyſkens in ons Rey/
Lieve Aretæa:
Laet ons graſen in u wey/
Met de ſoet' Aſtræa,
Die al hooger als de maen/
In des Hemels Tente ſtaen/
Daer ſy ons verbeyden/
En den wegh bereyden.

Jeughds-Vermaen.

Stemme:
O eenigh voedſel van, &c. Of/ Kits Almande.

HEbt ghy/ O Jeughd: niet langh gheſien/
Hoe datmen moet de wellust vlien?
Ghy jonge Spꝛuytjens van 't ſoet leven/
Hoe gaet ghy u dus over geven?
Totte ſlemp/ totte demp/ totte luſt/ totte vꝛeughd/
Totte jacht/ totte pꝛacht/ totte pꝛael en geneughd/
Totte dꝛonck/ totte ſmaed/ totte ſchand/
Tot een Sot/ tot een ſpot/ tot een Nar/ tot een Aep/

Tot een Uyl/tot een Swijn/tot een Leeuw/tot een Schaep/
Als Typribus in 't Landt:
En gaet soo dertel heen/
Met wulpsche plompe ze'en:
Wel denckt ghy niet dat de gulde tijden
Van u Lente daer heene glijden?

2 Ghy jaeght en vlieght so onbedacht/
En hebt op tijd noch leven acht:
In sulck ghebaer soo gady rasen/
En ghy zwerft als de dert'le dwasen:
Over bosch/ over veld/ over duyn/ over strand/
Over bergh/ over dal/ over hey/ over zand.
Door het vyer/ door de kou/ door het vocht:
Daerje smeert/ daerje teert/ daerje vischt/ daerje vinckt/
Daerje troeft/daerje schroeft/ daerje drinckt/ daerje klinckt/
Met sulcken vuyl gedrocht/
En in dees wulpsche vlucht/
Past ghy op eer noch tucht/
Ey verschoont de bloem van uwe Jaren!
En wilt d' eed'le ziele sparen.

2 Al u vermaeck is ydelheydt/
Jae lichter als de wind die weyd:
U roem is snelder als de daghen/
En soo rasch als de winter-vlagen:
Als een vel/ als een bal/ als een pijl/ als een rooch/
Als een bloem/ als een blad/ als een loof/ als een smooch/
Als een ebb' als een stroom/ als een vloedt:
Als een spoel/ als een spil/ als een rad/ als een snee/
Als een glas/ als een ys/ als een schauw'/ als een zee:
Soo los staet u 't ghemoed:
En is alst lichte stof:
Ghy hebt doch gantsch geen lof
Maer Schand en On-eer zijn u kroonen/
Die u leelijck sullen loonen.

4 U loon dat staeter al ghereet/
En komt u treffen/ eermen 't weet/
Dan voeldy self de zware plagen/
Die ghy/ laey: sult moeten draghen:

In

In u oogh/ in u neus/ in u oor/ in u tongh/
In u hand/ in u tand/ in u milt/ in u longh/
In u blaes/ in u nier/ in u been:
In u buyck/ in u heup/ in u maegh/ in u knie/
In u voet/ in u rugg'/ in u zy/ in u dye/
In Lever/ arm/ en scheen:
En al de leden door/
Soo kruypt de pijne voor:
Die ghy met u dertle sinnen
Dus hebt nae-ghejaeght in 't minnen.

5 Wat raedt om uyt dees slaverny/
Dit domme wight te maecken vry?
Om dat van 't quade padt te keeren/
En doen treen in den wegh des Heeren?
Door de schrick/ door de vrees/ door de pijn/ door de smert/
Door de roe/ door de smaed/ door de schand in het hert:
Door de gheest/ door de wil/ door de lust/
Door de boet'/ door berouw/ door ghenae/ door de tucht/
Door de hoop/ door liefd/ door 't gheloof/ door 't gesucht/
Verkrijght het weder rust:
En valt verslaghen neer/
En bid dien grooten Heer:
Dat hy sijn slaef en sondigh leven
Hem genadigh wil vergeven.

Het Honigh-Byeken.

Tot opmerckinge der Naerstigheydt.

Stemme:

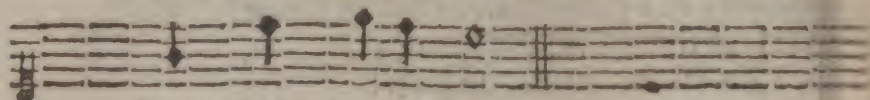
Est ce mars le grand Dieu, &c.

W
1 Il van het Honigh Byeken singen / En sijn lof:
2 'k Wil op Hymetti Bergen springhen/ Halen stof:

Tot

Tot sijn eer/ tot ons leer/ Om soo te doen ver-

staen Gods groote da'en.

Siet eens dit Honigh-diefken lecken/
Op der Hey:
Siet het eens uyt de bloemkens trecken/
Uyt de wey/
Uyt de doorn/ uyt het koorn/
De soete zeem en vrucht/ tot sijn genucht.

Wat isset besich om te sorgen
Voor sijn staet:
Van den avond tot den morgen/
Vroegh en laet:
Met gezwarm/ met allarm/
Gewapent en voorsien/ om 't hooft te bien.

't Houdter sijn Huys en Hof in eeren/
Met ontsagh:
Yder een moet van 't Byeken leeren/
Hoe men magh
Vrouw en Kindt/ en 't Gesind.
Regeeren alletijt/ met sorgh en vlijt.

't Gaet oock uyt alle kruydtjes lesen
't Soet alleen:
't Quade dat laet het in sijn wesen.
In 't gemeen
Moet een man/ altijdt van
Het quade trecken 't goed/ in sijn gemoed.

't Geeft ons de soete Honigh-raten/
't Bouwt een Kerck:
't Metselt geestigh Cellen en gaten/
Konstigh werck.

't Jon-

't Jonghe jaeght/ 't Oude draeght/
En ſchickt het op ſijn ſtee/ met luſt en vree.

Als dan de trage weſp wil leven/
Luy en mack/
Wort hy als tot een roof gegeven/
Krijght ſijn ſack:
Soo moet oock/ 't vuyl geſpoock
Van ons verdreven zijn/ met ſchans en pijn.

,, Komt hier ghy trage menſch ter ſcholen/
,, Leert en ſiet/
,, Hoemen moet leven om niet te doolen/
,, d' Ontucht vlied:
,, Vlijt en vreughd/ wijsheyd/ deughd
,, Van deſe/ Dierkens leeſt/met hert en geeſt.

,, Leert hier/ ey leert hier/ met u ſinnen/
,, Soete Jeughd:
,, Hoe datmen moet ſijn koſtjen winnen/
,, Met geneughd:
,, Eer de tijd/ gaet en ſlijt/
,, En dat d' Oude Man/ niet winnen kan.

Matigh Vreughden-Mael.

Stemme:

Windeken daer den Boſch af drilt.

VRolijcke Vrienden weeſt verblijd/
In dees aengename tijd:
Zijt met maten/ uytgelaten/
Matigh machmen vrolijck zijn/
By goede Vrienden en by wijn

Wijn die doet u het hert opgaen/
En de droefheyt van u slaen/
Waerom suffen en te duffen?
Alle dingh heeft sijne beurt/
Vrolick geselschap nimmer treurt.

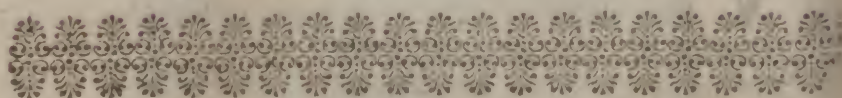
Wijn te drincken dat is geen sond/
't Is als Balsem in de wond!
Sy kan vreugdigh/ frisch en jeugdigh/
U verquicken 't droef gemoed/
Sond isset die 't te vele doet.

Is onse geest als dof van pijn/
Wijn die is de medecijn:
Treckt van binnen/ onse sinnen/
En sy voertse na de lucht/
Wech is de pijn/ en opter vlucht.

Een glaesjen is een goed begin.
Twee dat maeckt een luchte sin:
Drie geschoncken/ en gedroncken/
Is ter eeren van u vrient:
Siet dan of u oock meerder dient.

Maet' moet in als gehouden zijn/
In de vreught/ en by de wijn/
Want de reden/ moet bekleeden/
Dat ghy zijt een vrolick man/
Die hem met maet verheugen kan.

Wijn die heeft een so groote kracht/
Wie haer drinckt en niet en acht/
Doetse rasen/ als de dwasen:
„ Wel geluckigh die verheught/
„ Matig gebruykt de wijn tot vreugt.

Dronckerts dolligdeydt.

nnne : La Chime. Of / Kluchtige, tuchtige Herderin.

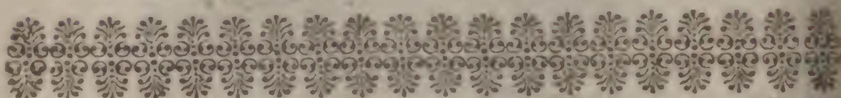
K Luchtige/ tuchtige Kitte-broers/
Slempige/ dempige dolle geneughd :
Hoe raes je/ hoe blaes je / hoe zydy soo boers ?
oe roepje en schreeuwje met malle vreughd ?
et wordt te laet/ houd middel-maet/
aer toe doch al dit heesch ghekrijt ?
n u getier/ betooght alhier/
at ghy maer rechte Sotten zijt.

Kalberedanssers/ en Verckens geslacht/
rollighe/ potsige Apen lust :
ytende/ krijtende/ dronckene pracht/
oemige Snorckers/ die nimmermeer rust :
anneer sal 't zijn/ dat u de wijn
al dienen/ tot een verheughde dranck ?
och ick vrees neen/ want al u reen/
uyghen dat ghy gaet scheef en ranck.

Comus gesellen/ en Bacchus gesind/
welgers en Belgers/ ghy vreemt gewoel :
errers/ en smeerers/ die 't alles verslind/
ieters en gapers van dese poel :
n isset het niet, een groot verdriet/
at ghy hier dus ellendigh smult ?
us laet het staen/ en wilt vry gaen/
hy hebt de py genoegh gebult.

Plengige storters/ ghy quylende aert/
okers en smokers/ die rochelt en spout/
orhers en klimmers/ ghy maeckt ons vervaert/
atter een yeder mensch van grouwt.
us maeckt de wijn/ u Beyr of Swijn/
ollef of Leeuw/ of ander Dier :
n u gemoedt/ loopt als een bloedt/
uyselen met een vreemt gezwier.

Kreupele Basen/ labeerders soo dwars/
Vechters en smijters/ ey siet doch eens om/
Woelighe ramlaers/ hoe blijfdy soo wars/
Wilje noch volghen der Narren trom?
Seght doch/ sult ghy/ dees slaverny/
Kiesen voor een veel beter vreughd?
,, d' Hemelsche Kroon/ krijght ghy te loon/
,, Die zijn vermaeck heeft in de deughd.

De droom *Herculis* van de twee God-dinnen, de *Wellust* en *Deughde*.

HERCULIS spreeckt.

Stemme:

O Angnietjen. Of/ *Courante Commune.*

ALs Morpheus gekomen/
Zijn wiecken genomen/
En om mijn slaep gepast/
Doen wierd ick haest verrast:
Ick sagh twee Goddinnen/
Verscheyden van sinnen/
De Wellust en de Deughd,
In 't bloeyen van mijn jeughd: Der wellust Aenspr[ae]
Daer d' eene jongh/
Met goud en peerlen blonck/
En smeeckten my
Met soet gevry/
'k Sou komen aen haer zy.
Ick sagh haer staen toogen/
Met drijvender oogen/
Van leden frisch en ranck/
Van verwe schoon en blanck.
Haer naem ick wou weten/
'k Ben Wellust gheheeten/

Zey ſy/ en 't hooghſte goedt/
Dat hier de werelt voedt.
'k Heb hier geneught.
'k Heb hier de min en vreught/
'k Heb ſchat en geldt/
Vol op geteldt/
Omhelſt my jonger Heldt.

Mijn friſſche leden/
Die ſuldy bekleeden/
Mijn ſchoonheydt en mijn lijf/
Tot u ſoet tijdt-verdrijf:
Aen 't ſchoonſte vermaecken
Daer kondy aen raecken/
Aen d' alder-eelſte ſchat/
Die yemandts ziel om-vat/
Het ſtaet u vry/
Al 't geen te doen wat ghy
Krijght in u hert/
En ſonder ſmert
U dit geſchoncken wert.

Ick deel u de weelden/
Die d' Hemel oyt deelden:
De Rooſkens van de min/
De Kranſkens van u ſin:
Al waer u gedachten
Na jancken en trachten/
Dat krijghdy al na wenſch/
Volgh my o jonge menſch!
Volgh doch mijn vaen/
S'is effen om te gaen/
Met Bloem en Kruydt/
Gelijck een Bruydt
Met loovers op-getuyt.

Doen quam daer de ander
Wel ſtatigh en ſchrander/
En ſprack door hooger geeſt:
Weeſt Jonghman niet bedeeſt!

Aenſpraak der deucht.

Wilt dees niet gelooven/
Sy soeckt u te rooven
Van 't alderwaerste goet/
Dat hert en ziele voet.
Haer schoone schijn/
Die baet maer smert en pijn/
Een losse wint/
Die u verslint/
Dus u o Held! besint.

Haer wegen die doolen/
Door rotsen en hoolen/
Met distels/ sulpher/ stanck/
En Plutoos vuyle dranck:
Daer jammer en stuypen
Op 't schricklijckst kruypen/
Door mergh en ingewant/
Om knagen u verstandt:
Scheyt van dees maeght/
Die listigh u belaeght
En door een waen/
Op een quae baen/
Soeckt uwe Ziel te schaen.

Ick sal u wel leeren/
Ten Hemel te keeren/
Door vromigheyt en deught/
Door lijden en door vreught:
Al schijnen mijn wegen
On-effen/ t' ondegen/
Ghy siet op 't laest een glans/
Der deugden Lauwer-krans:
Gelooft my vry/
Soo lange tijdt als ghy
Mijn woort en wet
Voor de oogen set/
Dan leefdy onbesmet.

,, Dus wie der sijn ooren
,, Door schijn laet bekooren/

,, Doo

,, Door opgepronckte lust/
,, Krijght nimmermeer sijn rust/
,, De lust soeckt te leven/
,, De waen soeckt te bleven/
,, Maer wijckt doch van haer spoor/
,, En geeft de deught gehoor/
,, Die met bescheyt/
,, Ten Hemel u geleyt/
,, En vlecht een kroon/
,, Der deughden loon.
,, Ey volght doch haer geboon!

Wijsheydts Lof.

Item: *Orange.* Of, *Astræa lieve Maeght, &c.*

OPHIA reyne Maeght/ Die in u boesem
aeght/ Den brant die ons gemoed ontsteld: Soo
atmen acht noch goed/ noch geld/ Ick draegh u/ en
egh u met hert en sin/ 'k Verlangh na u - we min/ U
ughden u vreughden/ Verkies ick voor een schat en
groot gewin.

O Wijsheyt! ick verlangh
Waer heen streckt doch u gangh?

Ey schuylt in 't binnenst van mijn hert/
En leert my kennen wat my smert:
U wegen/ en stegen/ maeckt my doch kond/
En schenckt my t'aller stond
Den zegen/ verkregen/
Van aen begin uyt Godes heyl'ge mond.

Ghy zijt een Godtlick licht/
Een spiegel voor 't gesicht/
Een beelt van 's Hemels goedigheydt/
Een strale van sijn heerlickheydt:
Oock jeugdigh/ en deugdigh/ en goet van aert/
Die ons trekt Hemelwaert/
Door klaerheyt/ en waerheyt/
Die uyt den glans des Scheppers is gebaert.

Ghy zijt van Godt gedaelt/
En hebt van hem gehaelt
De druppels van des Hemels douw:
O schenckt ons u oprechte trouw!
U schatten/ daer matten/ niet komen by/
Daer roest noch roover zy/
Van 't knagen/ en 't klagen/
En van 't verderf/ en alle schanden vry.

Maer wie'r soeckt peerl of kroon/
Wie'r soeckt der deughden loon/
Die erst voorwaer het hooghste goet:
Hy soeckt den Hemel in 't gemoet:
Van binnen/ de sinnen/ hem spreken aen/
Wilt u ziel hooger slaen:
Godts gaven/ die laven
Den mensch/ om saligh in sijn Rijck te gaen.

Teghen

Teghen de Goedt-verquiſters.

Stemme: *La Durette.*

WAt wilt ghy Slempers quiſten: en teeren op u
goed/ Daer doch ſoo ſuyr om is gewroet? U tijt ver-
[illegible]:/ en 't leven dat vlieghter ſnellick heen/ Gantſch ont-
[illegible]onden van de re'en.

[illegible] Lichaem is vol qualen/ vol ramp en ongeval/
Een vuylnis hoop en verckens ſtal/
[illegible]en zijn verkrompen/ verdorven en verſlijft/
Datter niets geſonts aen blijft.

[illegible]oedjen is verſlonden/ nu ſtadt naeckt en bloot/
En ghy verlanght vaeck nae de doot:
[illegible]ier den loon van uwe/ doch overgeyle min/
Straffe van u dertle ſin.

[illegible]en ghy eerſt placht te weſen ſoo aengenaem en waert/
Die loopt van u/ en is vervaert:
[illegible]eeſt het gelt ſijn Meeſter/ dus ſchandelick betaelt/
En ſoo valſchelick onthaelt:

[illegible]o kan de tijt verkeeren/ en mengen 't ſoet in 't ſuyr:
De koop valt u dan veel te duyr!
[illegible]kigh/ wie de tijden en 't leven neemt in acht!
Die het goed noch geld veracht.

Gebruyckt ghy 't goed ten goede/ 't is u een stut en steur
In d'Ouderdom een troost en leun:
Gebruyckt ghy dat ten quade/ tot ydelheydt en vreught/
't Is vergift van uwe jeught.

,, Godts zegen wilt vereeren/ met een heel danckbaer h
,, Want 't is u anders groote smert:
,, En wilt doch Godes gaven/ gebruycken tot u lust/
,, Tot u salighheydt en rust.

Deughts Lof.

Stem: *Engelsche Klocke-dans.* Of, *Mantel-dans.*

D
1 E schoone Roosen/ ver-cie-ren 't Hof/ En
3 Haer lieflick bloosen verkrijght den lof/ D

2 munten vrolick uyt: Wat deught/ wat vreught om-
4 bloemen loof en kruyt:

schaduwt het gemoed/ Als sy haer minnaers voed/ En

pronkt dat Edel bloed? s'Is gelijk als klare wijn/ Died

springht in 't Christalijn: Of gelijck een silvre vloed.

2 Haer deftigh wesen is lief en waert/
Oock zedigh en beleeft:
Ghy kond daer lesen haer vrome aert/
En wats' een yder geeft:

Ja

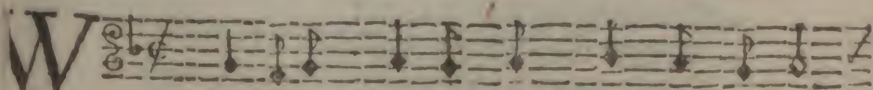
Wat loon/ wat kroon / een vrome Ziel verkrijght:
Die nedrigh hoort en zwijght/
En nae de wolcken stygt/
Hoogh tot in der deughden Tent/
Daer sy Lijf en Ziel nae went/
En als 't dorstigh hert nae hijght.

3 Haer schoone zeden/ die zijn als 't goud/
Dat altijdt houd zijn deughd:
Haer soete reden zijn vast gebouwt/
Op vromigheydt en vreughd:
Sy siet het niet/ hoe leelijck of hoe schoon/
Maer sy blijft metter woon/
En breydt een Lauwer-kroon:
Voor het huys en edel breyn/
Dat door eer en deughd alleyn/
Wacht op een verheven loon.

4 Al uwe smetten/ die toetst doch aen
Dees spiegel voor 't gesicht:
Want hare wetten zijn als de maen/
Die yeder schenckt het licht:
Van haer/ voorwaer/ komt wijsheyt/ lof en eer/
De douw van 't Hemels Leer
De zeghen van den Heer
Die met glants en ryckdom daelt
En met schatten ons bestraelt/
Van de deughden meer en meer.

Ydelheyd van des Werrelds woelerye.

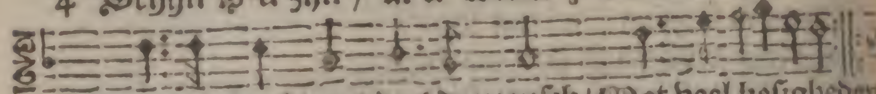
Stem: *Suyvere, schoone, vermakelijcke Maeghd.*

W

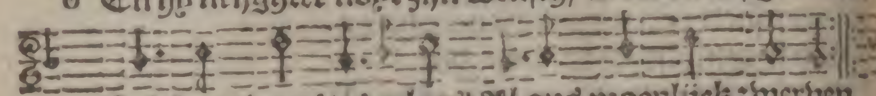
1 Oelende Mensche wat zwerft ghy dus om?
3 Nevel u le-ven/ u glants is een blom/

2 Dwars door het duyster en na-re dal van tranen:
4 Schijn is u zijn / al u weten y-del wanen.

5 Waerom doch rent dus de mensch/ Met veel besigheden
6 En hy krijghter noyt zijn wensch/ Van wil of gebeden/

7 Och hoe dwaes/ is eylaes! Al ons moeylijck zwerven.
8 Hoe wy staen / hoe wy gaen / 't Is al om te sterven.

2 Waer dat maer slechts ons gedachte na haekt/
Draven wy heen over zee over zanden:
Yver noch oock zwaert ons begeerlickheyt staekt/
Isser te halen maer schat uyt verre Landen.
Maer als ghy 't met moeyt verkrijght/
Vol gevaer en vreesen/
Daer ghy als een Hert na hijght/
Ey wat sal 't dan wesen?
Meer als rooch/ meer als smooch/
Dat ghy door u sinnen/
Door de lust/ door onrust/
Dwaeslick soeckt te minnen.

3 Ach! soo men waer om de deughde bedacht /
Soeckende't goet maer tot onderhout van't leven/
Niet tot onmatigheyt/ pronck en pracht/
Om sich tot slempen en dempen te begeven.
Laes! het goedt is onse Godt/
Daer wy na verlangen/
Dat op 't laetst met ons noch spot/
Als wy daer aen hangen:
„ Want het goed/ is een vloed/
„ Vluchtigh om te keeren:
„ Saligh dan/ is de man/
„ Die de maet kan leeren.

Der Sonnen Heerlickheyt.

Stemme:

La Picarde. Waer is nu mijn vryheydt?

O Ntsteeckt/ O Godtlick licht!
U Fackel en gesicht/
Die in ons het leven sticht:
Want u cieraet/ soo heerlick staet/
En u vergult/
Als een Bruydgom is gehult.

Een yeder die u siet/
Verwondert hy opschiet/
En roept uyt: O groot gebiet!
Dat over al/ op bergh en dal
Sijn schoonheyt toont/
En met gout en peerlen kroont.

Ghy Koningh van 't gestert/
Ghy doet ons staen van vert/
Seer verwondert en verwert:
Wanneer wy sien/ dat voor u vlien/
De mist en damp/
Die ghy suyvert door u Lamp.

Als ghy koocht door u brandt/
En rijpt geboomt en 't landt/
Door den zegen van u handt:
O dan soo staen/ vol gelaen/
De vrucht en 't kruyt/
Even als een schoone bruyt.

Wie op u grootheyt acht/
En op u wondren tracht/
Staet verbaest en gansch bedacht:
Dan of ghy schijnt/ of weer verdwijnt/

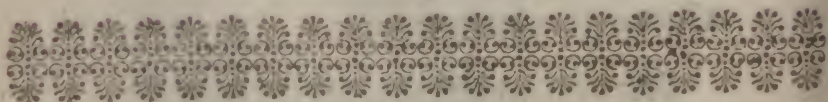
Ghy licht het Rondt/
d' Avont en de morgen-stondt.

Ghelijck een Reuse rent/
Of als een Voerman ment:
Als een pijl of Vogel went:
Al rasser schiet/ ghy voort en giet
V goude toorts/
Altijdt loopt ghy en gaet voorts.

O Oogh van 's Hemels Zaet!
O diamant en prael!
Hemels vreught en soet onthael!
Ghy stelt de tydt/ met lust en vlijt/
En houdt de wacht/
Doet de Ronde dagh en nacht.

,, Merckt eens wat grooter Helt/
,, Dit schepsel heeft gestelt/
,, Tot een Roem van sijn gewelt:
,, Op dat elck een/ soo groot als kleen/
,, Sou recht verstaen
,, Godes macht en wonderda'en.

,, Want hy al hooger Licht/
,, Veel klaerder van gesicht/
,, In sijn Zalen heeft gesticht/
,, Waer vrou/ noch man/ beschouwen kan/
,, Godts Majesteyt/
,, Die den sijnen is bereydt.

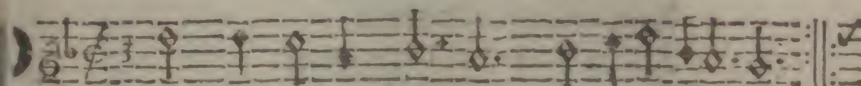

Maeg-

Maeghden - Vreught.

Stemme:

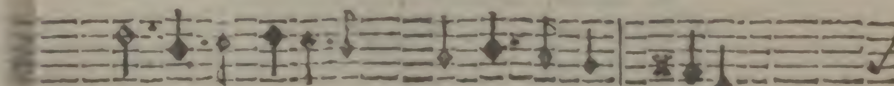
Pronkjen van de Maegden.

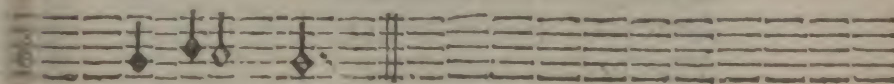
1 Pyckjen van de maegden/ Wie sal u vereeren?
2 Die elck een behaeghden/ Om u lof te meeren;

Wie sal niet begeeren Te singen uwe deught?

U reden/ en zeden/ Die geven ons 't leven

En soete vreught.

2 U schoon eerbare wesen/
Overtreft de Roosen:
Wijsheydt is te lesen/
Als u kaeckkens bloosen:
En u liefliick koosen/
Verfrischt een hoogh gemoed/
U dagen/ behagen/
Jae 't leven/ sy geven/
Wat liefde voed.

3 U schoonheyt beroerde/
En dee gantsch bezwijcken/
't Hert dat ons vervoerde/
Als ick u quam kijcken:
Nu wil ick niet wijcken/
Van uwe deftigheydt;

U oogen/vermogen/
Te leyden/ ons beyden/
In vrolickheydt.

4. Vrolickheydt in eeren/
Mach een Maeght genieten:
Achterklap te weeren/
Moet haer niet verdrieten:
Stracx de Nijd ſal ſchieten/
Op haer ontſchuldigh hert/
En ſtichten/ de ſchichten/
Van 't minnen/ als ſpinnen/
Met valſche ſmert.

5. Nijd/ ſoeckt andre wegen/
Ghy mooght hier niet blijven/
Ghy zijt hier verlegen/
Want wy u verdrijven:
Vreught ſal hier beklijven/
Door eerbaerheyt en luſt/
Met vreden/ bekleeden/
Met eeren/ verkeeren
Door deught en ruſt.

6. „Wilt doch gaen ter ſcholen/
„ Hoort de deughde ſpreken:
„ Om dan niet te doolen/
„ Door geveynſde treken:
„ Want de deught ſal breken/
„ De laſter en de ſchand/
„ Haer kroonen/ die loonen/
„ Door zegen/ verkregen/
„ Van Godes hand.

Aurora, of Morgen-Roodt.

Stemme: *Il contento Piacer gioja è dilletto. Balet. a. 5.*

Of, Het Nachtegaelken kleyne, &c.

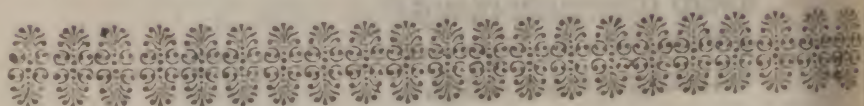
V Oor-danster van de Reyn/
Wat brenghdy ons al vreught/
Met u gebloosde root?
Wanneer ghy gaet bereyen/
En schildert dees geneught
Soo vriendlijck in u schoot?
Wat droebigh scheen en doodt/
Dat sietmen weer verrijsen/
Door u vergulde glans
Moet yder een u prijsen/
En volgen aen u dans.

Wat hoortmen lieflijck quelen/
Wat hoortmen al Musijck/
En soet getierelier
Ey hoortse jeughdigh spelen/
En schatren al gelijck
Met onderlingh geswier!
Wat isser al getier/
In Bosschen en in Velden?
Elck wil den hooghsten klanck/
Een yder soeckt te melden
Sijns Scheppers lof en sangh.

Kan oyt een hert verheugen/
Door 't Musicael geluyt/
Door sangh of snaren-spel:
Soo sal dees sangh vermeugen/
U ziel door haer gesluyt
Te vryden van 't gequel:
En u geest sal sich snel
Verheffen na de wolcken/
En singen seer verheught

Heer! wat doet ghy de Volcken
Een over-groote deught.

De Beestjens gaender loeyen/
En wauw'len 't klaver-groen/
De Herder speelt op 't riet/
Wie sou sich niet vermoeyen/
En 't hert eens open doen/
Als 't Godes wondren siet?
Die alles heeft uyt niet/
Tot 's menschen lust gegeven:
Dies danckt Godt seer verblijd/
Dat hy ons 't soete leven/
Schenckt in dees soete tijdt.

Geluckige Sotten hebben geen Wijsheydt van noode.

STEMME: *Eylaes Amour*, &c.
Of, Als volght.

W
1 Ie der Sot-ten wijsheyt siet/ Wonder
3 wat een grootheyt wat gebiet/ Datter
2 is - set om te hooren: 't Isser altijdt door de
4 klinckt in hare ooren:
wint/ Wat haer sotheydt slechts begint.

2 Yder een heeft sijn Marot/
En daer gaet hy mee te proncken/

Yder

Yder speelt ſijn eygen Sot/
En is in de Sotheyt dronken:
Altijdt ſtoft hy van ghewin/
Altijdt gaetet na ſijn.

3 Hier is dit of dat te koop/
Daer zijn ſoo veel duyſent ponden/
Altijdt is hy opter loop/
Dan heeft hy wat nieuws gevonden:
Hier een meulen/ of wat fraeys/
,, Weynigh eyren/ veel ghekraeys.

4 Altijdt heeft hy 't gau en droch/
Altijdt weet hy veel te ſeggen:
Van een hoep of beſem-ſtock
Weet hy wonder uyt te leggen:
't Is van Hooghteyt watter klinckt/
't Is van gout al watter blinckt.

5 Vrolijck is hy van gemoet/
Want hy weeter van geen ſuffen/
Altijdt windt hy gelt en goedt/
En hy ſitter niet te duffen:
Maer is wacker in de weer/
Van by die of deſen Heer.

6 Van oud Yſer/ of van Loot/
Maeckt hy gelt en ſilbre platen:
Koper wort by hem vergroot/
't Zijn al ſchijven van Ducaten:
Altijdt is hy rijck van geldt/
Dan is 't dees en die getelt.

7 't Is een wonder die het hoort/
Hoe dit volck ſich kan vermaecken:
't Brenght ſoo veele kluchten voort/
Van van dees en andre ſaecken:
Ja 't is vrolijck voor en nae/
't Lacht ſelf in ſijn eygen ſchae.

8 Soo is 't Luck Sotten vooghd/
Wat sy doen/ schijnt haer te lucken:
Haer ghemoedt alleen be-ooght
Hoe sy 't moghen schrapen/ plucken/
Sy zijn nimmermeer begaen/
Hoe dat sy daer raecken aen.

9 Maer dat wijse viese volck
Sit te prijcken en te dutten:
Droef en doncker als een wolck/
Altijdt koockt het vreemde grutten:
Nimmermeer is 't hier te deegh/
Altijdt isser in de weegh.

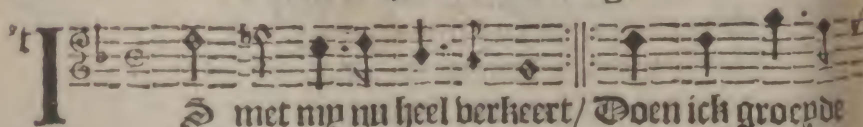
10 Want de wijsheyt brengt den mensch/
Tot veel schade/ sorgh' en vreesen/
Waerom soumen/ nae sijn wensch
Wijs voor sot doch willen wesen:
Sotten van een hooge gheest/
Vindtmen in de werreld meest.

De Tafel - Vrienden.

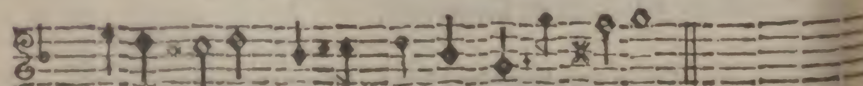
OF

Vrienden vaet / Qua toe-verlaet.

Om te lesen, of aldus te singen.

'tIS met my nu heel verkeert/ Doen ick groeyde
Ick ben nu te seer verneert.

in de weelde; Yeder my sijn jonste deelde.

Yeder my zijn liefde boot/
Yeder toonde 't herte bloot:
Ick was 't al/ ick was haer neve/
Diemen nimmer sou begeve:

Ic

Ick was hare naeste vrient/
Die het alles had verdient:
Ick had gelt/ ja huys en landen/
Beesten/ bergen/ duynen/ zanden/
Alles wat een rijcker man/
Tot sijn wellust hebben kan.
Ick ontfingh hun boven maten/
Vrolijck wy ter tafel saten/
Daer ons geen geneught ontbrack:
Om te leven met gemack.
Siet my nu eens aen ter degen/
Hoe ick sta hier gantsch verlegen/
Niemant kent dien armen knecht/
Die beroyt is en seer slecht.
Waer zijn nu mijn Tafel-Vrienden/
Die my eertijts trouwlijck dienden/
Die my dienden om 't genot/
Van ons weeldrigh overschot?
Waer zijn nu Cousijns en Neven?
Waer zijn ons Compeers gebleven?
Wel hoe! deynsen sy te rugh/
Die eerst waren al te blugh?
Die my steets om d' ooren lelden/
En veel vriendlijckheydt vertelden:
Ja die dienden noch daer toe/
My de zoolen uyt de schoe.
Siet hoe is 't geluck verblogen:
Hoe heeft my de waen bedrogen:
Die ick meende vast te staen:
Zijn my schielijck af gegaen.
Waer op wil ick my verlaten?
Spa berouw kan my niet baten/
Ick ben nu een armer bloet/
Die om broodt en water wroet.
Voortijdts doe ick koude geven/
Mocht ick by mijn Vrienden leven:
Doen ick hadde landt en sandt/
Boodt my yeder een de handt.

Maer nu 't avontuur verandert/
Yder een sijn paedjen wandert/
Sien my wel ter zijden aen;
Maer haer oogen van my slaen.
Nu ick in mijn oude dagen
Dast moet steenen/ suchten klagen:
Nu ick met den dorre staf
Drijf de schaepkens op en af:
Nu dit lichaem wel sou rusten/
En genieten soete lusten:
Nu 't in droefheyt afgeslaeft/
Op een dorre Heyde draeft:
Nu de ingevallen kaken/
Wel een goede beet sou smaken:
Nu de arme oude man/
Niet heeft/ waer hy leven kan/
Ach waer is de tijdt gevaren!
Had ick in mijn jonge jaren/
Had ick in mijn tijdt gesien/
Wat in d' ouder kost geschien.
Had ick overleyt te veuren/
Wat my namaels kost gebeuren:
Ick had soo mijn gul gemoet/
Met mijn schade niet geboet.
'k Sie des werelts wanckel leven/
'k Sie dat als een rat gedreven.
'k Sie wat eertijdts was bemint/
Vlieghter heen gelijck de wint.
Ach! waer zijn nu d' oude tijden/
Daer de vriendschap kost verblijden?
Daer d' een vrient in 's anders noot/
Stelde 't leven in de doot?
Al de vriendschap is verblogen/
Vrienden vriendschap is maer logen:
Vrienden vriendschap is als riet/
Speelter mee/maer bruykt het niet.
's Werelts liefd' is onbestandigh/
Sy loont hare minnaers schandigh:

Vrien

Vrienden die daer schenen vroom/
Zijn verblogen als een droom.
,, 'k Wil voortaen op Godt betrouwen/
,, En niet meer op Vrienden bouwen/
,, 'k Wil my troosten in mijn smert/
,, En gedencken in mijn hert:

,, 's Werrelts Vriendschap is maer schijn,
,, Godt sal al mijn Vriendschap zijn.

Vriendschaps Klachte.

Stemme:

Lustigh Hymen, als een Man, &c.

Of, *Schoonste Nymphe van het woudt.*

AL de soete Vriendschaps bandt
Is van kant/
Vriendschap duyckt het hoofd nu onder;
...y wort nergens niet gesien/
Noch by lien/
...ie ons schijnen als een wonder.

2 Als de Voorspoet is gedaelt/
O dan faelt!
...riendt en Vriendschap met een ander/
...an soo kent men Vriend noch maegh/
En dees plaegh
...ockent haet dan by malkander.

3 Als het zeyltjen gaet voor wind/
O men vind!
...oo veel vrienden en Compeeren:
Maer als 't scheepjen wort gesloopt/
Dan verloopt
...ns Cousijn met sijn Commeeren.

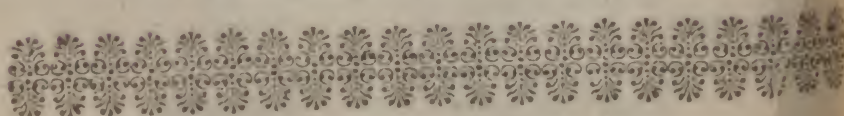
4 Daer wort dan een vroom gemoet/
Om het goet/
Wegh geſtoten en verſchoven:
Maer ſoo langh hy geven kan/
Is 't een man
Die daer waerdigh is te loven.

5 Als de tijdt van weelde keert/
Elck verkeert/
Treckt het hooft van hem ter zijden/
Niemant kent dien armen bloet/
Die dan wroet/
En vergaet ſchier in ſijn lijden.

6 Even als een Swaluw gaet/
En verlaet/
Deſe friſſche Somer-dagen/
Als ſy deſe ſoete tijdt/
Haer verblijdt/
Vlucht ſy voor de winter-vlagen.

7 Soo is 't valſche Vriendſchaps beelt
Dat ſich deelt/
Door de nevel en de dampen:
Dat terſtondt te rugge vliet/
Als het ſiet/
Ongeval of droeve rampen.

8 „ Hebdy een vertroude vriend/
„ Die u dient/
„ Houd hem als het goudt in waerden/
„ Want een vroom in-borſtigh hert/
„ Selden wert/
„ Recht gevonden op der aerden.

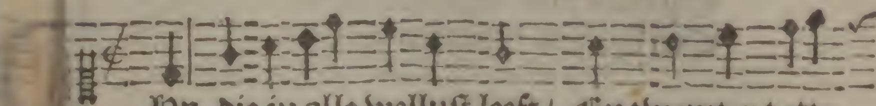

Tegen

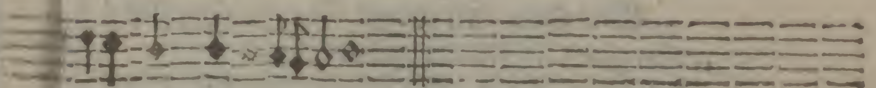
'egen de onnutte Deurbrengers.

Stemme:

De ay die ons de groente geeft. Of/ Het vinnigh ſtralen
n de Son. Of/ Hansjen ſneet het koren was langh.

Ghy teert en lapt door uwe keel
Wat ſuyrlick is gewonnen/
U Vaders erf/ u Vrienden deel/
Soo nyver om geronnen.

Ghy denckt niet dat de Winter naeckt/
Daer alles ſal gebreken:
En dat u goedjen t'eynde raeckt/
En haeſt ſal zijn verſtreken.

Als eenmael 't kansjen is gekeert/
Daer ſtady dan te ſuffen:
De Ham is op/ en 't goed verteert/
Gaet dan nae uwe kuſſen.

In kuſſen hebdy oock geen kans/
U geldjen is verblogen:
Men breyt voor u geen ronde dans.
Dus vindy u bedrogen.

Leert/ leert doch/ van de Mierkens leert/
Het ſparen en het winnen:

De Spaersaemheyt maeckt u ge-eert/
En houd u by de sinnen.

De Mierkens/ in de Somer-tijdt/
Vergaren 't Somer-koren:
Op datse in de vorst verblijdt/
Een vrolijck deuntjen hooren.

Sy garen voor de koude vorst/
Voor droef heyt en benouwen:
Dat sy voor honger en voor dorst/
Haer leven onderhouwen.

,, Wie dan zijn jonge Jeughd verslijt/
,, En geen vermaen wil achten/
,, Die word sijn goed en eere quijt:
,, Vergeefs zijn dan de klachten.

Op-merckinghe van der Mierkens Naerstigheydt.

Stemme: *La Picarde.*

W Ie kan te recht bespien/ Godts wondren en ghebien/ Die wy steets voor ooghen sien/ Dat in een Mier/ soo kley-nen dier/ Soo hoogh verstant/ Is gegeven en gheplant,

2 Ghy burgers hebt een beelt/
Waer in u leven ſpeelt/
Daer in d'eendracht kinders teelt:
Waer vreed' en ruſt/ en yv're luſt/
Schuylt in 't gemoed/
Beſich voor 't gemeene goed.

3 De eendracht bind haer vaſt:
Waer d'een op d'ander paſt/
Daer is d'arbeyt dan geen laſt:
Al wat ſy doen/ ſy yverigh ſpoen/
Met blijt en luſt:
Doch gematight mette ruſt.

Elck een is gauw en friſch/
Elck ſorght voor ſijnen diſch/
Daer geen traegh gediert in is.
Met moeyt en zweet/ een yder eet/
En kloeck ter jacht/
Haelt een yder ſijne vracht.

5 Daer is geen ſucht of haet
Na pracht of hooge ſtaet/
Maer elck houd de middel-maet:
Een yeder draeſt/ een yeder ſlaeſt/
En hoopt en gaert/
Wat des Somers wort geſpaert.

6 Op dat des Winters kou/
Haer niet benouwen ſou/
Sloven ſy door miſt en dou;
Op dat haer ſtaet/ uyt vrees voor ſchaet
Vol voorraed zy/
En van bange tijden vry.

7 „ Ghy luyaerts leert en merckt/
„ Hoe 't beſich dierken werckt/
„ En voor d'armoe ſich verſterckt;
„ En ghy verdoet/ u gelt en goet/

„ Dus vuyl en traegh/
„ Dus is d'armoe u een plaegh.

8 „ Leert in de soete Lent/
„ Te sorgen voor het end/
„ Eer de tijdt haer rugge went!
„ De trage mensch/ krijght nopt sijn wensch/
„ Maer schand en schae:
„ En het Gasthuys volght hem nae.

Tegen de Woeckenaers.

Stemme:

Gramey. *Of*, Daer quam een Reyser, &c.

WAt sietmen gebeuren/ Al suchten en treuren/ Door des menschen wreede hert! Wiens der-te-le sinnen/ Naer 't woelen en winnen/ Betoovert zijn en verwert.

Al watse maer schrapen/ Jae grijpen en grapen/
Al isset oock recht of krom/
Sy weten 't te scheyden/ Te schriften/ te leyden/
Want gierigheydt maeckt haer dom.

Sy passen op reden/ Op suchten/ gebeden/
Maer hebben met armen/ Genae noch ontfarmen/ Sy

hebben met armen/ Genae ouch ontfarmen.
nt ſy ſuypen uyt haer bloed.

Zijn Egels die kleven/ En trecken het leven
de Ziel en uyt de kiſt:
eedt om te killen/ Te ſtroopen en villen/
oor bedrogh en valſche liſt.

Dit zijn dan de wolven/ De ſchrick'lijcke golven
bzeemt van alle genae:
armen vertreden/ Uyt ſchijn van de reden/
t haer ſelf verderf en ſchae.

Hebt altijd medoogen/ want de tranen der oogen/
des Armen/ bezwaren u leet:
Peerlen die ſchijnen/ U Goudt en Robijnen/
jn ciertſels van bloedt en zweet.

Gy weet dat Gods toren/ Komt dreygen te voren/
n eer hy de ſtraf laet ſien:
us wilt doch met eeren/ U handelingh leeren:
n de ſnoode woecker vlien.

Teghen de Twiſt.

Stem: *Phillis quam Philander tegen, &c.*

Of/ Roſemondt die lagh gedoken.

AL tijdt hoortmen van krakeelen/
Altijdt worter twiſt gezaeyt:
Tuſſchen Vrienden en geſpelen/
Word de naet te haeſt genaeyt:
Vriendſchap leefter maer in ſchijn/
Twiſt die wilder onder zijn.

Twiſt ſluypt in de binne-kamer/
En op 't lieve Vrienden bedd':

Twist verbreeckter met haer hamer/
Al wat sich daer tegen set:
Doch aen een oprecht gemoet/
Sy vergeeffsche moeyte doet.

Wie haer loop te laet wil stuyten/
O het valt soo zwaer om doen?
Sluytse doch in tijdts daer buyten/
Eer sy 't onkruyt soeckt te voen:
Alsse eenmael is geplant/
Dan soo wilse niet van kant.

Iuno plagh de gal te werpen/
Altijdt achter om 't outaer:
Om dat sy elck in sou scherpen/
Dat de Twist is vol gevaer:
Want de Twist in Kerck of Huys/
Is een Hel en lastigh kruys.

Als de gal krielt door de leden/
Dan ontsteecktse 't eelste bloet:
't Lijf is krank/en gantsch t'onbreden/
Als dees ramp te dapper woet:
Dan moet wey/ en koele dranck/
Redden 't lijf/ voor d'ondergangh.

Laes! nu werptmen solpher-kolen/
Traen en Oly in den brand:
Wat eerst smeulden/ als verholen/
Blaeckt nu over 't gantsche Land:
Ach dat elck nu water goot!
Twist die bleeffer haestigh doot.

Maer nu gaet haer twist verkleden/
Om dat elck gelooven sou/
Dat haer doen bestont in reden:
Maet dees snoo deur-trocken vrouw/
Schijnt soo heyligh en devoot:
Doch haer bleyen is de doot.

Ach! mocht eenmael weder-keeren/
Trouw en Liefd/ 't eelste zaet/
Dan soo soumen yder eeren
Na sijn waerde/ ampt en staet/
Dan sou Trouw' en Liefd' in 't Landt/
Blincken als een Diamant.

Lof over de weldaden Godes.

Stemme:

O! Karsnacht schoonder als de dagen.

AL had ick hondert duysent tongen/
Die altijdt 's Hemels Lofsangh songen/
En roemden Godes goedigheyt:
Noch sou my kracht en stof ontbreecken/
Want wie kan Godes Lof uyt-spreecken/
En 't wonder zijnder mogentheydt?

Wie sal met sterffelijcke oogen/
Godts majesteyt beschouwen mogen?
Hy is een Geest die 't al verlicht:
Die onse duystere verstanden/
Doet in sijn liefde yverigh branden/
Hy is de Sonn' van ons gesicht.

Hy heeft de menschen en de werelt/
Met heerlijckheyt en glants bepeerelt/
En door sijn handt en woordt gemaeckt:
Het velt gezwangert met haer zaden/
Dat met haer vruchten staet geladen/
Wie isset die sijn wercken laeckt?

Dit wonder stelt hy voor den mensche/
Op dat hy hier met lust/ na wensche/
Uytbreyden sou sijn lof en eer:
Want hy is 't beelt/ na sijnen beelde/
Dat hy met sijne gonst vereelde/
Om steets te loven sijnen Heer.

Godt heeft de wereldt niet van nooden/
Maer heeft den mensch/ na sijn geboden/
Gelijck een Vorst/ daer in gestelt,
Die 't al sou onderdanigh wesen/
Waer voor oock al 't gediert sou vreesen/
En houden 't onder sijn gewelt.

Die 't landt den wasdom heeft gegeven/
Tot onderhoudt van 's menschen leven:
Ja wat in zee en 't aertrijck swiert;
Schiep hy tot nut en vreughd' der menschen/
Wat sou men grooter zegen wenschen?
Die hy noch met veel gaven ciert.

Want als de mensch Godts beelt verlooren/
Sich door de lusten liet bekooren/
En was van Godes heyl ontbloot:
Beloofd' hy ons sijn Soon te senden/
Die ons verloste van d' ellenden/
Van Helle/ Duyvel/ Sond' en Doot.

Sal nu de mensch ondanckbaer blijven/
En Godt niet alle lof toe schrijven/
Met lijf/ en ziel/ en alle kracht?
Ja hy sal met gemoet en sinnen/
Dien grooten Godt aendachtigh minnen/
Die 't voor ons heeft te weegh gebracht.

Looft Heem'len/ Zee/ en Aerd/ Godts wonder/
Ghy Eng'len/ doch ghy mensch/ besonder:
Mijn ziele looft en singht sijn eer?
Looft alle vleesch sijn naem en daden/
Die dit voor u schenckt uyt genaden.
Mijn ziele looft dien grooten Heer.

De Musijck-nooten, soeckt in URANIA of Hemel-sangh, in Jobs volstandigheydt.

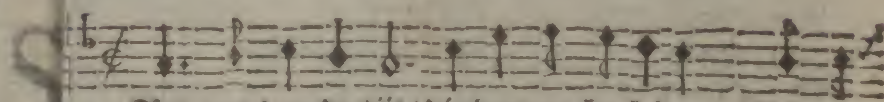
Wat heeft een vroome ziel te lijden?

Kracht der Redelijcke Welſprekentheydt.

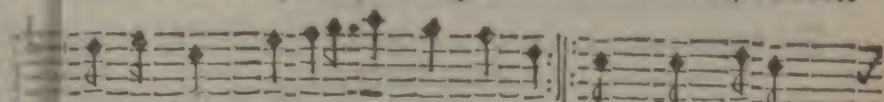
Stemme: *Blijdtſchap van my vliedt, &c.*

Of, Sooder yemandt vraeght, &c.

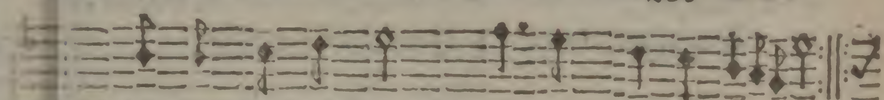
Ofte op deſe nieuw' geſtelde Voys.

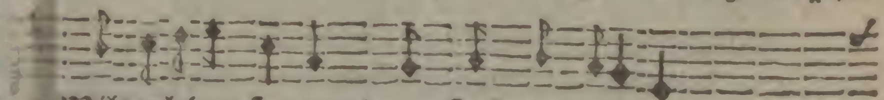
1 Iet eens op de tijt/ die wy nu be-leven/ Waer in
6 Daer in wy verhart afgedwaelt van reden/ Leven

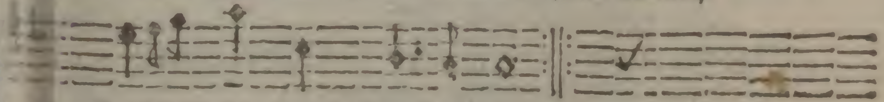
haet en nijd/ nae de kroone ſtreven: Ach wel ſnoode
in-de ſmert/ van de bitter-heden: Dat ghy u be-

menſch/ die daer hebt u wenſch/ Daer gy kond in vreden zijn/
geeft/ en ſoo twiſtigh leeft/ In een poel van droeve pijn.

Wilt u leven ſparen/ want ſnel gaen u jaren
Wilt u doch bedaren/ Laet de twiſten varen/

Snelder als men 't kan beſpien.
En wilt nae de re-den ſien.

2 Orpheus met ſijn Lier/ en ſijn lieflick ſpelen/
Met ſijn tierelier/ en ſijn vriendlick quelen/
Met ſijn ſoet gelupt/ en ſijn helle ſnaren/
Met ſijn ſchoon geſluyt/ koſt in haeſt vergaren/

Al het dorre hout/ van het woeste wont/
Self de stroomen en de zee:
Al het vlugh gediert/ datter raest en swiert/
Al het ongetemde vee/
Self de harde steenen/ quamen sich vereenen/
Om te luystren na den sangh:
Yder is verscheenen/ en daer is verdweenen
Dolheyt/ wreetheyt/ door 't geklangh.

3 Door 't geklang der deugt/ door de soete tongen/
Komt de blijde vreught/ in het hert gesprongen:
Met een sachte band/ leydse die gemoeden/
Hoe s' oock in den brandt/ en de dolheyt woeden:
Al het heete vyer/ al het wilt getier/
Wort gebluscht en heel versacht/
Ja de Leeuw en Gier/ met haer dol geswier/
Door de Reden wort verkracht.
Ach dat onse ooren/ naerstigh wilden hooren/
Naer dees Goddelijcke deught/
Dan sou haest versmooren/ bitse Nijdt en Tooren:
Dan sou bloeyen 's Hemels Vreught.

4 ,, Goddelijcke glants/ daelt in onse daken/
,, Dat wy mogen gantsch/ ons in u vermaken:
,, Stort dan in ons hert/ u vergoode stralen/
,, Dat wy soo de smert/ uyt ons boesem halen;
,, Dat wy mogen staen/ blincken als de maen/
,, Met een seer doorluchtigh kleet/
,, Dat wy d' oogen slaen/ en soo vrolijck gaen/
,, En beklagen onse leet:
,, Dat wy mogen leeren/ uwe Godtheyt eeren/
,, En ons buygen in 't gemoet:
,, Op dat wy vermeeren/ door de gunst des Heeren/
,, Uwen lof/ door ware boet.

Van de broose Schoonheyt der Ieugt.

t'Samen-spraeck.

Op: Neræa schoonste van u Gebeuren. *Of*, De Tien Geboden, hef op u hert. *Of*, Ick arme Schaepken aen der Heyden.

P E T R U S.

O Bloemkens dat met lust ontloken/ So vriendlijk in ons ooghen bloost! Dat in de Loovers leydt ghe-doken/ En is des le-vens rust en troost.

2 Mocht ick eens 't soete Spruytjen plucken/
En dat genieten voor mijn loon:
Ick sou het aen mijn voorhoofdt drucken/
Voor eene Keyserlycke Kroon.

C L A R A.

3 Ghy wilt my door u praetjens quellen:
En prijsen mijne schoonheydt mee:
Eylaes! de wind haest neer kan vellen/
Wat voormaels bloeyden in de vree.

4 Gelyck een Bloemken/ in ons leven/
Dat wel/ ons jeughdigh oogh verfraeyt:
Maer 't worter haest als stof verdreven/
Wie isser dan soo mee gepaeyt?

P E T R U S.

5 Ick weet mijn lieve Purper roosjen/
Dat wy maer zijn als stof en kaf:

Dat

Dat onse schoonheyd is een bloosjen/
Die schielick wast/ en weer neemt af.

6 Soo is nochtans u deftigh wesen/
Door uw schoonheyt my een lust:
Waer door ick leef in hoop en vreesen/
Vermits ghy rooft mijn soete rust.

C L A R A.

7 Laet u geen schijn of waen bedriegen/
Siet niet op glantz of yd'le pracht:
Want als de schijn daer heen gaet vliegen/
Dan wordy van elck een belacht.

8 Siet dan op deught/ die steets moet duyren/
Siet dan op eer die niet vergaet:
Want schoonheyt doet te dickwils truyren/
Dus u besint eer 't is te laet.

P E T R U S.

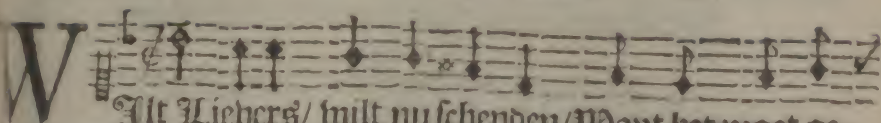
9 De schoonheyt/ deught/ als gulde lichten/
Sijn stralen van d'eerwaerde jeught:
Sijn boeyen/ die door soete plichten
Ons voeren in volmaeckte vreught.

C L A R A.

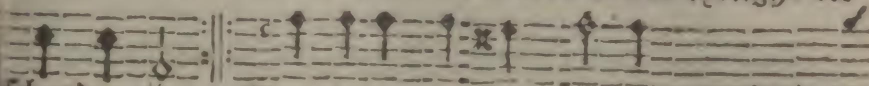
10 Vreugt dieder moet volmaektlick woonen/
Daelt in geen mensch of menschen sin/
Met vreught en deught sal Godt ons kroonen:
't Is hier een onvolmaeckte min.

Scheyd-Liedt.

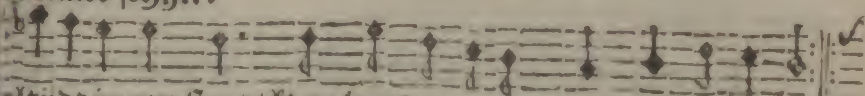
Stemme : *Rubinette,*

W Ilt Lievers/ wilt nu ſcheyden/ Want het moet ge-
Laet elck ſijn Lief ken leyden/ Want de vreughd die

ſcheyden zijn : Daer is ter werreldt niet da:
is maer ſchijn :

altijdt in een ſtaet/ kan houden eene gangh/ en ſelf de maet.

2 De tijdt heeft hare tijden/
En de dagh heeft oock ſijn nacht :
Nu is 't tijdt van verblijden/
Dan ſoo is 't van rouw en klacht.
ſchijnt de ſonne ſchoon/ en ſchenckt een vrolijck licht/
Straex ſy verdwijnt met een droef geſicht.

3 Hoe ſchoon en rijck gebooren/
Hoe vriendlijck en hoe waerd :
Hoe lieflijck uyt verkooren/
Hoe fier/ of hoe trots van aerd :
e leelijck/ of hoe vuyl/ hoe ſchrickelijck of hoe wreed/
Och het ſcheyden ſtaet altijdt gereed:

4 Terwijl wy vrolijck ſinghen/
Straex ſoo ſtaeter 't ſcheyden by/
Terwijl wy ſpelen/ ſpringhen/
Voeghtet ſich aen onſe zy:
e in de grootſte vreughd/ ſoo is 't ons aldernaeſt/
Die 't minſt op acht/ die heeftet alder-quaeſt.

5 Geen Princen/ Vorſten/ Graven/
Noch het Koninckliijck ontſagh/

Nach weer te rugge draven/
Want daer baet noch rouw/ noch klagh:
De tijdt staet nimmer stil/ maer treckt ons eer wy gaen/
Jae sy gaet voort/ als wy noch stille staen.

6 Laet ons op 't scheyden mercken/
Dat wy matigh zijn in vreughd/
En dat ons doen en wercken/
Sien alleen op eer en deughd:
Op dat wanneer de tydt en 't scheyden komt ter handt/
Wy vrolijck gaen van hier nae 't Vaderlant.

Teghen 't verlies der Goederen.

Stemme: *Courante la Bergere.*

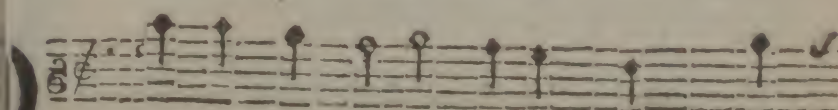
Phillis u rouw wort gespeurt/ Gelooft dat alles heeft zijn beurt: Maer de werreldtsche dinghen worden al te veel betreurt.

2 'k Sie ghy om u Schaepkens sucht/
Die nu verstroyt zijn op der vlucht/
Stelt u sinnen te vreden/ droefheydt is een quaedt gerucht/
3 't Vee dat u is afgegaen/
Misschien dat die in klaver-blaen;
In goe weyde gaen grasen/ daerom laet de droefheyd staen.
4 Uwe Oom was wijs en vroed/
Die achte al des werreldts goed/
Als het Ebben en vloeden/ dies had hy een stil gemoedt.
5 't Goedt dat dus ons hert ontstelt/
Dat heeft ons dan in haer gewelt:
En de braefste verstanden/ worden daer door neergevelt.
6 Bruyd

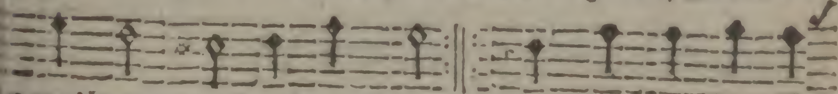
Bruyckt het goed; en watter leeſt:
[Ma]er datter 't herte niet aen kleeſt:
[...]it de ruſte gaet ſlippen / en de werreld u begeeſt.
't Hert dat ſich geduldigh toont/
[...]wort met ruſt en vreughd geloont/
[...]e vrome gemoeden/ worden van de deughd bekroont.
Schae van eer gaet boven 't goud;
[...]ies van deughd veel droef heydt brout:
[...]r in werreldſche goeden/ raed ick dat ghy mate houdt.

Verleydende Minne.

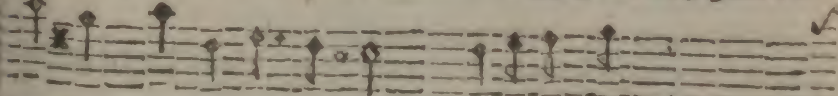
Stemme: *Komt Venus uyt u hooge Troon, &c.*

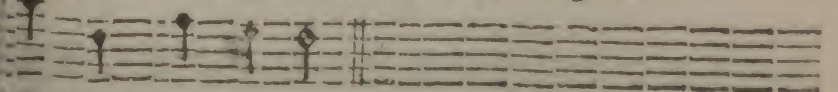
CIRCE door u Toover-dranck/ Maeckt

[...]y ons breyn/ en harſſens kranck/ Ghy hebt ons heel be-

droghen/ en te ſeer verleydt/ Vleyende hebt

ghy dien dranck bereydt.

[U]lyſſes ſagh u looſe vaen/
[...] greep hy 't kruydjen Moly aen/
[...]gh ſijn volck herſchapen/ door een woeſt gheſpuys /
[...]ende van d' een na d' ander kluys.

[S]oete ſtem en boven ſangh/
[...]ort de Menſchen al te langh/

Dies wortmen los van ſinnen/ en geheel verdooft/
Zijnde van verſtant en breyn berooft.

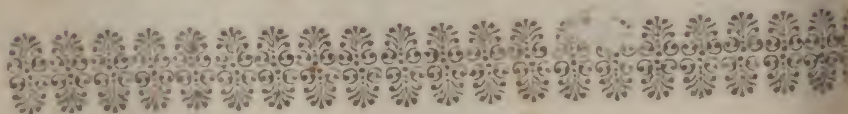
In Wolven/ Beyr/ en wreede Leeuw
Begoochelt/ maeckt den menſch geſchreeuw/
En 't morſigh Swijn leyt wroeten/ in dien vuylen ſtanck/
Wentelende in u Tover-dranck.

Als ſteenen zijnſe traegh herſchept/
Daer niemandt eenen vin van rept/
Als Vogels oock met wiecken/ en geſwind ter vlucht/
Swevende dwars door de ruyme lucht.

,, O dranck/ o valſche mins beſtier!
,, Die maeckt den menſch ſoo ſnoode dier/
,, Soo dat hy buyten reden/ en geheel ontſint/
,, Tuymelt en is in u Liefde blint.

,, Het ſchijnt in 't eerſt wel ſoete wijn
,, Met Honigh: doch het loos fenijn/
,, En 't boos vergif van Slangen/ daer mee ſy bekoort
,, Schuylter/ wie dat haer geſangen hoort.

,, Geluckigh wie ſijn ooren ſluyt/
,, En ſchouw der Circen valſch geluyt;
,, En voeght ſich na de reden/ grijpende wijſheydt an/
,, Dees blijft een braef en verſtandigh man.

De Jacht *Adonis*.

ſelſchap der Vreede moetmen ſchouwen.

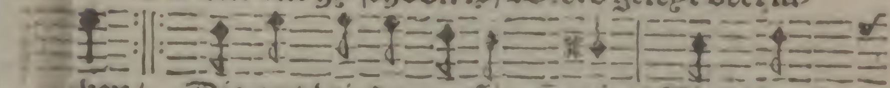
Op de rechte Voyſe .

alathe du monde. Of, *Le Cure du Mole.*

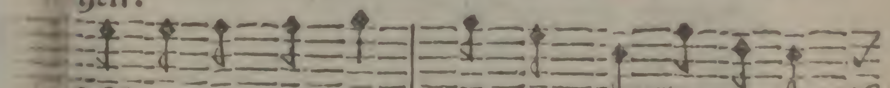
Ofte op deſe nieuw' geſtelde Voys.

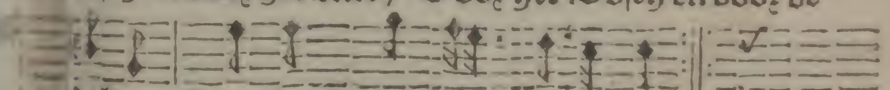
V E-nus mind' A-do nis, Die beluſt tot ja-
Die om dat hy ſchoon is/ Wierd geleyt veel la-

ghen/ Die met winden en ſijn Spriet/ Liep door 't
ghen:

Liſch en door het Riet / Door het Boſch en door de

Velden/ Daer hy 't Wild dan heeft beſpiet.

2 Venus bad met klaghen /
Dat hy ſich ſou hoeden/
En ſlechts Hinnen jaghen/
Om t' ontgaen het woeden
Van een Leeuwe/ Beer of Swijn/
Dat ſijn jacht mocht ſeecker zijn/
Maer door hooghmoedt on-ervaren
Bracht hy ſich in droeve pijn.

3 Mars was gantſch ontſteken/
Brandende van ſinne/
Om Vrouw Venus treken/
En haer warſſe minne :
Die Adonis had beſint/
Dies hy 't domme Harders-kind/

Sendt om 't wilt gediert te jagen/
Maer het Swijn heeft hem verslindt.

4 O ghy blind' Adonis,
Nu leghdy verslagen/
Daer 't u doch verboon is/
't Wreede wilt te jagen:
Och hier leydt Adonis doodt!
Och hy leydt in Venus schoot!
Heel bebloet en bleeck bestorven/
Ach! Adonis leydt hier doodt.

5 ,, Jonghmans wilt hier leeren/
,, Goeden raedt te volgen/
,, En u steets af-keeren/
,, Van die zijn verbolgen:
,, 't Quaet geselschap dient gehaet/
,, Volght altijt der wijsen raedt/
,, Want de onbedreven domheyt/
,, Wort beklaeght als 't is te laet.

De Dageraedt.

Tot verwonderinge van de wercken Godes.

Stem: *Onder een linde groene.*

ICk sie den dageraedt/
Opstijgen uyter Zee/
Met een roose-krans geciert/
Dies het Lieuwerck tiereliert/
En quinckeleert in bree:
Ich sie den Morgen-stont/
Soo vriendelijck en schoon/
Die met honigh in den mont/

Ons

Ons den koelen douwe jond/
En lieflijck stelt ten toon.
Vriendelijcke dageraet/
Hert en Ziel ons open gaet/
Soo ras 't gulde hooft/
't Droef gesicht verdooft/
't Aerdrijck open doet/
Treckend' ons gemoet/
In een veel hooger staet.

2 Dat liebe Haentjen kraelt/
En weckt den tragen mensch/
Die noch in den diepen slaep/
Vol gegeeu en vol gegaep/
Leyt roncken na sijn wensch.
Kraelt soete Beesjen kraelt/
En boodschapt ons den dagh/
Die haer gulde bloemen stroyt/
En de schaduw aerdigh ployt/
Met vriendelijcke lagh.
Lieffelijcke diertjens springht/
En des Hemels lof-sangh singht/
Met u helle keel/
Met u soet gequeel/
Weckend' ons tot lust/
Die niet wort geblust/
Maer die in 't hert ons klinckt.

3 Ruysschende Beeckjen daelt/
En spreyt u silvre stroom/
Daer de tacxkens met haer vrucht/
Sancken na de blijde lucht/
Geswangert aen den boom.
Ey siet hoe 't Koetjen graest/
En wauwelt in de wey/
Dus ghy soete dierkens aest/
En weest Nymphjens niet verbaest/
In dese boomen-ry.
O ghy blonde Titan rijst!

En dees schilderye prijst/
En het schoone werck/
's Hemels aerdsche Kerck/
Waer een heyligh Man/
't Lof vertellen kan/
Dat hy met handen wijst.

TRANEN,

Over de doodt van den jongen Prince Fredrick VAN BOHEMEN,

In 't Y verdroncken in Ianuario 1629.

Stem: Blijtschap van my vlied, &c.

KOninchlijke roem/ ach! most ghy hier sneven?
Princelijcke bloem! in u jonge leven?
Ach! dat u de doodt/ met sijn felle tanden/
In dees bitt're noodt/ most soo hart aenranden/
Ach! wat droever lot,/ sent de goede Godt/
In een hoogh-gebooren Vorst:
Ach! wat banger wee/ weckt de dolle zee/
In een Koninghlijcke borst:
Die na soo veel rampen/ noch heeft moeten kampen/
Als de storm hem over-viel.
Ach! bedroefde tranen/'k wil den wegh nu banen/
Dat ick voor mijn Vader kniel.

2 O ghy grooten Heer! wie sal hier niet mercken/
Dat wy leggen neer/ voor u wonder-wercken:
Dat wy zijn als stof/ door den windt gedreven/
En een ydel lof/ datter schijnt verheven:

Al de hooge staet/ al de toeverlaet/
Al de grootsheyt van den Mensch/
Al de vaste hoop/ van des werrelts loop/
Al 't verlangen van den wensch/
Is als roock verdweenen/ en mijn glants met eenen/
Van haer luyster is verdooft:
Op mijn groote Rijcken/ heb ick moeten wijcken/
En de Kroone van mijn hooft.

3 Laes! ick sagh met smert/ mijnen Fredrick karmen/
Als mijn edel hart/ borst van groot ontfarmen:
Als ick hem sagh staen/ mette doodt te strijden/
Doe was ick belaen/ in sijn bitter lyden!
Mijn waerde Soon: ghy ontfanght de kroon/
Van een onverganckelyck Rijck:
Nu ghy vry van sorgh/ reyst naer 's Hemels borgh/
Uyt dees vuyle aertsche slyck.
Herts-lieve Vader! ach riep hy! komt nader!
Eer de doodt my overrast:
Dit wat harde bloeden! druckten ons gemoeden:
Daer mee stierf hy aen den mast.

4 Dus o groote Godt: neem ick aen 't kastijden/
Opgeleyde lot/ draegh ick met verblyden:
Want u bitter roet/ komt weer soet vermaecken/
Dat mijn trouw gemoet/ op u hulp sal waken.
Ghy besoeckt u kindt/ dat ghy meest bemindt/
En u roedt is hem gesont.
Die u leydt verneert/ ghy in haest vereert/
En verhooght hem uyten gront.
Leert my Heer gewennen/ mijne swackheyt kennen/
Dat ick op u gunste sie:
Dat ick magh singen/ Heer! in alle dingen/
Uwen Heyl'gen will' geschie.

Klaeghlijcke aen-ſpraeck van *Elyſabeth*, Koninginne van Bohemen, aen hare kinderen, over den doodt van haren Man,

FREDERICUS.

Stemme: Blijdtſchap van my vliet.

KOninghlijcke geſlacht! hoort u moeders reden/
En houdt in 't gedacht/ haer vermaen en beden:
Ghy ſiet hoe my Godt/ na ſoo veel bedroeven:
Met een bitter lot/ komt wederom beproeven.
Och mijn lieve man! daer ick ſcheyde van.
O Heer-Vader is geruſt!
Die tot uwer heyl/ gaf ſijn leven veyl/
Ach ſijn lamp is uyt-gebluſt:
Treckt aen droeve kleeren/ en wilt ſterven leeren/
Want hy is u voor gegaen:
Ach! wat is ons leven/ dat ons gaet begeven/
Ach! het is ſoo haeſt gedaen.

2 'k Sie dat ghy vaſt weent / en verſmelt in tranen/
Denckt hoe dat zy ſteent/ die u gaet vermanen:
D geſicht ſtaet baugh / en 't hert is vol ſuchten/
Denckt hoe dat zy kranck/ is vol hoop en duchten.
Haer glas loopt ten eynd/ dies zy tot u wend
Al haer ſorgen en geween.
Ghy zijt jongh en ſterck/ 'k bid u hebt gemerck/
Op haer ſmeecken en gebeen:
Die u gaet opwecken/ en nu moet verſtercken/
Eenen Vader en een Heer.
Let op 's Vaders woorden/ die een yder hoorden/
Want hy ſpreeckt u nu niet meer.

3 Ich treck na mijn Lant/en mijns Vaders erven/ Afſcheyt woorden des Co-nincs van Bohemen aen ſijne Kinderen.
Daer is Godes handt/ en daer kan ick ſterven:
Is 't dan 's Heeren wil/ dat ick kom te ſneven/
'k Bid u/ hout u ſtil/ in een vreedſaem leven.
Ich/ ſeydt hy/ vertreck/ en houdt dit geſpreck/
In u ziele vaſt gegrijft.

Zyt uwś Moederś ſtut/ alś ſy weent en dut/
Die dan in de rouwe blijft/
Yder ſal vernoegen/ hoe 't oock Godt ſal voegen/
En in 't ſijne zijn te vreen:
En 't ontſag uwś moederś/wil ick dat ghy broederś/
Sult vereeren in 't ghemeen.

4 Dit iś mijn begeer/ O mijne liebe kinderś!
Die ghy tot u leer/ en tot weynigh hinderś/
Sult van my verſtaen/ en in 't herte drucken:
Dat ghy meught verſmaen/ alle ongelucken:
Op dat al u luſt ſtaet in vreed' en ruſt/
In de Godtś-vrucht en in deughd/
Want deś Heeren hand/ zeghent volck en Land/
En vervult het in de vreughd:
Alś men Godeś wetten/ gaet voor oogen ſetten/
O dan bloeyt het alś een Hof.
O mijn Koninginne/ nimmer ſterf onś minne/
Nu vaert wel/ ick ſcheyder of.

5 Och hoe ſeer bedeeſt/ en hoe gantſch verſlagen/
Waś mijn droeve geeſt/ vol benaude klagen:
Yder wenſcht geluck/ yder wenſcht den zeghen/
Laeś! wy hebben druck/ voor onś wenſch verkregen/
Groot waś onſe hoop/ die nu opter loop/
Onś nu alle hoop ontleent.
Duś O ſoet geſlacht! hout doch in 't gedacht/
't Gheen ſoo trouwlijck iś gemeent.
U Heer Vaderś zeden/ en zijn wyſe reden/
Al zijn voorgangh en vermaen:
Luyſtert nae u moeder/ die nu alś Behoeder/
Grijpt nu alle ſorgen aen.

6 Mijn Heer Vader looś ſtelt u ſteetś voor oogen/
Die waś eene Roos, om elck te betooghen/
Dat geen Koninckś ſtaet/ kan den dood ontvlieden/
En dat elck heeft maet/ in ſijn hoogh gebieden.
Siet de ſchoone Roos, ſiet haer ſoet gebloos/
Siet haer morghen af-geplukt:
Al haer verw' en geur/ iś rouw en getreur/
Alś s' iś van haer ſtoel geruckt:

Op

Op dat elck sou leeren/ dat gheen groote Heeren/
Houden een gelijcke standt.
Maer dat elck moet scheyden/ en hem soo bereyden/
Nae het Hemels Vaderlandt.

Herder-Liedt.

Van *Iacob* en *Rachel*.

Stem: *Coridon ontsteken.* Of, *Aertjen die is aerdigh.*

Ofte op dese nieuw' gestelde Voys.

WAer is trouwer minne? Waer is trouwer hert? Waer sijn trouwer sinnen? 't Sy in rouw of smert? Als dees Herders deughden/ Die om d' Herderin/ Veerthien jaer verheughden/ In getrouwe min.

2 Hy gingh nae der Heyde
Met een bly gelaet/
Rachel hem geleyde
Met haer soete praet:
Siet de Beestjens springen
In het Klaver-gras/
Hoort den Herder singhen
Die vol vreughden was.

3 Ey wat soete daghen
Had dit Herder-Kind:
Die 't al kost verdragen/
Om die hy bemint.

Siet

Siet eens Rachels wesen/
Siet haer soet gesicht/
Waer in is te lesen/
Wat de deughde sticht.
4 Wat al soete kuyzen.
Doet het tierigh Vee.
Jacob kost niet duyzen/
Van sijn Galathe.
Siet haer Geytjens aesen/
Siet haer Lammers aen/
Die soo weeldzigh graesen/
En by koppels geen.
5 Hy song menigh Lietjen/
Van des Heeren lof/
Op sijn Herders rietjen/
En van Hemels stof:
Rachel die vlocht Roosen/
Om haer Herders hooft/
Jacobs lieflijck koosen/
Al haer pijn verdooft.
6 Noch wozt hy bedzoogen/
In sijn trouwe min/
Lea neemt doozlogen/
Rachels leger in:
Jacob most noch slaven/
d' Ander seven Jaer/
Op der Heyde dzaven/
Om sijn weder-paer.
7 Maer een grooter zeghen/
Was hem weer bescheert.
Jacob heeft verkreegen/
Wat hy had begeert.
Rachel was sijn leven/
Rachel was sijn lust/
Godt heeft hem gegeven/
Daer sijn hert op rust.

Herder-

Herder-Liedt.

Van *Poimen* en *Aretæa*.

Stemme: *Komt ghy schoone Veld-Goddinne, &c.*

Ofte op dese nieuw' gestelde Voys,

POIMEN.

ARetæa wat al vreughden/ Drijft ons soet ghediert? Dat dus springht en weeldrigh tiert/ Dat ons hert verheughden/ Als 't soo dertel zwiert.

2 Siet de Son begint te rijsen/
En de dagh breeckt aen/
Siet hoe schuylt de bleecke maen:
Laet ons Godt nu prijsen/
Voor sijn groote da'en.

3 Ey hoe lacchen ons de Bloemen/
En hoe ruyckt het Veldt:
Al 't gebloos sich open stelt/
Wie sal 't Lof niet roemen/
Van soo grooten Heldt?

ARETÆA.

4 Poimen seer aendachtigh Herder/
Van een vroom gemoed/
Danckt Godt voor soo grooten goed:
Die 't Vee heynd en verder/
Dus gezegent voed.

5 Ey hoe scheert het Lam de bladen/
En de Geytjens mee:

Van

Dan op ders en d'ander stee/
Die haer dus versaden/
In de Kust en Zee.

POIMEN.

6 Aretæa, Herderinne
Van een oprecht hert:
Die de trotse steden tert/
Door getrouwe Minne/
Die vergolde wert.

7 Wat schuylt in de zijde kleeren/
Al bedrogh en list!
Voor de Liefde/ haet en twist/
Om een Maeght t'onteeren/
Is 't al datmen vischt.

8 Doch wy Herders zijn te vreden/
In ons kleyne staet/
Met ons strafen slecht gewaet/
Die na Recht en Reden/
Houden stal en maet.

ARETÆA.

9 Poimen, al de steetsche prachten/
Zijn maer waen en wint/
Die een yders oogh verblint:
Elck moet die verachten/
Wie hem wel besint.

10 Siet haer stickfels en haer kanten/
Haer perfuym en pracht:
Al haer sleep en vreemde dracht/
Peerl en diamanten/
En haer trotse macht.

11 Wegh met al dees vertelheden
Wy verkiesen 't kleen/
En zijn met het ons te vreen/
Wegh ghy pratſe ſteden/
Vaert in weelden heen.

Van de noodighe Sorghe.

Herders geſangh/tuſſchen

FLORIS en MARTHA.

Stemme: *Datmen nu eens van drincken ſprack.*

MARTHA.

FLoris al eer de Sonne daelt/
Soo dient het Vee by een gehaelt/
Want alſmen al te lange wacht/
Dan nadert ons de nare nacht.

FLORIS.

Martha hoe zydy dus belaen?
Laet doch ons Beeſjens weyden gaen.
Al loopt d'een Ooſt en d' ander Weſt/
De Beeſtjens tieren dan alderbeſt.

M. Drijftſe te ſamen ſy gaen breet.
F. Waer in dat Martha haer tijt beſteet!
M. Ick ſorgh voor 't Vee en dat 's mijn laſt/
Siet Floris dat ghy daer oock op paſt.

F. De Son is noch een uyrtjen te hoogh/
Ey ſiet hier gaen ons Beeſjens op 't droogh/
Waer toe dus geſorght en ſoo gehaeſt?
M. Wel Floris ghy maeckt my ſchier verbaeſt.

F. Ghy

F. Ghy zijt te besorght mijn Herderin.
M. Ey Floris dit schijnt soo na u sin.
[F]. Jae Martha wie sich te vele quelt
Die bindt sich en sijn hert ontstelt.

M. Floris wie sonder sorge leeft?
[F]. O Martha de sorgh u doch niet geeft.
M. 't Is waer/ maer wie geen sorghe quelt/
Mist menigh Schaepken uyt het veld.

F. De sorgh die maeckt u mager en vael.
M. Sorghloos zijn maeckt arm en kael.
[F]. De sorgh verteert het mergh en bloedt.
M. Maer nutte sorgh bewaert het goedt.

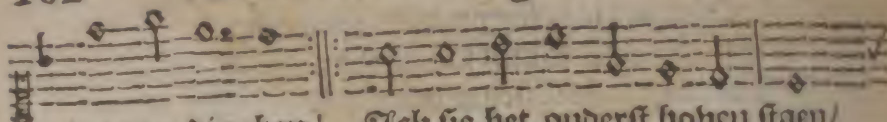
F. Te veel gesorght is Gierigerts aert.
M. De matige Sorge sinnigh spaert.
F. Ghy wilt verschoonen wat ghy doet.
M. Wie dat niet sorght verliest zijn goedt.

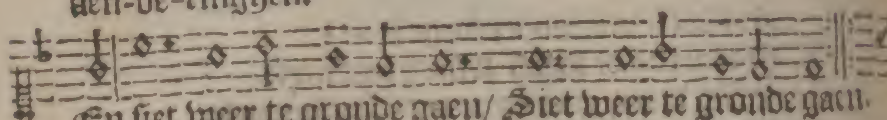
F. O Martha de aerdsche sorgh is niet.
M. Wel Floris Godt dese niet verbiedt/
„ Maer wie te seer aen 't aerdsche haught/
„ Verkrijght niet waer hy nae verlanght.

Van de veranderinghen des Werreldts.

[S]temme: *Laestmael gingh ick ter jacht, &c.*

Als ick sie 's Wereldts loop/ Wat sie ick
'k Sie alles o-ver hoop/ En vol ver-

2 Sie ick den Hemel aen/
Den snellen loop der Sterren/
Sie ick de Son en maen/
Ick staë verbaest van verre!
En roep/ O wonderlycken Held!
Hoe vreemt hebdy dit gestelt/
Vreemt hebdy dit gestelt.

3 Sie ick des werreldts aert/
Ick sie den Rycken beven/
Wat hoogh was en vermaert/
Sie ick om laegh gedreven:
Wat eertijdts was dat isser niet/
En wat nu blinckt dat is als riet/
Wat nu blinckt is als riet.

4 Veel Eeuwen zijn voor-by/
Veel duysent Menschen mede/
Daer komt een nieuw ghety/
Nu Oorlogh en dan Vrede:
Het een gaet voor en 't ander nae/
D' een tijdt die volght d' ander drae/
D' een tijdt volght d' ander drae.

5 Waer is nu Ninive?
Waer is nu Alexander?
Eylaes een droeve wee/
Treft d' een soo wel als d' ander:
Hoe vast gebouwt/ hoe groot van macht/
't Wort doch al te gront gebracht/
't Wort al te grond gebracht.

6 D' een steltmen op den Throon/
En d' ander moeter treuren/

Dis

Die krijght een goude Kroon/
Dees moet den hals verbeuren:
De snoode wort om hoogh geschort/
Om dat sijn val grooter wort/
Dat sijn val grooter wort.

7 Wie voortijts wetten gaf/
Die moet nu 't recht ontfangen/
Wie andren graeft een graf/
Wort in den strick gehangen.
Wie eertijts and'ren heeft geplaeght/
Wort gestraft en niet beklaeght/
Gestraft en niet beklaeght.

8 Soo draeyt des werrelts Radt/
En keert het onderst boven/
De vrome sit op 't krat/
En worter afgeschoven.
Daer is ter werrelt niet dat blijft/
Noch dat trouw en vast beklijft/
Dat trouw en vast beklijft/

9 ,, Het is dan ydelheydt/
,, Die hier in stelt vertrouwen/
,, En die in vreught of leydt/
,, Gaet op de werrelt bouwen:
,, O ydelheydt die ras vergaet:
,, Laet Godt zijn u toeverlaet/
,, Godt zijn u toeverlaet.

...nd verachtinge der werrelt, Klagte over de woelen-de Werelt; siet daer van in URANIA of Hemelsangh.

's Werreldts Loon.

Stemme:

Die Mint die lijdt veel pijn, &c.

D

1 E wer-reldt geeft haer loon/ Voor hem di
3 Sy schenckt een goude kroon/ Die 't niet ver-

2 Deughdigh leeft/ En alleen nae ee-re tracht:
4 dient en heeft / Jae die de deughd ver-acht.

Trouwe vergaet/ En wort van elck versmaet: Maer

ontrou word bereyt/ Een krans van heerlijckheyt.

2 Wie deughd en eer bemint.
En staedigh daer nae pooght/
Uyt een vroom en reyn gemoedt:
Die gaet het in de windt:
En vanght niet wat hy ooght/
Jae krijght slechts quaedt voort goedt/
'T Quaedt wort ge-eert/
De vroome wordt verneert/
Geplaeght en seer gedruckt/
En van sijn stoel geruckt.

3 Siet eens hoe Adams saet/
Met nijdigheydt en list/
Malkander heeft geplaeght:
Door Liefde groeyder haet/

Vo

Door Vrede groeyder Twist/
Dies 't Godt moet zijn geklaeght.
Christ was niet vry/
Door haer bedriegery:
Ja wat hy voor haer dee/
Hy hadde Twist voor Vree.

4 Hoe menigh deughdigh mensch/
Die 't seer getrouwlijk meent/
Lyd schrickelijck gewelt:
Noyt krijght hy sijnen wensch/
Maer wort altijdt verkleent/
Godt geef hoe grooten Helt!
Werreldts bedrogh!
O snoode loon duurt noch/
Ghy lacht als ghy beraedt/
Voor weldoen geefdy quaet.

5 Wie u te seer vertrouwt
Die doolt van sijn Compas/
En loopt te ver' van 't spoor:
Eylaes de deught verkout/
En Trouwe leyt in d' As/
Maer ontrouw krijght gehoor.
Dus gaet de tijdt/
Die door de hoop verslijt:
Schoon of hy wacht een kroon/
Laes! hy krijght 's werreldts Loon.

Verklaringe

Van het

Loon des Werreldts.

HEt dunckt my de pijne waerdigh , dat ick ı
meerder vermaek van onſe Geſangen, die ſe
ve verrijke met eenige ongemeene Fabels
Leeringen,die weynig bekent, noch tot yde
ooren zijn gekomen: Om te kennen te geven, hoe ae
digh het Loon des Werrelts, by de Oude, is afgebee
Sy ſeyden, dat ſeker Boer een *Adder-ſlange* uyt een ro
ſe hadde verloſt,die daer in by na was verſtickt, met b
lofte,dat hy hem het Loon des Werrelts wilde gheve
Wanneer hy nu de *Slange* hadde verloſt , ſoo wilde
den *Boer* om hals brenghen : Want de *Slange* ſeyde,d
dit het Loon des Werreldts was , wie men goedt ded
dat hem quaet daer voor geſchiede.De *Boer* die op ſo
danigh bedrieghlijck Loon niet was verdacht,ſeyde,d
hy ſulcks niet konde gelooven : En daer over beriep
ſich voor het eerſte Dier dat hen mocht ghemoeten. I
Slange was te vreden : juyſt bejegent hun een *Hond*,d
mager,lam,en van ſchurft,by na,was op-gegeten, wa
in de vloyen hem boven maten plaeghden : Deſen a
men kalen Rekel wierde haer verſchil voorgeleydt: I
Hondt ſeyde , dat de *Slange* het recht hadde ghewonne
want ſeyde hy, 't is my ook alſo gegaen,na dat ick mi
Meeſter lange jaren hadde gedient, des nachts ſijn hu
trouwlijck bewaert,des daegs op mijn Meeſter gepa
met hem op der Jacht geloopen,Wachtels en Eend-v
gels uyt het water gehaelt,ſo heeft my mijn Meeſter h
Loon des werrelts gegeven, en voor alle mijn welda
heb ik ſlagen ontfangen, ben uyt den huyſe gejaeght,
eyndelijk ben ik den Viller over-gegeven.De *Boer* b
ri

ſo ſich wederom op't eerſte Dier dat hen mocht beje-
genen. Doe gemoete hun een oudt,dor en mager *Paert*,
de eertijdts een fraye Henghſt was geweeſt, maer dat
nu van ſijnen Heere verkoft, en in een Meulen was ge-
ſpannen: Dit ſeyde oock dat de *Slange* groot recht had-
de want ſeyde hy, dit is my oock wedervaren, want na
dat ick mijn Heer aen ſijn Juffrou hadde gebracht,als hy
met Tournoyen, Rennen, en Ringh-ſteecken groote
eere in leyde,ſoo heb ick hem Ridderlijck gedragen en
tot alle heerlijckheyt geholpen, maer eylaes! ſeyde hy,
ſo krijgh ick oock voor alle deſe deught,het Loon des
Werreldts.De *Boer* ſtaende beteutert en verſlagen,ſeyde,
Ach! laet my noch eenmael toe, dat ick het eerſte Dier
dat ons ſal gemoeten,daer van magh ſpreecken, en dan
wil ick my in alles geruſt ſtellen. Doe bejegende hun de
Vos: die ſeyde,voorwaer *Boer* dijn ſake ſtaet ſlecht, maer
ſegh in ſtilte,wat gy my wilt geven,ſoo ſal ick raed vin-
den om dy te helpen?De *Boer* beloofde den *Vos* alle ſijne
Hennen. Doe ſeyde de *Vos* totte *Slange*, nadien dit het
eerſte appél is, en hier aen deſes Mans leven hangt,ſoo
vende ick de ſake wel eerſt recht te ondertaſten, en de
plaetſe beſien alwaer dit gheſchiet is. Sy trecken heen,
onderwegen ſeydt de Rechts-gheleerde *Vos* totten *Boer*,
wanneer ick mette *Slangb* in 't hol gae, ſoo paſt daer op,
dat het gat, ſoo haeſt ick daer weder uyt keere, met een
ſteen geſtopt zy,en ſoo treft dan ontrouw zijnen eygen
Heere.'t Geſchiede ſoo.De ondanckbare *Slange* bleef in
't hol.De *Vos* eyſchte ſijn Loon,de *Boer* neemt hem me-
de na ſijn huys en vertelt ſijn wijf, wat gevaer hy hadde
uytgeſtaen,en dat hy door hulpe van deſen *Vos* by't levẽ
was behouden, en voor deſe weldaet hadde hy den *Vos*
alle ſijn Hennen belooft. De *Boerin* ſeyde, hebdy Hen-
nen,geeft die,maer deſe Hennen hooren my toe,en be-
goſt op den *Boer* dapper te kijven.Ick ſie wel,ſey de *Vos*,
hoe geern dat wel yemandt ſoude vroom zijn, liet men
hem vroom blijven ; ja men leert hem ſtelen en maekt
ſel-

ſelve dieven, en doe begoſt hy daer nae, op de Hennen van de *Boerin* te loeren, daer van hy nu en dan eenighe wegh ſtal. De *Boerin* dacht op liſt, en ſtelde Honden op der wacht, die op den *Vos* paſten: die oock *Reyntjen* ſoo dapper op de hielen ſaten, tot dat ſy hem eynd'lijk vingen en om hals brachten, en aldus kreeg *Reyntjen*, oock, hoe loos hy was, het Loon des Werrelts. Hier in kondy Leſer de geeſtigheyt van deſe fabel merken, die u oock ſal een ſpiegel weſen, dat ghy u op de ondankbare Werrelt niet al te ſeer ſult verlaeten, om dat ghemeenelijck haer loon is, quaet voor goet te doen.

En tot meerder verluſtinge, moet ick hier ſtellen de ſtraffe, die eertijts tegens de Ondanckbare gedaen is, waer van deſe ſeltſame gheſchiedeniſſe of Fabel u een proeve ſal verſtrecken. *Sabbas* van *Caſtillon*, *Melanois* Ridder van S. Jan van Ieruſalem, ſeydt geleſen te hebben, dat eertijdts een Wet in *Calabrien* ſoude zijn gheweeſt, dat wanneer hem yemandt van ondanckbaerheyt vonde beſwaert, ſo gingh hy in een ſekere Kapelle, die daer toe was geſteldt, en trock al daer ſeker kloxken: Waer op dan eenige vande Raet vergaderde, die d' uytſpraeck over de ſtraffe van de Ondanckbare dede. Nu gebeurdet op ſekere tijt, dat een arm mager, afgemat en half blint *Paert*, van ſijnen Heere, die het veel jaren getrouwlijck hadde gedient, uyter ſtal gejaeght, en van alle voeder berooft, in de Stadt moſt om heer ſwerven, om hier en elders, ſijn koſt te ſoecken, weſende vaſt den Vlieghen en Muggen een proye, oock by geval in deſe Kapelle geraeckte: Alwaer beneden aen 't klock-touw, een groene tack van een Boom was ghebonden, waer nae de oude gorre hongherigh en begeerigh zijnde, aen deſen tack begoſt te knab'len en te trecken, ſulcks dat de klocken daer door begoſt te kleppen: waer over eenighe Raedts-perſoonen terſtont in de Kapellen verſcheenen, die deſen dorren Ruyter aldaer vonden, die terſtont na ſijnẽ Meeſter dede ommeſoeken, en hem by uyt-

...praeck op-leyden, dat'hy dat arme afgematte *Paert*, ...vegen sijn vorighe dienst, wederomme soude aen-...en, en dat selve, by hooghe straffe, als of het noch ...k en Jongh ware, met bequaem voeder, ten eynde ... levens, versorgen. Gewis soo daer ook tegenwoor-... een Recht-banck tegens d' Ondanckbare was ge-...nen, daer soude genoegh te rechten en te pleyten ...en.

...oyt soo Loos of men vindt Looser.

Inter dum doctus dormitat Homerus.

Stem: Rosemond waer vlied, &c.

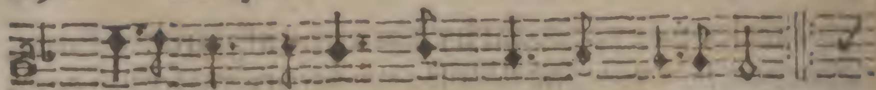
Hoe loos dat ooch een man / Al sijn saecken

schicken kan: Ja hoe wijs en kloeck / Hy ooch wesen

mach / Hoe dat hy 't maeckt daer komt geklagh.

Noyt hout wijsheydt stal / Daerom reden mist / En zijn

tijt vergist / Dan komt hy ten val / want geen mensch die

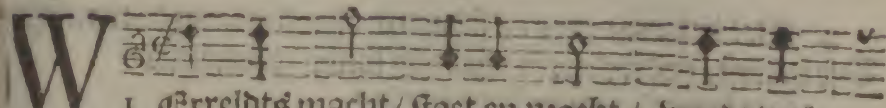
is soo wijs/ Of hy struyckt wel op 't gladde Ys.

Hoe loos dat Argus was
Al sijn looshedt viel te ras/
Hoe voorsichtigh oock
Dat sijn ooghen staen/
Al sijn looshedt is gedaen.
Daer is geen soo los:
Of men vinter noch/
Door list of bedrogh/
Die zijn loos en boos.
Hoe wijs dat oock yemandt schijnt/
De eyghen wijsheydt haest ver dwijnt.
Des loosen Hamans raedt
Sijne snootheydt en verraedt
Is hem tot sijn straf:
d' Opgeworpen steen/
Hoe men die werpt/ sy komt beneen/
Wat hy and'ren brouwt/
Hoe loos hy 't beleydt/
En zijn stricken spreyt/
Sijn list hem berouwt:
Want wie yemandt Galgen maeckt/
Breyt hem een strick daer hy aen raeckt.
Al is het Reyntjen loos/
Het duurt maer een kleyne poos/
Hoe hy 't oock besteeckt/
Om te vangen buyt/
Hy krijght in placts wat op sijn huyt/
Schoon de Oude Vos/
Alle treecken weet/
Noch siet hy sijn leet/
En gaet veel te los.
Dus gelooft een yeder man/
Dat oock de Loose missen kan.

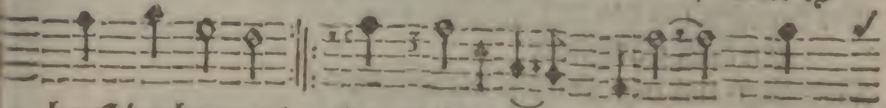
't Cie

't Cieraedt van een eerbare Vrouwe.

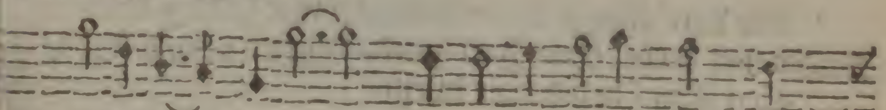
Stemme: *Mal-Pedle.*

W

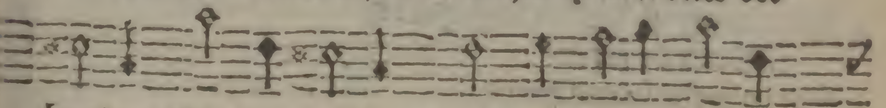
1 Erreldts macht/ staet en pracht/ wordt wel
3 Maer een Vrouw/ kuysch en trouw/ daer is

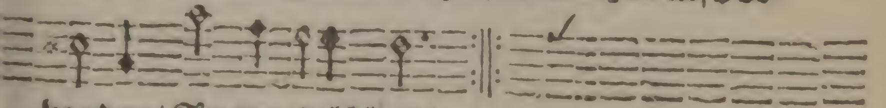
2 haest verkregen/ Noyt vindy hoo-gher goet/ Als
4 aen gheleghen.

een oprecht Gemoedt/ Dat altijdt is in trouw ver-

bonden/ Dat de gronden/ Heeft van reyne liefd be-

bonden/ In een edel bloedt.

2 Waer de deughd/ is de vreughd/ en het schoon vercierſel/
Daer de kroon is het loon/ en der liefden zwierſel/
Daer schuylt wat anders in/
't Is liefd' oprecht van sin/
Die steets haer gaen' in alles voeghen/
Vol ghenoeghen/
Leeft in vrede/ sonder wroeghen/
In ghetrouwe Min.

3 Sy is kuysch/ en haer huys/ staetse voor in vreden/
't geraes/ achtse dwaes/ en stiert nae de reden:

Haer

Haer handel en haer staet/
Bepaeltse met de maet:
Geluckigh die haer heeft verkreghen/
Want de zeghen/
Kleeft aen sulcke wel ter deghen/
In den hooghsten graed.

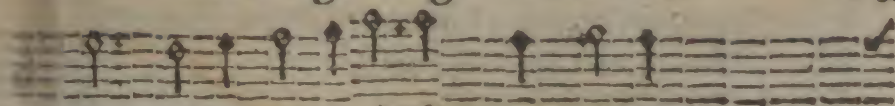
4 Wel besaemt / eer en schaemt / heeftse voor de menschen/
Die beleeft/ yeders geeft/ wat hy soude wenschen:
Het kranskєn van haer plicht/
Sy in een yeder sticht/
En draeght het purper op haer wanghen/
En haer ganghen/
Strecken nae des Mans verlanghen/
Met een lief gesicht.

5 Eer van 't huys/ die in kruys/ u niet sal begeven/
Maer met raedt/ vroegh en spaed/ sorghen voor u leven/
Een Duyf ken datter kucht/
Als haer Egade sucht:
„ Wel saligh is 't geluckigh paren/
„ Daer de jaren/
„ In de brede heene varen/
Nae een beter lucht.

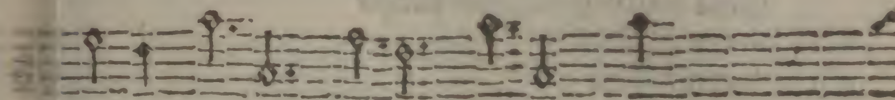
Der Jonghelinghen Cieraedt.

Stem: *The Pretti-boy.*

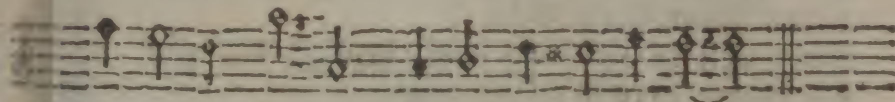
E 1 En Jonghman die 't cieraedt/ Van 't
3 En 't tref - fe - lyck ghewaedt Nae 't
2 deughdigh leven kendt/ Diens le- den / en tre-
4 cierbaer wesen wendt:
den/

den/ Deftigh zijn be-paelt: Wiens lof/ sal

stadigh groeyen/ bloeyen/ gloeyen/ Wiens

lof/ sal stadigh bloeyen/ En cierlijck zijn be-maelt.

2 Al watter mette deughd
En mette reden gaet /
Dat ciert de jonge jeughd/
En vordert desen staet:
Goe sinnen die minnen /
't Recht dat wel beklijft /
Haer naem/moet zijn verheven/'t leven/geven/
Haer faem verciert het leven /
Die alle eeuwen blijft.

3 De Godts-vrucht zy haer krans/
De vromigheydt haer schat/
De vriendelijckheyt haer schans/
Die hare ziel omvat:
Haer zeden/ bekleden/
Wat de tucht haer leert/
De deughd/ die sal vercieren/ cieren/ cieren/
De jeughd met goe manieren/
En maken hun ge-eert.

4 Haer woorden wel te snee/
Met zedigheydt en vlijt/
Vol schaemte/ liefd en vree/
Zijn nedrigh t' aller tijdt:
Wiens handen/ van schanden/
Zijn geheel bevrijdt.

Diens

Diens roem/ ſal heerlijck ſchijnen/ ſchijnen/ ſchijnen/
Wiens bloem/ niet ſal verdwijnen/
Maer kampen mette Nijd.

5 Haer ommegangh die ſticht/
Gelijck een gulde ſterr'/
Gelijck een helder Licht/
't Welck glinſtert al van verr':
Haer paden/ niet ſchaden/
Maer ſijn recht en goet:
Haer baen/ is reyn en heyligh/ heyligh/ heyligh/
Haer gaen/ is recht en heyligh/
Met een oprecht gemoet.

6 Dan 't quade walght haer hert/
En wat tot ondeught keert:
Sy ſiet het aen met ſmert/
En ſchouwt het heel verveert:
Doch dwaſen/ die raſen/
En gaen 't ruyme ſpoor.
Maer deught die wort verheven/ heven/ heven/
Haer jeught verciert het leven/
En blinckt de werrelt door.

Trooſt in langhdurighe kranckheydt.

Stemme:

100 *Pſalm.* Ghy volckeren des Aerdrijcks al, &c.

ICk arme Schaepkens kranck en teer/
Legh dickwils gantſche dagen neer/
En ſucht en ſteen met pijn en ſmert/
En voel de ſtramen in mijn hert.

2 Ick kirr' gelijck een Duyfken doet/
Dat treurigh quijnt in ſijn gemoet/
En drijft met een benaut geluyt/
Den rou voor yders ooren uyt.

3 Ick

3 Ick ben een Bloemken dat in kouw/
'n hagel/ winden/ mist en douw/
Moet in sijn teere jeughde staen/
'n zijn met alle ramp belaen.

4 De vreught die 't jonge bloet verquickt/
Die schijnt in my eylaes! verstickt/
Ick sie mijn Speelnoots fris en knap/
Zyn vrolijck/ en ick kranck en slap.

5 Ick ondertusschen sucht van pijn/
En vint noch hulp noch Medicijn/
Ick jammer met een naer gesteen/
En smeecke Godt door mijn gebeen.

6 't Schijnt of de Heer in mijn ellend/
My altijt een vertrooster sent:
En spreeckt my aen/ mijn lieve kindt!
By my alleen ghy hulpe vindt.

7 De ongedult hier tegens strijdt/
Die my dees soete vreught benijdt:
En seght/ 't is niet/ al klaeghdy bangh/
De Heer vertreckt sijn hulp te langh.

8 Doch ick weet vast dat na de pijn/
Sal wederom verblijden zijn/
Dies valt my 't lijden niet soo swaer/
Om dat verblijden volght hier naer.

9 Geeft Heer dat ick met lust en vreught/
Magh bloeyen in mijn jonge jeught/
En sien hoe dat u hand my sterckt/
Die over my u gunste werkt.

14 Op dat ick u magh danckbaer zijn:
Die my ontlast van smert en pijn/
En nae u woort en wil voortaen/
Mach op u rechte wegen gaen.

PRIN-

PRINCE-LIEDT.

Aen de Edele Batavieren.

FREDERICK heeft Grol de Stadt,
In vier weken af-gemat,
En in 't oogh wan 's Koninghs macht.
In der Staten Eed gebracht.
Vlecht dan kranſſen van Laurier,
En kroont deſen Batavier.

Stemme:

Bayſe moy ma Jannetton. Of, Galathæa geeſtigh dier, &c.

FRed' rick Hendrick van Naſſouw/
Prince van Orangien:
Dien' mijn Vaderlandt getrouw
Tegen 't machtigh Spangien:
Dies ick 't Bataviers gemoet/
Wil betuygen door mijn bloet/
En mijn friſſche leven/
Voor haer Vryheyt geven.

Die my altijdt in het Velt/
En in ſware tochten/
Hebb' voor in de ſpits geſtelt/
Ridderlijck gevochten:
Of ick ſchoon was jongh en teer/
'k Socht mijn vromigheyt en eer/
In u dienſt te leeren/
't Vaderlandt ter eeren.

Als ick eerſt reedt in den ſlagh/
Aen mijn Broeders zijde/
Daer betoond' ick als de dagh/
Dat ick ſocht te ſtrijden/

En dat ick met bus en zwaert/
Onverschrickt en onverbaert/
Wou mijn leven wagen/
In mijn jonge dagen.

Krijghsluy ghy sult tuygen zijn/
Van mijn vroome daden/
Hoe dat swarigheyt noch pijn/
My kon overladen:
Hoe dat donder noch geschut/
Heeft mijn dapperheyt gestut/
En hoe vorst noch regen/
Kon mijn Ziel bewegen.

Voor de Vryheyt en Gods woort:
Voor de rust der Vromen/
Ben ick een metale poort/
Niemant hoeft te schromen:
Wie sich voor de wetten stelt/
Dien ben ick een trouwer Helt/
En ick sal hem kroonen/
En met deughd' beloonen.

Noch de vyand/ noch de nijdt/
My het hert benouwen/
Want ick midden in den strijdt/
Met een vast betrouwen/
Sie/ hoe Godt my uyt gevaer/
Heeft verlost soo menigh jaer/
Die my in dees tijden/
Noch wel sal bevrijden.

Wildy dat ick voor u tree?
Volght dan oock mijn gangen:
Want tot onderlinge vree/
Streckt al mijn verlangen.
Burgers! drijft wegh twist en haet/
Die ons Landt soo dapper schaet/

En blecht al u sinnen/
Met den bandt van minnen.

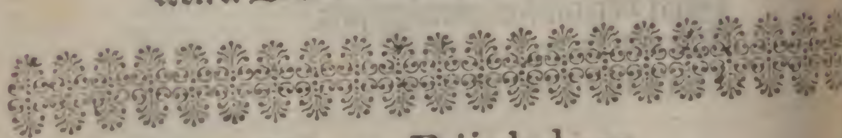
Ick ben een recht Hollanders hert
In u ziel gebooren/
Och wat waer 't mijn groote smert/
Soo ghy ginght verlooren:
Mijn Heer Vaders wyse raedt/
En mijns Broeders vroome daedt/
Suldy in mijn wercken/
Trouwelijck bemercken.

Vaert doch wel vereenight Landt/
En ghy Heeren Staten!
Strengelt vast des Eendrachts bandt/
En wilt d' Ondersaten
Stieren/ dat ons drijftigh Schip/
Mach door menigh banck en klip/
Door u wijse peylen/
Al 't gevaer ontzeylen.

Dan soo sal Godts zeghen staen
Als een Hof te bloeyen/
En sal blincken als de maen/
En in voorspoet groeyen:
Heb' ick dan by u verdient/
Dat ick ben der Landen vriend/
Vlecht dan oock mijn daden/
Aen u Lauwer-bladen/

Ware Rijckdom.

Stem: Wat baet der nijders arge list.

1 IN-dien de Rijckdom maeckt ghe-rust/ Of
3 So Rijckdom pijn of kranckheyt blust/ Of sal

2 sa-lig-heydt brenght aen den Menschen/
4 wijsheydt gheeft; men salse wenschen/

Maer Rijckdom brenght den mensch verdriet / Dus

is de ware Rijckdom niet.

Dees Rijckdom stapelt schat en goedt/
En soeckt palleysen eer en staten/
De ware Rijckdom is 't Gemoedt/
Dat vreemdsaem is/ in als gelaten:
't Zy oock hoe Godt sijn saken voeght/
Hy leeft gerust en wel vernoeght.

Soo Rijckdom brenght gesontheyt aen/
Most Alexander leven duyren/
Maer hy treet al op eene baen:
De Rijcke moeten 't mee besuyren:
De Rijckdom is te krancken niet/
Dus is 't de ware Rijckdom niet.

't Schijnt heerlijck alsmen is geciert/
Met Peerlen/ Goud en zijde Kleeren/
Met Koets en pracht waer mee men zwiert/
Met groote sleep van Hoofsche Heeren/
Met wapens/ stam en oud geslacht/
Doch ware Rijckdom dit veracht.

Soo oock 't Bancket u prachtigh schynt/
Van leckerny/ wijn en sucaden/
Belooftet vry/ dees smaeck verdwijnt/
Soo haest de Mensch is overladen:

Een ſobze diſch en matigh goet/
Bzenght ware Rijckdom in't gemoedt.

„ Indien de alderbzaefſte kroon/
„ (De rijckdom van Godts-bzuchtigheeden)
„ Niet heeft den alderhooghſten toon/
„ Soo heeft de Rijckdom krancke reden:
„ De Rijckdom is waer ydelheydt/
„ Hoe ſchoon oock dat haer glants u bleydt.

„ De Rijckdom is een' zegen Godts/
„ Maer ſonder Godt ſoo iſſe deerlijck/
„ Vol hoobaerdye/ iſſe'ſpots/
„ Maer ware Rijckdom die is heerlijck:
„ Die is te bzeen met haer genot/
„ En danck den Heer voor 't overſchot.

De ſobere Maeltijdt van *Baucis* en *Philemon*.

'T Genoegen van de Goden is/
Een bzolijck hert en ſobze diſch.

Stemme:

Wat baet der nijders arge liſt *Of*, Alſt voorgaende.

DE werreldt was vol overvloet/
Vol weelt en pzacht/ en alle quaden/
Vol bitterheyt/ vol vlam en bloet/
Vol ſchelmery en ſnoode daden:
Dies Jupiter van boven daelt/
En heeft haer hooghmoet dier betaelt.

De groote ſlooten haer palleys/
En kenden niemandt van de Goden/

Dies

Dies namen sy een ander reys/
En keerden na de minste boden;
Na Baucis en Philemons huys/
Dat slecht was als een Boere kluys.

Hier gingen sy vrymoedigh in/
Maer d' Oude Vrouw was heel verlegen!
Sy stelden 't vast na haren sin/
Om haer t' onthalen wat ter degen:
Dat goede hert heeft voort gebrocht/
't Geen kock en keucken heeft vermocht.

Sy schaften vlees/ salaet en moes/
En wat het aerdrijck schenckt door zegen/
Sy droncken uyt een steene kroes/
Den wijn/ versch uyt den druyf gekregen:
Sy saten op een ruwe planck:
Met een matras/ op bed' en banck.

Geen sticksels/ zijde/ noch borduyr/
Geen dons/ noch oock fluwijne randen/
Geen taert/ pastey/ noch confituyr/
Geen gulde schroef noch peerle banden
En vantmer/ maer wat noodruft heeft/
En waer 't vernoegent hert van leeft.

Geen ebbe koets noch ledekant/
Polyste beelt of marmor vloeren/
Geen schilderyen aen de want/
Tapitsery noch weytse snoeren/
Geen keby pronckten in haer sael:
Maer een seer lief en soet onthael.

De liefd' en vree was al 't cieraet/
Daer 't oude paer sich mee vercierden/
Met vriend'lijckheyt en soete praet/
Sy onderling 't geselschap vierden:
Het opent hert en 't gul gemoet/
Den gasten 't beste cier aen doet.

Geen tweespalt schuylder onder 't dack/
Geen afgonst/ nijdt/ noch jalousijen/
Geen hertseer/ leet/ noch ongemack/
Noch heete sucht na Heerschappyen/
Maer 't breedsaem hert was wel vernoeght/
In 't geen dat haer was toe-gevoeght.

,, De zeghen daeld' oock op dit huys/
,, (Want Godt die zegent steets den vromen)
,, Den trotsen over-viel het kruys/
,, En wierden schielijck wegh genomen:
,, Soo dat een yder klaer verstont/
,, Dat Godt den stouten stort te gront.

Wie dat wil trouwen/ dient dit t' onthouwen.

Primum Pabulum, *postea* Stabulum, *tunc* Vaccam.

Wie 't *Voeder* soeckt, en dan de *Stal*,
Weet waer hy 't *Koetjen* leyden sal.

Stemme:

Yets moet ick u Laura vragen, &c.

Knaepjens wildy echter trouwen/
Wildy loopen na de Vrouwen/
Wildy gaen op u bejagh:
Wildy rennen/ wildy swerven/
Wildy vroegh de droef heyt erven/
Wildy sterven voor u dagh?

Volght dan uwe dwase sinnen/
En u onbedachte Minnen/
Volght dan uwe wulpsche tocht.
Maer wilt ghy het minnen leeren/
Wilt dan na de Reden keeren/
Die van alles is versocht.

Reden leert u overwegen/
Hoe dat alles is gelegen/
Watmen doen moet voor de kost:
Hoe ghy moet u sinnen wetten/
En op 't eerlijck winnen letten/
Wel besorght zijn en gedost.

Hoe ghy moet u nijver dragen/
Sorgen Jongh voor d' Oude dagen/
Spaersaem/ suynigh zijn en vroet:
Op dat ghy met Godt en eeren/
Uwen handel meught vermeeren/
Met een vroom en recht gemoet.

Hoe ghy niet sult lanterfanten/
Luy en ledigh gaen te tranten/
Slijpen steenen langhs de straet,
Noch dat ghy op alle Feesten/
Slempen sult by d' aldermeesten/
Want u tijdt en eer vergaet.

Maer ghy sult met wijsheyt keuren/
Of ghy winnen kont te beuren/
Kost voor Vrouw en 't huysgesin:
Of ghy kont met vlijt en oordeel/
Drijven tot u nut en voordeel/
Uwen handel tot ghewin.

Hoe ghy moet voor 't Voeder sorgen/
En waer door ghy schier of morgen
Mooght geraecken aen den Stal:
Hoe ghy moet u sinnen scherpen/

Om u ancker vast te werpen/
Aen een wel-gelegen wal.

Wildy na de Stal eerst vragen/
O! ghy sult te laet beklagen
Dat ghy dus u leven slijt:
Laet het Paert niet achter draven/
Op dat ghy 't ellendigh slaven/
Meught ontwijcken door u blijt.

Wie eerst weet sijn Voer te soecken/
Uyt de Zuydt of Noorder hoecken/
Door ervaringh en door sweet:
Die magh om de Stal wel dencken/
Daer hy 't besigh hert magh schencken/
Waer door hy de pijn vergeet.

Dan magh hy na 't Koetjen loopen/
Dan heeft hy een meulen open/
Want hy heeft dan Huys en Goet:
Dan magh hy in 't Staltjen leven/
't Koetjen Hoy en Voeder geven/
Waerom dat hy heeft gewroet.

Wie dan minnen wil met reden/
Moet sijn vlijdt en tijdt besteden/
Aen sijn handel en sijn werck:
En dan met bedachte sinnen/
Om de Stal en om het minnen/
Slaen sijn lust en ooge-merck.

Komt ghy uyt den dop eerst kruyppen/
En weet slechts van brassen/ suypen/
En wilt strack na 't aerdigh Dier:
Arme Bloed! ghy raeckt ter schanden/
Ghy sult haest u vleugels branden/
En verteeren in u vyer.

Of 't u schijnt al schoon voor oogen/
Laes! ghy zijt te haest bedroogen/

't Is

't Is een vel die ras verflieght:
Als u d' Ouderdom komt naken/
Dan staet ghy met bleecke kaken/
Daer de schoonheydt u bedrieght.

Steeckt u handen uyt de mouwen/
Naerstigh zyn sal u niet rouwen/
Let op 't eerlijck onderhout:
Wie niet in de Lent wil zaeyen/
Kan in d' Ooghst geen vruchten maeyen/
Als hy kreupel is en oudt.

Wie van 't Koetjen eerst wil praten/
En noch slingren langhs der straten/
O hy vindt sich haest beset!
Daer staen twee met lamme handen/
Die door malle sotte banden/
Zijn verstrickt in 't listigh net.

Straer soo is men daer verlegen/
't Voer dat isser niet te degen/
Want daer is noch Stal noch schut:
Waer wil hy dan 't Koeytjen leyden?
Laes! hy macher niet af-scheyden.
Ey! dan staetmen gantsch bedut.

„ Onbedachte blinde Minners/
„ Wulpsche/ domme Spae-besinners/
„ Die de waen neemt voor de daet:
„ Leert by tijdts de geyle driften
„ Uyt u jonge zielen schiften:
„ Spa-berouw valt veel te laet.

„ Soeckt na 't Voeder eerst te vragen/
„ Spant u Paerden voor de wagen/
„ Drijftse dan in Stal of schuyr:
„ Soeckter 't Koetjen in te leyden/
„ Graest den zegen van u weyden:
„ Anders valt de koop te duyr.

Charons Veer.

Stem: Royale Of, Juffrou als ick u Deughd, &c.

T
1 Reect aen met dees hoop / en rent nae den
4 Ghy moeter doch heen / al saeghdy noch
2 Over / Daer leydt de Schuyt gereet / betaelt daer
5 drover / Al tiert ghy seer bedeest / ghy staet doch
3 uwen tol: Want Keyser en Koningh / jae Prins en
6 op de rol.
Heer / Betalen haer tol aen Charons Veer.

Treet in sijn Galey en geeft u te roeyen/
Daer is geen raedt om dese tochten t e ontgaen:
Schoon of ghy al knort/ ghy moet u vermoeyen/
Ghy moet al uwe schat en Rijckdom laten staen.
Want Charon die wacht/ siet dat ghy u spoeyt/
Hy sit aen het roer/siet dat ghy roeyt.

Haest u doch O Paus met u Cardinalen/
Treet aen gy Keyser/en gy Koningh/Vorst of Prins:
Ghy Prekers al mee/ ghy Leecken te maele/
Heer omnes op/ schoon of ghy aerselt hier of gins.
Wel Abt en Abdis waer toe dus gedraelt?
Ghy Nonnetjens mee/ u tol betaelt.

Ghy Juffers/ Signoor/met u weytse kleeren/
Ghehult/ ghekrult/gheployt/ghekant/en vol burduys/

Met

Met lingende mouwen/ met hane-veeren/
Van Fluweel en Sijd'/ al valt het kostelijck en duyr/
Hoe dtel en geyl/ op 't nieuw fatsoen/
Al mee te scheep en wilt u spoen.

Gy Roovers/ ghy Schuymers / vreemde Snoes-hanen/
Kapiteyn/ Soldaet met al u wild' en woeste bend'/
Treet vry op den tocht/ met trommels en banen/
Et sla allarm/ schoon hoe ghy 't ooch keert of wend/
Ghy moet in de schuyt gehackt of gesneen/
Geheel ofte lam in al u leen.

Hoe lief en hoe waert/ hoe edel gebooren/
Daar helpt geen klaght/ een yder moet op dese baen/
't Sy dat ghy zijt wijs/ of sot/ 't is verlooren/
't Moet al mee t' scheep/ en niemandt kan den dood ontgaen/
Al schreydy/ al treurt dy/ om vrient of man/
Hoe rijck/ of hoe arm/ hy moeter van.

Die dat sich nu kan van Teer-geldt versorgen/
Van vromigheydt/ van Gods-vrucht/ en van eer en deught:
Die hoeft noch zijn Veer/ noch vracht niet te borgen/
Maer krijght tot loon een noyt gehoord' en soete vreught.
Wel salig is hy die uyt desen standt/
Vaert recht aen na 's Hemels Vaderlandt.

Regina

Regina Pecunia.

Geld is de loose.

Stem: waerste Catarijntjen. *Of,* Pihllis quam sig buyg…

Al de groote krachten
En de trotse machten/
Buygen voor u neer:
Want ghy stootet al om veer:
Maer de hoovaerdy en prachten/
Geven u de hooghste eer.

Ghy drinckt door de slooten
En zijt by den grooten
Yders af-godin/
Dies volght elck u valsche min/
En mooght over al wel vloten
Om dat ghy brenght groote gewin.

Als u goude stralen/
In ons Ziele dalen/
Dan wijckt d' eerbaerheydt:
Mars dan oock verslaghen leydt/
Deughd wijckt dickwils uyt haer palen/
Als ghy uwe laghen spreyt.

Edel en on-edel/
Elck speelt op u Vedel/

En volght uwen toon:
Want ghy blinckt te overschoon/
Om dat ghy in uwen zetel
Toont aen elck een goude Kroon.

,, Wel geluckigh leven/
,, Dat niet wort gedreven/
,, Door dees valsche schijn:
,, O laet ons volstandigh zijn/
,, Dat wy ons door gelt niet geven
,, In verderf en Ziele pijn.

Ut rosa inter spinas.

Als een Roosken onder de Doornen.

Stem: Waerste Catarijntjen. *Of,* Phillis quam sig buygen.

LIeffelijcke Roosjen/
Met u suyver bloosjen/
Dat ons ziel bekoort/
Door soo menigh vriendlijck woort/
Als ghy door u soete boosjen/
Brenght ons soo veel vreughden voort.

't Roosjen dus verheven/
Beelt ons af het leven/
En ons broose staet/
Datter als een roock vergaet/
Datter ras wort wegh gedreven/
Als 't sijn bloos en schoonheyt laet.

't Roosjen lockt ons oogen/
Daer door laes! bedrogen
Wort soo menigh kind/
Dat hem dit niet eens besint.
Want de schoonheydt leydt verblogen/
Door een blas en soele windt.

Ey hoe frisch ontloocken/
Laes hoe droef gedoocken:
Daelt het na den gront/
Dat noch stracx soo tierigh stont:
Mensch dit is tot u gesprooeken/
Dat ghy u hier spieg'len kont.

Al wat onse sinnen/
Uyterlijck beminnen/
Dat houdt geene stee:
Soo doet oock de schoonheyt mee/
Maer de ware deughd van binnen/
Die sticht in ons Heyl en vree.

,, Maer dat eenigh Roosjen
,, Met sijn suyver bloosjen/
,, Dat in doorens staet/
,, Dat door vyer noch sweert vergaet/
,, Dat sy ons een eeuwigh troosjen
,, Al ons hoop en toeverlaet.

Una dies peperit, conficit una dies.

Velde-Vreughd.

Stem: *Onlanx vroegh in't Morgen-root.*

Hoe lacchen ons de Velden aen/
Met haer bekroonde bladen/
Met haer pronck en gewaden:
Ey siet hier eens de koeytjes gaen/
Die met den melck geladen/
Wauw'lende haer versaden:
Hoe vrolijck is't hier!
Wat getierelier!
En wat vreemt geswier!
Wat krioel en getier!
't Is de schoone cier/
Van Godes groote daden.

Swangere boomtjes die bevrucht/
Vol lieve bloeysels hangen/
Daer wy seer na verlangen:
Die nu soo weeldrigh na de vlucht/
Met vreughde zijn bevangen/
Togend' haer roode wangen:
Daer 't vinckjen op 't dack/
Van 't dack op den tack/
Noyt voetsel ontbrack/
Maer in rust en gemack/
Van Godts eere sprack/
Met lieffelijcke sangen.

Weeldrige Beesjens in het woudt/
Die daer by koppels paren/
En in de vreughd vergaaren.
Waerom is 't datmen u benout/
En wil u jonge jaren/
Voor gene vracken sparen?
De Jager die schiet/
Met sijn Swijne-spriet/
En blaest op sijn riet/
Is 't niet groot verdriet/
Soo men dagelijcks siet/
Dat d' een wil d' aer beswaren?

Heft doch u zieltjes Hemel-waert/
Door 't wonder-werck der Landen:
Den zegen van sijn handen:
Merckt oock aen 't schepsel / Godes aert/
Den Hemel/ zee en zanden/
Op dat hert en verstanden:
Door 't Godtlijck beleyt/
Sijn lof zy verbreyt/
En de mensch zy bereyt/
Tot sijn Majesteyt/
Om in eeuwigheyt/
In ware liefd' te branden.

Aenprijsinghe tot het ware goedt.

Stemme:

Geswinde Bode van de Min.

H Oe is d' arme mensch verwart In de ydelheydt
Want hy woelt in rouw en smart En in hertenleyt:
Waer toe dus seer geraest/ en gesorgt en gehaest/ na 't goe
Datter stroomt ghelijck een vloet? Wilt u oogen slaen
Nae veel hoogher paen / En sien op de Wet/ Dieder elck
Voor gheset.

2 't Dorstigh herte dat versucht/
In dees woelery:
Daer de sinnen steets ter vlucht/
Visschen op haer ty:
En van 't een op het aer/
Zyn vol anghst en gevaer
Beklemt:
O dit hert moet zijn getemt.
Dus bedaert u gemoed/
En siet op het goed/
Datter stadigh blijft/
En in eeuwigheydt beklijft.

3 't Goed dat ons ten Hemel voert/
Dat is ons geen last/

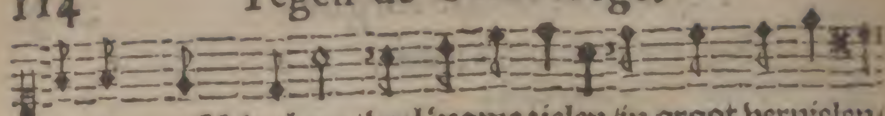
Want het onſe luſten ſnoert/
Wieder zijn aen vaſt:
't Is de deughd met haer glants/
Die de ziel vlecht een krans/
Vol ruſt/
Want in Godt is al zijn luſt:
't Is een jock/ maer licht/
Dat een yder ſticht/
Werckend' in ons ſin/
Ware Liefd' en reyne Min.

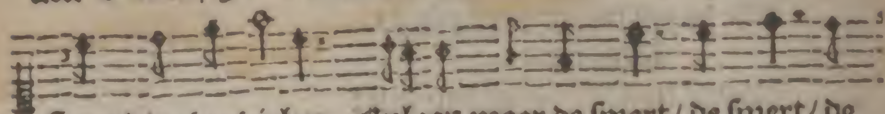
Ware Liefd' is 't hooghſte goedt/
Dat van Gode daelt/
Die in 't ſuyverlijck gemoedt/
Van den Hemel ſtraelt:
Die veracht wat vergaet/
En wat aerdtſch is verſmaet/
Om Godt:
Die met d' yle werreld ſpot.
Laet dan 't goedt of u ſchat
Geen beledt zijn op 't padt/
Dat ten Hemel leydt;
Of het wordt te laet beſchreydt.

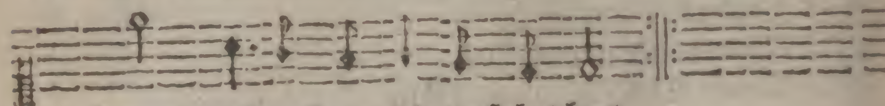
Teghen de Geld-ſorghe.

Stemme: *Baletti Bronck-horſt.*

Arme menſchen/ Hoe langh ſult ghy noch wroeten
By nacht en dagh? Daer u wenſchen ſteets uwe ſotheydt
boeten vol rouw en klagh: Dit is de klip/ waer

aen O menſch wel eer/ veel vꝛome zielen/ in groot vernielen/

Seer diep vervielen. Eylacy maer de ſmert/ de ſmert/ de

ſmert/ Ach de ſmert die treft het hert.

Geen Geſlachten/
't Zy Pꝛieſters of Geleerden/
Of minder ſlagh:
't Goud verachten/
Maer Goddelijck vereerden
Met groot ontſagh:
Dit is de Heer/ waer aen ſich elck vergaept/
Met hert en ſinnen/
Dien ſy beminnen:
Maer laes van binnen:
Ontſtaet een dꝛoeve ſtrijdt/ een ſtrijdt/ een ſtrijdt/
Ach een ſtrijdt die 't hert verblijdt.

Sijn de goeden
Den Menſch tot nut geſoncken/
En tot vermaeck:
Waer toe ſpoeden/
Wy als in weelde dꝛoncken/
Nae 's werreldts vaeck?
Dit is de ſoꝛgh die onſe ruſt verlet/
Die ons doet quijnen/
Vol ſmert en pijnen/
En doet verdwijnen/
Dat Goddelijke beeld/ dat beeld/ dat beeld/
Datter is uyt Godt geteelt.

Vin

Bindt u herten
Dan niet aen aerdsche schatten/
Die rys vergaen.
Die u smerten/
En daer de roest en matten/
U Ziel bezraen.
Het aerdsch vergaet/met al wat heerlijck schijnt/
Doch 's Hemels gaven/
Daer wy nae dzaven/
Den mensche laven/
In 't edele gemoed/'t gemoed/'t gemoed/
Soeckt in Godt sijn hooghste goed.

De Christelijcke Soldaet.

Stemme: *Schoonste Larinde, &c.*

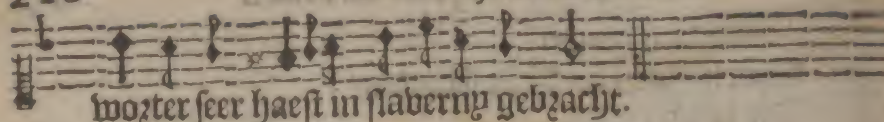
C
1 Hristelijck Krijgsman/ ghy moet blijtig waken/
3 Om tegens Leeuwen/ en Beyren/ en Dzaken/

2 En stadigh op den schiltwacht staen:
4 Ridderlijck aen te vel - de gaen:

5 Neemt u ghewéer/ en 't heyligh schildt in handen/
7 Past op u stuck/ of ghy raeckt haest tot schanden/

6 Gaet daer mee aenranden/ Duyvel ende Doot/
8 En komt in de banden van een dzoeve noot.

Wie 't Geloof/ en Christi gunst veracht/ Die

Weeldrigh mensche die 't ydele leven/
In Overdaedt/ in weeld en pracht/
Gaet hem tot slempen en dempen begeven/
En op u heyl soo weynigh acht.
Waer toe dus slof en traegh te legghen sluymen/
Daer doch op sijn luymen uwe vyandt loert:
En die geen kans noch tijdt en sal versuymen/
Als hy siet in ruymen/ hoe hy u vervoert;
Siet wel toe/ dat ghy doch vlijtigh waeckt/
Dat ghyder met lijf en ziel niet t' onder raeckt.

Set op den Helm/ en om-gort uwe lenden/
Grijpt aen het zwaerd en steldt u schrap.
Om 's vyands listen/ bedrieghen en schenden/
Moedigh te stutten frisch en knap:
Velt uwen boogh/ en setter op u pylen/
Die ghy onderwylen/ druckt in sijne huyd/
Dat hy niet koom u snellijck t' over-ylen/
En met scherpe vylen/ maeckt u tot zijn buyt/
Houd u oogh en staert op desen Held/
Die door sijne doodt/ den vyandt heeft gevelt.

Christelijck Ridder! ghy moet stadigh volgen/
En oock u poos te roere staen.
Schoon of de sonde sich toont seer verbolgen/
Om u alsins te randen aen:
Houd maer de hoop en 't vast geloof in 't herte/
Gaet hem dan vry tarten/ met zijn vuyl gespuys:
Godt sal u troost en hulp zijn in u smerten/
En zijn snoode parten/ breecken door zijn kruys:
Door zijn kruys/ en lijden hy verwint/
Die-er Christum volght/ als een geloovigh kint.

'tGhe-

't Geruſt Leven.

Stemme: *Amarilli mia bella.*

Tiryrs geeſt is uyt-ghelaten / Want hy vernoeght met een geruſtigh leven / En wilt nu 't Hof begeven / Om dat hy ſiet de pracht der hooghe ſtaeten / Die ſeer trots boven maten / Verbreemt van deughde / Na alle weelde pooghen / Luſt der ooghen / luſt der ooghen / luſt der ooghen / luſt der ooghen Ghy rooft vreughde.

Hy vindt ruſt in kleyn behoeven /
Hem quelt geen ſucht noch vrees te zijn verſchoven /
Want dit is 't loon der Hoven:
Geen krijghs trompet noch pleyters hem bedroeven /
Noch geen Slempers en Schroeven:
Hy mindt de daecken /
Daer Vogels en daer Dieren
Tierelieren / tierelieren / tierelieren /
Met vermaecken.

Hy leeft ruſtigh en na reden /
Houdt room en kaes en broot voor ſijn banketten:
Die hy elck voor gaet ſetten /
Hy walght voor ſaus der hoof'ſche dertelheden:
Hy ſtort ſuyvre gebeden /
En nut de vruchten /
Der lieve ſwang're boomtjes /
En der ſtroomtjes / en der ſtroomtjes / en der ſtroomtjes
Met genuchten.

Liefde stooft daer niet genoegen/
Twee zielen/ als een ziel/ te saem verbonden/
En duft geen snoode sonden/
Geen overdaet/ noch wispelturigh wroegen:
Maer zy weet sich te voegen/
Tot soberheden:
Daer Tityr mette zijne:
Catharine, Catharine, Catharine,
Leeft in vreden.

Siet van't leven der Menschen in URANIA of Hemelsan
Fol. 162, 164, 165, 167, 175, 182, 183, 187, 193.

Het Geestelijck Ierusalem.

APOCALIPS, 21.

Stemme: O Saligh heyligh Bethlehem.

Ofte op dese nieuw' gestelde Voys.

O Geestelijcke Hemels stadt/
Seer onbegrijpelijck zijn u gronden/
Godts uytverko - ren hey - ligh schat/
Waer in hy selve wort bevonden. Godts/ &c.

Een Stadt waer in Gods heerlijckheyt/
En zijn doorluchtigheyt wil schijnen/
Met kost'le steenen toe bereydt/
Van Jaspis en van Crystalijnen.

Haer muyr met poorten was gevest/
Nae Israels tweemael ses geslachten/
Daer drie ten Oost/ Zuyd/ Noord en West/
Gelegt zijn / waer in d' Engels wachten.

Twa

Twaelf gronden had dees muyr daer by/
Na 's Lams en der Apoſt'len namen/
Met matſe met een Goude ry'
Op twaelef duyſent ſtaedjen t' ſamen.

Van Ametiſt/ Sard/ en Saphyr/
Calchedon/ Topaes en Granaten/ &c.
Elck poort een Peerl/ maer als een vyer/
Soo blinckten haere goude ſtraeten.

Godt was daer in de Tempel ſelf/
En 't Lam dat heerlijck was verheven:
Daer was geen dack noch hoogh gewelf/
Maer Godt was 't al/ haer luſt en leven.

Daer was noch Son' noch Maens-ſchijn/
Maer Godt en 't Lam die zijn daer Lichten/
Daer ſal 't als glas/ vol klaerheyt zijn/
Daer ſal de een den and'ren ſtichten.

De Poorten ſullen open ſtaen/
Geen nacht noch ramp ſal haer beſwaren:
De volcken ſullen daer in gaen/
Die Godts woort doen en dat bewaren.

Daer ſal geen vuyl geſelſchap zijn/
Geen Logenaers noch booſe monden/
Geen Moordenaers noch quaet fenijn/
En ſal in dees Stadt zijn bevonden.

,, Wel ſaligh dan die in het boeck/
,, In 't boeck des Lams is opgeſchreven:
,, Op die en treft noch wet noch vloeck/
,, Maar krijght de kroon van 't eeuwigh leven.

SAl niet buyten ons voornemen zijn/ ſoo wy hier eenige nutte onderwijſingen/ van het menſchelijcke leven by ...oeghen/ om alſoo de jeughe tot-zeedighe opmerckinghe aen ...e poren/ op datſe door de verpooſinge van het ſingen/ ſich ...otte leeſinge begeven/ en alſoo ſtoffe mogen hebben om ſich ...wijder te verluſtigen. Wy ſullen derhalven ons aenvangh ...emen van de

Noodwendigheyd des Mensche-
lijcken geselschaps,

DE Mensche is een redelijck en ghesellig gedierte/ dat andere dieren verre in heerlijckheydt over treft / nochtans soo heeft hy boven alle andere dieren/ zijn behoeftigheyt sonderlinghe noodig: en ten waere dat Godt de Heere eerst in de Werreldt oude en bedaeghde persoonen hadde ghestelt / of soodanige / die de huys bestieringhe konden ter handt nemen / de mensch ware ter stont in sijne geboorte en kindtsheydt gestorven / en de werrel was leedigh gheweest van menschen: doch Godt die dit heerlijck schepsel niet voor de Dieren / maer alleen voor d Menschen ghemaeckt hadde / die heeft oock dese voorsorgh van de huys-bestieringe daer in ghedruckt / en dat voornaem lijck om vier oorsaecken: De eerst wort ghenomen / van d toebereydinghe der spijse / de tweede van de nootwendigheyd der kleedinghe / de derde van de bescherminghe / teghens all strijdighe en schadelijcke dingen/ de vierde van de opvoedingh en onderwijsinghe. Want dit is seecker / dat de mensch van Godt / boven alle andere Dieren / met een ghematighder na ture en sachter aerdt des lichaems is gheschapen / en derhal ven was 't noodigh dat hy na zijne seer edele gedaente / dat i na sijne verstandelijcke ziele / oock een lichaem hadde da daer mede over een quam / op dat het een bequaem werck tuygh soude zijn / om sijne werckingen uyt te voeren. En ghelijck wy door die dingen worden ghevoet / waer uyt wy sel ve bestaen: soo most oock het lichaem soodanigh voedsel hebben / dat daer mede over een quam / en most derhalve daer voor spijse gekoockt / en door de konst toegesteldt wor den / en dat op een ander wijse als de eenvoudighe natuer hadde voortghebracht / ten eynde die selve den mensche to sijn voedtsel / bequaem wesen soude. En hierom most me de Terwe maelen / uyt het meel broodt backen / als med vleesch / moes / erten / grut/ en wat diergelijcke meer is / to stellen: en op dat dit soude ghedaen werden / soo wast noo digh datter meer menschen mosten te samen leven / die d kost en spijse wisten te bereyden: Soo is dit oock niet an

der

s als een huys ghesin datmen in alles moet onderwij-
: Hier toe is dan oock een huys noodigh / alsoo wy son-
betaemlijck decksel onder de nistighe dampen konnen le-
noch woonen. Maer dese toestellinghe van spyse heb-
de Dieren niet van noode / want zy leven van den
f / ende eten kruyden en vruchten / die de nature voort-
ght: maer de roofachtighe Dieren eten rauw vleesch /
behoeven de toeghemaeckte noch ghekoockte spijse
t / en dat om de hardigheyt en verduwlijckheydt van haren
t.

Om de kledinghen heeftmen oock noodigh dat de huys-
ieringhe en sorge worde toegestelt: want dewijl al de an-
e Dieren / om hare on-edele en aertsche nature / sonder ee-
e sorge leven / en van haer geboorte af / haer decksel hebben /
veele noodigh is / als veeren / wolle / hayr / huyd / schob-
en diergelijcke; soo kost de Mensch om sijn ghematighde
edele hoedanigheydt / soodanighen natuurlijcken decksel
t hebben / en koste dese grovigheyt en dickheyt van huydt /
hayr / wolle en schobben / niet vorderlijck zijn totte saer-
heydt en sachtigheydt van 't verstand / dat hy hadde om te
en / en alles met vreught te beschouwen. En alsoo hem
e dingen ghebraken / en dat hy om de sachtigheydt van sijn
esch / en de dunnigheydt van sijn huydt / vele ongemacken
st uytstaen / als mede om dat hy niet naeckt / om de eere en
baerheydt in des menschen ghesichte soude verschijnen / soo
ft hy van dien grooten Godt / een redelijcke kracht ver-
ghen / waer door hy de konsten heeft ghevonden / soo van
lle / vlas en andere / niet alleen om daer mede te naeyen /
aer oock om 't selve te weeven / en tot sijne nuttigheydt te
reydden. Dit kost oock een Mensch alleene niet te weghe
nghen / over sulcks was de huys-bestieringhe van veelen /
odigh / op datse malkanderen in dese bedieninghe mochten
hulpe komen / en hier van heeft oock de huys-bestieringhe
er oorspronghe ghenomen.

3 En alsoo alle Dieren uyter nature met seeckere wapen-
stinghen versien zijn / waer mede zy sich teghens de schae-
lijcke dinghen kosten beschermen / en teghens haere Vy-
den ghewapent staen / ghelijckmen siet dat eenige met hoor-

nen als de Stieren / eenige met tanden als Wolven en Ho
den / andere met klauwen / als Katten / Beeren en Le
wen / eenige met angels als Byen / Wespen / ende Adde
gewapent zijn / soo heeft Godt aen eenighe Dieren alleene
snelheydt verleent / als Geyten / Hasen / Harten / &c. De me
sche / die van alle dese dingen bloot is / heeft hy in 't tegende
handen ghegheven en met de reden begaeft / waer mede
sich teghens alle aenvallen van Beesten en andere kon
voorsien / soo met het toe-stellen van wallen en vastighede
als met het maecken van allerleye middelen / om de vya
den te verdrijven en om in vreedighe ruste te blijven wo
nen. En dit kost ooch een mensch alleene niet te weg
brenghen / derhalven was het noodigh datter veele
een ander woonden / om sich met ghemeene macht te besch
men.

4 De vierde oorsaecke was de opvoedinghe en onderw
singe: En nadien het seer natuurlijck is in alle Dieren da
se met malkanderen paren / soo is de voorteelinghe insonde
heydt van het menschelijcke gheslachte / noodigh: derh
ven op dat alles met ordre soude werden toegestelt / soo mo
ter nootsaecklijck eenighe huys bestieringe wesen / waer do
alles met onderlinghe ghenegentheydt en hulpe konde we
den beschickt / en dat de banden des houwlijcks / dat is
liefde der Ouderen totte kinderen / haer soo soude verbinde
dat de kinderen sich altijdt souden bevlytighen om wedero
den Ouderen met ghelijcke vlijt en naerstigheydt te verso
gen. Want het gaet met den mensch niet toe als met a
dere Dieren / waer van schier alleene de Wijfjes de sorgh
der jonghen waer nemen / en dat noch voor een kleyne tijt
Wy sien dat de Voghels hare jongen niet langher opbrenge
van alsse vleugels krijgen en konnen vliegen / maer soo ha
als sy vermercken datse hare wieckens beginnen te roere
soo lockense die selve allenskens uyt hare nesten / vlieghen
rontsomme haer henen / ter tijd haer de vleugels vast en ster
worden / en dan bevelense haer de ruyme locht / gheen me
sorge voor haer dragende. Maer de redelijcke mensche sal s
lange als hy sijne kinderen aensiet / sorghe dragen / en van gh
moedt beweeght zijn / om haer van alle noodtruft te voorsie
en haer met alle onderwijsinghen en vermaningen ter God
salighe

heyt te buygen / en dese tedere gemoederen met lieffe-lijcke leeringhen te quicken. Maer de andere Dieren wor-den als door een sekere drift der nature / die haer is inghe-schapen / sonder eenige moeyte / tot haer opgeleyde arbeyt / ge-leyt / ooch in 't ghene sy niet zijn onderwesen: doch de mensch gheeft sich tot gheen behoorlijck werck uyter nature / maer alles doet hy uyt onderwijsinge en uyt de reden: der-halven heeft God de mensche de spraeck gegeven / op dat d' een den anderen mach leeren en in de konsten en opvoedinghe / onderwijsen. 't Is wel waer dat wy de stemme metten an-deren Dieren ghemeen hebben / waer door men de blijdtschap of droefheyt of janckingen af heerigheyt te kennen gheeft / maer datmen alles met sijne eyghen stemme kan uytdrucken / en de ghedachten en ghenegentheden met een reyn gheluyt te kennen geven / het recht van 't onrecht / het noodige van 't onnoodighe door de sprake onderscheyden / dat selve is al-leen den mensche eyghen / en wordt dese uytvoeringe door ve-le weghe ghebracht: want de Ouderen / om hare kinde-ren de deughd aen te prijsen / moeten haer die selve met ghe-stadighe vermaningen inscherpen. Dit alles kan mede niet geschieden dan door gemeenschap der huys bestieringhe / op dat de Man sijn Vrouwe / de Ouderen hare Kinderen / de Meester en Vrouwe haer knechten en Boden moghen leeren en onderwijsen. En dit zy soo veele de nootsaeck-lijckheydt van de huys-houdinghe belanght / daerom sullen wy voortgaen totte onnooselheydt des Menschen en

Opvoedinge der Kinderen.

HOe onnoosel de mensch is buyten d' andere Die-ren / kan een yder met opene oogen mercken / want vele andere Dieren hebben terstont / soo haest zy ter werrelt komen / eenigh middel om haer te ghe-neeren of om hare kost te soecken / of ten minsten worden zy door hare Moeders van alles versorght: maer de ...ghe mensch eylaes / hoewel die nu het leven ontfanghen heeft / soo moet die versmachten en vergaen in sijne buylenisse / ...selve de Moeder die 't kind heeft ter wereld gebracht / moet

door

door rouwe / smerte en onghemack verteeren en met hae
vrucht omme-komen / indiender geen hulpe van andere wi
de toegevoeght / sulcx dat de mensch / in dat deel / veel ellen
ger is als d' andere Dieren: want de Moeder en het kindek
moeten geheegt / gekoestert en versorght worden / eerse eenig
sterckheyt verkrijgen / om sich selve te onderhouden. Ma
dit is also metten Dieren niet gelegen: de Wormtjes krijgen
stracx daer heene en soecken haren kost. De kiecxkes wee
terstont na haer aes te picken / en de grover Dieren wo
den van de Moeders alleen ghevoed en opghebracht. Doe
in den mensch wordt meer als het leven / maer oock de b
stieringhe totte deughd en Godtsaligheydt vereyscht: ob
sulcks moet die van jonghs af / door de reden ghevoghen /
soo haest hy yets begint te vatten / totte goede zeden bestie
werden: jae de Heydenen hebben dit ten hooghsten noodig
gheoordeelt: ghelijckmen sulcx overvloedigh in dat seer ede
boecxken van Plutarchus, dat hy van de opvoedinghe de
kinderen gheschreven heeft / kan nalesen: Waer in hy se
treffelijck verhaelt / waer in de plight der ouderen teghen
den kinderen ghelegen zy. Insonderheydt komense daer
over een / dat de Moeders voor al / hare kinderen / ist e
nighsins moghelijck / behooren te soghen / op datse niet een
vreemden melck en aert in drincken / en alsoo / ghelijck
Poëten verhalen / in allerleye slagh van Beesten mochte
ontaerden. Want men vertelt / dat eene die met Vercken
melck opgevoet was / altijdt vermaeck hadde in den dreck
wentelen. En Horatius niet te vreede zijnde / dat Homer
sijnen Achilles afmaelt / dat hy een seer toornig / onafbiddel
en bitter man is / brenght sijne opvoedinge voor den dagh / se
ghende / dat hy in zijnè jeughd op-gevoet was van Chiron de
Centaurus, in 't gebergte van Tessalien / daer hy gewent wa
mette Beeren / Leeuwen / en wilde Swijnen te vechten.
Welck oock Virgilius volgende / seyd dat sijne krijghs-held
ne ghesoogt en opgevoet is met de melck van een wilde Me
ry. Tasso singt / dat sijne Clorinda van een Tygher is op g
bragt. Ariosto verhaelt dat zijn Rogier by het merg van Le
wen en Beeren is gevoet: sulcx datmen voor al / willende d
kinderen heyl en welvaren te ghemoet gaen / haer in de jeug
van alle quade ommegang moet afmanen. Ja daer ghebrek
ge-

leerde mannen/ insonderheydt onse geleerde Hollander
us, die dese woorden / en dat wel treflijck verhalen/
tmen van der jeught aen / den kinderkens seeckere
je Voorschriften in 't ghemoedt behoort te prenten/
its het ghene dat eenmael in 't herte gevesticht is / haer
by blijft / ghelijckmen van den reuck der nieuwe pot-
haelt / datse na 't ghene / daer eerst in ghekoocht is/
ruycken. En dat derhalven de meeste sorghe der
nen hier toe behoorde te strecken / dat hare kinderen
wieghe / ja selve onder der Voedsters troetelinghen/
Ouderen kus kens / onder een verstandigh oordeel
n ghedaen / en datse overredingen mogen in drincken
risto waerdigh zijn / om datter niet is / 't welck vaster
moet kleeft / als 't geene / gelijck Fabius seydt / in de
e Jaren daer wort inghegoten: En datmen voor al/
r kinderen ooren / de vuyle minne-gesangen most af-
n / die de Christenen / soo binnen als buytens huys
/ die vuyler en slordigen zijn / als oyt het ghemeene
sche volck heeft aengenomen / Ec. De reden is / ver-
et menschelijcke verstandt meer tot te sonde als tot te
ghenegen zijnde / seer lichtelijck een schadelijcke voor-
n neemt / even als het stro en swavel / het vier aen-
. Hierom moet men na de raedt des Poëten / het on-
by tijts uyt-wieden/ al-eer 't eenige wortel kan schie-
p dat door langh dralen / dat selve niet tot eenen groo-
om opwasse / en het goede kruyt / dat daer onder
/ geheel versmoort.

OEco-

OEconomia of *Huys-bestieringe*,

Soo die selve van C. Rira, in sijn gheleert Boeck *Iconologia*, of uytbeeldingen des verstants, by my uyt den Italiaens vertaelt, beschreven en uytgebeelt wort.

HY maelde een seer statige Vrouwe van opsicht/ met een Olijf-tack gheciert/ houdende in de slincker-handt een Passer/ en in de rechter een stockjen of rijsken/ en ter zijden stelde hy een Roer van een schip.

Om dat totte geluckfaligheydt van 't ghemeene burgherlijcke leven vereyscht wordt een vereeninghe van veele huysghesinnen/ die welcke onder ghelijcke wetten leven/ en waer

door

worden gheregeert / ſoo is 't noodigh dat yder huys- ... met behoorlijcke ordre worde onderhouden / en onder ...re wetten ghebracht / die veel nauwer gaen als d' al- ...ne. Daerom is deſe nauwe maniere van 't huyſgeſin ...ren / van de Griecken OEconomia gheheeten: want ...yſgeſinnen hebben ghemeenelijck drie inſichten / om ...tot haer leven / als tot hare leden behooren: te we- ... Meeſter en ſijne Dienaers / de Vader en ſijne Kin- ... de Man en ſijne Vrouwe: waer om zy oock deſe ...iſſe met een ſtockjen af maelden / om de heerſchap- ... de Meeſter heeft over ſijne Dienaers / uyt te beelden. ... het Roer wort hier gheſtelt voor de ſorge en Regeerin- ... een Vader moet hebben over ſijne kinderen / op dat ... Zee der kindtſche dertelheden / van den wegh der ... niet afwijcken / in welcke wegh de Ouders haer met ...t en naerſtigheyt behooren te ſtieren: tot dien op- ... bruyckten zy een Olijf-krans / om uyt te drucken / ... goet huys beſtierder voor alle dinghen moet beſor- ...atter vrede en eendracht binnens huys onderhouden

...aſſer leert ons / hoe dat een yeghelijck ſijn vermogen ...meeten / en ſich / ſoo veel men magh / daer na ſchic- ...m de uytgift en andere dingen die tot onderhoudt van ...eſin / en de ghedurigheyt des ſelven noodigh / zijn te ...i / en dat door de mate. Waer over oock een huys ...t wort ghelukigh te zijn / al waer de Huys-beſtierin- ...or een bedaeghde Huys-moeder te recht wort in ...i geſtelt / gelijck oock deſe dichten te kennen geven.

Dat Huys heeft een gewenſchte ſtant,
Waer trouwlijck waeckt een Moeders hand,
En die met teugels vaſt bewaert,
't Geen ſuynigh is by een vergaert:
Die vreedſaem alles overſiet,
En 't huyſgeſin met tucht gebiet,
Die oock met oordeel en met maet,
Op alle dingen gade ſlaet.
Wat huys een ſulcke moeder derft
Dat gaet verlooren en verſterft,

De gekroonde Maet,
Des Jeughts cieraet.

De S P A E R S A E M H E Y T *haer Minnaers loont,*
Die ſy met deught en Zegen kroont.

AL eer ick, ſoete Jeught! beſluyt,
Soo vraegh doch eens wat dit beduyt?
Hier ſtaet een P A S S E R en een *Maet*
Alwaer een *Croone* boven ſtaet.
Ick bid' u let op deſen ſin,
Al ſchijntſe ſlecht, daer ſteeckt wat in.
Indien ghy wulps en onbedacht,
In dertelheydt, in weelt en pracht,
In ſlempen, dempen en geneught,
Wilt ſlijten uwe jonge jeught:
En dencken 't macher doch op ſtaen,
't Goedt en de werelt ſal vergaen:
Waer toe geſorght, en dus geſpaert
Waer toe dus ſuynighlijck bewaert,
Het goet dat hoort de werrelt toe,
Hoe maeckt ſich doch de Menſch ſoo moe?
En ſlooft en ſorght voor d' oude Man
Dat hy doch niet beleven kan?

'tIs beſt dan dat ick my gae ſpoen,
Wijl 't koorentjen is verſch en groen,
O domme Jeught! dit 's quade raedt,
Dus ſpiegelt u aen deſe *Maet*,
En neemt den PASSER in de hant,
En meet daer mee u dom verſtant,
Meet al wat u de Reden leert.
Meet of ghy oock te veel verteert.
Meet of u ſtock bereycken magh,
U dertelheyt en ommeſlagh,
En meet of alles wat ghy doet,
Oock paſt een redelijck gemoet.
Wie Godt met goeden heeft voorſien,
Die ſal dees PASSER oock gebien,
Dat hy doch houde *Maet* en ſtal,
Of anders nadert ſijnen val.
Maer wie van middelbare ſtaet,
De ware *Maet* te buyten gaet,
Die vint ſich haeſt te nauw beſet,
En ſelf gevangen in ſijn net.
Maer als het kale volck te milt,
En t' onbedacht haer penningh ſpilt,
En denckt dan om het ſparen niet,
O dan naeckt ſnellijck haer verdriet.
De PASSER, die twee beenen heeft,
Die is 't die elck ſijn *Maete* geeft:
Is 't kleyn, ſy moet niet verder gaen.
Is 't groot, ſy moet niet wyder ſtaen.
Dus hoeje 't maeckt of watje doet.
Hout Maet, of ghy verlieſt u goet.

Alſoo wy hier de Oeconomia of huys-beſtieringhe / tot op-
rckinge der jonckheyt / hebben bygevoeght / ſoo ſal 't ons
t qualijck paſſen / dat wy deſe Mate van de Spaerſaem-
t een weynigh breeder uytſtrecken / op datſe ſoo wel den
iden als Jongen magh tot een Spiegel weſen / waer na
yder ſich in ſijn leven ſal hebben te ſchicken.
Wat de Spaerſaemheyt belanght / die ſelve / gelijck Ariſto-
verhaeldt / is eene van de twee voornaemſte deelen

van de mildigheydt / die welcke daer in bestaet / dat wy de o
noodige kosten sullen schouwen / die de reden niet ghelijck zij
en die de middel-matigheyt overtreeden: Daerom seght H
ratius, Wilt u teeringe niet boven u neeringe stellen, dat is/t
de onkosten / u in-komen niet te boven gaen / ende dit sel
doetmen door de Spaersaemheyt: want de wijsheyt schri
sich op vierderleye wijse omtrent de goederen / 1 Als sy
ontfanght. 2 Als sy die bewaert. 3 Als sy die vermeerderi
Als sy die selve wijsslijck gebruyckt: En dese/zijn door de kloe
heyt/ ook regulen van andere deughden. Æschines de Socr
tische Philosooph plagh te seggen / datmen sich selve wat nu
besnijden/ om de overtollinge onkosten/tot onderhoudinge d
levens te verminderen / nae de spreuke; *Parsimonia magn*
Vectigal, dat is/ Spaersaemheyt is een groote rente of tol.
ver suler worden dese rycken / die tot haere Rijckdom wat t
doen / en die van hare overtollighe onkosten wat af-treck
Sulr dat de Spaersaemheyt eygentlijck is een besnijdinge v
noodeloose kosten: waer over ooch Seneca in zyne ruste t
gemoedts verhaelt / Dat ons dese Mate sal behagen, so ons
Spaersaemheyt eerst sal behaghen, sonder welcke ons ghee
rijkdommen genoeg zijn, noch genoeg sullen strecken. O
sulcks heeftse gheene kostelheydt noch dertelheydt van n
de / want sy kent wat nut en noodigh is: en daerom is h
ooch de PASSER ghestelt / om dat die selve de Mate ho
op alle streecken; want ghelijck de PASSER den omn
treck van haren circkel niet overtreedt / alsoo treet de Spa
saemheydt ooch niet over/ 't ghene burgerlijck / eerlijck en
delijck is. Hesiodus seydt/ Hout Maete, want dit is 't beste
alle dingen. Verstaende dit mede op de zedighe metinge si
selfs / wanneer hy in sijn Grieck'sche veersen singht:

> 's Is Godts geschenck te houden maet,
> En dan soo meetmen eerst sijn staet,
> Wanneermen sich niet self vergeet:
> Maer met sijn eygen voeten meet.

En 't is billick dat sich een yder met zijn eygen voeten m
te/ op datmen sich niet grooter maecke als men is / ten ey
men sich / door grootse inbeeldinghe en hoovaerdye r
storte in dinghen / daer men met eeren niet uyt kan ghera
ken / maer datmen mach uytvoeren/ 't gheene met een rec
M

Mate is voorghenomen. Ooch moetmen zijn ſtock niet ver-
r ſetten als zy langh is / ten eynde men ſich niet onderſta
yder te ſpringen als men kan. Ooch ſullen wy in alle din-
n de Maete onderhouden / ſoo wel in kleedingen / koſtel-
den / gebouwen / als leckerheden / die u ſelve te gronde drue-
n. Daerom ſullen wy metten Paſſer, gelijck Juvenalis ſeydt:
e wijde van onſe eygen mont meten / op dat wy oock daer
or niet te ſchande komen / als hy ſeyt:

Wanneer ghy na de Viſch-marckt gaet
Soo ſtelt voor al u mond een maet;
Indien u beurs niet is voorſien,
Wilt nae den beſten Viſch niet bien.
Laet varen Karpers, Baers of Snoeck,
Soo ghy ſoeckt Spijringh in u doeck:
Soo Slock-luſt waſt, die 't geld verdoet,
Waer blijf dan 's Vaders erf en goed?

Soo ſal ons dan al te ſamen wel paſſen / dat wy met den
iſſer onſes verſtands en oordeels / de groote van onſe ghe-
chten meeten / en die ſelve nae het richtſnoer van de reeden
len / want wie de Maete overtreet / ſtaet onvaſt / maer de
aete maeckt alles vaſt en beſtandigh. Een yder draghe
j dan in alle zijne handelinghen na de Mate van de reden /
dan ſal hy nimmermeer zijn beſteck over-treden / maer
ijne palen blijven.

Dit moſt ick noch / O ſoete Jonckheydt! u tot een toe-gift
encken / te meer alſoo onſe eeuwe hier in van de Oude
llandſche eenvoudigheydt ſchijnt te ontaerden: Dewijl
haer ſchickt om alle koſtelheden / vertelheden en nieuwe
ffen / die de Mate van de Land-zeede overtreden / licht-
rdelijck te volgen / zynde by na door zeden en kleeden van
re Voor-Ouderen verbaſtert. Over ſulckx heb ick haer
tot een beſluyt willen vereeren; ten eynde / de lieve jeughd
r mach binnen hare palen houden / want Seneca ſeght /
ijn treurſpel van Troyen / ſeer wel:

Al wat de Maet te buyten treet.
Dat maeckt ſich tot den val gereet.

A P I T I U S.

WEl vriend / ghy hebt dus veel geſeyt:
Is dit de lieve Spaerſaemheydt?

Soo weet ick geen bekrompen hert /
Dat noch hier door niet nauwer wert.
Maeckt my hier eenigh gierigh Mensch /
Die leven kan na wil en wensch /
En heeft geen hert / noch gaet niet ruym /
Maer set den vinger op den duym /
En past het al met Ry en Maet /
Ick segh / dat dees te nauwe gaet.
Dees sorgh voorwaer dit volt my niet /
Dees Spaersaemheyt die vaert verdriet:
Ick prijs een hert dat onbelaen /
Is mild / en kan wat weyden gaen.
Waer toe gemeten en gepast /
Daer ons de doodt soo snel verrast?

SPUDÆUS.

HOor Iongman hoor' / blijf noch wat staen /
Ick moet u hier wat nauwer gaen.
Dees Spaersaemheyt die heeft haer schat /
In hare rechterhandt gevat.
Vraeght ghy waerom zy spaert haer goedt.
Daer 't oorbaer is en strecken moet.
Sy is geen Quist-goedt / die te mild /
Haer penningh al te dertel spilt /
Maer spaertet tot bequamer tydt /
Als Quist-goedt op de riemen rijdt:
En toont als dan haer milde hand /
En doet den zwacken onderstand /
Aen armen / krancken en aen vriend /
Tot onderhoud van 't huysgesind /
En schenckt met oordeel en met maet:
Maer wicht voor al haer eygen staet /
Of sy van kranckheydt ramp of pyn /
Mocht schielyk overvallen zijn /
Dat zy dan heeft / waer mee zy mach /
Haer stutten in den ouden dagh /
En hare kinders voor den noodt /
Kan onderhouden na haer doodt:

Op datmen niet behoeft terstondt/
Te sien een ander in den mondt.
En hier toe is het sparen goet/
Om dat het yder hulpe doet.
Dus jonghe Ieughd/ houd dit voor 't lest/
Leert sparen/ dat 's u alderbest.

Waerschouwinghe voor Ouden en Iongen.

Wie altijdt pleyt en recht, en groote huysen bouwt,
Wie dobbelt en word borgh, en and'ren veel vertrouwt,
Wie boven zijnen staet wil pralen, en hoveeren,
Met gasten en bancket, met slempen en verteeren,
Wie Paerden buyten noot, en Honden houdt ter jacht,
Met veel onnut gesin en nergens op slaet acht,
En dan noch Boelen soeckt, en over al maeckt vrinden,
Die sal haest Hof, en Land en al zijn goed verslinden.
Dus let wel op u stuck, eer u 't verderven naeckt,
Wie d' overdaed bemint, tot schand en armoe raeckt.

De Kale Ioncker.

Stemme : *Courante la belle.*

Hoe zydy dus verciert/
Met bonte kleeren van geel en groen/ daer gy mee zwiert
En speelt soo den Monsieur/
En volght den Hoofschen sleur/
Met sulcken vreemden geur :
Seght waerom/
Speelt ghy doch op de bom/ En de trom/
En bootst der Sotten dol gewoel :
Die ghy gaet volgen/ dwaes en verbolgen.
Met raesen en krioel.

2 Ghy lijckt een Edelman/
Die met sijn pluym en zwans soo aerdigh leven kan/
Een Krijghs-man in het veld/
En een soo braver Held/
Die sijnen vyandt velt :
Dat elck vreest
Van u seer trotse geest/ En bedeest/

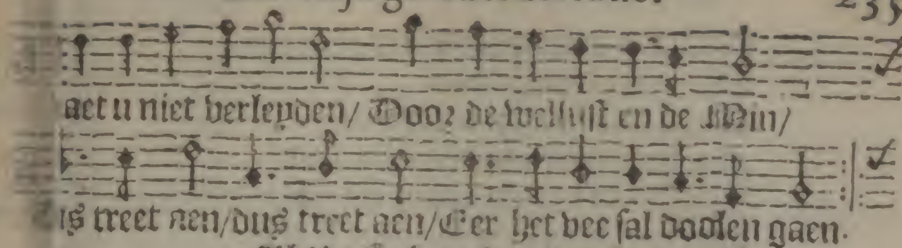
Staetmen verwondert met ontsagh/
En denckt wat Narren/ Ons dus verwarren/
Braveeren dagh op dagh.
3 Waer komt dees vreemde Haen/
Dees Joncker/ Proncker uyt Narragonien van daen?
Hy is gehacht/ gesneen/
Aen hooft/ aen arm/ en been/
En fiertjens op zijn leen:
't Is al goud/
Daer hy van stoft en houwt/ Yder grouwt/
Om dat hy is een groot Cadet/
En al de Grooten/ Zijn Speelgenooten/
Verwant aen 't edel bed'.
4 Ghy draeght een hoogh gemoed/
Ghy roemt op Sloten/ of Hof/ op Burgh/op Princen goed:
Op Ridders en op Staet/
Dan zijt ghy Ambassaet/
En 't is maer gecke praet:
Wie u acht/
Wordt self van u belacht: Ghy veracht
Wie dat niet volght u snof en prael/
Weyts in u kleeden/ Uytheemsch van zeden/
Daer doch de Uyl is kael.
5 Waer heen loopt doch het end/
Als eens het mallen van uw sotheydt wordt bekendt?
Daer stady dan bekaeyt/
Dan is de kans gedraeyt/
Wie hebdy dan gepaeyt?
Als een Sot
Wordy van elck bespot: Hout u tot
„ 't Eerlijck leven/ staet/ en eendracht:
„ Roemt niet van Rijcken/ Blijft by gelijcken/
„ Dan wordy minst belacht.

De vlijtighe Herderinne.

Stemme: Lanter-lu.

Reyt u snelle voetjes/ Lieve Ga-la-the,
Draeft doch niet so soetjes/ Achter 't tierigh Vee:

Laet

2 Als de Schaepkens doolen/
Dan doolt Galathe:
En dat schijnt verholen/
Al haer deughde mee:
Wie te traegh wil hoeden/
En volvoeren sijne plicht/
Sal te spae/ tot sijn schae/
Swerven sijne Geytjes nae.

3 Maer wie deughd wil leeren/
Moet met lust en vlijt/
Al sijn sinnen keeren/
In zijn jonge tydt/
Om den krans der eeren/
Drucken om zijn edel breyn:
O de deughd/ is een vreughd/
En een cierssel van de Jeughd.

4 Naerstigh moetmen slaven/
Door de mist en douw/
Op der Heyde draven/
Soo in hett' als kouw/
En de geyle tochten/
Vlieden en den tover-dranck/
Die de jeughd/ niet verheughd/
Maer haer stort in ongeneughd.

5 Houdt u frisch en wacker
Op der deughden padt/
Bouwt des wijsheyts Acker/
Dan krijght ghy een schat/
Die noch Beer noch wolven
Noch de tijdt noch ramp verteert/
Want u glas/ loopt doch ras:
't Loopen komt u hier te pas.

6 Nymphjes wildy vlechten/
Eenen Lauwer-kroon?

Wilter deughd aen hechten/
Door u eeuwigh loon:
Want wie pooght te rennen/
Nae het perck van deughd en eer/
Krijght van Godt/ voor het ſlot/
Hier en namaels 's Hemels Lot.

De Wereltſche Minne-Liefde.

Gelijck die SENECA *in ſijn Treur-ſpel* Octavia, *beſchrijft.*

DE Menſch ſich ſelve ſeer bedrieght,
Als of de LIEFD' op wiecken vlieght,
En zijn een Godt die fel en wreed,
Sijn boogh en pijlen houdt gereet,
Wiens vlam en fackel 't al verſlint,
En zijn *Vulcaens* en *Venus* kindt.
't Is ydelheydt. *Min* is een brandt,
Een kracht in ſinnen en verſtandt,
Die in de teere Jeughde groeyt,
En wort door weelde opgeboeyt,
Door overdaedt en leedigheyt,
En al wat totte luſten leydt.
Indien ghy deſe ſtutten ſcheurt,
Terſtondt vervalt hy en hy treurt,
In korter tijdt ſoo ſal zijn kracht.
Verdwijnen en zijn t' onderbracht.

Leeringhe.

DRinckt yemandt uyt een ſuyver glas,
Soo denckt hy dit was ſtof en aſch:
Mijn Lichaem, al is 't ſchoon in ſchijn,
Sal naemaels ſtof en aſſche zijn.

Wenſch van Genoeghen.

NA d' armoe wenſch ick niet, noch nae te groot en goed:
Het weynigh is te kleyn, te veel baert overmoet:
Dies

Di wenſch ick om 't genoegh, en om het wel genoegen.
Wi dit te recht verſtaet, ſal ſich in alles voeghen.

D klaghende Herder en Herderinne,

er de Steetſche dertelheydt, van datmen ha-
e armoede in de dertele ſchilderyen beſpot
en ten toone ſtelt.

Tuſſchen

HANS en TRYN.

Stemme: Roſemond die lagh gedoken, &c.

rijn. WAer van daen/mijn trouwe herder?
ans. Ick koom ſoo ſtrackx uyter ſtee.
rijn. Hoe dus haeſtigh? wildy verder?
ans. Jae ick moet weer nae mijn Vee.
. Ey ick bid wat gater om?
. Geyle Stee-luy driest en dom.
T. Herder blijf/ ick moet u vraghen.
. Herderin/ ick moet nu voort.
. 't Sonnetje begint te daghen:
erder/ Herder/ noch een woord?
oordy niet hoe ons geſlacht/
an de Stee-luy wort belacht?
H. O gewis/ haer dertelheden/
algen my tot in de ziel.
Wel mijn Herder/ door wat reden?
. 'k Sagh ſoo veel dat my miſviel.
. Strecken wy haer dan tot ſpot?
f zijn wy dan mal of ſot?
H. Saeghdy eens hoe datſe proncken/
et haer zijd' en licht gewaet.
. Sijnſe dan in weelde droncken?
. 't Schijnt ſoo aen haer wulps gelaet.
Wie dat met zijn minder geckt/
Self zijn eyghen ſchand' ontdeckt.

'k Sagh een Harderin geſchildert/
Als een wips en dertel beelt/
't Hayr ſwaeyd' om haer kruyn verwildert;
ſ' Had een lint met goudt doorſtreelt:
Met een hoedt vol bloem getuyl.
,, Maeckt doch deſe Bruydt niet vuyl.

Stricken/ quiſpels/ perlen/ kanten/
En ick weet niet wat voor goet.
T. Wat doen doch dees lanterfanten?
H. ſ' Hebben Veders op haer hoedt/
Schoenen/ Kouſſen/ geel of bondt/
Hoovaerdye ſonder grondt.

T. Sijn wy niet de ſlechtſte luyden/
Die het gantſche aerdrijck draeght?
H. Ja wy. T. Wat ſal 't beduyden/
Datmen dus ons kleynheyt plaeght?
Moet dan onſe ſlaverny/
't Doel zijn van haer hovaerdy?

H. Wy ſijn wormen/ arme ſlaven/
Die door hagel/ miſt en douw/
Dagh en nacht ſteets moeten draven/
Dick beſlobt in hett' en kouw:
En in kanifas gedoſt/
Wroeten ſlechts om kleet en koſt.

T. Salmen dus met Herders ſpotten/
Tegen alle aert en reen?
H. Sijn de Stee-luy dan geen ſotten/
Datſe ſpeelen met die geen/
Die veracht wort en verſmaet?
,, Hooghmoet wel te gronde gaet.

T. Wacht voortaen ſulckx meer te plegen/
Of wy raecken op de been:
Wildy ſien ons groote zegen/
Hoet het vee en komt met een/
In ons ſeer verachte kluys:
Toetſt die met u prachtigh huys.

H. Van

H. Dan sult ghy geen Herderinnen/
Maelen voor u hoovaerdy:
Breydelt doch u geyle sinnen/
Van dees valsche pronckery:
Praelt vry dat het Godt verdriet/
Maer spot met ons Herders niet.

Heraclitus en *Democritus.*

Des eenen klagh /
Is d' ander lagh.

Stemme :

Lof-sangh Mariæ. Of, Lof-sangh Simeonis.

DE werelt tiert en raest.
De werrelt is verbaest.
De werelt is vol plagen.
De werelt is vol brant.
De werelt moort en spant.
De werelt is vol klagen.

De eene lacht en singht/
De ander schreyt en wringht/
Dus krieltet als de baren:
De Laccher Democrijt,
De Schreyer Heraclijt,
Die konnen niet bedaren.

,, Wie 's werelts doen belacht/
,, En op haer sotheyt acht/
,, Kan wijsselijcken leven:
,, Hy sieter kluyt op kluyt/
,, Der sotten malle Bruyt:
,, Hoe kan hem lagh begeven?

Alwat de Mensch bestaet/
Is sot of malle daedt:
De wijse schijnen Sotten:
Hy siet al watse doen/
De Sotten/Sotten broen/
Wie souse niet bespotten?

Een ander sit en weent/
Die 's werelts doen besteent:
En met bekreeten oogen
Siet hy al 't woest geraes:
De wijse schijnen dwaes/
Dus vint hy sich bedrogen.

Hy sietet al verdaen/
De deught en eer vergaen/
Hy siet de liefde scheuren:
Hy sieter twist in strijdt/
Bedroch en bittere nijdt/
Wie souder niet om treuren?

Dus gaen wy t' samen heen/
In lacchen in geween/
Soo slijten onse dagen:
Geluckigh die en maet
't Gelach en weenen laet/
En alles kan verdragen.

Een treffelijck gemoet/
Wort niet als ebb' en vloet/
Gehobbelt en gedreven:
Maer 't siet de Werelt aen/
Wat hoogh is ondergaen:
En soeckt een rustigh leven.

Register der Liedekens.

A.

Gr

Narciſſus

N.

O.

P.

R.

S.

T.

V.

Vrolijcke

EYNDE.

t'AMSTERDAM,
Ter Druckerije van Gabriël à Roy, Boeck-drucker / in de Pieter-Jacobs-ſtraet / 1663.